

BIBLIOTECA •
SCRIITORILOR
ROMÂNI • • •

GRIGORE ALEXANDRESCU

P O E Z I I

MEMORIAL DE CĂLĂTORIE

BUCUREȘTI
EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, S. A.

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”

I. POEZII.

	Lei
Aleesandri V., Opere complete.—Poezii, Introducere de Gh. Adamescu	50,—
„ „ Unsere Krieger (Ostașii noștri) trad. în limba germană de Dr. A. Altmann	10,—
Anghel D. Poezii	28,—
Argeșianu Const., Cântecelul tavernei	20,—
Băleeseu N., Cântarea României	5,—
Bârsan Zaharia, Poezii	60,—
„ „ Se face ziuă. Versuri. Poemul unirii	45,—
Bârseanu Ion, Rapsodii și balade	20,—
Beldiceanu N., Poezii	20,—
„ „ ediție de lux	30,—
Blaga Lucian, Poemele luminii—premiată de Academia Română	10,—
„ „ Pietre pentru templul meu	10,—
Blidariu D. O. m Fiul lui Lucifer	15,—
Boliaș Cezar, Meditații și Poezii	30,—
„ „ Idem—ediție de lux	40,—
Bucea Emanoil, Florile inimii	20,—
Cerna P., Poezii	—,—
Ciorănescu I. Ion, Povestiri în versuri pentru copii. Povești morale și hazlii. Premiată de „Cartea Românească” ilustrată	80,—
Coșbuc G., Balade și idile	25,—
„ „ Cântece de vitejie	20,—
„ „ Fire de tort	35,—
„ „ Ziarul unui Pierde-vară	20,—
Cotruș A., Sărbătoarea morții (1914—1915)	10,—
Crainic Nichifor, Darurile pământului	15,—
Cunțan Maria, Din caerul vremii, vol. I.	25,—
„ „ Idem, vol. II.	25,—
Dante, Infernul, trad. de Coșbuc	250,—

Inv. A. 16.044

GRIGORE ALEXANDRESCU

POEZII

MEMORIAL DE CĂLĂTORIE

CU INTRODUCERE, BIOGRAFIE
NOTE ȘI INDICE

de

GH. ADAMESCU

Profesor, Membru corespondent
al Academiei

EDITURA
"CARTEA ROMANEASCA", S. A.
BUCUREȘTI

40427

1947

1961
CONTRIBUTOR 1953

1961

1956

1961

L

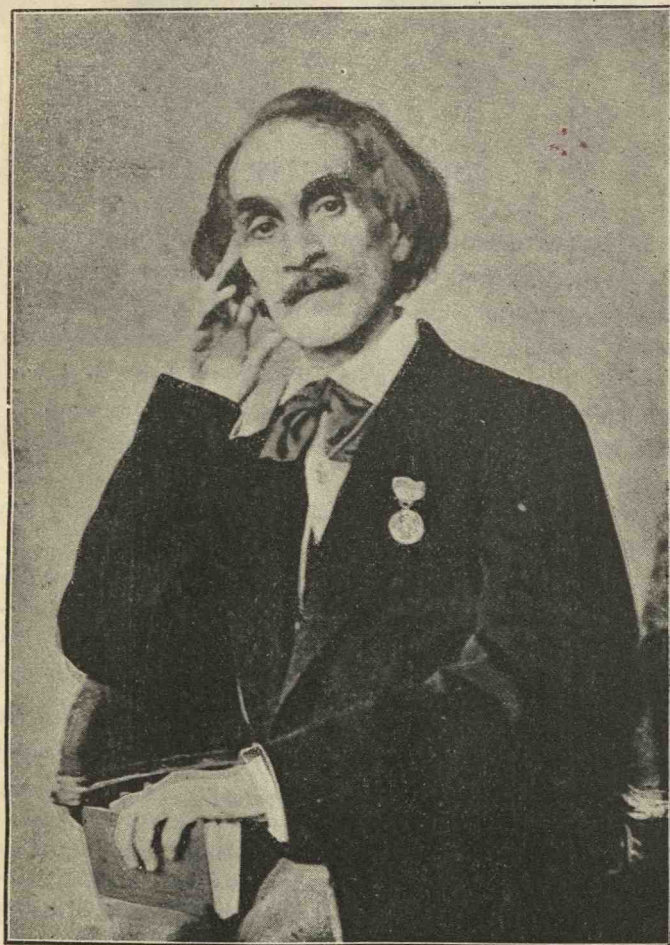
Biblioteca Centrală Universitară
"Carol I" București
Cota 37998

PC46/08

BCU-Bucuresti

C40427

1961

Gen. Mercandetti

INTRODUCERE

Intreprinzând acum publicarea operelor complete ale lui Grigore Alexandrescu, începem cu poeziile sale.

Alexandrescu și a publicat aproape toate scrierile poetice în timpul vieții, unele în ziare și reviste, altele, împreună cu cele dintâiu, în diferite volume.

Prima colecție de poezii o aflăm în volumul «Eliezer și Neftali» (tip. București 1832), în urma poemului cu acest nume tradus din Florian. Sânt aci 10 poezii originale, între cari și fabule imitate, și trei traduceri, în total 13 bucăți:

Miezul nopții. Prieteșugul. Adio. Intristarea. Intoarcerea. Adio lui Lord Byron, trad. Intristare, trad. Fluturele, trad. Vulpoiul predicator. Privighetoare și păunul. Măgarul răsfățat. Papagalul și celelalte păsări. Catărul ce-și laudă nobilitatea.

Peste șase ani Alexandrescu dă la lumină, de astă dată, un volum întreg de poezii. El apare în București în tipografia lui Carcalechi (1838) și cuprinde material nou.

Meditație. Eliza. Așteptarea. Inima mea e tristă. Peștera. Barca. Candela. Epistolă lui Văcărescu. Fericirea. Câinele soldatului. Epistolă lui Câmpineanu. Rugăciunea. Lebăda și puii corbului. Privighetoarea în colivie. Ursul și lupul. Boul și vițelul. Câinele isgonit. Șoarecele și pisica. Privighetoarea și măgarul.

În vremea aceasta, începe a se stabili legături între scriitorii munteni și cei moldoveni și, prin intermediul mai ales al lui Ion Ghica, pe atunci profesor la Academia Mihăileni din Iași, și al lui Al. Donici, care venise în București și cunoscuse pe Alexandrescu, acesta trimite la „Cantora Foi sâtești“ material pentru un volum, alcătuit din scrieri

publicate și din scrieri inedite. Astfel apare în 1842 în Iași una din cele mai interesante ediții de poezii. În format foarte mic ($0,10 \times 0,08$), pe o hârtie foarte subțire, cuprinde în 232 pagine aproape tot ce compusese poetul până atunci având o execuție tipografică fără cusur.

Volumul intitulat «Poezii a lui Gr. Alexandrescu» e precedat de o prefață spirituală a autorului (pe care o reproducem și noi) și dă poeziile grupate în: Epistole, Meditații, Elegii, Traducții, Fabule, Epigrame.

Epistole: Lui I. Văcărescu, Lui I. Câmpineanu, Către Volter, D-lui Maior Voinescu II, D-lui Al. Donici, Satira duhului meu.

Meditații: Meditație, Peștera, Barca, Candelă, Rugăciunea, Anul 1840, Viața câmpenească.

Elegii: Miezul nopții, Prieteșugul, Adio, Intristarea, Intoarcerea, Eliza, Așteptarea, Inima mea e tristă, Câinele soldatului, Te mai văzui odată, Prieteșugul și amorul, De ce suspini, Mângâierea, Mulțumirea, Când dar o să guști pacea.

Traducții: Adio lui Lord Biron, Intristare, Fluturile. Fericirea.

Fabule: Vulpoiul predicator, Privighetoarea și păunul, Măgarul răsfățat, Papagalul și celelalte păsări. Catărul ce-și laudă nobilitatea. Lebăda i puii corbului, Privighetoarea în colivie, Ursul i lupul, Boul i vițelul, Câinele isgonit, Șarpele i pisica, Privighetoarea i măgarul, Câinele i cățelul, Pisica sălbatică i tigrul, Dervișul i fata, Dreptatea leului, Nebunia i amorul, Lupul moralist, Vulpea liberală, Mierla i bufnița, Cucul, Uleul i găinele, Oglindele, Toporul i pădurea, Elefantul, Câinele i măgarul.

Epigrame: I, II, III, IV, V.

Probabil că poetul nu va fi supravegheat corectura tipografică, fiindcă vedem strecurate o serie de moldovenisme, cum este chiar în titlul volumului (a în loc de ale), vorba cânele (pentru câinele) a me (a mea) ș. a, apoi o curioasă particularitate: i în loc de și (numtai în titluri ca: Ursul i Vulpea), probabil o influență rusească. Pe lângă aceasta însă se păstrează din muntenismele autorului, ca pociu (pentru pot), ceiu (pentru cer) ș. a.

A patra ediție a lui Alexandrescu este cea din 1847: «Suvenire și impresii, epistole și fabule de Grigore Alexan-

drescu» (*București, C. A. Rosetti și Vinterhalder*). Și aceasta e frumos tipărită, însă formatul e, de astădată, mare (8°) Intrebuințează un alfabet de tranziție, dar titlurile (și al cărții) sânt în total cu litere latine și întrebuințează o curioasă particularitate ortografică: ș este scris ch (*Ursul chi lupul*). Volumul începe cu „Câteva cuvinte în loc de prefață” și apoi urmează poeziile așezate în trei grupe: prima fără titlu, a doua epistole, a treia fabule.

Trecutul, Umbra lui Mircea, Răsăritul lunei, Mormintele, O impresie, Anul 1840, Ucigașul fără voie, Candela, Frumusețea, Prieteșugul și amorul, Suferința, Nu, a ta moarte, Când o să guști pacea, Încă o zi, Un ceas e de când anul, Buchetul, Reveria, Meditație, Cimitirul, Barca, Rugăciunea, Viața câmpenească, Miezul nopții, Eliza, Așteptarea, Inima mea e tristă, Te mai văzui odată, De ce suspini, Mângâierea, Mulțumirea, Nina, Câinele soldatului, Fericirea.

Epistole: toate cele din ediția anterioară.

Fabule: nici una nouă, dar lipsesc din cele publicate în 1842 primele cinci.

Epigrame: aceleași.

Cum se vede, sânt adaose numai câteva poezii lirice (cele tipărite cursiv), dar lipsesc din fabule. Aci este modificată și forma multora din poezii, în genere suprimându-se unele strofe.

Ultima ediție tipărită în timpul vieții autorului este cea din 1863: «Meditații, elegii, epistole, satire și fabule», *București, Tip. St. Rasidescu*. Aceasta este dedicată lui Ion Ghica, reproduce prefața din 1847, după care urmează Memorialul de călătorie și apoi poeziile.

După moartea autorului s'a publicat și alte edițiuni, precum și numeroase extrase; dintre acestea vom cită:

— Scrieri în versuri și proză. *Ed. Libr. Socec. Sub îngrijirea lui Ion Ghica. București 1893.*

— Meditații, elegii, epistole, satire și fabule. *Ed. Libr. Șaraga. Iași (fără an).*

— Scrieri în versuri și proză. *Ed. Minerva. Cu o prefață de G. Coșbuc. București 1902.*

— Poezii. *Bibl. pentru toți. Cu o prefață și însemnări de Em. Gârleanu. București 1907.*

— Grigore Alexandrescu. Poezii alese. *Ed. Casa Școlilor. Prefața de Mihail Dragomirescu. București 1921.*

— Poezii. *Ed. Cultura Națională. Prefața de Al. Busuioceanu. București 1923.*

In urma acestora se prezintă edițiunea noastră. Ea este întemeiată pe aceleași principii pe baza cărora s'au editat poeziile lui Eminescu și ale lui Alecsandri.

Socotind că cea din urmă ediție făcută de autor în viață reprezintă forma din urmă pe care voește s'o dea operelor sale, am urmat ediția din 1863, chiar dacă pentru unele modificări introduse de el aci am avea rezerve de făcut.

Trebuie dela început să lămurim că Alexandrescu a pregătit mult timp această ediție, fiindcă vedem într'un articol al lui G. Crețeanu, publicat în „Revista română“ în 1861, anunțându-se această pregătire. Pentru mulți editori, însă ea se pare inferioară celor din 1842 și 1847. Dacă împărtășesc în unele puncte observațiile lor, nu mi pot lua dreptul să stric ceace a făcut poetul socotind că e³ mai bine.

Am păstrat deci ordinea și clasificarea din 1863 (cu foarte mici schimbări) și nu m'am crezut autorizat a introduce în șirul poeziilor din această colecție pe cele lăsate de el afară. Cititorul le va găsi însă în Adaos.

Dacă forma unei poezii o găsesc schimbată față de cea publicată înainte, am adoptat-o pe cea din urmă, fiindcă așa a vrut poetul să înfățișeze opera sa. In privința modificărilor mari (mai ales suprimări) atragem atenția că mai toate s'au făcut încă dela 1847, cum se poate vedea în notele dela fiecare poezie. Am păstrat particularitățile de exprimare, chiar și greșelile de gramatică (pe cari în genere le-am semnalat în note), modificând numai ortografia. De exemplu, am păstrat colora, simțiment, ș. a. forme adoptate de el pentru neologisme și am modificat rondurele

în rândurile (lăsând pe r), sânt în sfânt și monăstire în mănăstire. Am păstrat hiară (p. fiară), de și nu se vede că el ar fi avut această particularitate provincială, dar se pare că în acea poezie (Ucigașul fără voie) i s'a părut mai expresivă forma cu h. Am observat că în ed. 1863 s'au păstrat câteva forme moldovenesti strecurate în 1842, acelea au fost înlocuite cu cele muntenești ale lui Alexandrescu, fiindcă același cuvânt în altă poezie are forma muntenească (ex. câine nu câne).

Am început deci prin dedicația din 1863 și prefetele din 1842 și 1847 (aceasta reprodusă în 1863), după aceea am redat grupele ediției ce ne-a servit de bază: Poezii, Epistole și fabule, Fabule, Epigrame, notând la fiecare poezie locul primei publicări. În Adaos am așezat poeziile ce nu figurează în ediția de bază și anume: Poezii lăsate afară de autor, Poezii publicate după 1863 și Poezii postume.

Colecția se sfârșește cu o listă cronologică a poeziilor lui Alexandrescu și cu un indice alfabetic.

În partea a doua a ediției de față am dat „Memorialul de călătorie”, care s'a publicat în ed. 1863 și în ed. lui I. Ghica 1893.

Gh. A.

Viața lui Grigore Alexandrescu

Viața lui Grigore Alexandrescu, pentru multe părți, este foarte puțin cunoscută. Poate că cercetări ulterioare și descoperirea vre-unor scrisori ale lui ori ale altora către el să ne mai dea lămuriri. Deocamdată trebuie să ne mulțumim cu ce se știe până acum ¹.

În special, știm foarte puțin despre copilăria lui. Anul nașterii, admis a fi 1812, nu este întemeiat pe niciun act oficial, cum nu este nici 1810, care ar rezulta din avizul mortuar. Sânt prețioase, firește, informațiile date de Ion Ghica, coleg de școală și prieten de toată viața, însă uneori memoria îl înșală pe bătrânul scriitor, așa că unele afirmațiuni ale lui au nevoie a fi confirmate. Tatăl poetului eră Vistierul Mihaiu, dar mai mult nu știm despre familie. De asemenea nu știm ce a făcut până la 1831, când l-a cunoscut Ghica în clasa lui Vaillant. Sigur este că situațiunea materială îi eră foarte strâmtorată, de vreme ce locuia într'un bécium sub o scară la Mitropolie și apoi a fost găzduit de persoane binevoitoare, cum a fost Heliade Rădulescu, Tache Ghica, tatăl amicului său, și Ion Câmpineanu. În vremea aceasta el și-a urmat studiile la Sf. Sava și a intrat în oștire ca junker (cadet = candidat de ofițer), în

¹ Lucrările cu informațiuni biografice mai bogate despre Alexandrescu sânt: *Anintiri despre poetul Gr. Alexandrescu* de Ion Ghica, *Despre Gr. Alexandrescu* de G. Bogdan Duică, *Gr. Alexandrescu, Viața și opera* de E. Lovinescu. Acestea mi-au servit, mai ales, ca izvoare pentru biografia de față.

anul 1836 sau 1837 (căci nu cunoaştem data când a început această carieră, dar ştim când a părăsit-o : 26 Octombrie 1837, cu gradul de praporgic (= sublocotenent). Pe atunci, mai mult tinerii nobili se primiau în rândurile ofiţereşti şi mulţi ofiţeri, între cari şi Câmpineanu, erau amestecaţi în mişcările culturale şi politice, socotind că înfiinţarea armatei (fie şi sub forma redusă prevăzută de Regulamentul organic) este începutul redeşteptării politice a principatelor române.

Tot în vremea aceasta Alexandrescu şi-a început activitatea literară. După cercetările unora, prima lui poezie ar fi scrisă în 1830. Incurajat şi sfătuit de Heliade, el publică în „Curierul românesc“ câteva poezii, iar în 1832 i se tipăreşte în „tipografia lui Eliad“ o traducere din Florian «*Elizer şi Neftali*», împreună cu cinci elegii originale, cinci fabule şi trei traduceri.

Dar tot acum se produse şi cearta lui cu Heliade, care-i despărţi şi făcù să se duşmănească toată viaţa. Cauza ei pare a fi o chestiune cu totul intimă, iar manifestările ei sânt polemici sau numeroase atacuri de o parte şi alta în curs de peste treizeci de ani. Primul atac vine din partea lui Heliade : laudând pe Momuleanu (în prefaţa la poeziile acestuia, 1837) şi criticând pe „versificatorii“ din timpul său „îndrăgiţi de sine, încantaţi de minunile ce fac.“ Aci nu-l numeşte, dar în 1838, analizând o fabulă publicată de Alexandrescu în revista „România“, caută să arate „monstruozitatea versurilor, vrednice de un cabinet de istorie naturală“. Alexandrescu scrisese atunci fabula «*Privighetoarea şi măgarul*», care se sfârşeşte cu următorul răspuns al privighetorii :

Povaţa e în zadar,
Căci, de-aş urma-o, nu e 'ndoială
Că eu, în locu-ţi, aş fi măgar.

Heliade replică prin poezia „*Ingratul*“, publicată în „Cu-

rier de ambe sexe", în care aflăm atacuri atât de vehemente încât trec, uneori, dincolo de marginele unei opere literare.

Născut de a fi slugă, crescut în desfrânare,
Copil fără rușine, din rămășiți hrănit,
Slugarnic la mari case, deprins la îmbuibare
Și rob de bună voie, de inimă lipsit...

Așa începe poezia și apoi arată tot ce autorul a făcut pentru el și toată reaua purtare a „ingraturului“.

În felul acesta, cei doi vrăjmași s'au războit toată viața, fie prin aluziuni în unele scrieri, fie prin anume lucrări făcute cu scop de a lovi pe adversar. Dintre acestea vom cită numai fabula „*Căinele bolnav de ochi*“ a lui Heliade, căreia Alexandrescu îi răspunde prin satira violentă „*Confesiunea unui renegat*“, însoțind-o și cu o notiță lămuritoare (ambele în 1861).

Firește, toate acestea sânt profund regretabile și nu poți vorbi de ele decât cu strângere de inimă, dar faptele sânt fapte și istoricul nu le poate ignora.

Așa dar, Alexandrescu, depărtându-se de Heliade, se împrietenește din ce în ce mai mult cu Ion Ghica, și prin aceasta se sapă prăpastia dintre dâșșii, căci Ghica a fost în toată vremea suspectat și de multe ori atacat de Heliade.

Ca ofițer, Alexandrescu a servit câtva timp în București și apoi a fost trimis la Focșani, pentru paza graniței, Traiul său aici îl povestește în „Epistola“ adresată lui I. Câmpineanu, și se vede că nu eră deloc mulțumit nici de împrejurări, nici de oameni. De aceea nici n'a rămas în serviciul armatei, ci, întorcându-se în București, s'a legat mai puternic de activitatea politică a lui I. Câmpineanu, a luat desigur parte la complotul împotriva Domnului Alexandru Ghica, complot sfârșit prin arestarea conducătorilor (Câmpineanu, N. Bălcescu, Boliac, ș. a.). El însuși a stat

câtva timp în închisoare, unde l-a găsit I. Ghica la întoarcerea din Paris.

Întoarcerea amicului său în țară a strâns și mai mult legăturile dintre dâșii. Alexandrescu făcuse în acest timp progrese însemnate în literatură și numele său începuse a fi cunoscut chiar și peste Milcov, fiind numit de Kogălniceanu „un mare poet“. Publicase câteva lucrări în revista „România“ a lui Florian Aaron și dase la lumină un volum de poezii (1838) în tipografia lui Z. Carcalechi. De asemenea, urmărind ideea de a ajuta la formarea teatrului național, pe care o începuse în 1835 traducând „Alzira“, el traduse fiind în închisoare, „Meropa“ lui Voltaire.

Fiind liberat, după trei luni, a devenit iar oaspele lui Tache Ghica, mai ales că amicul său, suspectat de cercurile guvernamentale, fu silit să plece la Iași, pe deoparte pentru a se feri de eventuale persecutări, pe de alta pentru a convinge pe Mihail Sturdza a primi tronul Munteniei, în cazul în care Alexandru Ghica ar fi fost răsturnat, și a realiza astfel unirea visată între cele două țări. Se știe că Domnul Moldovei a refuzat, de și bunele sale raporturi cu Rusia i-ar fi putut asigura izbânda, și că Al. Ghica, după stăruința Rusiei, a fost scos din Domnie în 1842 și înlocuit cu Gh. Bibescu.

Ion Ghica, așezat în Iași, a devenit profesor la Academia Mihăileană, alături de Kogălniceanu și a căutat să aducă și pe Alexandrescu acolo. Acesta, refuzând a fi profesor, scrie că s'ar bucura să aibă un post în ramura administrativă sau judecătorească.

Aceasta este epoca în care se cimentează puternicile legături de prietenie între Moldoveni și Munteni, epoca în care C. Negri, V. Alecsandri, Kogălniceanu, Bălcescu, Ghica pun bazele partidului național care avea să încerce schimbarea situației politice în 1848 și să realizeze unirea în 1859. Acum, revistele din Iași, „Dacia literară“ și apoi „Propășirea“, devin uneltele de propagandă ale literaților

și oamenilor politici din ambele principate și un fel de trăsură-de-unire între cele două țări. Aceste împrejurări explică și faptul că Alexandrescu își tipărește a treia colecțiune de poezii în Iași „la Cantora Foi Sătești“ în anul 1842. *Foaia sătească* era o revistă de cultură generală și de cunoștințe agricole, destinată cercurilor rurale și redactată de Mihail Kogălniceanu; în urmărirea scopurilor de propagandă culturală, ea edita și diferite cărți, între cari este și acest volum al lui Alexandrescu.

Tot în anul 1842, vara, Ion Ghica vine în București, și pune la cale cu I. Otetelișanu, concesionarul ocnelor de sare, o călătorie pe la mănăstirile de peste Olt. La această călătorie ia parte și Alexandrescu.

O parte din întâmplările acestei excursiuni ne-au fost povestite de Gr. Alexandrescu în al său „Memorial de călătorie“, publicat fragmentar în „Propășirea“ din Iași și, întreg, în volumul de poezii din 1863. Sosind la Slatina, au luat-o pe malul Oltului, pe la Drăgășani, au vizitat salina dela Ocnele-Mari, orașul Râmnicul-Vălcii și apoi mănăstirea Cozia, mănăstirea Dintr'un lemn, schitul Surpatele, Bistrița, Polovraci, Tismana; de acolo au pornit spre Turnu-Severin. Călătoria este interesantă și prin faptul că în cursul acelor zile Alexandrescu a compus câteva din poeziile lui cele mai izbutite: *Umbra lui Mircea, Răsăritul Lunii, Mormintele*.

Schimbarea Domnitorului țării a schimbat întru câtva și situația poetului, căci Bibescu, care îl prețuia mult, îi dete slujba de șef de secție la secretariatul Statului, îl înălță la rangul de paharnic și-l introduse în intimitatea sa, luându-l adese ori la Breaza, unde Domnitorul își petrecea vara. Cu toate acestea Gr. Alexandrescu, nestrămutat prieten al lui Ion Ghica, avu legături cu organizatorii revoluției din 1848 și scrise mai multe fabule cu scopuri politice. Când amicii săi deveniră, pentru scurt timp, stăpâni pe situație, îl ve-

dem „cap de secție“ în Min. trebilor din afară și redactor la ziarul „Poporul suveran“.

Scăpat de exil, după lovitura dela 13 Septembrie, el a trăit, în anii următori, cam izolat, „foarte retras“ scrie el în 1849, și nu mai dă la lumină aproape nimic, după ce publicase în 1847 a treia colecție de Poezii („*Suvenire și impresii*“, București, Rosetti și Vinterhalder) și traducerea tragediei *Meropa*. Desgustat, ne mai având „iluzii pentru nimic“, se mulțumește cu funcția de Director al Arhivei (1849 — 1854) deși găsește accente de energie sălbatecă pentruca să blesteme pe consulul rus Halcinski (1854,) începe a fi ținut de rău de prieteni fiindcă nu mai scrie și această invinuire dă naștere schimbului de satire între el și G. Sion în 1855.

Cu toate acestea, lupta pentru unirea principatelor găsește în Alexandrescu un soldat devotat, fără a fi însă în primele rânduri. Foștii săi tovarăși de revoluție din 1848 devenind acum oameni politici cu putere efectivă în conducerea țarilor, el este solicitat, în 1859, să devină ministru, dar nu primește pentru considerația că mijloacele lui materiale nu i-ar permite să se susțină demn după ce va fi fost două trei luni în guvernul țării. De aceea se mulțumește să fie director la ministerul cultelor. Curând după aceea, Domnitorul Cuza, voind să-i dea o situațiune mai importantă, îl numește membru în comisiunea centrală de la Focșani, comisiune compusă din reprezentanți ai Adunărilor legiuitoare și ai guvernelor din cele două principate, cu misiunea de a alcătui proiectele de legi de interes comun ambelor țări.

În acest timp, pe lângă lucrările cerute de funcțiunea sa, a dat la lumină câteva poezii, mai multe fabule sau satire politice și a pus la cale tipărirea unei noi colecțiuni de poezii, pe care publicul o așteptă cu mare nerăbdare. Ea apărură în 1863.

După aceasta, Alexandrescu n'a mai scris nimic de seamă:

puținele poezii ce ne-au rămas de atunci dovedesc aceasta. Trebuie însă să cităm, dintre scrierile în proză, o traducere după Laboulaye: „Povești albastre“, dedicată fiicei sale Angelina, probabil d-na Mehedințeanu, căci nu știm să mai fi avut alt copil.

Recunoașterea meritelor sale se arată întâiu prin votarea recompensei naționale în 1864.

Dar cu încetul el începe a fi uitat, mai ales că Titu Maiorescu în articolele sale nu-l judecă cu destulă dreptate. Moartea lui, la 25 Noembrie 1885, a trecut nebăgată în seamă: oficialitatea a lipsit, marele public asemenea; numai studenții și școlarii cari citise și admirase poeziile lui îl urmară până la mormânt. Dacă mi-ar fi permis să amestec aici o amintire personală, aș spune că atunci am publicat o poezie pe care colegii miei din liceu o citiră cu emoțiune, pentru că reprezintă și sentimentele lor.

Mai târziu s'a făcut dreptate pentru Alexandrescu și, orice s'a mai zis de unii, el rămâne în desvoltarea poeziei noastre moderne una din cele trei lumini strălucitoare, cari sânt :

Alexandrescu, Alecsandri și Eminescu.

Gh. A.

P O E Z I I

1831 — 1881

Dedicația din fruntea ediției 1863

Domnului Ion Ghica.

Ca unui bun și statornic amic, cu care am petrecut o mare parte a vieții mele; cu care am vizitat, — juri amândoi și plini de iluzii pentru viitorul țării noastre, — mânăstirile de dincolo de Olt, acele multe suvenire ale măririi trecute și ale decadentei actuale a României, ce mi-au inspirat poeziile eroice coprinse în cartea mea — îți dedic această carte, ca dovadă de amicitie și stima ce îți păstrez; — amicitie pentru amicitia ce mi-ai arătat totdeauna, și stimă pentru necontestatele tale merite și capacități.

PREFAȚA

Ediția 1842.

Precuvântarea în fruntea unei cărți este câte odată foarte trebuincioasă; întâiu, pentrucă adaugă la numărul foilor (lucru nu puțin folositor pentru mulțemirea ochilor și pentru speculație), iar al doilea pentrucă autorul are aci câmp deschis să vorbească cât va pofti de meritul său și de nedestoinicia vrăjmașilor săi. Ori cum va fi, îmi venise dorința să fac și eu o precuvântare; vrând să dau cititorilor o înaltă idee de învățătura mea, hotărisem să înșir ca într'un pomelnic numele tuturor autorilor morți sau vii, creștini sau păgâni, pe cari i-am citit sau voiu să-i citesc, să puiu câteva epigrafe latinești, câțivă termini de himie, și cu ast chip să spariu pe acei care ar îndrăsni să mă judece. Dar o idee rapidă mă făcù să-mi schimb hotărîrea: mă gândii că o asemenea colecție nu poate sluji decât să dovedească bogăția neștiinței mele; că aș vorbi în zadar de regulele lui Aristot, când nu le păzesc, când el a scris bine și eu cum vedeți. Așa, înfățișez fără formalități un amestec de poezii; o parte din ele au fost încă odată tipărite și criticate; cu a doua ediție aștept o a doua critică.

In zadar strigă unii că critica e primejdioasă, că omoară talentele; dumneuei nu face atâta rău cât vor să

arate, și nu văd ce nenorocire ar fi de ar putea să sugrume câteva din acele duhuri lunatice care, plângându-se de puțină înțelegere a veacului lor, se închid în viitorie ca într'o cetăție nepătrunsă și așteaptă acolo slava care îi privește cu milă și râde de dânsii.

Dar, critica trebuie să fie ertată; însă nu numai unora, ci de obște; nu cea care defaimă pe om, dar cea care arată greșalele scrierii. O asemenea critică poate să îndrepteze pe mulți, poate să formeze gustul. Geniul e ca toate puterile lumești, care adorm într'o oarbă încredințare, când nimeni nu le arată adevărul. Să nu credem însă că meritul unui autor se poate cerceta și hotări numai de acei de o meserie cu dânsul; adese ori pana lor este povățuită de patimă, și interesul ce au a înșelă îi face nedrepti. E destul să aibă cinevași un duh firesc ceva cultivat și niște organe simțitoare, ca să prețuiască talentul. Meritul unui poet stă în plăcuta întipărire ce ne lasă citirea poeziilor sale, și cititorul, chiar de nu va ști regulile, tot poate spune de a simțit mulțemie sau neplăcere, dacă versurile sânt melodioase sau aspre, deslușite sau încurcate, felurite sau monotone. Autorul a îndeplinit toate condițiile, de va isbuti să-mi mulțemească duhul, inima și urechea, potrivit cu felul la care se apleacă.

Eu niciodată n'am criticat pe nimeni, pentrucă mi-a plăcut să fiu în pace cu toată lumea și pentrucă prea puținii oameni suferă cu mulțemie ca să le arăți greșalele; iar de n'am răspuns la personalitățile adresate asupra-mi, meritul acesta nu e al meu, ci al censurii de bine voitoare, care nu m'a îngăduit; altfel, poate că n'aș fi avut filosofia a le privi cu disprețuirea ce merită; a lăsa în pedeapsă

cugetului lor pe acei oameni care nu se rușinează de nimic, care și-au mintit lor și obștii, care mi-au făcut tot răul ce le-a fost prin putință și au dat scrierilor mele un duh vinovat ce nu l-au avut. Ruso¹⁾ zice că nu trebuie să omorim un om, ca să-i dovedim prin aceasta că n'are dreptate la răul ce vorbește de noi; dar povăța e lesne și fapta anevoie; eu aș urma-o bucuros cu acei care ar critica poeziile mele, căci fără să fiu ca acei ipocriți, care se zic ei însuși cei mai păcătoși înaintea lui Dumnezeu, ca să se mire lumea de modestia lor, tot cunosc ce-mi lipsește, de și nu pociu face mai bine.

Dar văd că fără să voin, eră aproape să vă dau o precuvântare după toate formele: norocire pentru cititori că am prins de veste la vreme; altfel, le-aș fi făcut apologia fieșcăria bucăți, i-aș fi plimbat pe așternutul văilor și pe vârful muntilor; le-aș fi vorbit de soare și de lună, de zefir și de flori; i-aș fi dus să facă cunoștință cu dobitoacele mele ca să vadă cât sânt de nevinovate, și i-aș fi lăsat să scape din vizunii cu orice mijloc vor ști. Acum însă îi ert; dar, sfârșind, mulțumesc prietenilor miei, cari orbiti negreșit de prieteșug, îmi fac o vină că scriu așa de puțin. Fi ar aveă cuvânt să mă întrebe cum lucrez și atât, după toate nemulțemirile ce am suferit din pricina aplecării mele. Cât pentru duhuri satirice, și pentru toți acei care judecă cu asprime și privesc greșalele noastre cu telescopul, de îmi vor zice că și cât am scris este prea mult, le voin răspunde că, chiar de aș fi vrut să-i mulțumesc și să nu scriu nimica, aceasta mi-ar fi fost peste putință; că am

1. Ruso = Jean Jacques Rousseau.

avut datoria să fac aceea ce am putut; să pun și eu o piatră cât de mică la zidirea obștească; și însfârșit că poate pilda mea nu va fi de tot nefolositoare pentru alți tineri mai cu talent decât mine, cari își țin scrierile lor ascunse ca niște crime de stat și socotesc viața petrecută în moli-ciune, ca cea mai bună recomandatie, pentru ei, în ziua de astăzi.

Câteva cuvinte în loc de prefață

Ediția 1847 și 1863.

— Pentru ce mi publici scrierile dumitale, întrebai mai deunăzi pe un bărbat de spirit și de gust care ține ascunse în portofoliul său mai multe manuscripte de poezii.

— M'am speriat, îmi răspunse, de când am văzut atâția poeți...

Negreșit, niciodată nu am avut mai multă indestulare, nu zic de poezie, ci de versuri. De unde vine aceasta? Poate în parte din greșita idee că arta poetului ar fi mai ușoară decât a prozatorului, după cum socotim cei mai mulți atunci când intrăm în cariera literilor cu toată încrederea junetei și neexperienței; poate însă asemenea dintr'o lege înaltă care va ca poeții să fie cele dintâiu instrumente ale geniului noroadelor, când geniul acesta începe să se deștepte. În adevăr armonia, având o atracție naturală pentru cei mai mulți oameni și versurile frumoase întipărindu-se cu lesnire în memorie, toți aceia care la începutul civilizațiilor, simt sau cred a simți în sufletul lor o scântie divină, alege instrumentul acesta ca cel mai sigur spre a-și răspândi ideile lor. De aceea poezia e cea mai antică artă a spiritului omenesc, de aceea legile popoarelor celor antice erau scrise în versuri; de aceea în ierarhia literelor

poezia are un loc așa de înalt. Ea face cea mai mare parte a gloriei națiilor; și cele mai însemnate fapte, cele mai înalte descoperiri au trebuință de ajutorul ei, ca să poată trăi. Dar cu cât arta este mai frumoasă, atât este mai anevoie; cu cât sânt mai rari poeții care au lăsat numele lor la veacuri, atât mai numeroși aceia care s'au pierdut în adâncul uitării. Falmosul Béranger, puternicul liric al timpilor moderni, poet popular cu aristocratice forme și unul din capetele cele mai rezonabile ale Franciei, zice că multe din cântecele sale cele mici l-au costat două și trei săptămâni de lucru; mărturisire ce dovedește câtă strășnicie trebuie să aducă un autor la compunerea scrierilor sale; căci arta este așa de întinsă și variată, frumosul are atâtea nuanțe delicate și fugitive, lucrările imaginației atâta trebuință de ale rezonului ca să poată ajunge ținta lor, care este frumosul ideal, sau strălucirea adevărului, după cum zice Platon, încât nu este de mirare dacă așevârșirea lipsește la mulți, căroră însă nu le lipsește talentul, și dacă literatura noastră mai ales, a căreia parte poetică nu se compuneă până în anii din urmă decât de niște balade tradiționale, inspirații necultivate ale suferinții și ale naturii sălbatice, nu este, zic, de mirare dacă literatura noastră n'a produs încă nici un cap de operă care să poată sluji de model netăgăduit; acelea nu es decât în literaturile formate și în limbile statornicite, după cum o știu mai cu osebire toți aceia care scriu și prin urmare cunosc influența ce are limba asupra stilului.

Ce pociu zice acum de poeziile mele? O parte din ele s'au mai tipărit la Iași, în anul 1842 și defavorul de care mă bucuram atunci, a contribuit negreșit la primirea ce li s'a

făcut, după cum se întâmplă cu tot ce este poprit. Retipă-
rindu-le acum, am șters pe unele, am vrut să îndreptez pe
altele, și am adăugat câteva, între cari unele sujeruri is-
torice de un interes național și prin urmare și mai puțin e-
goist; căci eu sânt din numărul acelora care cred că poe-
zia, pe lângă neapărata condiție de a plăcea, condiție a
existenței sale, este datoare să exprime trebuințele socie-
tății și să deștepte simțimente frumoase și nobile care
înaltă sufletul prin idei morale și divine până în viitorul
nemărginit și în anii eterni.

Sânt departe de a crede că am tratat aceste sujerete cu
tot interesul de care sânt primitoare. Dar o scriere este în
totdeauna un mijloc de a face alta mai desăvârșită și eu
voiu fi cel dintâiu a aplauda pe acela care va face mai
bine.

1. ANUL 1840

„Să stăpânim durerea care pe om supune,
Să așteptăm în pace al soartei ajutor;
Căci cine știe oare, și cine îmi va spune
Ce o s'aducă ziua și anul viitor?”

„Măine, poimâne, poate, soarele fericirii
Se va arăta vesel pe orizon senin:
Binele ades vine pe urmele mahnirii
Și o zâmbire dulce dup'un amar suspin“.

Așa zice tot omul ce 'n viitor trăește,
Așa ziceă odată copilăria mea;
Și un an vine, trece ș'alt an îl moștenește,
Și ce nădejdi dă unul, acelălalt le ia.

Putine-aș vrea, iubite, din zilele-mi pierdute,
Zile ce 'n veșnicie și-iau repede le sbor;
Putine suvenire din ele am plăcute:
A fost numa 'n durere varietatea lor!

Dar pe tine, an tânăr, te văz cu multămire!
Pe tine te dorește tot neamul omenesc!
Și eu sânt mică parte din trista omenire,
Și eu a ta sosire cu lumea o slăvesc!

Când se născu copilul ce s'asteptă să vie
 Ca să ridice iarăși pe omul cel căzut
 Un bătrân îl luă 'n brațe, strigând cu bucurie:
 „Sloboade-mă, stăpâne, fiindcă l-am văzut!”

Astfel dreptii ar zice, de ar vedeă 'mplinite
 Câte într'al tău nume ne sânt făgăduite,
 O an, prezis atâta, măreț reformator!
 Incepi, prefă, răstoarnă și îmbunătățează,
 Arată semn acelor ce nu voesc să crează;
 Ado fără zăbavă o turmă ș'un păstor.

A lumii temelie se mișcă, se clătește,
 Vechile-i instituții se șterg, s'au ruginit;
 Un duh fierbe în lume, și omul ce gândește
 Aleargă către tine, căci vremea a sosit!

Ici, umbre de noroadе le vezi ocârmuite
 De umbra unor pravili călcate, siluite
 De alte mai mici umbre, neînsemnați pitici.
 Oricare simtimente înalte, generoase,
 Ne par ca niște basme de povestit frumoase,
 Și tot entuziasmul isvor de idei mici.

Politica adâncă stă în fanfaronadă,
 Și știința vieții în egoism¹ cumplit;
 D'a omului mărire, nimic nu dă dovadă
 Și numai despotismul e bine întărit.

An nou! Aștept minunea-ți ca o cerească lege:
 Dacă însă păstorul ce tu ni l-ai alege
 Va fi tot ca păstorii de care-avem destui,
 Atunci. . . lasă în starea-i bătrâna tiranie.
 La darurile tale, eu nu simț bucurie,
 De 'mbunătățiri rele, cât vrei sântem sătui.

1. Deși în ed. 1863, care ne servește de bază, se află forma *eroism* este evident o eroare de tipar; am restituit forma *egoism* din ed. 1842.

Ce bine va aduce o astfel de schimbare?
 Și ce mai rău ar face o stea, un comet mare,
 Care să arză globul s'ai lui locuitori!
 Ce pasă bieteii turme, în veci nenorocită,
 Să știe de ce mână va fi măcelărită,
 Și dacă are unul sau mulți apăsători?

Eu nu îți ceiu în parte nimica pentru mine:
 2. Soarta-mi cu a mulțimii aş vrea să o unesc;
 Dacă numai asupra-mi nu poți s'aduci vr'un bine
 Eu râz d'a mea durere și o desprețuesc.

După suferiri multe, inima se 'mpietrește;
 Lanțul ce 'n veci ne-apasă uităm cât e de greu;
 Răul se face fire, simțirea amorțește,
 Și trăesc în durere ca 'n elementul meu.

Dar aş vrea să văz ziua pământului vestită
 Și să respir un aer mai liber, mai curat;
 Să pierz ideea tristă de veacuri întărită,
 Că lumea, moștenire despoților s'a dat!

Atunci, dac'a mea frunte palidă, obosită,
 Dacă a mea privire s'o întoarce spre mormânt,
 Dac' a vieți-mi triste făclie osândită
 S'o 'ntunecă, s'ar stinge d'al patimilor vânt,

Pe aripele morții celei mântuitoare,
 Voiu părăsi locașul unde-am nădăjduit;
 Voiu lăsa fericirea aceluia ce-o are,
 Și a mea suvenire acelor ce-am iubit.

Publicată întâiu în „Dacia literară“ revistă din Iași Nr. pe Maiu —
 Iunie 1840 pg. 444.

2. TRECUTUL.

La mânăstirea Dealului.

Precum o sentinelă, pe dealul depărtat
 Domnește mânăstirea; și zidu-i cel înalt
 Se 'ntinde împrejurii, pustiu și învechit,
 De edera bătrână, de mușchiu acoperit.¹
 Acolo au odihna, locaș adânc, tăcut,
 Eroi ce mai 'nainte mult sgomot au făcut.
 Un cap îi prezidează.² Și dacă s'o 'ntâmplă,
 Cu vremea, România s'ardice fruntea sa,
 P'a Dâmboviței vale oștiri de s'or ivi,
 Ai luptelor cumplite părtași, ei vor mai fi.

Eu, în copilărie, iubiam să mă opresc
 Pe murii mânăstirii, și 'n vale să privesc
 Mărețul Turn, trist martur l-al nostru trist apus
 Ș'a cărui origine în secolii s'a răpus;
 Turnul din care-odată bărbații renumiți
 Vedeau române taberi pe câmpi nemărginiți.
 In preajmă-i e cetatea. Ai ei locuitori
 Ruina-i azi cu fală arăt la călători;
 Precum atâți nevrednici, trăind în moliciuni,
 Se laud cu mari fapte făcute de străbuni,

Dar pentru ce orașul atât de strălucit,⁴
 Acum între orașe e cel mai umilit?
 Ce voe prea înaltă, ce lege porunci
 Căderea de-o potrivă cu înălțarea-a fi?
 E o fatală soartă? sau pe acest pământ

1. Pe când scriam aceste versuri, reînnoirea monumentelor nu începuse încă. (Nota autorului)

2. Capul lui Mihaiu Viteazul. (Nota autorului).

3. Turnul Curții Domnești. (Nota autorului).

4. Târgoviște.

Lăsa urmele sale blestemul unui Sfânt?¹
 Dacă însă o țară, un neam, ar fi dator,
 Când au greșit despoții, nelegiuirea lor
 A o plăti; atuncea, orașul osândit
 Și numele-i din lume de mult ar fi pierit;
 Căci mii de glasuri stinse d'al tiraniei fier,
 În strigări dureroase s'au înălțat la cer;
 Căci ploii ce în torente de veacuri s'au vărsat
 Sângele dupe pietre încă nu l-au spălat.

Ori cum vă fi, mi-e scumpă cetatea ce-a domnit,
 O iubesc, căci e tristă și căci a suferit;
 Și, precum anticarul, la patima-i supus,
 Culege vechea-aramă ce nu mai are curs,
 Așa în a mea râvnă, pe locul părintesc,
 Fiu al astor ruine, țărâna lor slăvesc.
 Încă mi-aduc aminte de groaza ce simțiam
 Când la apusul zilei scheletul lor priviam.

„P'aici“, ziceau bătrânii, o boltă arătând,
 „Intră o jună Doamnă, frumoasă și fugând
 „De cetele tartare, când ele-acest palat,
 „Lipsind oștirea noastră, în treacăt au prădat.”
 „Peștera, ce se 'ntinde departe sub pământ,
 „Prin drumuri rătăcite în loc necunoscut
 „Iși are răsuflarea: în sânul ei găsești
 „Averi nenumărate, comorile domnești;
 „În preajmă-le ard focuri, căci ele se păzesc
 „De iesme, tauri negri ce³ iadul locuiesc;
 „Și când vr'un om, aproape a merge-a cutezat,
 „El la lumina zilei nu s'a mai arătat“.

1. Sfântul Nifon, care se zice că a blestemat pe Radu al IV-lea.
 (Nota aut.)
 2. Tradiție. (Nota autorului.)
 3. În ed. 1863 este *ca*. Am restituit forma din ed. 1847 *ce*, fiindcă
 eră evident aci o eroare de tipar.

40427

Astfel ziceau, și timpul un pas a mai făcut.
 Și chiar acele iesme azilul și-au pierdut!
 Tot e tăcut și jalnic, însă, așa cum ești,
 Singură porți povara mării românești,
 Târgoviște căzută! Poetul întristat
 Colore variate în sânu-ți a aflat;
 Răsboinicul, modeluri; și, dac'am ascultă
 Ceeace în favoru-ți reclamă slava ta,
 A vitejilor umbră d'am ști să o cinstim,
 Vrednici de libertate noi am puteă să fim.
 Am află dela dânșii ce jertfe trebuesc,
 Prin câtă energie nații se mântuesc.

A! facă prevedința ca 'naltul simțiment,
 Ce 'nchină vitejeii mărêțul monument,
 Ce-alege pe 'nălțime al nemuririi loc,
 Să fie nouă cârmă, coloana cea de foc,
 Coloana ce odată din țara de exil
 Pe calea mântuirii duceă pe Israil!

Publicată întâiu în volumul „Suvenire și impresii“, București, 1847.

3. UMBRA LUI MIRCEA.

La Cozia.

Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate,
 Către tărmlul din potrivă se întind, se prelungesc
 S'ale valurilor mândre generații spumegate
 Zidul vechiu al mânăstirii în cadență îl izbesc.

Dintr'o peșteră, din râpă, noaptea ese, mă 'mpresoară:
 Depe muche, depe stâncă, chipuri negre se cobor;
 • Mușchiul zidului se mișcă... p'între iarbă se strecoară
 O suflare, care trece ca prin vine un fior.

BIBLIOTECA
 UNIVERSITĂȚII
 "ALEXANDRU I. CUZA" I
 IAI

101507

Esté ora nălucirii: un mormânt se desvelește,
O fantomă 'ncoronată din el ese... o zăresc...:
Ese..., vine către tărături... stă... în preajma ei privește;
Răul înapoi se trage..., munții vârful își clătesc.

Ascultați...! marea fantomă face semn... dă o poruncă...
Oștiri, taberi fără număr împrejurii-i înviez..
Glasul ei se 'ntinde, crește, repetat din stâncă 'n stâncă,
Transilvania l-aude, Ungurii se înarmează.

Oltule, care-ai fost martor vitejiilor trecute
Și puternici legioane p'a ta margine-ai privit,
Virtuți mari, fapte cumplite, îți sânt ție cunoscute,
Cine oar' poate să fie omul care te-a 'ngrozit?

Este el, cum îl arată sabia lui și armura,¹
Cavaler de ai credinței, sau al Tibrului stăpân,
Traian, gloria Romei ce se luptă cu natura?²
Uriș e al Daciei, sau e Mircea cel bătrân?

„Mircea!“ îmi răspunde dealul; „Mircea!“ Oltul
repetează;

Acest sunet, acest nume, valurile-l priimesc,³
Unul altuia îl spune, Dunărea se 'nștiințează,
Ș'ale ei spumate unde către mare îl pornesc.

Sărutare, umbră veche! priimește închinăciune
Dela fiii ai României, care tu o ai cinstit.
Noi venim, mirarea noastră la mormântu-ți a depune;
Veacurile ce 'nghit neamuri al tău nume l-au hrăpit.

1. In biserica dela Cozia, Mircea este zugrăvit în costum de cruciat. (Nota aut.)

2. Pe malul drept al Oltului se vede drumul făcut de Traian. (Nota autorului).

3. Am adoptat forma cu doi i, căci așa se găsește în toate poeziile lui Alexandrescu din epoca aceasta. Asemenea mai jos în primul vers al strofei următoare.

Râvna-ți fu neobosită, îndelung'a ta silintă:
 Până l'adânci bătrânețe pe Români îmbărbătași;
 Însă, vai! n'a ertat soarta să 'ncununi a ta dorință,
 Și-al tău nume moștenire libertății să îl lași.¹

Dar cu slabele-ți mijloace faptele-ți sânt de mirare:
 Pricina, nu rezultatul, laude ți-a câștigat;
 Întreprinderea-ți fu dreaptă, a fost nobilă și mare;
 De aceea al tău nume va fi scump și nepătat.

În acel locaș de piatră, drum ce duce la vecie,
 Unde tu te gândești, poate, la norodul ce-ai iubit,
 Câtă ai simțit plăcere când a lui Mihai soție²
 A venit să-ți povestească fapte ce l-au strălucit!

Noi citim luptele voastre, cum privim vechea armură
 Ce un urias odată în războaie a purtat;
 Greutatea ei ne-apasă,³ trece slaba-ne măsură,
 Ne 'ndoim dac' așa oameni întru adevăr au stat.

Au trecut timpii aceia, timpii de fapte strălucite,
 Însă triste și amare; legi, năravuri se 'ndulcesc;
 Prin științe și prin arte, națiile înfrățite
 În gândire și în pace drumul gloriei găsesc.

Căci războiul e biciu groaznic, care moartea îl iubeste,
 Și ai lui sângerați dafini națiile îi plătesc;
 E a cerului urgie, este foc care topește
 Crângurile înflorite, păduri, care îl hrănesc.

1. În ed. 1863 lipsește din greșală să; l-am restituit după ed 1847.

2. Doamna Florica, soția lui Mihai, este îngropată în același mormânt cu Mircea, după cum arată inscripția de pe piatră. (Nota autorului)

3. Deși ed. 1863 este *apucă*, am restituit cuvântul *apasă* după ed. 1847, căci celălalt este evident o eroare de tipar.

Dar a nopții neagră mantă peste dealuri se lățește,
 La apus se adun norii, se întind ca un vesmânt;
 Peste unde și 'n tărie întunerecul domnește:
 Tot e groază și tăcere..., umbra intră în mormânt.

Lumea e în așteptare..., turnurile cele 'nalte
 Ca fantome de mari secolii pe eroii lor jelesc;
 Și-ale valurilor mândre generații spumegate
 Zidul vechiu al mănăstirii în cadență îl izbesc.

[Iulie 1842] Publicată întâiu în „Propășirea“, Iași, 1844, pg. 136.

V. RĂSĂRITUL LUNII.

La Tismana.

Decât în frumoasa noapte când plăpânda-i lină rază
 A copilei dulce frunte cu vii umbre coloră,
 O priveliște c'aceea, ochi-mi n'au putut să vază,
 Lun'asa încântătoare n'am avut a admiră.

Și întâiu, ca o stelută, ca făclie depărtată,
 Ce drumetul o aprinde în pustiuri rătăcind,
 În a brazilor desime, în pădurea 'ntunecată,
 P'ntre frunzele clătite, am zărit-o licurind.

Apoi tainicele-i raze, dând pieziș pe o zidire,
 Ce pe multe se ridică, locaș trist, nelocuit,
 Mângâie a ei ruină cu o palidă zâmbire,
 Ca un vis ce se strecoară într'un suflet pustiit.

Apoi, glob rubinos, nopții dând mișcare și viață,
 Se 'năltă, și din prejuru-i dese umbre depărtând,
 P'ale stejarilor vârfuri, piramide de verdeată,
 Se oprî; apoi, privirea-i peste lume aruncând,

Lumină adânci prăpăstii, mânăstirea invecătită,
 Feodală cetăţue, ce, de turnuri ocolită,
 Ce de lună colorată şi privită de departe,
 Păreă unul din acele Osianice palate,
 Unde geniuri, fantome, cu urgie se izbesc:
 Si pustiul fără margini, şi cărarea rătăcită,
 Stâncă, peşteră adâncă, în vechime locuită
 De al muntelui sfânt pusnic, ce sărmanii îl iubesc.

Erau dulci acele ore de estaz şi de gândire:
 Soaptele, adânci murmure ce iau viaţă în pustii,
 A mormintelor tăcere ce domniă în mânăstire,
 Loc de sgomot altă dată, de politici vijelii.

Noaptea, totul astei scene colosale da mărire,
 Două nobile instincte cu putere deşteptă:
 Unu-, a cerului credinţă, altu-, a patriei iubire,
 Ce o dată 'n aste locuri pe strămoşi îi insuflă.

Munţii noştri-au fost adesea scump azil de libertate.
 Si din vârful lor, Românii, torent iute furios,
 S'aruncau; multimi barbare pentru pradă adunate,
 Lei sosind, erau la fugă ca un cerb rănit, fricos.

.....
 Cu trufie, Riga ungar către tară 'naintează:¹
 Sânt plini munţii de oştire, sună zalele de fier;
 Pintenii lucesc; la lună, săbille scânteiază;
 Basarab încheie pacea cum vrăjmaşii lui o cer².

Dar Românii nu vor pacea, nu vor trista umilintă
 Ce asupra-le aduce un necinstitor tractat:
 Ura lor e ne'mpăcată; în a lor crudă dorinţă
 Cuprind munţii, închid drumul Ungurului spăimântat.

1. Carol I, regele Ungariei, la 1330. (Nota autorului).

2. Ioan Basarab. (Nota autorului)

Astfel e atunci omorul, cât ostaşul încetează
 Obosit, și Riga singur cu puțini scapă fugând;
 Strălucitele-i veșminte le aruncă el de groază;
 Plânge, și în a sa țară se întoarce blestemând.

Niciodată, astă lună, ce înnoată în tărie
 Ca fanal purtat de valuri pe a mărilor câmpie,
 Mai mult număr de cadavre de atunci n'a luminat,
 Niciodată, mândrul vultur ce'n văzduh se cumpănește,
 Acel domn al atmosferei, ce un veac întreg trăește,
 De o prad'ăsa bogată încă nu s'a 'ndestulat,

Se găsesc ș'acum pe râpe bucăți de armuri zdrobite;
 Am văzut înșine pinteni de rugină putreziți,
 Și p'al războiului munte monstroasele morminte,
 Unde șefii ungurimii zac cu toți grămădiți.

Dar Români, fii ai celor ce'n vechime se luptară,
 Cu sudori adăp pământul, câștig hrana în dureri;
 Sânt plugari; și alte nume, oameni noi se înălțară,
 Oameni ne'nsemnați și mândri de vechimea lor de eri.

Streini prinți ce ne-apăsară, au dat lor drept mângâiere
 Averi, cinsti, care odată se împărțiau drept răsplătiri;
 Monopol fac azi de drepturi; în a lor scurtă vedere
 Propășirii neînvinse pun ei dese 'mpotriviri.

Nu-i așa legea naturii, nu-i așa a țării lege;
 Ca tot ce nu e la locu-i va cădeă trufia lor;
 Al sudorilor streine rod ei nu-l vor mai culege;
 Va fi mare tot Românul țării lui folositor.

Cugetări adânc ascunse, idei drepte și înalte
 Ce în inimele-alese ura lor le apăsă
 Vor vedeă lumina zilei; și în formă de mari fapte
 Subt privirea prevedinței, lumii se vor arătă.

[Iulie 1842]. Publicată întâiu în volumul „Suvenire și impresii”
 București. 1847.

5. MORMINTELE.

La Drăgășani

Când vizitam odată locașurile sînte,
Mărețe suvenire din vremi ce-au încetat,
Eu mă oprii pe valea bogată în morminte,
Unde atâți războinici ai Greciei slăvite
Strigarea libertății întăiu au înălțat.

Ziua de mult trecuse; natura obosită
Se odihniă: nici zgomot, nici cel mai ușor vânt,
Nimic viu; eram singur în lumea adormită,
Și stelele d'asupra pe lunca părăsită
Luciau ca niște candelă aprinse p'un mormânt.

Din vreme 'n vreme numai de dincolo de dealuri
Păreă c'auz un sunet, un uet depărtat,
Ca glasul unei ape ce 'nneacă-ale maluri
Sau ca ale mulțimii întăritate valuri,
Când din robie scapă un neam împovărat.

Și ochi-mi s'ațintară pe semnul mântuîței,
Ce singur se înalță în locul de suspin;
Protector al durerii, nădejde-a suferinței,
Labarum vechiu al luptei, simbol al biruinței,
Prin care-a 'nvins barbarii creștinul Constantin.
Și mă gândiam l'aceia ce umbra i-'nvălește,

La Grecia modernă ce ei au sprijinit;
Căci jertfa pentru nații la cer se primește,
Căci sângele de martiri e plantă ce rodește:
Curând, târziu, odată, dar însă nelipsit.

Precum cei d'întăi preoți ce crucea o purtară
Din peșteri, din pustiuri, săraci, desprețuiți,
In circ, amfiteatruri, puterea înfruntară,
Pe purpura romană credința așezară
Și 'nvinseră pe idoli în Capitol slăviți;

Aşa, sângele-acelor ce-aicea se jertfiră
 Născu p'ai libertății vestiți răsbunători.
 Parnasul și Olimpul cu fală se priviră,
 Când flotele barbare zdrobite le zăriră
 Și flacăra din ele suindu-se la nori.

Sânt vrednici de vechimea din veacuri fabuloase,
 Sânt mari cum fu robia subț limpedele-î cer,
 Și lupta și izbânda a Greciei frumoase,
 Iar Boțari, Miauli, colosuri fioroase,
 Se par ca semizeii eroi ai lui Omer.

A! dac'a ta vieată de lume admirată,
 Când nației gemânde veniseși ajutor,
 De aspre-le ursite nu ar fi fost curmată,
 D'ai fi văzut tu ziua în ceruri însemnată,
 Aroid al desnădejdei, sălbatec călător,

O nouă epopee, poemă strălucită,
 Creștină Iliadă pământu-ar fi 'ncântat.
 Ca trâmbita 'nvierii de suflet presimțită,
 Puternica ta liră, de mâna-ți pipăită,
 A veacurilor stinse cenușă-ar fi mișcat.

Pământul țării noastre e azi adăpostire
 L'a Grecilor țărână: iar agonia lor
 Cu jale a văzut-o a Oltului oștire
 Și semne de frăție, dovadă de iubire
 Le-a dat ea îndestule în ziua de omor.

Căci nu gândiți, o umbre, de lume depărtate,
 Că locul morții voastre e luptelor strein.
 Oștirile creștine de cruce însuflate
 Adesea se văzură aici împreunate
 Subț Uniad Românul, sub Matiaș Corvin,

Si cât ura robiei, a patriei iubire,
 În limbi deosebite, se vor numi virtuți;
 Cât vor numără Grecii, între vestite zile,
 Ziua când Leonida căzù la Termopile,
 Si cât va purtà Oltul, diädema-i de munti,

Voi veți trăi; căci vouă Grecia e datoare;
 Căci voi ați dat semnalul la libertatea sa;
 Si 'n vremi de suferință, în vremi de apăsare,
 Nădejde și credință, virtuți mântuitoare,
 A voastră suvenire ades va deșteptă.

[Iulie 1842]. Publicată întâiu în volumul „Suvenire și impresii“, București, 1847.

6. O IMPRESIE¹

Dedicată oștirii Române. 22 Aprilie 1846².

Puțini erau la număr ostașii României,
 Dar când ale lor cete pe luciul câmpiei
 Semet înaintară cu pas răsunător,
 Din sulite, din coifuri, din armele albite,
 Când soarele în unde, în raze aurite,
 Lumina își răsfrânse pe steagul tricolor;

Când caii, repezi, ageri, cu coame răsfirate,
 Cu nările aprinse, cu gurile spumate,
 Muscând de neastâmpăr zăbala ce-i ținea,
 Izbînd sub ei pămîntul și resuflând omorul,
 La sunete de luptă pe câmp își luau sborul,
 Ca vulturi ce în aer o pradă ar vedeà;

1. În revista în care s'a publicat pentru prima dată, această poezie are la fine o strofă în plus, suprimată de autor când a tipărit-o în volum.

2. Zi în care a avut loc o revistă militară, făcută cu ocazia vizitei Prințului M. Sturdza, Domnul Moldovei. (Ed. Gârleanu).

Și când auzii glasul aramei tunătoare,
 Și când văzui silitra de fulger purtătoare,
 Câmpia, atmosfera de fum întunecând,
 Iar printre fum, prin ceață, egretele-albicioase
 Mișcându-se departe, ca umbre fioroase,
 Ce ies din întuneric o crimă-amerintând;

Electrică scânteie simții... și bucuria,
 Din inimă pe chipu-mi suită ca mânia,
 Pe fruntea-mi se aprinse, în ochi-mi străluci;
 Sub pasurile mele simții arzând pământul,
 Și vechea strălucire cu sgomotul, cu vântul,
 Iluzii'mi bogate cu fală se ivi.

A! unde e acuma puternica mărire
 Din vremea, când a țării eroică oștire
 În lupte uriașe Buzestii comandă;
 Când vulturul Daciei cu fruntea 'ncoronată
 Și duhul răsbunării cu manta-i sângerată
 Da semnul biruinței și calea ne-arătă!

Călugărenii încă păstrează pomenirea
 Vitejilor ce 'n valea-i aflară nemurirea,
 Al faptelor de cinste preț veșnic, meritat;
 Iar praful ce acolo de vânturi viscoloase
 În aer se ridică, e pulbere de oase,
 Ce tabere dușmane în treacăt au lăsat.

.....
 Spun că, în urma luptei, în Asia bogată,
 Dacă Maometanii vedeau câte odată
 Un armăsar ce 'n preajmă-i cătă el sforăind,
 Coprinși d'adâncă spaimă, ziceau cu 'nfiorare
 Că el a văzut umbra acea îngrozitoare
 A lui Mihai Viteazul asupra-le viind.

Așă erau odată, Români; dar unirea
 Ce le hrăniă curajul, ce le 'nsuflă mărirea,
 Cu vechea simplitate din inimi a lipsit;
 A patriei iubire, obiect de ironie,
 In veçi este pe buza acelu care știe
 Cu numele-i se tragă norodul amăgit.

Așă în proaste capiști, care treceau de sfinte,
 Al idolilor preot, cu magice cuvinte,
 Mulțimii adunate oracole 'mpărțiã:
 Oracole viclene, de interes dictate,
 De înțeles lipsite, de patimi explicate,
 Și 'n care neștiința neîncetat credeã.

Dar tot se află încă virtuți, și viitorul
 In ele se încrede, asteaptă ajutorul
 Ce îl aduc la nații bărbați mântuitori;
 Insuși Domnul naturii zisese altã datã
 Cã, pentr'un drept, el iartã Gomora vinovată:
 Dreptatea și virtutea în ceruri sânt surori.

Iar voi, războinici tineri, drage batalioane,
 Fiice ale-acelor vestite legioane
 Care între popoare un nume ne-au lăsat,
 Voi, căror acest nume e dat el în păstrare,
 Cu cinste veți răspunde l'a patriei chemare,
 Când vechiul nostru sânge nu poate fi schimbat.

Publicată întâiu în „Foaia pentru minte“, revisiã din Brașov No.
 din 27 Maiu 1846.

7. RUGĂCIUNEA

Al totului părinte, tu a cărui voință,
 La lumi ne'nfiintate ai¹ dăruit ființă,
 Stăpâne creator!
 Putere fără margini, izvor de veșnicie,
 Al căruia sfânt nume, pământul nu îl știe,
 Nici omul muritor!

Dacă la cer s'aude glasul făpturii tale,
 Fă ca în totdeauna pe a virtuții cale
 Să merg neștrămutat.
 Când soarta mă apasă, cum și când îmi zâmbește,
 Când veselă m' ajută, când aspră mă gonește,
 Să pociu fi neschimbat.

Mândria 'n fericire să nu mă stăpânească,
 Măhnirea în restriște să nu mă umilească:
 Dreptatea să o știu.
 Conștiința să-mi fie cereasca ta povată,
 Prin ea, tu mă 'ndreptează și, când greșesc, mă'nvață
 Cum trebuie să fiu.

Fă să doresc de obște al omenirii bine,
 Să mă cunosc pe însu-mi, și p'altul decât tine
 Să nu am Dumnezeu.
 La oameni adevărul să-l spui fără sfială;
 De cel ce rău îmi face, de cela ce mă 'nșală
 Să nu îmi răzbun eu.

Și fă ca totd'auna al meu suflet să vază
 Lumina așteptată, a nemuririi rază,
 Dincolo de mormânt,
 Acolo, unde viața cea veșnică zâmbește
 Sărmanului acela² ce 'n viață pătimește
 Gonit p'acest pământ.

1. Acord prin atracțiune în loc de *a*.

2. *Acela* în loc de *aceluia*.

Știu cum că lumea noastră, între globur'le¹ multe
 Ce sânt pentru mărirea-ți cu un cuvânt făcute
 După un veșnic plan,
 Nimica înainte-ți nu poate să se creadă,
 C'asa de puțin este, ș'atâta însemnează
 Un val în Ocean.

Cunosc cu toate-acestea și văz cu 'ncredințare,
 Că 'n fapta cea mai mică și'n lucrul cel mai mare
 De 0 potrivă ești,
 Că la a ta dreptate nu este părtinire;
 Că îngrijești de toate, că fără osebire
 S'asupra mea privești

Cu tunetul din ceruri, tu ocolești pământul,
 Inflorești cu natura și răcorești cu vântul:
 Ești viața ce ni-ai dat.
 Ascultă dar, stăpâne, supusa rugăciune,
 Ce sufletul o 'nalță, ce inima depune
 La tronu-ți ne'ncetat.

Până'n ceasul din urmă, amorul tău să-mi fie
 Comoară de nădejde, de dulce bucurie,
 Izvor de fericiri;
 El singur să-mi stea față în acele minute
 Când planuri viitoare și amăgiri trecute
 Se șterg ca năluciri.

Publicată întâiu în edițiunea „Poezii“ București 1838.

1. Sincopă în loc de globurile, după vorbirea populară care zice
bisercile, bisercă.

8. UCIGAȘUL FARĂ VOIE¹

O temniț' adâncă îmi e locuința:
 Prin dese, prin negre zăbrele de fier
 O rază pierdută îmi spune ființa
 Cerescului soare, seninului cer.

Și frigul mă 'nghiață; e umed pământul;
 De ziduri, de lanțuri, eu sânt ocolit:
 Aici, suferința asteaptă mormântul,
 Căci legile lumii așa au voit.

Adus ca o crudă, sălbatecă hiară,
 L'a temniței poartă nădejde-am lăsat.
 Și simt chinuire atât mai amară,
 Cu cât a mea soartă eu n'am meritat.

O noapte fatală! o noapte cumplită!
 Pe patu-mi de trudă dormiam obosit.
 Eră despre ziuă; soția-mi iubită
 Ședeà lângă mine... un vis, vis cumplit!

Văzui: în bătrâne păduri depărtate
 Păreà că mă aflu; eram călător,
 Dar calea pierdusem; pe ramuri uscate
 Cântà cucuveaua cu glas cobitor.

Copacii, în preajmă-mi, păreà că 'nviează;
 Din toată tulpina un geamăt eșă:
 Flămândă, cumplită, vedeam că-mi urmează
 O ceată turbată de lupi, ce urlă.

1. Subiectul acestei poezii este o întâmplare adevărată. Osânditul socotesc că trăește încă, și nu e mai mult de patru ani de când s'a judecat pricina la tribunaluri, unde el mărturisind fapta, căuta a se desvinovăți prin povestirea nenorocosului vis. Dar judecătorii, temându-se ca nu cumva îndurarea către acesta să insufle și altora dorința de a visa, au aplicat pravila, care nu cuprinde nimic despre vise, căci pravila criminală, după cum știm, e încă nedesăvârșită. (Nota autorului).

Și eu fugiam iute, fugiam cu grăbire,
 Dar locul sub mine de sânge 'nchegat
 Silințe'mi zadarnici puneà 'mpotrivire;
 D'o rece sudoare eram inundat.

Suflă un vânt iute, și luna 'ngrozită
 În spațuri veșnici treceà alergând,
 Cu stinsele-i raze, cu fața-i pălită
 Intinse pustiuri abià luminând.

Apoi, deodată în nori se ascunse,
 Și lipsa ei dete cumplitul semnal;
 În spaima nespusă ce-atunci mă pătrunse
 Văzui trecând moartea pe palidu-i cal.

Schelet d'altă lume, cu forme cumplite,
 Rânjind, către mine privià neclintit:
 În mâna-i uscată, în unghi ascuțite
 Tineà o femeie... Din capu-i zdrobit

Muscà câte-odată, muscà cu turbare,
 Și creeri, și oase din gură-i cădeà.
 Uimit rămăsesem: la orice mișcare
 Păreà că ea rupe din inima mea.

Dar ceata de hiare o văz..., mă sosește...
 Ferbinteà-i suflare acum o simții...;
 Mă plec, caț și mâna-mi grea peatră 'ntâlnește,
 Curaj deznădejdea îmi dă, și... izbii...

Un țipăt s'aude...; eu saiu în picioare
 Din somnu-mi de groază atunci deșteptat:
 Soția-mi lipsită d'a vieții suflare
 Zăceà...; capu-i tânăr erà sfărâmat!

D'atunci, zile multe și nopți osândite
 Pe fruntea-mi trecură! Eu nici am simțit
 A lor osebire; vedenii cumplite
 Și țipātu-acela în veci m'a 'nsoțit.

Răsună el seara; l-auz dimineța
 Precum în minutul prin crimă 'nsemnat;
 Și eu trăesc încă! trăesc, căci vieța,
 Amară pedeapsă, în dar mi s'a dat.

Aici aștept vremea și ziua dorită
 Să văz dacă dreptul, deresc împărat,
 Privește le fapta-mj, ce este cumplită,
 Sau numai la cuget, ce este curat.

Publicată întâiu în volumul „Suvenire și impresii“ București 1847.

9. C A N D E L A

Tăcerea e adâncă și noaptea 'ntunecoasă;
 Norii ascund vederea înaltelor țării
 S'a stelelor de aur multime luminoasă,
 Ce smălțuiau seninul cerestilor câmpii.

Numai religioasa a candelii lumină,
 Aprinsă de credință, și limpede și lină
 Lucește înaintea icoanei ce slăvesc;
 Emblemă-a bunătății, mângâitoare rază,
 Ea par'că priimește și par'că 'nfățișează
 Rugăciunile noastre stăpânului obștesc!

În minutele-acelea, când sufletul gândește,
 Când omul se coboară în conștiința lui,
 Ca unei inimi care cu noi compătimeste,
 Frățeștii ei lumine durerea mea supui.

Câte chinuri ascunse, câte lacrimi vărsate
 Au avut-o de martur, și i-am încredințat!
 Câte dorinți smerite și neînființate
 Am tănuuit de lume, și ei am arătat! ¹

1. În ediția 1842 sânt intercalate aci încă două strofe, pe cari însă autorul le-a suprimat în edițiile ulterioare 1847 și 1863.

Dumnezeu ce de față pe cruce se arată,
 El care-a nedreptății e pildă de 'ngrozit,
 Imi spune că 'nainte-i se va vedeà odată
 Cel ce nedreptătește cu cel nedreptătit.

Atunci, creștinu-acela cu fruntea în țărână,
 Dar cu otrava'n buze și cu ferul în mână,
 Umilit, ca să'nsale, și blând uçıgător,
 Tronul Dumnezeirii cum va puteà să-l vază,
 Când la un semn puternic se vor clăti cu groază
 Cerurile-așezate pe polurile lor?

Dar adâncă odihnă în lume încetează:
 Religiosul clopot se leagănă în vânt,
 Chemând pe credincioșii ce somnu'mpovărează
 Din ale lor locașuri, în locașul cel sfânt.

Intunecimea nopții, care încă domnește
 Ca un om ce cu viața se mai luptă murind,
 Se'mprăstie cu'ncetul, treptat se risipește
 Și'n umbra dimineții se pierde 'ngălbenind.

Se desfășur în ochi-mi minunile zidirii:
 Credința se deșteaptă în omul rătăcit
 Și 'naltă a ei rugă cu imnul mulțumirii
 La cel ce, după noapte, și zi ne-a dăruit.

Iar tu, candelă sfântă, a căreia vedere
 Imi aduce aminte atâtea năluciri!
 Imi vei fi totdeauna rază de mângâiere,
 Vei ști deopotrivă și fapte și gândiri.

Voiu alergă la tine în dureri și necazuri,
 De oameni și de soartă când voiu fi apăsât;
 Astfel corăbierul, când marea e'n talazuri,
 Aleargă la limanul ce-adesea l-a scăpat.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“ București 1888.

10. FRUMUȘEȚEA.

D-nei***

Adesea pe câmpie
 Auz o armonie,
 Un ce melodios;
 Un glas, care se pare
 Ascuns în depărtare,
 Un imn misterios.

De unde oare vine?
 Din sferele senine?
 Din zefirii ce sbor?
 Din iarba ce șoptește?
 Din planta ce trăește?
 Din floare? din izvor?

Din nici una în parte,
 Din multe 'mpreunate,
 Din toate e 'ntocmit:
 E glas al suferinței,
 Al lumii și -al ființei
 Suspîn nemărginit.

Așa e frumusețea:
 Dulceata, tinerețea,
 Blândetea, eleganța, o'ncing, o încunun;
 Chipu-i e crin, porfiră;
 Inima ei, o liră;
 Cuvintele ei, șoapte, ce'n inimă răsun.

Și flacăra privirii
 Și grația zâmbirii
 În ochii ei se joacă, pe buze-i locuiesc.
 Din preajmă-i, ea gonește
 Durerea ce muncește;
 Icoană-a fericirii, iluzii o 'nsoteșc.

Un dar, ce nume n'are
 In limbă muritoare,
 Mișcările-i insuflă, în umbletu-i îl vezi;
 Și toate, în unire,
 Câștig acea numire
 Ce rar e meritată, ce tu o meritezi.

Publicată întâiu în volumul „Suvenire și impresii“ București, 1847.

11. PRIETEȘUGUL ȘI AMORUL.

Emiliei

Zici c'ai vrea, prietenește:
 Să iubești, să fii iubită;
 Zici c'amorul te 'ngrozește
 Zici că-i patimă cumplită,
 Zici că este trecătoare
 Flacăra-i cea arzătoare!
 Și ce nu e trecător?
 După vara cea bogată
 Vine iarna 'ntârâtată,
 Bate vânt îngrozitor.
 Trandafirul din grădină,
 Inflorit de dimineată,
 Zace veșted pe tulpină,
 După ziua de viață.
 Dar, căci iarna și durerea
 Sânt condiția vieții,
 Trebuie să las plăcerea,
 Bunurile tinereții?
 Căci zâmbirea-ți grațioasă
 Vremea o să ți-o răpească,
 Trebuie, cât ești frumoasă,

Nimeni să nu te iubească?
 Așa, cum miroși o floare,
 Care trece, care moare,
 Care mâine n'o găsești?
 Primăvara, a ei zâmbire,
 De ce n'vie-a ta simțire,
 Iarna nu ți-o 'nchipuești?
 O ascultă-mă dorită,
 Scumpă, dragă Emilie!
 O zi bună, fericită,
 E o parte din vecie.
 Vezi plăcerile ușoare,
 Imprejurul tău unite,
 Dăntuesc fără 'ncetare
 De amor povătuite;
 Te'mpresor cu mulțumire,
 Fiecare ți se'nchină,
 Și amorul cu mâhnire
 Te privește și suspină.
 Dă-le, dă-le ascultare!
 Pentru tine adunate,

1. Acest vers lipsește din ed. 1863. L-am adăugat după ed. 1842, fiindcă se vede că e o scăpare la tipărire.

Sub coloare de mirare
 Vor ști lumea să-ți arate.²
 Până n'ajungi timpul rece,
 Bucură-te de natură,
 Apoi, când vremea va trece
 Peste-a inimii căldură,
 Când din hora încântată,
 Ce viața ta coprinde,
 Cu o față întristată

Gratiile s'or desprinde;
 Când odată și-or lua sborul
 Tinerețe, bucurie,
 De-i pofti atunci, amorul
 L-om numi o nebunie.
 Îți voi fi prieten, frate,
 Îți voi fi orice îți place,
 Și de lumé și de toate
 Împreună ne-om desface.

Publicată întâiu în ediția „Poezii^d Iași 1842.

12. S U F E R I N Ț A

Îmi place a naturii sălbatecă mânie,
 Și negură, și viscol, și cer întărâtat,
 Și tot ce e de groază, ce e în armonie
 Cu focul care arde în pieptu-mi sfâșiat.

La umbră, 'n întunerec gândirea-mi se arată
 Ca tigrul în pustiuri, o jertfă așteptând;
 Și prada îi e gata... de fulger luminată,
 Ca valea chinurii se vede sângerând.

Încerce acum soarta să-mi crească suferirea;
 Adaoge chiar iadul șerpi, furii ce muncesc;
 Durerea mea e mută¹ ca desnădăjduirea,
 E neagră ca și ziua când nu te întâlnesc.

Căci astfel e acuma viața-mi osândită:
 O lungă agonie în care tu domnești;
 La glasu-ți, la privirea-ți simț inima-mi izbită,
 Luptându-se 'n convulsii cum nu-ți închipuești.

1. Greșit în ed. 1863: și; am restabilit după ed. 1842 forma *ști*.

2. Evident că vorba *multă* din ed. 1863 e o eroare de tipar. Am adoptat forma *mută* din ed. 1847.

Și ochii miei în lacrimi înnoată în tăcere,
 Și pismuesc adesea pe cei ce nu mai sânt.
 Zadarnică dorință, când sufletul nu piere,
 Nu o să-mi turburi oare și pacea din mormânt?

N'o să se 'ntoarcă umbra-mi, cumplită, fioroasă
 Pe pasurile tale ori unde locuiești?
 E lume, e vecie atâta de frumoasă,
 În cât să uit pământul ce tu împodobiești?

Să mor, dar la picioare-ți; să mor, dar de plăcere.
 În ceasul cel din urmă s'aud că m'ai iubit,
 Să strâng draga ta mână, să simț a ta durere,
 Vărsându-se asupra-mi ca balsam fericit.

Și sufletu-mi, atuncea, pe buzele-ți să sboare,
 Să ia un lung, un dulce, un veșnic sărutat;
 Din brațele-ți, din sânu-ți să treacă el în soare,
 Să ducă la vecie plăcerea ce-a gustat.

Publicată întâiu în vol. „Suvenire și impresii“ București 1847.

13. NU, A TA MOARTE...

Nu, a ta moarte nu-mi folosește;
 Nu, astă jertfă eu n'am dorit;
 Dă-mi numai pacea care-mi lipsește,
 Pacea adâncă ce mi-ai răpit.

Ia-mi suferințe aspre, turbate,
 De adânci chinuri veșnic izvor,
 Zile amare, nopți turburate,
 Pline de tine, d'al meu amor.

In zadar, ochi-ți arăt iubirea
 Ce ești departe d'a o simți;
 In zadar, chipu-ți poartă mâhnirea,
 Umbra durerii ce m'amăgi.

Sub astă mască văd bucurie,
 Văd mulțumirea-ți să pățimesc;
 Si ori ce-ai zice, vrei ca 'n vecie
 Ceas de odihnă să nu găsec.

Cunosc prea bine a mea greșală,
 Dar cunoștința nu m'a 'ndreptat,
 Căci a mea soartă, tristă, fatală,
 Zâmbirii tale pradă m'a dat.

Astfel în crânguri o păsărică
 Aude aproape un ciripit;
 Sboară îndată și fără frică
 Lângă colibă ea s'a oprit.

Privește, ascultă, dar fără veste
 Tainica cursă ce i s'a 'ntins
 Se 'nchide...; roabă ea se găsește;
 Un glas s'aude zicând: „te-am prins“.

Și vânătorul ce imitează
 Pe frunzuliță un glas strein,
 De vicleșugu-i se îngâmfează,
 De bucurie el este plin.

O, câte lupte, câte suspine,
 Tăcuta noapte n'a ascultat;
 Câte pustiuri de groază pline
 A mea durere n'a vizitat!

M'a văzut șoimul pe 'nalta stâncă,
 A cării vârful s'ascund în nori,
 Și al lui țipăt în vale adâncă
 S'a 'ntins departe plin de fiori.

Dar nici pustiul, nici depărtarea,
 Gândiri cumplite n'au biruit;
 Moliftii, brazii, ce port răcoarea,
 Ei suferinta-mi n'au răcorit.

Te iubesc astăzi ca mai 'nainte,
 Ca în minutul cel încântat,
 Când eu, de peptu-ți tânăr, fierbinte,
 Tremurând, fruntea mi-am rezimat.

Minutu-acela 'n veci mă muncește,
 Ca o sentință e 'n mintea mea;
 De ating fruntea-mi, simț că svâcneste;
 Focul din sânu-ți arde în ea.

Ferul cel roșu care-l apasă
 Mâna cruzimii p'un osândit,
 Mai adânci urme nici el nu lasă
 Decât amorul astfel simțit.

A mea durere trecut nu are;
 Ea nici va crește, nici va scădea;
 Și fericita, dulcea uitare,
 Ce crezi că cearcă inima mea,

E c'acea tristă, vie tăcere,
 Care domnește după războiu
 P'un câmp de groază și de durere,
 De morți, de chinuri și de nevoi,

Unde un tată pe un fiu plânge,
 Unde nădejdea toat' a 'ncetat;
 Unde se 'nalță un fum de sânge,
 Ca blestem jalnic și necurmat!

Mai mult d'atâta nu poți a face;
 Asta e soarta ce mi-ai gătit,
 Singurul bine, singura-mi pace,
 După amorul ce-am suferit.

Publicată întâiu în volumul „Suvenire și impresii“ București 1847

14. CÂND DAR O SĂ GUȘTI PACEA...¹

Când dar o să guști pacea, o inimă mânănită?
 Când dar o să 'nceteze amarul tău suspin?
 Vieața ta e luptă grozavă, ne'mblânzită;
 Iubirea, veșnic chin.

Din cupa desfătării amărăciunea naște;
 Din ochi frumoși durerea își ia la ei izvor;
 O singură privire vieața vestejește
 Cu lanțuri de amor!

Amor, care adoarme și legi, și datorie,
 Ce gloria o stinge, ce n'are nimic sfânt;
 Antonie-i jertfește a lumi 'mpărăție,
 Și află un mormânt!

Nu sânt patimi mai nobili, mai mari, mai lăudate.
 Mai vrednici să s'aprinză în inimi bărbătești?
 Nădejdi, vieață, cinste, simtirile 'nfocate
 Femeii le jertfești!

Crezi tu că pentru tine răsare sau sfințește
 Acel uriaș falnic, al zilei domnitor?
 La patrie, la lume, la tot ce pătimește
 Nimic nu ești dator?

1. În ediția 1842, după strofa a 5-a urmează încă 4 strofe, pe cari Alexandrescu le-a omis atât în ed. 1847 cât și în ed. 1863.

Eu lanțurile mele le sguduiu cu mânie,
 Ca robul ce se luptă c'un jug neomenos,
 Ca leul ce izbește a temnitei țării
 Și geme furios.

Dar rana e adâncă și patima cumplită
 Și lacrima de sânge, obrajii miei arzând,
 Resfrânge frumusețea, icoana osândită,
 Ce o blestem plângând!

O văz ziua și noaptea, seara și dimineța;
 Ca un rănit de moarte simț în piept un fier greu;
 Voiu să-l trag: fierul iese, dar însă cu vieța
 Și cu sufletul meu!

Publicată întâiu în ediția „Poezii“, Iași, 1842.

15. INCA O ZI

Încă o zi cu tine, o zi de fericire,
 În dulcele estazuri ce simț când te privesc;
 Încă un ceas..., un zâmbet... Adânca mea iubire,
 Izvoarele nădejzii, mai mult nu o hrănesc.

Și soarele, mai palid din zi în zi îmi pare;
 Și coardele vieții în pieptu-mi obosit
 Se rup! Nici tinerețea, nici scumpa-ți sărutare
 Nu pot ele să schimbe ce soarta a voit.

Intorc acum asupra-ți privirea-mi dureroasă,
 Ca cel din urmă-adio la tot ce am pierdut:
 Din ceața veșniciei, stea blândă, luminoasă,
 Te văz lucind departe, departe în trecut.

Și tot ce e 'n natură, obiecte și ființe,
 Panorama de umbre, se 'ntunec, se strecor;
 Iluzia mă lasă:... și artă și silințe
 Sânt stavile zadarnici l'al sufletului sbor?

Aș vrea numai, blând înger, ca numele-mi să fie
 Scump, drag inimei tale, ades să-l repezezi,
 Precum un dulce sunet, precum o melodie
 În inimă-ți rămasă din ani ce regretezi.

Căci toată a mea viață îți fu ea închinată;
 Căci alt decât iubirea-ți, ea nu avu mai sfânt;
 Căci tu ești încă astăzi dorința-mi neschimbată
 Și visu-mi cel din urmă aicea pe pământ.

Eu știu că la povara-mi și tu ai luat parte;
 Eu știu că'n suferința-mi și tu ai suferit;
 C'aceeași ne-a fost calea: a unuia în moarte
 S'a săvârșit: ce strică? n'am vrut a fi iubit?

N'a fost aceasta ținta, sfârșitul pentru care
 Gândirea-mi fără preget în munci am frământat?
 Nu dobândesc răsplata dorită cu 'nfocare?
 Nu e acesta rodul ce eu am semănat?

Apoi dac' al tău suflet l-am bănuit vr'o dată,
 Dacă nemulțumirea-mi adesea te-a mâhnit,
 E vremea de ertare; vecia ne'mpăcată
 Mă cheamnă..., cerul iartă acelor ce-au iubit.

De ce să plâng viața? În trista-i prelungire
 Ar fi văzut ea, poate, amoru-ți apuind.
 Minciuna, calomniile dau tainică izbire,
 Lumina, adevărul în inimă innegrind.

Dar când ia însăși moartea a noastră apărare,
 Când neagra sa pecete pe groapă s'a 'nsemnat,
 Ca martur de credință, chezaș de neuitare,
 Păstrează suvenirul aceluia depărtat.

Valea răsunătoare, a râului murmură,
 Vesteda toamnei frunză, ce flutură în vânt,
 Palida lunei rază, puternica natură
 Îți vor șopti adesea cuvinte din mormânt.

Publicată întâiu în volumul „Suvenire și impresii“ București 1847.

16. UN CEAS E DE CÂND ANUL TRECU...

Un ceas e de când anul trecu... Mi-aduc aminte
 Cu ce nădejdi zâmbinde, ce dulce a 'nceput!
 Ce vie salutare din inimă fierbinte
 L'a priimit! Ce seară! de an atunci trecut.

Ziceam: „s'a dus s'acesta c'o parte din viață,
 „Dar ziua lui din urmă cu drag o pomenesc;
 „Frumos apus vestește frumoasă dimineată
 „Și anul ce începe tot ast-fel îl doresc“.

Așa-l doriām! In lungă, în oarbă 'ncredințare,
 Eu nu vedeam că soarta zâmbește cu amar;
 Că vremii și durerii gătește răzbunare
 La vechile lor drepturi uitate în zadar.

Schimbat nimic nu pare: alesele fiinte,
 Prieteni d'altă dată, strâng astă-zi mâna mea:
 De voia întâmplării mai multe din dorințe,
 Cu grabă împlinite putui a le vedea.

Apoi, unde e răul? de ce și cum... cuvântul
 Om nu poate să-l știe, afară decât eu?
 Ascuns e în adâncuri, tăcut e ca mormântul,
 Iar martur suferinți-mi e numai Dumnezeu.

A! dacă 'n astă lume, ceva puteà fi 'n stare
S'aline, să adoarmă un chin sfâșietor,
O știu, ar fi frăția-ti acea mângâietoare,
Acel simțiment tânăr ce eu îți sânt dator.

E scump prieteșugul ce 'nsuflă o femeie
Deprinsă a-l cunoaște, născută a-l simți;
Și dulcele său suflet, electrică scânteie,
Mângâie orice suflet la care s'o ivi.

Ades, când sânt în luptă cu gândurile mele,
Muncit d'al suferinței demon neîmblânzit,
Imi pari un silf ce vine de raza unei stele,
Din sfere luminoase, din aer bălsămit,

Apoi, negură deasă lumina 'ntunecează,
Fantome d'altă lume șoptesc, mă înconșor;
In fiecare șoptă o muncă înviază,
In ochi-mi se confundă trecut și viitor.

Căci știu eu viitorul..., el nu poate să fie
Decât ca anu-acesta, ca anul cel trecut:
Bogat de chinuire, deșert de bucurie,
Pustiu, fără nădejde, sălbatec și tăcut.

Stejarul depe munte, ce trăsnetu-l izbește,
Stă încă în picioare, semet și neclintit;
Dar inima-i e arsă, și, oricât mai trăește,
De nici o primăvară nu poate fi 'nverzit.

Publicată întâiu în volumul „Suvenire și impresii“ București 1847.

17. BUCHETUL

Dorită odată eră a lui soartă,
 Pe când altă mână de el îngrijă;
 Dar astăzi se stinge, zâmbirea-i e moartă,
 Și pierde colora ce ochii 'ncântă.
 Sfârșitu-i cel jalnic îl văz cu 'ntristare,
 Căci eu, pe vieata-i puneam un preț mare.

O singură frunză acum mai plutește;
 Ea plânge atâția tovarăși de flori:
 Streină, uitată, de ce mai trăește?
 De ce, dragă frunză, tu nu poți să mori?
 Când pierzi o ființă obiect de iubire,
 O lungă vieată e nenorocire.

Când florile-acelea în mână-mi căzură,
 Favor ce 'n credință eu n'am meritat,
 Trei tinere nimfe pe rând mi-l cerură
 Și mult se rugară...; iar eu... nu l-am dat.
 Imi pare că încă le văz, câte trele,
 Jaluse, privindu-l în mâinele mele.

Să vedeți acuma d'a fost cu putință
 Acea prețioasă dorință s'ascult;
 Că lor li se cade, a mea conștiință
 Indată mi-o spuse; eu nu gândii mult.
 Ca Pàris, cu poama acea fabuloasă,
 Hotărîi buchetul la cea mai frumoasă.

Dar atunci nevoie, atunci greutate,
 Să fac osebire în zadar am vrut:
 Așă, din trei fluturi cu greu ochiul poate
 S'aleagă p'acela ce e mai plăcut;
 Așă trei garoafe p'aceeși tulpină,
 Frumoase și 'nalte domnesc în grădină.

Văzând eu aceasta, îl luai cu mine;
 Cu multă 'ngrijire, acasă l-am dus;
 Si limpede apă și tot ce e bine
 I-am dat și silința cu dânsul mi-am pus,
 Făcând orice poate un om să gândească,
 Oricâte o mumă ar ști să găsească.

Zadarnici dorințe, nimic n'ajutară!
 Din ora aceea speranț'am pierdut:
 Vieața la mine îi păreă amară,
 Știind cine-l dete, cine l-a cerut.
 Și palid și veșted trecū fără veste
 Și astăzi cenușă în mâna mea este.

Așa dar sfârșitu-i veni din dorință;
 Buchet ca acela, eu nu mai găsesc.
 Cenușa lui scumpă o țiiu cu credință;
 Ce-a fost și ce este adesea gândesc.
 Eu sufer de moartea-i, de-a lui pătimire,
 Și-a floarei trecute păstrez suvenire,

Publicată întâiu în vol. «Suvenire și impresii». București 1847.

18. R E V E R I A

De zgomot departe, în vesela vale,
 A cărei verdeață ades am călcat,
 În liniștea nopții privirile tale
 Se 'nalt, se ațintă pe cer luminat.

De unde oar' vine a ta reverie?
 Ce visuri plăcute în preajmă-ți se joc?
 Admiri tu natura, a ei armonie?
 Citești viitorul în literi de foc?

Sau cauți departe o stea favorită,
 Ce crezi că asupra-ți privește zâmbind?
 Dar nu, e instinctul d'o viață dorită,
 Ce n'o află omul, aicea trăind.

Căci sufletul nostru, ca raza de soare,
 Ce-și are 'nceputul mai sus de pământ,
 De și luminează a sa închisoare,
 Iși află în ceruri izvorul cel sfânt.

D'acolo adâncă cea aspirare
 Spre bunuri ascunse, ce noi devinăm;
 D'acolo deșertul, dorinți, întristare,
 Ce chiar în plăcere ades le aflăm.

Un clopot, ce seara s'aude la turme,
 Ce stă, reîncepe, abia răsunând,
 Ca glas care moartea e-aproape să-l curme,
 Când viața 'ncetează treptat, înghețând;

Un greer ce cântă, o iarbă, răsura,
 Stufosa pădure, pierdute cărări,
 Adâncă murmură ce 'nvie natura
 Ca geniuri tainici ascunse p'în flori:

Tot mișcă, încântă a noastră gândire;
 Tot are un fermec, tot este mister;
 Nădejtile noastre, suspin, suferire,
 Dorinți fără nume se 'ndrept către cer.

Acolo, în stele, ca 'n lumi de lumină,
 Sânt suflete, îngeri, ce cânt și ador;
 Ființi grațioase, ce blând se înclină,
 Cătându-și în lume tovarășii lor.

Si când, stăpânită d'a vieții mâhnire,
Te plimbi tu, pe câmpul tăcerii 'nchinat;
De simți o suflare, de-auzi o șoptire,
E glasul-unui înger, de tine 'ncântat.

De ce însă, gândirea-mi se 'ntoarce cu durere
Spre zilele acelea? Timpi ce v'ați depărtat,
Când pe urmele voastre, tot intră în tăcere,
Când ștergeți plăceri, chinuri, ce omul a cercat:

Când inima sătulă de ură, de iubire,
N'o mișcă nici un bine, n'o trage nici un dor;
De ce singure numai a voastre suvenir
Trăesc ele în sânul-mi ca un nestins amor?

Sânteți voi acel sunet, a stâncelor vieată,
Echo, care trăește în loc nelocuit?
Sau sânteți **Aurora**, care știa să scoată
Din statua lui **Memnon** suspin nemărginit?

Publicată întâiu în vol. «Suvenir și impresii». București 1847.

19. M E D I T A Ț I E

Vara-și apucă sborul spre țărmuri depărtate,
Al toamnei dulce soare se pleacă la apus
Și galbenele frunze, pe dealuri semădate,
Simțiri deosebite în suflet mi-au adus.

O! cum vremea cu moartea cosesc fără 'nctare!
Cum schimbătoarea lume fugând o re'noesc!
Câtă nemărginită pun ele depărtare
Intre cei din morminte și acei ce doresc!

Unde, atâți prieteni plăcuți de tinerete?
 Unde, acele ființe cu care am crescut?
 Abia ajunși în vârsta frumoasei diminețe,
 Ca ea, far'a se 'ntoarce, ca dânsa au trecut!

.....

Ce netedă câmpie! cum ochiul se uimește!¹
 Ce deșert se arată, ori în cotro privești!
 Intinsa depărtare se pare că unește
 Cu ale lumii mărgini, hotarele cerești.

Cât sânge aste locuri setoase înghițiră!
 Câte oase războiul aici a semănat!
 Câți veterani războinici, moartea purtând, muriră
 Pentru izbânzi de care ei nu s'au bucurat!

Imi pare că-i văz încă, răsturnați în țărână,
 Pe 'ncrețita lor frunte sfârșitul arătând,
 Dar mai clătindu-și capul și, c'o murindă mână,
 Fierul care le scapă, cu furie strângând.

Ei nu gândesc la moarte, nu gândesc la viață;
 Ei nu gândesc la fapte ce 'n viață au urmat;
 Ci când sufletul sboară, când sângele îngheață
 Toată durerea le-este că nu și-au răzbunat!

.....

Puțin mai înainte, un monument s'arată:
 Să-l privim... Dar ce semne de-onoare pe el sânt?
 Negreșit, cei dintr'insul slăviți au fost odată;
 Azi, slava stă d'asupra, și omul în pământ.

Iată, fără 'ndoială, o mare mângâiere!
 O voi, care un titlu s'un nume pismuiți,
 Când tot ce e 'nalt cade și când mărirea pierе,
 Mărirea, înălțarea la ce le mai doriți?

1. Câmpia Brăilei. (Nota autorului.)

Din vremile trecute, în veacuri viitoare
 Un nume să răsunе, cu slavă 'mpodobit,
 Să treacă peste vârste și peste ani să sboare,
 Acela ce îl poartă cu ce s'a folosit?

Când marea 'ntărâtată corabia-ți zdrobește,
 Când loc de mântuire nu este, nici liman,
 Când cu grozave furii asupra ta pornește
 Spumoasele lui valuri bătrânul Ocean,

Spune-mi, îți pas' atuncea să știi de mai plutește
 Catartul fără pânze ce nu ți-e de-ajutor,
 Să vezi dacă pe unde se ține, se clătește,
 Și dac' ai fost odată în barcă sau vapor?²

Vieața e o luptă, o dramă variată
 Și actu-i cel din urmă, în veci e sângerat;
 Moartea-l încoronează, moartea neîmpăcată,
 Care în a sa cale pe nimeni n'a uitat.

A! întorcând privirea spre veacur'le trecute
 Și ne'ncetat pământul văzându-l pustiit,
 Văzând tot aste rele, **tot zile neplăcute,**
 De soarta omenirii, din suflet m'am mâhnit!

Câte feluri de chinuri asupra-i se adună!
 Inșă vezi cum speranța o 'nșală ne 'ncetat?
 Cu o dulce zâmbire vine, țiind de mână
 Icoana fericirii. Dai s'o prinzi... A scăpat!

Astfel, un vis ți-arată o iubită ființă;
 Astfel, cu bucurie voești s'o 'mbrățișezi;
 Dar astfel, umbra 'nșală zadarnica-ți silință:
 Acum din mâini îți scapă, acum iarăși o vezi.

1. După această strofă, urmează încă opt în ed. din 1842, dar ele au fost șuprimate de autor atât în ed. din 1847 cât și în cea din 1863.

Dacă în cartea soartei omu-ar ști să citească,
Să-și afle fieșicare grozavul viitor,
Cine-ar mai vrea, stăpâne, aicea să trăiască,
Când lumea e de chinuri nedeșertat izvor?

Vremea d'acum, trecutul, a-l ști avem putere;
Numai ce-a să se 'ntâmples, noi nu putem vedeà;
Dar când ora sosește, când năluca pier, e,
Se trage de odată și veșnica perdeà.

Publicată întâiu în edițiunea „Poezii“ București 1838.

20. C I M I T I R U L ¹

Peșteră întunecată, azil al pocăinței,
Unde omenști fumuri ca fumurile pier,
Unde eroii credinței
Au murit pentru lume, ca să trăiască 'n cer!

Tu care ai fost martor la-atâtea rugăminte,
Ce se șoptià în umbra și în răcoarea ta,
Când inima fierbinte,
Vieța de vecie în lacrimi o cătã.

Dacă bolțile tale, ce nu pot fi pătrunse
De omenști suspinuri, d'al patimilor vânt,
Duc sufletul prin locuri și prin cărări ascunse,
Departe de pãmânt,

Iartã cumplita spaimã, ce în sânu-mi aprinse
Furioasa privire a foștilor părinți,
Și altarul de piatrã pe care stau întinse
Mădulare de sfinți.

1. Poezia aceasta se terminã altfel în ediția din 1838 și 1842, dar în edițiile din 1847 și 1863 poetul a pus o altã strofã în locul ultimei două din primele ediții.

Fioroasa răceală ce 'nsufl' a ta vedere,
 Veșnicul întunerec, aicea domnitor,
 Și grozava tăcere
 Arăt umbrele morții ce p'între oase sbor!

Imi pare că mă aflu în locuinț'adâncă
 A unei groaznici iesme, ce sânghiuri o hrănesc,
 Și care, de o stâncă
 Pe călător sfăramă c'un sbieret sătănesc.

Sau în pădurea ceea, în care mai 'nainte,
 Druizii cei sălbateci jertfiau pe osândiți,
 Când, setoși de omoruri, treceau de puteri sfinte
 Stejari 'mbătrâniți!

Aici, cu toate-acestea, religia vorbește
 Celor ce vor s'asculte cuvântul lui **Hristos**:
 Groaza cu 'ncetul piere, și omul întâlnește
 Povete de folos.

Vicleanul își desbracă aici ipocrizia;
 Acel căit se'mpacă cu ceru'ntărâtat;
 Aici, fapta cea bună visează veșnicia
 S'așteaptă ne'ncetat.

Și omul care crede, și omul ce așteaptă,
 De-o sfântă mângâiere în veci e însoțit.
 Pacea va fi cu dânsul, el va lua răsplată,
 Căci a nădăduit.

Publicată întâiu sub titlul „Peștera“ în ed. „Poezii“ București 1838.

21. B A R C A

Pășește lin, o barcă, pe unda adormită;
 Respectează al naturii repaos trecător;
 Inima mea, de zgomot cu totul obosită,
 Ca la un scump tovarăș, se'ncrede l'al tău sbor.

Poartă-mă 'n sus, în laturi, oriunde vrei și-ți place,
 Unde te'mpinge vântul, sau unde tu dorești;
 Toate-mi sânt d'opotrivă, dacă mă duci în pace.
 Dacă cu mulțumire vederea-mi rătăcești.¹

Voi cunoașteți, o unde, cu câtă bucurie,
 De ce sfârșit pornită, cu ce cuget curat,
 Barca mea, totdeauna, pe-a voastră 'mpărăție,
 Ca'ntr'ale ei coprinsuri jucând s'a preumblat.

Inghițiți pe tâlharii a căror îndrăzneală
 Cu trupuri sângerate, cu morți vă otrăvesc,
 Ce întocmesc comploturi și, fără de sfială,
 Aproape de pierzare, ucideri chibzuesc.

Insă melancolia, amorul și plăcerea
 Priimiți-le vesel, ca pe ai voștri fii;
 Eu vă cunosc mărirea, eu vă slăvesc puterea,
 Când alerg p'ale voastre mult umede câmpii.

Din rătăcita-mi barcă, ce-o las la întâmplare,
 Ochii miei către ceruri uimit îi atintez;
 Seninul lor insuflă sfială și mirare;
 Eu mă rog în tăcere, vărs lacrimi și mă'ncrez

„Cerule o să ne-ajute“, zicea a mea iubită.
 El până acum tace! Să n'o fi ascultat?
 Si poate frumusețea a o vedeă mahnită,
 Aducându-i drept jertfă suspin neîncetat?

1. În ed. 1838 și 1842 sânt intercalate aci încă trei strofe, cari au fost lăsate afară de autor în ediția din 1847 și cea din 1863.

Dacă într'aste ceasuri de vie desfătare,
S'ar află lângă mine... minut dumnezeit!
Viața nu stă'n zile, și eu cu'ncredințare
Câtă-mi rămâne-aș da-o, mi-aș zice: „Am trăit!“

Mergi, mergi, ușoară barcă, în dreptul celei stele,
Căria i-am dat nume..., un nume ce slăvesc,
Nume ce'n înfocarea închipuirii mele
Pe strălucita-i frunte îl văz și îl citesc.

Acolo te oprește, acolo priveghează,
Cât raza ei asupră-ți ș'asupră-mi va zâmbi;
Când va pieri cu noaptea, atunci te depărtează,
Și iar cu noaptea vino, la dânsa a privi,

Până când fericirea, atâta așteptată,
Imi va răsplăti veacuri trecute cu amar,
Dacă și-astă speranță, ca altele 'nșelată,
N'o trece ca speranța și n'o fi în zadar!

Publicată întâiu în ed. „Poezii“ București 1838.

22. MIEZUL NOPTII

Aici, p'aste ruine, cu mândre suvenire,
Privesc cum orizontul se umple de făclii,
Cum luna în tăcere s'arată să inspire
Gândiri religioase l'ai lui Apolon fii.

Când tot doarme'n natură, când tot e liniștire,
Când nu mai e mișcare în lumea celor vii
Deșteaptă priveghiază a mea tristă gândire,
Precum o piramidă se'naltă în pustii.¹

1. Strofa aceasta e adăogată în ediția 1847 și menținută în cea din 1863.

Ai miei ochi se preumblă pe dealuri, pe câmpie;
 Al meu suflet se 'nalță pe aripi d'un foc sfânt,
 In sboru-i se ridică la poarta de vecie,
 Căci nici o legătură nu are pre pământ.¹

Speranța mea din lume de moarte se precurmă;
 Trecu ea, precum trece un fulger p'ntre nor;
 S'a șters precum se șterge a vulturului urmă,
 Când spintecă văzduhul în falnicul său sbor.²

De când perdui părinți-mi, trei erni întregi trecură:
 Trei erni, căci după erne vieța-mi socotesc,
 Căci zilele-mi, ca iarna de viscoloase-mi fură,
 Copaciu din miezul ernii, ce vânturi îl clătesc.

Frumoasa primăvară acuma se grăbește
 La caru-i să înhame pe zefirii ușori;
 Pășaste, și pe urmă-i verdeața se ivește,
 Și cerul se dezbracă de viforoșii nori.³

Zefirul printre frunze misterios suspină.
 E limpede-orizonul și cerul luminos;
 A râurilor șoaptă...Dar unda lor e lină,
 Iar sufletu-mi e'n valuri, n'am soare seninos.

Căci închinat durerii, amara mea vieță
 D'atunci e pentru mine nisip neroditor,
 Ce vara îl usucă, ce iarna îl îngheață,
 Pe care flori nu află sărmanul călător.

1. In edițiile 1832 și 1842 urmează după această strofă încă trei, pe cari autorul le a omis în edițiile 1847 și 1863.

2. In ed. 1832 și 1842 mai e aci o strofă suprimată în 1847 și 1863.

3. In ed. 1832 și 1842 mai sânt aci încă opt strofe, pe cari autorul le-a suprimat în 1847 și 1863.

Lăsat strein în lume, lipsit de orice bine,
 Văzând că nu-mi rămâne plăcere pe pământ,
 Văzând zilele mele de suferințe pline,
 Puiu mâna pe-a mea frunte și caut un mormânt.

Puțină vreme încă și glasu-mi se va stinge
 Și inima, d'a bate în pieptu-mi va 'ncetă!
 Atunci, fără'ndoială, eu soarta voiu învinge
 Și a vieții taină în moarte voiu află.

Publicată întâi în ziarul „Curierul românesc“ București, 6 Martie 1832.

23. ELIZA

Spune-mi, scumpă Elizo, ce este fericirea?
 Pe ce țărături răsare, ce loc îi e plăcut?
 E veche ca pământul, împodobeste firea
 De mult, sau deodată cu tine s'a născut?

Am cătat-o 'n pustiuri, am cătat-o 'n lume;
 Am cătat-o pe dealuri, pe munți și pe câmpii:
 Am cătat-o 'n deșertul echo al unui nume,
 Pe valurile mării, în titluri, bogății.

Zadarnică silință! Fericirea s'ascunde!
 Fără folos pe urmă-i vedeam că ostenesc;
 O chemam cu 'nfocare, dar nu vrea a-mi răspunde
 Te întâlnii, iubită, și 'n ochi-ți o găsec!

Vedeți aceste locuri, aceste stânci râpoase?
 Vedeți pământu-acesta de tot nelocuit?
 Ei bine, aici toate, mie îmi par frumoase
 Mai mult decât ori unde, aici sânt fericit.

Eliza e vieța ce toate 'nsufletește;
 Zâmbirea-i e cerească, privirea ei, amor;
 A sa dulce suflare, ăst aer bălsămește,
 Și grațiile 'ntr'însa văd o tânără sor.

Dacă ar fi pământul în vechea simplitate,
 Când cea d'întâi femeie în raiu s'a pomenit
 Frumoasă, 'mpodobită cu darurile toate,
 Și nobila-i icoană în unde și-a privit:

Negreșit că Eliza, de sine încântată,
 Văzându-și în fântână atâtea frumuseți,
 Tovarășelor sale: „Veniți!“ le-ar zice, 'ndată,
 „In cristalul acesta, minune să vedeți!

„Voi sânteți prea plăcute, și dulcea-vă privire
 „Inima mea o trage, mi-e drag să vă ascult;
 „Dar văz colo în apă un lucru peste fire,
 „Un chip care vă'ntrece, și-mi place și mai mult!“

Până nu o văzusem, pân' a nu o cunoaște,
 Eram de nopți, de zile, de toate desgustat.
 Timpul, ce-acuma sboară, pareă că se târaște;
 Anii, ca o povară grozavă de purtat!

Vântu-mi pareă suflare zădarnică și rece;
 Cerul, ca o câmpie de care sânt sătul;
 Echo, numai un sunet ce fără folos trece;
 Aurora, o rază privită îndestul.

Ziceam: „O zi ca alta, și tot același soare!“
 În lume vedeam chinuri, pe ceruri vedeam nori.
 Le privesc cu Eliza: totul schimbat îmi pare:
 Cerul este cu stele; câmpiile cu flori.

Aurora, o nimfă de soare prea iubită,
 Se deșteaptă, și 'n aer alunecă zâmbind.
 De cele d'întâi ore, d'ai săi fii ocolită,
 La soare ce-o urmează, cu dragoste privind.

Zefirul, o ființă de bine făcătoare,
 Care către cer duce suspinuri omenesti;
 Echo, o zeităte la chinuri simțitoare,
 Ce repetează glasul acelei ce slăvești.

Când tăcerea Elizei îmi spune-a ei iubire,
 Când mâna ei mă strânge, când ochii îmi vorbesc
 Când lângă ea uit lumea și nu mai am simțire
 Decât pentru minutul în care o privesc,

Zic: „Viața este scurtă și fericirea trece;
 „Spun că plăcerea stinge făclia lui Amor:
 „Dacă iubirea noastră e s'aibă sfârșit rece,
 „De ce 'n minutu-acesta, de ce acum nu mor?“

Publicată întâi în ediția „Poezii“ București 1833.

24. AȘTEPTAREA ¹

Aceasta este ora... sau cel puțin sosește,
 Dar ea unde să fie? De ce nu se ivește?
 Minuturi fericite sânt oare de perdut?
 Foarte puține omul în viața lui are!
 Se auzi un sunet... Să ascult...: mi se pare...!
 Nu e nimic: o frunză în vale a căzut.

Noaptea, în aste locuri, n'are de loc tăcere;
 Totul se mișcă, umblă, dar toate sânt părere;
 Vântul, umbra mă 'nșeală, când crez a o vedeă.
 Luna aci s'arată, aci iar se ascunde;
 Abia câte odată 'ntunerecul pătrunde
 Și norii înainte-i se pun ca o perdea.

Poate că și ea are o tainică 'ntâlnire,
 Poate că stăpânită deasemenea simțire,
 Pășește 'nvăluită în umbra unui nor.
 Chiar în acele sfere, care au ceresc nume,
 Poate amorul domnește ca aerul în lume:
 Cu ce drept omul singur să fie simțitor?

1. In ed. 1842, după strofa 4-a, mai urmează trei strofe, pe cari poetul le a suprimat în edițiile 1847 și 1863.

Nu știu, dar la atâtea rele nesuferite,
 Ce asupra-mi adese se par a fi unite,
 Singur amorul este izvorul fericit,
 Ce fără încetare m'adapă cu uitare,
 Ca undele vestite fântânei de mirare,
 Prin care morții uită că 'n lume au trăit.

Zile neprețuite ale copilăriei,
 Tovarăși ai vieții și fii ai bucuriei!
 De mi-ar fi ertat astăzi a 'ncepe să trăesc,
 Câte mi-a dat amorul, minaturi, ore bune,
 La un loc adunate, cu voi să se 'mpreune,
 Și din toate o scurtă vieată să 'ntocmesc;

M'aș duce unde sboară atâtea rândurele,
 Când viscolul începe, când vin vremile rele;
 Pe pasur'le verdetei ca ele m'aș ivi:
 Din loc în loc aș trece în climate streine,
 Unde sânt alte stele și ceruri mai senine,
 Dar iarăși m'aș întoarce, când firea ar zâmbi.

Sătul de mari nimicuri ce nu dau fericirea,
 Cătând în viață pacea, și 'n pace mulțumirea
 Ca râul fără nume aș trece neștiut.
 Oricât de mic e templu, dar tot îl locuește
 Acela ce pământul și cerul stăpânește;
 Numai pentru a lui slavă și omul s'a născut!

Nădăduesc într'insul: el poate să-mi arate
 Un drum fără primejdii, cărări neșemănate
 De asupriri nedrepte, de curse viclenești.

.....
 Din frunza 'ntunecată a pădurii vecine
 Se întinde o umbră...; cineva par'că vine...
 Părere 'nșelătoare, ș'acum mă amăgești?

Dar nu! Văd o ființă... spre mine 'năintează...
 Să m'arăt... De vederea-mi, ea nu se spăimântează...
 Un strein pe aicea, sfială ar avea.
 Ea păsește; ia seama...; o aud că șoptește.
 Negreșit, e femeie... Ce zice? Mă numește!
 Pieptul, inima-mi bate. Aceasta este ea.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“, Iași, 1842.

25. INIMA MEA E TRISTĂ

Inima-mi e întristată,
 Și 'n lacrimi înnecată,
 La fericiri trecute, gândește în zadar!
 Plăcere, mulțumire,
 Vieată, fericire
 Le-am gustat. A lor lipsă acum o simț amar.

Acele dulci suspinuri,
 Cum se schimbă în chinuri,
 Și bucuria noastră, în otrăvit venin!
 Cât rău după atât bine!
 Așa furtuna vine
 Când soarele zâmbește, când cerul e senin.

Adio! N'am cuvinte,
 Să-ți arăt tot ce simte,
 In astfel de minaturi, mânănit, sufletul meu.
 E o durere mare,
 Și suferinți, pe care
 A le simți pociu numai, a le descri mi-e greu.

A! cât de mult amară,
 Vieata o să-mi pară!

Minuturile, secoli o să le socotesc.

A oricărei zi rază

Noi lacrimi o să vază,

Când pe streine tărături, strein o să trăesc!

Spune-mi însă, iubită,

Când inima-ți lipsită

D'un credincios prieten, cu el nu va mai fi,

Vei putea uita toate

Plăcerile gustate?

Simțirea se va stinge, și nu-l vei mai dori?

Astă lege obștească

Se cade să 'ngrozească

Amorul, care vremea atâta l'a 'ntărit?

In ce loc, pe ce cale,

Călcând pasur'le tale,

Vei avea drept a zice: „Aici nu m'a iubit“?

Durerea cea mai mare

Nu poate să omoare:

P'a mea, care a 'ntrecut-o? Dar tot nu pociu să mor.

A! de-i mai țineă minte

Atâtea jurăminte,

Imi vei mai păstră, poate, o urmă de amor!

Când seara, tu vei merge

Pe câmpuri a culege

Flori tineri, ca și tine, s'acoperi fruntea ta,

Dacă din întâmplare

Vei nemeri o floare

Ce poartă un scump nume, ce-i zic: „Nu mă uita“

Atunci, atunci gândește

De mine că-ți vorbește.

Asta-mi este speranța, și d'asta mai trăesc.
 Eu tot cred că e 'n fire
 Acea compătimire,
 Ce inimile leagă cu lantul sufletesc.

Publicată întâiu în ed. „Poezii”, București, 1838.

26. TE MAI VĂZUI ODATĂ ¹

Te mai văzui odată, ființă de iubire,
 O angel ce slăvesc!
 Și ceasurile repezi, și scumpa ta zâmbire,
 Cu suflet, cu vieața sânt gata să plătesc.

În valurile-acelea de lume încântată
 În care ne-am găsit,
 În vesele cadrile, în sala luminată,
 Stam singur și mânănit.

Plăcerea, frumusețea, podoabe felurite,
 Tot eră în zadar;
 Ele nu pot să 'nvie simțirile-amorțite
 D'al patimei amar.

Bucuria ce 'npreajmă-mi treceà cu repejune,
 Trist, rece mă găsià;
 Și mă gândiam la timpul care în veci n'apune
 În suvenirea mea.

Atunci intrasi! D'odată, depe a mea vedere
 Se rădică un nor:
 Te presimții; îmi spuse a ta apropiere
 Un aer de amor.

1. În ed. 1842 poeziã avea 18 strofe pe când ediția 1847 și 1863 are numai 14. Aceste patru erau intercalate după strofa a 13-a, care și ea era puțin schimbată.

Zambila primăverii așa ea ne împarte
 Desfătător miros,
 Așa dulcele-i suflet se simte de departe
 În aer răcoros.

Și inimile noastre, și ochii se 'ntâlniră:
 Simții ce pătimești;
 Un zâmbet trist mi-o spuse; cu tine îmi zâmbiră
 Puterile cerești!

Văzui pieptul tău tânăr bătând de turburare,
 Sub vâlul ce săltă:
 Te privii în tăcere; cunoscusi a mea stare
 Văzusi puterea ta.

Dar cum se strecurară delirul, fericirea!
 Ce iute au trecut!
 Jalusă d'al meu bine, făcù nenorocirea
 Un semn, și te-am perdut!

Multe rele d'atuncea am suferit, iubită!
 Multe am pățimit!
 Soarta mea credincioasă la ura-i ne'mblânzită
 Din sboru-i s'a oprit.

Viitorul, în ochi-mi își perde nălucirea;
 Toate mă obolesc.
 Tu îmi erai speranța; tu-mi inspirai gândirea:
 Tu făceai să trăesc.

Roua buzelor tale sufletul răcorește,
 Dă viață și plăceri:
 Sub umedele-ți gene e un foc ce topește
 Tot felul de dureri.

Dar depărtat de tine, ce pot să-mi folosească
 Lumea ș'ale ei bunuri și orice aș aveà?
 Pustiul unui suflet știu ele să 'mplinească?
 Pot s'aducă trecutul, pot face-a te vedeà?

Pot să întoarcă timpul, ș'acele ore sfinte
 Care sânt al tău dar,
 Ca să mai vărs odată o lacrimă fierbinte
 P'al inimi-ți oltar?

Publicată întâiu în ed. „Poezii“, Iași, 1842.

27. DE CE SUSPIN¹

Și cum pociu ă-ți răspunde?
 De ce m'ai întrebat?
 Eu știu c'am suspinat,
 Dar, taina mea e tristă și va a se ascunde.

Să zic că ești frumoasă
 Ca visul de amor,
 Că pasul tău ușor
 Abia se însemnează pe iarba mlădioasă:

Că chiar privighetoarea
 Te crede trandafir,
 Că dulcele zefir
 Sărută cu plăcere o frunte grațioasă;

Că florile grădinii
 Cu pizmă te privesc,
 Și 'n chipu-ți se unesc,
 Cu grație cerească, garoafele și crinii.

1. Deși în ed. 1863, titlu acestei poezii e «De ce suspini», am restituit, după ed. 1842, titlul ce se vede a fi exact, căci poezia e un fel de răspuns. În ed. 1842 strofa ultima este altfel redactată, dar poetul a schimbat-o în ed. 1847 și 1863 și i-a dat forma pe care am adoptat-o și noi.

Să zic c'acestea toate
 Mă fac să pățimesc,
 Să-ți spui că te slăvesc,
 Că ochi-ți îmi însuflă suspinuri înfocate,

C'adânca mea iubire...
 Dar nu voi să-ți descriu
 Amorul meu cel viu;
 Las inima să-ți spuie a mea nenorocire.

Publicată întâiu în ediția „Poezii”, Iași, 1842.

28. M Â N G Ă I E R E A.

Unei june femei

De ce urăști vieța, tu, fiica armoniei?
 De ce dintr'al tău suflet speranța ai gonit?
 Care dureri ascunse, vrăjmașe bucuriei,
 A vârstei nălucire și visuri ți-au răpit?

Tu n'ai deșertat cupa ce încă este plină;
 Tu nu știi de-ți păstrează otravă sau nectar:
 Dar plângi! Zefirul, astfel, fără cuvânt suspină,
 Toată lacrima 'n ochi-ți e un mărgăritar.

Eu nu voi să adaog a ta melancolie,
 Să-ți zugrăvesc icoana durerii omenesti,
 Să desfășor în ochi-ți a mea copilărie,
 Ca osândă de moarte în care să citești;

Să-ți arăt împrejur-mi un larg cerc de morminte,
 În care dorm frați, rude, părinți ce m'au iubit;
 Să vezi ce e durerea, să vezi d'aveam cuvinte
 Când chiar de prevedintă nevrând m'am îndoit.

Să vezi apoi în lume cumplita răutate
 Otrăvindu-mi ani, zile, chiar umbre de plăceri;
 Să vezi... Ah! atunci numai, atunci ai vedea poate
 Câte un singur suflet coprinde 'n el dureri!

Lumea înă crede vesel; dar astă veselie
 Nu spune-a mea gândire, nu m'arată cum sânt!
 E haină de podoabă, mască de bucurie,
 Și mâhnirea-mi e numai al inimii vesmânt.

Dacă nu după zile, ci după suferințe
 Ni s'ar socoti vârsta, știi, mare Dumnezeu, --
 Pentru care ani, secoli, și lume, și ființe
 Nu sânt nimic, — știi singur câți ani aş aveà eu!

A mea credință însă, nu este încă moartă;
 Mângăietor tovarăș, ea nu m'a părăsit;
 În umbră îmi deschide a veșniciei poartă
 Și negura mâhnirii ades mi-a răsipit.

Dar tu, cărei speranța s'arată aurită,
 Tu cărei viitorul păstrează năluciri;
 Când tânăra ta vârstă zâmbește înflorită,
 Când nu ai nici o coardă a inimii izbită
 De viscoalele lumii și de nenorociri,
 Mângâie-te, copilă, și simte mulțumirea
 Care o'nsuflă daruri, ce firea ți le-a dat.
 Eu, când te-ascult, uit toate; uit chiar nenorocirea;
 Mă aflu'n altă lume uimit și încântat.

Subt degetele tale, în sunete-argintoase,
 Clavirul când răsună, când dulce preludezi,
 Deștepți în al meu suflet acorduri fioroase,
 A patimilor stinse cenușă înviezi.

Talentul, frumusețea adesea pătimește;
De soarta cea comună și tu poate să ții;
Dar vezi dreapta natură cum te despăgubește:
Glasu-ți este esența cereștii melodii.

Desăvârșitul bine nu-l poate-avea pământul.
Ce mări fără talazuri, ce inimi fără chin?
Omul este o taină, care-o știe mormântul;
Femeea e un înger, vieța-i un suspin.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“, Iași, 1842.—

29. MULȚUMIREA ¹

Z... în vârstă de un an

Așa! Imi trimiți daruri, iubită copiliță.
Abia ești de o palmă și vrei să te slăvesc!
De ochii tăi albaștri, de mica ta guriță,
In limba armoniei îți place să vorbesc?

Eu nu știu ce aș face d'ai fi mai măricică;
Eu nu știu ce aș zice, nici cum te-aș fi cântat;
Dar știu cu'ncredințare, c'aș cere fără frică,
Drept plata ostenelei, un dulce sărutat.

Acum însă adio dorinți amăgitoare!
Cu astfel de monedă eu n'o să fiu plătit;
Când tu pe scena lumii vei fi veselă floare,
De ani, dureri, de patimi mă vei găsi slăbit;

Par'că te văz, frumoasă, de fluturi ocolită,
Zburdalnicei lor trupe, cu grație zâmbind;
Cununa modestiei pe fruntea-ți împletită,
A inimilor tineri slăvire primind.

1. I. Ghica spune că e dedicată fetei lui Ion Voinescu II devenită contesă de Rochemontoux.

Știu bine c'al meu suflet e sfânt, nu'mbătrânește,
Că aş putea s'atuncea să-ți spui că te iubesc;
Dar tristă rolă joacă un sfânt care trăește
În niște vechi ruine ce-abia se sprijinesc.

A! cel puțin, copilă, atunci adu-ți aminte
Că'n leagănu-ți adesea te-am binecuvântat;
Ascultă cu răbdare trezitele-mi cuvinte,
Zâmbește-mi câteodată ș'oiu fi îndestulat.

Dar dacă vreun iune, în dreapta-i jaluzie,
Se va miră d'atâta nemeritat favor,
Zi-i: „Ăsta mă cunoaște din mica mea pruncie,
„La tot ce simt, ce-mi place s'arată simțitor.

„A fost în casa noastră, la orice întâmplare,
„Mă mângâia adesea, îl știu de când trăesc.
„Cu tată-mieu odată, el desertă pahare,
„De mult au fost prieteni și încă se iubesc!“

Publicată întâiu în ed. „Poezii“, Iași, 1842.

30. N I N A

După atâta cochetărie,
Și necredință și viclenie,
În sfârșit, Nino, simt că trăesc.
Inima-mi astăzi e izbăvită
D'acea sclavie nesuferită:
Mai mult asupra-mi nu m'amăgesc.

S'a stins în mine flacăra toată:
Subt o mânie ne-adevărată
Mai mult amorul nu e ascuns.
Dacă în lipsă-ți ești pomenită
Sau înainte-mi de ești slăvită,
De turburare nu sânt pătruns.

Eu dorm în pace fără de tine;
 Când deschiz ochii, când ziua vine,
 Nu ești dorința-mi cea mai d'întâiu,
 Nu-mi mai insuflă nici o gândire;
 Fără plăcere, fără mâhnire,
 Te las, te'ntimpin, mă duc când vii.

Nici ale mele lacrimi trecute,
 Nici suvenire dulci și plăcute
 Nu pot a face să te doresc.
 Cât mi-ești de scumpă poți vedeà bine;
 Fără de pismă, acum de tine,
 Chiar cu rivalu-mi pociu să vorbesc.

Fii cât de mândră, fii ne'mpăcată,
 A ta mândrie e ne'nsemnată
 Ca și blândetea ce ai aveà.
 Nu-mi zic nimica vorbele tale,
 Și nici chiar ochi-ți nu mai au cale
 Ca să pătrunză'n inima mea.

La al tău zâmbet, l'a ta mânia,
 A mea mâhnire sau bucurie
 Nu pot nici crește, nici a slăbi.
 Crânguri stufoase, peșteri tăcute,
 Fără de tine îmi sânt plăcute;
 Și iar cu tine pot a nu-mi fi.

Tu-mi pari frumoasă ca ș'altădată,
 Dar mai mult nu ești Nina ce-odată
 Desăvârșită eu o vedeam.
 Dreapta gândire ce târziu vine
 Azi mă învață și văz în tine
 Greșeli ce grații atunci numiam.

Când zdrobii lanțul robiei mele,
 Doamne! ce lupte, ce chinuri grele!
 În mâna morții credeam a fi.
 Dar în nevoie, când omul are
 Coraj statornic pentru scăpare,
 Ce rău nu poate a suferi?

Așă din cursa primejdioasă
 O păsărică simplă, fricoasă,
 Prilej să scape când a găsit,
 Pierzându-și pene, ia măsuri bune
 Și'nvățătură de'nțelepciune
 Să se ferească de ce-a pățit.

Tu crezi că poate tot te slăvește
 Acela care încă vorbește
 De niște chinuri ce a cercat;
 Dar însă astfel, scăpând din mare,
 Corăbierul fără'ncetare
 Spune'n ce valuri el s'a aflat.

Acel războinic ce biruește
 După izbândă ne povesteste
 Prin ce primejdii el a trecut;
 Și robul liber, după robie
 La toți arată cu bucurie
 Lanțul în care ani a zăcut.

Îți arăt starea-mi fără sfială:
 Vorbele mele n'au îndoială;
 Că sânt zadarnici, să nu gândești;
 Și orice-ai zice făr'osebire,
 Deloc nu-mi pasă, n'am mulțumire
 Să știu de mine ce fel vorbești.

Nici frumusețea-ți prea lăudată,
 Nici viclenia-ți n'or găsi 'ndată
 Amorez astfel cum mă fălesc.
 Te pierz, dar soarta-mi rea nu îmi pare,
 Căci eu o altă înșelătoare
 Mai cu lesnire pociu să găsec.

Publicată întâiu în revista „Foaie pentru minte“, Brașov, 28 Maiu 1845.

31. CÂINELE SOLDATULUI¹

Rănit în războaie, soldatul căzuse
 Și'n puțin zile, chinuit, muri
 Departe d'o mumă, care îl crescuse
 Și care-l iubi!

Sărman, fără rude, pe tărături streine,
 N'avea nici prieteni, niciun ajutor;
 Nu era ființă, care să suspine
 Pentr'un trecător!

Singurul tovarăș de nenorocire,
 Singura-i avere un câine iubit
 Ședeà lângă dânsul și'n mare mâlnire
 Părea adâncit.

Acum, tot e gata pentru îngropare;
 Acum, ridic trupul pe mâini de soldați.
 Onori hotărîte acelora care
 Mor pentru'mpărați.

În fruntea paradei, câinele pornește;
 Din ochii lui pică lacrimi pe pământ;
 Ca un iubit frate, el îl însoțește
 Până la mormânt!

1. Poezia aceasta este inspirată după „Le chien du Louvre“ de Casimir Delavigne. Deosebirile sânt, însă, mari între modelul francez și redacția lui Alexandrescu.

Acì se oprește, acì se așează;
 Nimic nu îl face a se depărtă;
 Așteaptă să-l strige; crede c'o să-l vază
 Când s'o deșteptă!

Câte-odată cearcă piatra s'ó ridice,
 Câte-odată latră dup'un călător;
 Coprins de durere: „Vino!“ parc'ar zice,
 „Să-mi dai ajutor!“

Apoi, când străinul, de milă, voește
 A-l trage de-o parte și hrană a-i da,
 El își plecă capul, în pământ privește
 Și nimic nu va.

De două ori, noaptea cu umbrele sale
 Emisferul nostru l-a învăluit;
 Și sârmanul câine din locul de jale
 A fost nelipsit!

Dar în dimineața acea viitoare,
 Pe când se deșteaptă omul muncitor,
 Zăceà lângă groapă, mort de întristare,
 Câinele Azor!

Publicată întâiu în revista „România“, București, 28 Martie 1833.

32. FERICIREA¹

O vedeți colo, colo în vale,
 Unde natura vesel zâmbeste,
 Unde păstorul zilele sale
 În paza turmei le mărginește?
 Inima simplă, nevinovată,
 Orice dorință lesne 'mplinită.

1. Imitație după poezia lui Béranger intitulată „*Le bonheur*“ (Oeuvre Paris 1851 vol. II pag. 230)

La câmp, simțirea e-adevărată;
 La câmp, vieața e fericită;
 La câmp, nădejdea zice: „Veniți,
 „In fericire de vreți să fiți!“

O vedeți colo, în palat mare,
 Inconjurată de bogăție,
 Vedeți ce cinste, ce drepturi are;
 Vedeți pe fruntea-i ce bucurie?
 Relele-i fapte se schimb în bune,
 Orice dorință și-are 'mplinirea;
 Numai mărirea toate supune;
 Numa 'n palaturi e fericirea.
 „Măriri“, speranța zice „goniți,
 „In fericire de vreți să fiți!“

O vedeți colo, colo 'n războaie,
 De steagul slavei, falnic umbrită?
 Ochii sânt groaznici, plini de văpaie,
 De morți, de sânghiuri stă ocolită;
 Apără dreptul, legea, credința,
 Si recompensa-i e nemurire.
 A! ce plăcută e biruința!
 Ce fericire e la ostire!
 Speranța zice: „răsboinici fiți,
 „De fericire dacă doriți!“

O vedeți colo, colo pe mare,
 Cum își încrede soarta la vânturi,
 Cum se preumblă fără 'ncetare,
 Și ce departe e de pământuri?
 Busola, drumul la pol i-arată,
 Află lumi nouă, crește simțirea.
 Măsoar' adâncul, lățimea toată:
 Numai pe mare e fericirea.
 Nădejdea zice: „pe mări trăiți,
 „In fericire de vreți să fiți!“

O vedeți colo, 'n țara grecească,
 Azil al slavei ș'al libertății,
 Fantomă mândră, urieșească,
 Unde-a scris Solon cartea dreptății?
 Frumoasă climă, ceruri senine,
 Care însuflă 'n veci bucuria!
 In aste locuri, cât e de bine!
 Ce fericire e în Grecia!
 Nădejdea-, „acolo, zice, „trăiți,
 „In fericire de vreți să fiți!“

O vedeți colo, colo departe,
 In norul cela ce se zărește?
 „A!“ zice omul, care la moarte
 Albit de zile, mahnit sosește:
 „Ca voi odată aveam greșeală,
 „Dar al meu sânge astăzi e rece,
 „Astăzi, speranța nu mai mă'nșeală
 „Veți vedeà singuri norul cum trece.
 „Pân'atunci însă, mergeți, goniți
 „Norul acela unde-o zăriți!“

Publicată întâiu în revista „România“, București, 25 Fevruarie 1838.

+ U 33. A D I O.
 La Târgoviște

Culcat p'aste ruine, sub care adâncită
 E gloria străbună și umbra de eroi,
 In liniște, tăcere, văz lumea adormită,
 Ce uită 'n timpul nopții neazuri și nevoi.

Dar cine se aude și ce este ăst sunet?
 Ce oameni, sau ce armii, și ce repede pas?
 Pământul îl clătește războinicescul tunet;
 Șgomot de taberi, șoapte, trece, vâjie-un glas...

.....

Dar unde sânt acestea? s'au dus! au fost părere,
 Căci armele, vitejii și toate au tăcut.
 Așa orice mărire nemicnicită pierе!
 A noastră, a Palmirii ș'a Romei a trecut.

Și pe tărână-aceea, de care-odinioară
 Se spăimântau tiranii de frică tremurând,
 Al nopții tâlhar vine și¹ pasări cobe sboară.
 Pe monumente trece păstorul șuerând.

.....

Mă scol, mă mut d'aicea, duc pasurile mele,
 Ce pipăesc cărarea, în fundul unui crâng;
 Și las aste morminte cu suvenire grele,
 Pe care nu am lacrimi destule ca să plâng.

Aicea am speranță să aflu mulțumire;
 Eu voiu să auz unda și cerul să-l privesc;
 Să văz a Aurorei mult veselă zâmbire,
 Razele dimineții ce norii auresc.

Aci, stejari cu fală se 'nalt', se îndreptează,
 Urcând ale lor ramuri spre-azurele câmpii.
 Aci, plopii cu frunza o vale 'ncoronează;
 Acolo se văd dealuri ș'aici sălbatici vii.

Din coast' acestor stânce, din vârful ăstui munte,
 De unde își apucă vulturul al său sbor
 A nopții stea revarsă lumină p'a mea frunte
 Și raza-i se reflectă pe limpede izvor.

Aci, zefirul vesel prin frunze 'ncet suspină;
 Aicea, orizonul e dulce, luminos;
 Aici, aceste râuri... Dar unda lor e lină;
 Iar sufletu-mi e 'n valuri; n'am soare seninos.

1) Cuvântul lipsește din ed. 1863; este o eroare evidentă și l-am adaogat după ed. 1842.

Din sânul maicii mele, născut în griji, necazuri,
 Restriștea mi-a fost leagăn, cu lacrimi m'am hrănit;
 Ca ale mării repezi și groaznice talazuri,
 De vântul relei soarte, spre stânci am fost gonit.

Acuma, pretutindenii întorc a mea vedere;
 Dar ochi-mi mulțumire de loc nu întâlnesc,
 Căci nimenea nu simte cumplita mea durere
 Și oamenii pe mine, trecând, mă ocolesc.

Așă! așă! iubite, s'a dus scumpul meu bine;
 Văzând că¹ nu-mi rămâne plăcere pe pământ;
 Văzând că pentru mine s'au dus zilele line,
 Puiu mâna p'a mea frunte și caut un mormânt.

Din zilele trecute, din vechea fericire,
 Din vârsta mea de aur, din sfântul lor amor,
 Idei au rămas numai, precum o nălucire
 Rămâne dimineata din visuri care sbor.

Așa, fără 'ndoială, amara mea viață
 D'acum e pentru mine nesip neroditor,
 Ce vara îl usucă și iarna îl înghiață
 Și nici o floare n'află sărmanul călător.

Dar însă suvenirul fiintelor iubite
 Va fi la al meu suflet etern înfățișat,
 Ca frunzele aduse de vijelii pornite
 La vechea lor tulpină ce-odată le-a purtat.

De visurile voastre, speranțe-amăgitoare,
 Acum peste măsură mă văz îndestulat;
 Fugiți zadarnici zile, ce griji omoritoare
 Pe tânăra mea vârstă curând ați adunat.

1) In ed. 1863 *eu* este evident o greșală de tipar, cum se vede comparând cu ed. 1842.

Când, toamna, se arată al iernii rece soare,
 Copacii plini de jale pierd frunza, se usuc;
 Așa, nenorocirea uscând a vârsti-mi floare,
 Zic lumii un adio, iau lira și mă duc.

Publicată întâiu în vol. «Eliezer și Neftali», București 1832.

34. A D I O

lui Lord Byron la soția sa ¹

Și în sfârșit adio! Și dacă relei soarte
 Ii place a fi veșnic... adio iarăși zic!
 Zadarnică ți-e ura, că'n peptu-mi fără moarte
 Dragostea mea viează; nici secolu nu o stric.
 De ce nu pociu în ochi-ți inima-mi a desface,
 Pe care-adesu capu' ți-l rezemați cu pace,
 Când somnul cu dulceață pe gene-ți odihniă!
 Și astfel să-ți arate ascunsa ei gândire,
 Căci, poate vei cunoaște c'ai fost în amăgire
 S'a ta despretuire nedreaptă vei vedeă.

Lovirea ce-mi dai mie de oameni se slăvește,
 Când rana-mi sângerează, plăceri ei afl'atunci!
 Dar vezi că astă lume amar te necinsteste,
 Intemeindu-ți slava pe ale mele munci.
 Cu toate că 'n credință greșala-mi este mare,
 Cu toate că în faptă după a mea purtare,
 Destule am eu singur asupra-mi a 'mpută;
 Dar cruzii nu putură un alt braț să găsească
 Atât să mă sfășie s'adânc să mă rănească,
 Decât brațul ce odată cu drag mă 'mbrățișă?

Să nu te 'nșeli atâta: amorul cu 'ncet piere,
 Dar iarăși nu mai crede că inimile pot
 Prin orice depărtare, prin oricare tăcere,
 Prin orice silnicie schimbate-a fi de tot.

1. Traducerea poeziei *Fare thee well* de Lord Byron. în gruparea. *Miscellaneous Poems*. Probabil că Alex. a tradus după un text francez.

A ta încă păstrează amorul către mine,
 A mea e sângerândă, dar însă pentru tine
 Bate, s'asvârle, arde, și arde ne'ncetat.
 O cugetare groaznic pe amândoi pătrunde:
 Voiu fi pe alte tărături, și cine stie unde?
 Veșnic în despărțire, de tine depărtat!

Sânt jalnici aste vorbe ca geamătul de moarte,
 Ca piatra mormântală pe noi ne-a 'nfiorat.
 Tristele diminete când voiu trăi departe
 Ne vor află cu jale pe-un vădov pustiu pat.
 Când vei vrea să te mângâi cu fiica ta iubită
 Și când va fi vreodată urechea ta izbită
 De glasul ei cel¹ tânăr, de vorbele-i dintâi,
 Vei învăța-o oare să zică: „al meu tată“,
 Măcar că n'o să poată să-l vadă vreodată,
 Să-i dea îmbrățișare în lumea celor vii?

Când mânele-i prea fragezi te-or strânge cu dulceata.
 Când mica ei guriță va cere pe a ta,
 Gândește la acela ce nu va mai fi față,
 Ce 'n veci de fericirea-ți el cerul va rugă,
 L'acela ce amoru-ți putea să-l fericească
 Și dacă acest martor de-o dragoste cerească
 V'avea într'al său aer ceva de-al tată-său,
 A ta inim' atuncea va bate pentru mine;
 Fior rece va trece prin ale tale vine,
 Repede se va strânge, va bate pulsul tău.

Cumplita-mi rătăcire ți-e cunoscută poate;
 Dar nimene să știe smintirea mea nu crez.
 Pe urmă-ți în tot locul a mele nădejdi toate
 Se vestejesc și iarăși pe urmă-ți înviez.
 A inimi-mi simțire cu totul șovăește;
 Trufia-mi ce la nimeni ea nu se umilește

1. In ed. 1863 lipsește *cel*, care figurează în ed. 1842. L-am restabilit, de oarece este evident în ediția ulterioară o eroare de tipar.

La tine se închină, la tine s'a supus,
 Dar... părăsit de tine, și sufletul mă lasă,
 Vieța mi-e povară, o simt cum mă apasă
 Și orice fericire o văz că mi-a apus.

Destul, în zadar este oricare rugăciune,
 Ș'a mea nu se ascultă. Să nu vorbim mai mult,
 Căci sânt cugetări triste ce 'n silă ne supune,
 Ce făr' de voie scapă, de lege nu ascult.
 Odată înc' adio! Lipsit acum de toate
 De câte-mi erau scumpe, simțirea-mi nu mai poate,
 Inima-mi ostenește de a mai suferi,
 Sânt jalnic, singuratic, cuprins de întristare.
 Și desnădăjduirea-mi se face tot mai mare,
 Și sila-i mă înneacă, căci nu pociu a muri.

Publicată întâiu în ziarul „Curierul românesc“ 4 August 1832.

35. ÎNTRISTARE¹

Duceți-mă acolo pe țărmuri fericite,
 Ziceam, unde Neapol pe-al mării sân prea lin
 Răsfărânge dealuri, stele de nori neînvelite,
 Și unde cresc oranzii sub cerul cel senin.
 Ce 'ntârziem? Să mergem: din unda cea albită
 Să văz eșind Vezuful în flacări care sbor;
 Să văz eu Aurora pe dealuri strălucită,
 Și voiu, tiind de mână ușor pe-a mea iubită,
 Din aste nălțimi vesel visând să mă cobor.
 Urmează-mi în ocolul acestor golfuri line!
 Să 'ntoarcem pașii noștri pe țărmul cunoscut,
 L'a lui Virgil cenușă, l'a Cintiei grădine,
 L'al Venerei vechiu templu țărân' acum făcut.
 Acolo subt oranze, subt via înflorită,

1. Traducerea poeziei „Tristesse“ de Lamartine. (Méditations poétiques No. XII).

A căreia mlădițe cu mirții se mărită
 Și fruntea și-o 'mpletește c'o boltă de lungi flori,
 L'al apei dulce sgomot, l'a vântului murmură,
 Noi singuri cu amorul, cu vesela natură,
 Gustând vieată dulce, plăcuți vom aveă sori.
 A galbenelor zile făclia se topește,
 Se stinge¹ cu încetul de a răstriștei vânt,
 Ori dacă câteodată puțin mai fâlfăește
 Scânteile-i aprinse de suveniru-ți sfânt,
 Eu nu știu dacă cerul în marea-i îndurare
 Voeste al meu suflet în ăst loc a eși;
 Vieța-mi e aproape de recele-i hotare,
 Ș'abia pe un an poate că încă va păși.
 Dar dac'a veni moartea în primăvara vieții,
 De trebue în locul la bine închinat
 Să scap din a mea mână o cup'a tinereței,
 Pe care cu flori soarta păreă c'a 'ncoronat,
 Eu nu rog Dumnezeii decât să merg odată
 Pe țarmul ce păstrează iubit-u-ți suvenir,
 Să zic un lung adio la clima cea curată
 Și unde-am gustat vieța să pierz al vieții fir.

Publicată întâiu în vol. «Eliezer și Neftali» București 1832.

36. FLUTURILE²

Cu primăvar'a naște, cu roza ei să moară,
 În unde de lumină cu zefiri a 'nnotă,
 Pe flori a se da 'n leagăn c'o aripă ușoară,
 De aer, de miroase, senin a se 'mbătă,
 De praf a sale aripi de june să clătească,
 Să sboare ca suflarea la bolta cea cerească,

1. În ed. 1863 este *strânge*, evident greșit în loc de *stinge*, cum e în ed. 1842.

2. Traducerea poeziei „*Le papillon*” de Lamartine (Méditations poétiques No. IX).

A fluturului astfel e soarta de iubit:
 El este ca dorința ce 'n veci nu se așază,
 Nemulțumit de toate, din toate vrând să văză,
 Se duce s'afle 'n ceruri plăcerea ce-a dorit.

Publicate întâiu în vol. «Eliezer și Naftali» București 1832-

37. UNIREA PRINCIPATELOR

Dedicată viitorilor deputați ai României.

Pe antice monumente am văzut ades sculptate
 Acvila ce poartă cruce, Zimbru țări' 'nyecinate,
 Subt o mână, o coroană, întrunite figurând
 Și în vechea capitală, o măreață mănăstire,¹
 După lupte sângeroase, monument de înfrățire,
 D'al Moldovei **Domn** clădită, stă trecutul atestând.

Ce spun aste suvenire? Ele-arăt că altădată,
 Înaintea-aceor lupte, în vechimea depărtată,
 Fii ai Romei cei eterne, acești popoli au fost frați;
 C'ale lor restriți cumplite au izvor în despărțire,
 Că la răul ce-i apasă nu pot s'afle lecuire,
 Decât numai în unirea către care sânt chemați.

Căci de ureaule interne, mult a profitat ștreinul,
 Căci în suflete și 'n inimi el a infiltrat veninul.
 Ce corupe, ce înneacă tot instinctul generos;
 Căci, slăbiți prin moliciune, umiliți prin apăsare,
 În furtune și în intrigi balotați fără 'nctare
 Am uitat noi vechea cale și trecutul glorios.

1. Biserica Stelei din Târgoviște. (Nota autorului) Biserica e clădită de Vasile Lupul, Domnul Moldovei, ca semn de împăcare cu Mateiu Basarab al Munteniei.

Astăzi nu ni se cer lupte, sacrificiuri de sânge,
 Virtuți mari de altădată; astăzi, ținta vom ajunge
 Prin credință în unire, prin unire în dorinți.
 Mari puteri acum iau parte la destinul ce ne-așteaptă.
 Orizonul se 'nsenină, calea noastră este dreaptă,
 Și asupra-ne se 'ntinde mâna bunei prevedinți.

Români! Dulce e unirea! Ascultați... glasul-i răsună.
 Dela fiii României cere patrie comună. . . .

Steaua merge înainte, simbolul-i sacru pe pământ:
 Cum în Vitleem odată, stea din cer mântuitoare
 Conducea pe 'ncoronații cavaleri din depărtare,
 Dela marginile lumii, către leagănul cel sfânt.

Când citim în vechea carte a istoriei străbune
 Virtuți mari, ilustre fapte ale nației române,
 Care inimă stă rece? care suflet, nemișcat?
 Cine n'are dor să vază țara sa în fericire,
 Cu legi bune, cu legi drepte, în tărie și 'n unire,
 Cultivând artele păcii, pe al său pământ bogat?

În tăcutele morminte, Bogdan, Mircea se 'ntâlniră,
 Și 'ntr'o lungă îmbrățișare pe Români îi înfrățiră;
 Imprejuru-le stau dese umbre de măreți eroi. . . .
 Ele astăzi sbor în aer, inimile 'nflăcărează. . . .
 Deputați! asupra voastră ei privirea-și ațintează;
 Fala sau rușinea țării, se așteaptă dela voi.

Fiii voștri vor ascunde a lor frunte în țărână,
 Dacă voi acum veți pierde marea cauză română
 Prin meschine interese ce 'n mici inimi locuesc;
 Timpul trece, omul piere, dar a patriei iubire
 E averea cea mai rară, cea mai scumpă moștenire,
 Ce dela părinți de merit nobili fii o priimesc.

Publicată întâiu în ziarul „Concordia» din București 30 Martie 1857.

38. MĂRIEI SALE DOMNULUI

ALEXANDRU IOAN I

Anul 1859 pentru ziua intrării sale în București¹.

Timp dorit, zi de speranțe,
 Fiu al țării, salutare!
 România investită
 În vestimente de serbare,
 Îți dorește, îți urează
 De mari fapte viață plină,
 Și se 'nchină stelei tale
 Ce străluce de lumină.

Când de glasul omenirii
 Inspirată și condusă
 Pleiada europeană,
 De puternici regi compusă,
 Redă nației gemânde
 Antici drepturi și tărie,
 Soarta-ți se 'nscriă în ceruri
 Cu lumina cea mai vie.

Fă dar numele-ți să treacă
 Între numele divine
 Celor ce au fost ai lumii
 Nobili făcători de bine!
 Secolul să te admire,
 Și cu noi să se fălească
 Franța, nația cea mare,
 Nația cavaleriească.
 Căci e aspră datorie

Ce o nație impune,
 Căci e grea, mult grea,
 coroana
 Ce pe capul tău se pune
 Țara ta te salută, Printe,
 Cu plăcere și iubire,
 Și-ți încrede viitoru-i
 Zâmbitor de fericire.

Publică întâiu în ziarul „Steaua Dunării“ din Iași 21 Februarie 1859.

39. CÂNTECUL SOLDATULUI²

Pe câmpul României,
 Trompeta când răsună,
 La glasul datoriei,
 Oștirea se adună.

Și steagul o umbrește
 Și-arama-le lucește
 Și inimile 'n piepturi
 Bat repede, voios.

1. Alex. Cuza a intrat în București pentru prima dată, după alegerea sa ca Domn al ambelor principate, în ziua de 8 Februarie 1859.

2. Ion Ghica ne spune că această poezie a fost scrisă de Alexandrescu în vremea când se vorbea de războiu în anul 1853 și se propunea de de unii ca și Români să organizeze trupe pe cari să le trimeată în ajutorul aliaților Turciei.

De nici un fel de vreme,
Soldatul nu se teme;
Deviza-i e: credința
Și suflet curajos.

Când bolta din tărie
De nor se încunună,
Pe munți și pe câmpie,
Când fulgeră și tună,

Soldatu' 'naintează,
Și marșul său urmează;
De misia sa mândru
Nu cată înapoi.

El legea împlinește
Și țara-și ocrotește;

E totdeauna gata:
În pace și'n războiu.

În astă lume mare
Oriunde soarta-l duce,
Vieța-i schimbătoare
Plăceri cu ea aduce.

Apoi când totul trece,
Când bate ceasul rece,
De frații săi de arme
Măret e'nmormântat.

El, vesel vietuește
Și moare bărbătește,
Căci ast-fel este traiul
Și moartea de soldat.

[18 Sept. 1853]. Publicată întâiu în ediția 1863.

40. D-nei Princese

ALEXANDRINA IOAN GHICA¹

Și veselă și jună te-am cunoscut odată;
Cu aceleași defecte acum iar te găsesc;
Pe sotul ce te-asteaptă în țară depărtată,
Deși strein de țara-i, eu² tot îl fericesc.

Căci spiritul ce'ncântă și grația dorită,
Viața-i viscoloasă ades a îndulcit.
Pe calea însemnată de-a omului ursită,
Nemulțumiri, plăcere cu el ai împărțit.

1. În ediția publicată de I. Ghica 1893 se întregesc dedicația care era indicată numai astfel în 1853: Doamnei P. S. G.

2. În ed. 1863 este *eu*; evident eroare pentru *eu*.

A unui vechiu prieten amabilă soție,
 În insula streină în care lăcuiți,
 Când veți vorbi 'mpreună de-a țării poezie,
 Vă rog, câte odată, la mine să gândiți!

[14 Maiu 1857.] Publicată întâiu în ediția din 1863.

41. D-nei ANGELINA ION BĂLĂCEANU¹

Angelii port al tău nume,
 Ca ei blândă, dulce ești;
 Tot ce e plăcut în lume,
 În persoana ta unești:
 Eleganță și junete,

Grăție și frumusețe
 Te înconjor, te 'ncunun.
 Florile cu 'vii coloare
 Trimet ție salutare,
 Zefirii numele-ți spun.

Când dai nume fiicei mele,
 Atunci una dintre stele,

De lumină strălucind,
 Luă misie cerească
 În viață s'o 'nsotească,
 Dela ea răul gonind.

Si când astă copiliță
 Va fi 'n vârstă să vorbească
 Voiu deprinde-a ei guriță
 Cu amor să te numească,
 Si să aibă pentru tine
 Tot acea simțire vie,
 Câtă inima-mi conține
 Pentru Iancu, amicie.

Publicată întâiu în ediția 1863.

42. D-nei MARIA ION CANTACUZINO²

În albumul dumatăle,
 Doamna mea, dorind a scrie
 Nu putui găsi culoare,
 Nici omagiuri a descrie:

Frumusețea 'ncântătoare,
 Grățiile zâmbitoare,
 Acel spirit cultivat,
 Ce adesea 'n convorbire

1. Titlul întreg e luat după ediția lui Ghica 1893. În cea din 1863 este numai D-nei A. B.

2. Titlul întreg a luat din ed. 1893.

M'a nătruns de mulțumire
 Și 'n Eden m'a transportat.
 P'al tău nobil, bun consoarte
 Il iubesc ca pe un frate,

Căci amic bun l-am aflat.
 Și la amândoi: unire
 Vă urez, și fericire,
 Traiu plăcut și 'ndelungat.

Publicată întâiu în ediția 1863.

43. D-nei. ZINCHEI DONICI

Numele-ți este viață,
 Zâmbetu-ți, plin de dulceată
 Chipul ți-e încântător;
 Ochi-ți vii, raze de soare,
 Atragi inimi simțitoare,
 Ce se 'nclin și te ador.

Porți la piept o cruciuliță
 Mică și strălucitoare,
 Ca simbol sfânt de credință,

Publicată întâiu în ediția 1863.

Dulce și mângâitoare.
 Ajutor dar, ea să-ți fie,
 Precum și mie îmi este,
 Crucea care din pruncie
 De mari rele mă ferește.

Să-ți aducă ea aminte,
 Când vei fi în depărtare,
 Uu amic care ferbinte
 Îți aduce salutare.

44. D-la¹ S. L A

Imi place micșuneaua, zambila, dulce floare,
 Simboluri de iluzii ce nu vietuesc mult,
 Imi place trandafirul; dar mai frumos îmi pare
 Privirea ce le-alese și mâna ce le-a smult.²

Căci spiritul ce'ncântă și grația dorită
 Și daruri ce unite prea rar se întâlnesc,
 De flori neperitoare ghirlandă fericită:
 Sânt scumpele podoabe ce nu te părăsesc!

1. *D-la.* = *damicela*. *Damicelă* ziceau în acea epocă în loc de *d-soara*.

2. *Smult* e un provincialism mai mult oltenesc, care poate numai aci apare la Alexandrescu. În ed. 1863 este însă *smuls*. Am preferit forma din ediția postumă 1893, fiindcă se vede că e cerută de rimă.

A! fie-ți viața dulce și zilele senine
 Și numai pentru floare să ai gândiri, dorinți,
 A inimi-ți odihnă, nimic să n'o 'nvenine,
 Amarul fericirii în veci să nu îl simți!

Publicată întâiu în ed. 1863 .

45. UNEI NECUNOSCUTE MOLDOVENCE care mi-a cerut versuri

De vreme ce îți place a țării poezie,
 Prin calități alese crez că te osibești,
 Crez că ai eleganță și'n suflet armonie,
 Misterioasă limbă a silfilor cerești.

Se zice însă, doamnă, că ești și mult frumoasă
 Nobilă'n sentimente, în spirit grațioasă.
 Dar vai! nu sânt perfecte ființe omenesti;
 Căci se mai zice încă (și foarte rău îmi pare)
 Că¹ lângă toate-acestea, ai și un defect mare,
 Că, sclavă datoriei, numai un om iubești.

[10 Iunie, 1857]. Publicată întâiu în ediția 1863.

46. FRUMOASĂ E NATURA

Frumoasă e natura, frumoasă dimineața,
 Plăcut este al undei murmur melodios,
 Și roua, și zefirul, și floarea, și verdeța;
 Dar lumea nimic n'are ca tine de frumos!
 A mea inimă, suflet pe pasurile-ți sbor,
 Și vântul îți șoptește misteruri de amor.

1. In ed. 1863 este *căci*: evident, o eroare rectificată de ed. postună 1893, după care facem îndreptarea.

Sânt dulci ale prunciei dorite suvenire
 Și visuri fericite, iluzii îngerești,
 Dar nu e nimic dulce ca dulcea ta zâmbire,
 Dar nici un vis nu-mi place, de nu-l pricinuești.

Când soarta ne'mblânzită m'adapă cu durere,
 Când lumea și-ori ce bunuri aş vrea a le uită,
 Nimic nu ceiu vieții, mărire nici putere,
 Nimic nu mă mângâie decât iubirea ta.
 A mea inimă, suflet, pe pasurile-ți sbor
 Și vântul îți șoptește misteruri de amor.

Publicată întâiu în ediția 1863.

47. ÎN ORE DE MÂHNIRE

In ore de mâhnire
 Se'ntâmplă câteodată
 S'alin a ta privire
 Și fruntea-ți cea curată,
 Pe care umbra tristă în veci n'o învelește,
 Pe care liniștirea și pacea lăcuște.

Atuncea, în mirare
 Intreb: e cu putință
 Un sufelt ce nu are
 Nici patimi, nici dorință?
 Sau care adânc știe simțirea a-și ascunde
 Ca negrele-i impresii să nu le poți pătrunde?

Vieța e ca visul,
 Ce vesel se renaște.
 Gândirea-i chiparisul
 Ce nu se vestejaște,
 Ce iarna, când în preajmă-i e viscol, întristare,
 El, verde, primăverii trimite sărutare.

Sau este ca vulcanul ce arde în tăcere,
 Ce 'n față și în preajmă-i s'arată liniștit,
 Când sânul lui coprinde și muncă și durere,
 Ca ori și ce trăește, ca ori și ce-a trăit?

Ori cum va fi, copilă, senină-ți e privirea,
 Blândetea, bunătatea, de soră te-au luat;
 Ca ele în tot locul insuflă mulțumirea,
 La nașterea-ți natura, zâmbind, te-a 'mbrățișat.

Daruri ce vin din suflet sânt, negreșit, dorite;
 Sânt' vrednici de iubire oriunde le 'ntâlnești;
 Eu le ador, dar ele îmi par mai prețuite
 Când le gălesc unite
 Cu daruri mai zadarnici, cu grații mai trupești.
 Inima mea de fire așa este făcută
 Și trista omenire așa este născută.

Voi, fiicele-Aurorei, dulci tinere *pansele*,
 Flori care o cunoașteți, flori care o iubiți,
 Frumoase ca icoana din visurile mele,
 Nu puteți câteodată de mine să-i vorbiți?

Publicată întâiu în revista „Propășirea“ foaie științifică și literară
 16 Ianuarie Iași 1844.

48. I M N

destinat a se cânta la inaugurarea teatrului¹

Veniți Români, să consacram
 O zi însemnătoare,

Și artelor ce cultivăm
 S'aducem salutare!

1. Teatrul național din București s'a inaugurat la 31 Decembrie 1852
 printr'o serată de gală în folosul săracilor. În program se vede un
 vodevil tradus din franțuzește intitulat *Zoe* și scene de opera italiană.
 Nu se vorbește de un imn. Deci nu putem afirma că acest imn al lui
 Alexandrescu s'a și cântat atunci. (Vezi: Ollănescu, *Teatrul la Români*
 partea II în *Analele Academiei* vol. 20 pe 1897 pg. 135).

EPISTOLE ȘI SATIRE

49. O PROFESIUNE DE CREDINȚĂ

Donnilor alegători, mă rog să fiu ascultat
Și, după ce m'eți citi, mă rog să fiu deputat;
Căci am cuvinte să crez că la Divanul Ad-hoc
Bine lumii o să fac și rol nobil o să joc,
După cum puteți vedeă
Din mărturisirea mea.

Încă până a nu mă naște, eu am fost patriot mare
Și, după ce m'am născut,
Pentru ale noastre drepturi m'am luptat fără 'ncetare
Până într'acest minut.

Cunoscând că într'o țară fericirea generală
Se compune totdeauna din acea particulară,
Ca un econom politic, prin mici slujbe, mici lefșoare
Am îmbogățit eu statul, cumpărându-mi moșioare.
Iar guvernul, ce văzuse vrednicia și talentul,
Imi da ranguri pe tot anul, siluind Regulamentul,
Pe când mulți păcătoși alții, lipsiți de capacitate,
Servind țării din pruncie, stau cu buzele umflote
Apoi, când streine armii țara noastră ocupară,
De la cine înlesnire întru toate ele-aflară?
Cine pentru zece care a făcut ades cinci sute,

Numai ca să nu se 'ntâmples' auz vorbe neplăcute?
 Când eră în lipsă țara, subț a mea isprăvnicie,
 Am ținut-o eu cu grâne precum fiecare știe.
 Apoi, dacă neplătite au rămas prin multe sate,
 Dacă eu la socoteală le-am trecut ceva 'ncărcate,
 Am făcut-o 'n conștiință, de iubirea omenirii,
 Numai spre a mă deprinde cu regula înmulțirii.
 Las de-o parte ale mele osteneli și cheltuială,
 Căci îmi place a le crede nepuse la îndoială,
 Căci acesta mai cu seamă fu rezonul cel mai mare
 Pentru care azi Europa, foarte recunoscătoare,
 După lupte sângeroase încheind tractat de pace
 Hotărî pe România fericită a o face.
 Pe aceste dar temeieri, frați Români, eu vă cer votul,
 Și la cauza cea sacră azi mă devotez cu totul.
 Apoi, dacă după acestea mai aveți cumva dorință
 Să v'arăt printr'o programă care e a mea credință,
 La **Divan** ce voiu susține, vă pociu da încredințare
 Că unirea o crez sfântă, c'o voiu cere cu 'nfocare;
 Căci mărimdu-se pământul, lefile poate vor crește;
 Inșă Prinț strein nu-mi place, căci nu știe românește
 Și când slujbe îi vom cere, el de loc n'o să privească
 De sântem boeri sau ținem de vreo casă boerească,
 Ci d'avem talent, virtute, merite sau probitate,
 Calități din altă lume, foarte grele și ciudate.
 Pentru cea mai mică vină ce o va numi hoție,
 Ne vom vedeà prin gazete, poate și la pușcărie.
 Protejați ca și protectori, toți vom fierbe într'o oală
 Și-a streinului domnire țării îi va fi fatală
 Și religia vom pierde și vom uità românește,
 Ca în Grecia modernă, unde azi vorbesc nemțește.
 Pe când unul dintr'ai noștri, domn de viță românească,
 Tot mai lesne o să erte slăbiciunea omenească.
 Nu-l voiu înșă ereditar, căci a țării veche lege
 Pe domn chiar și din opincă ne dă voe a-l alege;

Și-așa cu chipul acesta de loc nu e de mirare
 Dacă chiar și nouă rândul ne-o veni din întâmplare.
 Autonomia-mi place, o voiu cum e scrisă 'n carte,
 O cer pentru țara 'ntreagă, dar și pentru mine'n parte;
 Adică în orice cazuri să urmez eu cum îmi place,
 Fără a putea guvernul observație a-mi face.
 Cât pentru guvern și forma-i cea constituțională,
 Vrând să mă declar de-acuma, simț o mare îndoială,
 Căci, vorbind drept, nu știu bine ăst cuvânt ce va să zică
 Și, în loc de bine, țării să nu-i fac mai rău mi-e frică.
 Dacă, cum mi-a spus un dascăl cu destulă pricopseală,
 Un guvern în constituții e supus la socoteală,
 Dacă adunări sau camere pot vorbi fără' a se teme,
 Astea n'or să ne aducă decât pierdere de vreme,
 Decât lupte fără margini și desbateri încurcate,
 Care plac junimii noastre cei¹ cu capete stricate.
 Trebile cu vechea formă nu cerc nici o'mpiedicare
 Ș'un ofis redijat bine e o lege 'n prescurtare.
 Dup'aceste, dar, cuvinte, frați Români, ce mă'nțelegeți,
 Puteți fără de sfială la Divan să mă alegeți,
 Căci să nu fiți la'ndoială, vă voiu face treabă bună
 Și-mi veți mulțumi odată, dacă-mi veți cădeâ pe mână,
 Iară pân' să vie vremea să vedeți astă minune,
 Sânt supusul dumneavoastră și mă'nchin cu plecăciune.

[12] August 1857]

Publicată întâiu în ediția 1863.

✓ 50. COMETEI ANONSATE

Pentru 13 Iunie.

Cometă cu lungi coade, însă cu scurtă minte,
 De ce vrei să arzi globul ce noi îl locuim?
 E drept, mult nu plătește, dar tot avem cuvinte
 Vieța-i păcătoasă câtva să prelungim.

1. Cei pentru celei.

De ne vei arde-acuma, să știi că or să nască
 In locu-ne, ființe mai rele decât noi,
 Ce'n grab or să 'ntărâte mânia ta stelească
 Prin fapte mai cumplite, prin crime și războiu.

Ce! ai uitat tu oare potopul de-altă dată,
 La care, cum s'aude, destul ai conlucrat,
 Atunci când tata Noe, în luntrea-i deșălată,
 Plutia pe universul subt unde înneecat?

Ei bine! omenirea ce moșteni pământul,
 Ființe, lighioane, ce 'n urmă s'au ivit,
 Intrec ele p'acelea ce și-au găsit mormântul
 In marea adâncime și monștri au nutrit?

Câmpiile de astăzi sânt ele mai mănoase
 Decât cele antice? măgarii mai deștepti?
 Broasca mai muzicantă în bălțile stufoase?
 Tigrii mai cu blândețe și oamenii mai drepti?

Nu, nu! bagă de seamă să nu faci o greșală,
 De care mai în urmă amar să te căești;
 Ba încă să dai poate o aspră socoteală
 Prea bunului Părinte al rasei omenesti.

Căci noi avem de lucru, în țara românească:
 Legi vechi și ruginite avem să le 'noim,
 Regulamentul multe are să pătimească,
 De ne-or lăsa în pace, așa precum dorim.

De ești tu executor înaltelor decrete,
 Mai dă-ne un mic termen de zece mii de ani,
 Să ne 'ndreptăm purtarea, să ne spălăm de pete,
 Să nu cădem în iaduri pe ghiare de Satani.

Atuncea, dacă globul n'o merită vieață,
 Poți să-l prăjești în voe-ți, eu nu mă 'mpotrivesc,
 Dar azi topește numai a inimilor gheață
 Și arde astrologii ce lumea îngrozesc.

[12 Febr. 1857.]

Publicată întâiu în ziarul „Concordia“ București 13 Fevruarie 1857,

51. RĂSPUNSUL COMETEI¹

lubite^r muritor,

Astăzi am priimit
Prin poștia cerească
Biletul tău pornit
Din Tara-Românească.

Odată cunoșteam,
Subt nume de Roman,
Un prea puternic neam,
Al lumii crud tiran;
Neam ce-l credeam pierit,
Căci nu l-am mai zărit
Și până 'ntr'ast minut
(Mă jur pe al meu nume)
Eu nici aș fi crezut
Că existați pe lume.
Dar de vreme ce scriți,
Voi trebuie să fiți.

1. Poezia e precedată în ziarul „Concordia“ de următoarea introducere.
«Este cunoscut cititorilor acestui jurnal, sau de nu le este cunoscut, de spui eu acum, că la 13 Februarie trecut adresasem o mică epistolă Cometei ce era hotărîtă să ne arză în luna Iunie. Prin acea epistolă «o rugam cu destulă delicateță să nu-și facă păcat cu noi, dându-i «și temeinice rezoane în favorul cererii mele. Răspunsul l-am așteptat «multă vreme și aș fi socotit această tăcere ca o impoliteță din partea «Cometei dacă nu luam în considerație distanța ce ne desparte, starea «poștiilor cerești, care, după cum se vede, nu sânt mai bune decât «ale noastre, și mărima personagiului cu care aveam a face. Oricum «va fi, răspunsul sosit în sfârșit, pornit fiind la 14 ale curenteii luni «din Cancelaria Cometei. Iușeala cu care a venit nu trebuie să ne pue «în mirare întâiu pentrucă n'a fost trimis cu poștia, ci lăsat d'a «dreptul în jos cu un aerolit sau piatră cerească, și apoi pentrucă «orice coborîre sau cădere se urmează mai repede decât înălțarea, «perspectivă puțin mângâitoare pentru oameni și care o dorim din «toată inima binevoitorilor noștri. Iată răspunsul care ne grăbim a-l «publica pentru încorajarea fricoșilor, din care mulți ar fi murit în «ziua de amerințare și s'ar fi căit mai târziu.»

Numai nu înțeleg cine v'a putut spune
Că aveam pentru glob intenții așa bune.

E netăgăduit,
C'a lui desființare
De timp nepomenit
Mi-eră în cugetare,
In cerc tot vițios
Văzând că se 'nvârtește
Și omul păcătos
In rele mult sporește;

Văzând că jos la voi mulți oameni mari și buni,
Lumii folositori, au trecut de nebuni,

Au fost persecutați
In vreme ce au trăit
Și foarte laudați
După ce au murit.
Eu prea rău am urmat
Când am lăsat odată
Pe Noe de-a scăpat
Cu luntrea-i deșelată,
Căci știi ce a făcut
Cât liber s'a văzut?
El a sădit o vie
Și-a căzut pe betie!

Iar cu fetele lui

Ce-a mai făcut nu spuii.

Iar de atunci încoaci din el câți s'au prăsit
Acei ce au fost tari pe cei slabi au robit;
Soarele-au spăimântat prin lupte și omor,
Pentru globul pământ ce nu eră al lor.
Căci socotesc că știi, nevoe n'am să-ți spuii,
Că nū-i al vostru el, ci voi sânteți ai lui.

Apoi v'ați apucat
Cerul de-ați spionat,
Prin sticle cercetând
Ce avem noi de gând,

Ce fel ne preumblăm,
 Până și ce mâncăm.
 Ba încă ați scornit
 Feluri de secături,
 Și pe voi v'ați numit
Alese creaturi.

Acestea, drept să spui, eu nu le suferiam
 Și răzburarea mea în taină pregătiam;
 Dar, fiind-că îmi scrii că sânteți ocupați
 Proastelor voastre legi spoială să le dați,
 Fiind-că ai cerut sorocul mărginit
 De zece mii de ani; fiindc'a mijlocit
 Și-o grațioasă stea dintr'ale curței mele
 Pentru câțiva poeți ce casc gura la stele,
 Mă'nduplec în sfârșit, astâmpăr al meu foc:
 Imi pui caii la grajd și coadele la toc.
 Numai luați măsuri, gândiți și căutați
 De indulgența mea acum să profitați,
 Căci, dacă spre pământ vre-odată m'oiu porni,
 Vă pociu încredință că bine nu oți fi.

(Scris în palatul nostru de vară).

14 Mai 1857.

Publicată întâiu în ziarul «Concordia» București 29 Maiu 1857.

✓ 52. RĂSBUNAREA ȘOARECILOR ¹ sau Moartea lui Sion

I.

Pe dealul Mitropoliei,
 În Archiva României,
 Unde Statul grămădește
 Tot ce nu-i mai trebuiește,

¹ Poezia aceasta e precedată în revista „România literară” (pg. 67) de următoarea notiță :

«Jalnica tragedie a lui Iorgu Sion mâncat de șoareci. Cu durere

Unde s'află aruncate
 Secături nenumărate,
 Hârtii, condici osândite,
 Judecăți nenorocite,
 Are cuiburi din vechime
 Numeroasă șoricime,
 Seminție roditoare,
 Și de literi rozătoare.
 Șeful ei, un ghiscan mare,
 În dosare locuște,

«nemărginită împărțăm cititorilor noștri vestea unei întâmplări groz-
 «a cărei jertfă a fost I. Sion și pe care prietenul nostru Gr. A. Alexandre-
 «scu au cântat-o în versuri eroice. Care însă au fost pricina acelei
 «neprevăzute întâmplări ?

«După multe cercetări s'au descoperit că răposatul întru șoricime
 «I. Sion ar fi amenințând [adică : ar fi amenințat] pe autorul Impresiilor
 «și a Suvenirelor (pe când acesta e'a director arhivei din București
 «cu următorul epitaフ :

«Iată un poet ce tăce
 «Și nici proză nu mai face.
 «Șoaricii de la Arhivă
 «I-au ros pana cea activă
 «Și altă pană nu găsește
 «Ca să scrie de trăește... etc..

Sion răspunse prin poezia „*O muză la spital*” publicată tot în „Româ-
 nia literară” pag. 79. E precedată de următoarea notiță :

«In No. trecut am publicat „*Răzbunarea șoarecilor*”, epizod eroi-
 «comic descris de prietenul nostru Gr. Alexandrescu în versuri armo-
 «nioase și umuristice. Abonații „României literare” se vor fi pătruns
 «negreșit de mare amărăciune la cetirea acelei grozave răzbunări în-
 «tâmplante unui din poeții de talent a Moldovei. Sântem dar foarte bucu-
 «roși de a-i putea încredința că G. Sion nu au fost de istov jertfa
 «șoarecilor și că, dacă în lupta sa cu acestei lighioni înfricoșate, el
 «și-au perdut nasul și urechile, precum asigurează poemul lui Alexan-
 «drescu, el au scăpat cu inima teafără și i-au rămas încă destulă putere
 «pentru ca să poată ținea în mână pana sa de poet. Drept dovadă,
 «publicăm aici următoarea bucată de poezie.» Si urmează poezia lui Sion-

Nume de Rozon el are
 Și pe polite domnește.
 El e strănepot de frate
 Lui Raton, care odată
 Trăia de sgomot departe
 Intr'o cameră privată¹.

Intr'o zi — nu, era seară —
 Dup'a lui Rozon poruncă
 Șoarecii toți s'adunară
 Și 'ntr'o tăcere adâncă
 Aste vorbe ascultară:

„De când subt aceste bolte ne aflăm adăpostiți,
 „Fraților! voi știți prea bine, cât am fost de fericiți.
 „Șeful de azi al Archivei, om de pace iubitor,
 „Ne-a fost chiar ca un părinte, un zelos ocrotitor.
 „Nimeni din voi nu se plânge că din cuib a fost gonit
 „Sau că într'aceste ziduri vr'o pisică a 'ntâlnit
 „Sau că n'a putut să roază de frica vr'unui dușman
 „Pergamentele antice, condicele de divan.
 „Soarta ne era prosperă, șeful trecea zâmbitor,
 „Generațiile noastre aveau falnic viitor.
 „Dar azi, vai! totul se schimbă, azi sântem amerințați
 „Să ne perdem locuința și să fim disgrațiați,
 „Căci un moldovean obraznic **Sion**, care a cântat
 „Paradisul (deși Iadul el cu drept l-a meritat),
 „A scris, nu de multă vreme, într'un stil neomenos,
 „**Că a șefului Archivei până noi o am fi ros.**²
 „Apoi suferi-vom oare ca acel cutezător,
 „Vrednic a purtă mai bine nume de defăimător,
 „Să vie precum venise, chiar într'al nostru pământ
 „Să ne strice fericirea. Nu, cât eu în viață sânt
 „Nu va fi. Acum e timpul să ne răzbunăm și noi,
 „S'arătăm că'n șoareci curge nobil sânge de eroi

1. Aluzie la fabula „Șoarecele și pisica.“

2 Am intercalat în acest vers vorba *o*, care lipsește în ediția 1863, evident fiind o eroare tipografică.

„Și că păgânul acela, ce ura a meritat,
 „Nume de moldovean vrednic cu nedrept a câștigat.
 „Mergeți dar și 'n astă noapte picioarele ¹ vă gătiți,
 „Și când s'o ivi de ziuă cu toții pe drum să fiți,
 „Ca prin marș repede, grabnic la Moldova să-l călcăm,
 „Cine sânt șoarecii noștri și Rozon să-i arătăm.
 „De veți găsi 'mpotrivire, să nu vă descurajați,
 „Și, la orice întâmplare, totdeauna s'alergați
 „Unde-ți zări că se mișcă vârful dela coada mea,
 „Ce pe a gloriei cale pururea o veți vedeă“.
 Zise și auzitorii așa mult au aplaudat,
 Cât dulapurile toate în Archivă s'au mișcat.
 A doua zi șoricimea cu mare grabă porni,
 Făcû la **Focșani** gustare, și seara în Iași sosi.

II.

Noaptea dormiă în natură
 Și zefirii răcoroși
 Suflă cu-aceiași măsură
 La drepti sau necredincioși.
 De a zilei osteneală
Sion dormiă obosit:
 Dormiă! Fără îndoială
 În somnul lui fericit:
 Visele, tainici ființe,
 Din loc în loc îl purtau
 Și toate-ale lui dorințe
 Implinite-i arătau.

C'o grațioasă Munteancă i se păreă că vorbiă,
 Și inima ei și mâna c'o bună zestre cereă.
 Când deodată el dete un țipăt îngrozitor:
 Târcovnicii cu lungi plete alerg întru ajutor;

1. În ed. 1863 este *picerele*. Am restabilit forma literară,

Departamentul credinței, la care fu mădular,
 Cu toți darabanii vine... însă târziu și 'n zadar:
 Pe patul lui de odihnă **Sion** zăcea sângerat,
 Ca un cașcaval de Parma pe jumătate mâncat.
 Urechile lui și nasul, chiar dacă le-a fi avut,
 Atuncea să se găsească de loc nu s'a mai putut.
 Numai l'a doua 'nviere eu crez că se vor găsi,
 Când șoarecii le-or aduce, dacă or mai trebui.
 Cu toate acestea lupta, de-o fi cum am auzit,
 Mortului face onoare căci mult s'a împotrivit
 Și s'au găsit împrejurii, de mâna lui sugrumați,
 Un mare număr de șoareci tot din cei mai însemnați.
 Ba încă spun — (dar aceasta eu nu v'o asigur,ez,
 Căci fapta e de mirare și nu îmi vine s'o crez)
 Spun că și chiar comandirul, faimosul acel Rozon,
 Lasă o labă în mâna eroicului **Sion**.
 Ce s'a întâmplat în urmă, eu nici am mai cercetat,
 Căci de perderea aceasta foarte mult m'am întristat.
Sion amic îmi fusese, talent și inim' aveà,
 Și crez c'ar fi trăit încă, dacă atunci nu murià.
 Literaturii române el ar fi fost de folos,
 Dacă din nenorocire șoarecii nu l-ar fi ros.

Publicată întâiu în „România literară“ Iași 1865 pg. 67.

53. A D I O

(Pentru plecarea proconsulului Halcinski)¹

Pocit, faimos proconsul, model de tiranie,
 Cumplită fie calea pe care ai plecat!
 Cu apa consacrată prin somnul de vecie
 Vom curăți pământul ce tu ai întinat.

1. Partea pusă în paranteză a titlului este după ediția lui Ion Ghica 1893. Halcinski a fost consul al Rusiei în anul 1853-54.

Schelet fantasmagoric, ființă infernală!
 Geroasa, trista-ți climă, ea încă n'a produs
 Jiganie mai crudă, o iazmă mai fatală,
 De când soarele seara se pleacă la apus.

Dator este Românul a sa recunoștință
 Monarhului ce țara cu tine înzestră,
 Căci zelul tău sălbatic, fanatica-ți silință,
 De grația robiei pe robi chiar desgustă.

Căci mulți, care 'mprejuru-ți cersiau a ta rânjire,
 Vrăjmașii ai libertății, ce binele nu-l vor,
 Născuți erau să fie cu tine în unire,
 De nu umiliai, crede, și chiar bazețea lor.

Tiran omeopatic, cum nu des se găsește,
 Otrava prin otravă în noi ai vindecat,
 O nație întreagă prin mine-ți mulțumește
 Și te proclam din parte-i al țării Ipocrat.

A! Dacă vom ajunge la ținta mult visată,
 De voiu trăi atuncea (și-mi place să o crez),
 Tu vei aveà, fii sigur, o statuă bogată,
 Al cărei bust cu lanțuri eu am să-l decorez.

În jocul lor copiii o vor scuipà în față
 Și, când vre-unui gâde vom da numele tău,
 Acel om se va crede nevrednic de vieată,
 Pierdut din omenire, bătut de Dumnezeu.

Așa, când toamna rodul s'a copt în vii, grădină.
 Țăranul ce se teme de hoții sburători,
 Pe ramura înaltă expune la lumină
 Scheletul coțofenei, cadavrul unei ciori.

Spectacolul goneste jivine răpitoare,
 De lacoma lor ceată ogorul e ferit.
 Țăranu-atunci profită de-a fetei lui sudoare,
 E veselă natura și omul mulțumit.

Adio! lung adio! și fără revedere,
 Departe, mult departe, te du din țara mea!
 Pustiul Siberiei te-așteaptă cu plăcere,
 Pământul să te'nghiță și dracul să te ia!

Publicată întâiu în ediția de poezii 1863.

54. CONFESIUNEA UNUI RENEGAT¹

Ascultă-mă, sfânt preot, ascultă-mă, părinte,
 Ajută un nevrednic, lipsit de ajutor;
 Consolă un trist suflet ce soarta își presimte,
 Când sună ceasul groaznic, veciei vestitor,

Vieța-mi de necinste și crimele-mi trecute
 Ca furii ne'mpăcate asupra-mi năvălesc.
 Vânzări, satanești planuri, de lume neștiute
 În inima-mi pun Iadul, ca iesme îmi scrâșnesc.

¹ În ziarul „Independența,, unde s'a publicat întâiu această poezie ea este precedată de o scrisoare către Redacție pe care o reproducem aproape în întregime:

«În No. 30 al *Naționalului* (13 Aprilie 1861) s'a publicat o fabulă «trivială intitulată *Căinele bolnav de ochi* și subscrisă de litera X. Această «literă enigmatică, acest nume misterios mă face să supozez că autorul «trebuie să fie vreun farmazon, vreun renegat sau vreun infernal cavaz «ca acela de care zice d. Iancu Văcărescu într'o poezie a sa, în urma «unei trădări a carei fusese victima din partea unui asemenea pa- «triot care dobândi dela generalul Kiselef un ceasornic drept re- «compensă trădării sale . . . care, după ce în versuri a trecut pe *Is- «mail fricos în pustiul arăbesc* a venit, în proză, cu acești fii ai lui «Izmail împotriva patriei sale povățuind pe șeful armatei otomane să «facă din România un bașalac turcesc și să închiză în temniță la Rus- «ciuc pe Ștefan Golescu, protectorul său; care a făcut ode prințului A. «Ghica când se *sgudue pământul și tremură de frică*; care a făcut, «oda prinților G. Bibescu și B. Știrbei, când se lupta pentru domnie «făcând din ei doi Joi păgânești ce se luptă în aer; care s'a înrolat la «conservatori cu o plată destul de bună și apoi a fost respins de dânsii

Noptile-mi sânt grozave, tăcerea îmi șoptește,
 Mă înconjur prăpăstii la fie-care pas;
 Părul meu c'al lui Cain pe frunte-mi se sbârlește;
 Gura mi se'nclăstează, și nu pociu scoate glas.

Mă rătăcesc pe câmpuri, dar iarba înviază,
 Dar arborul pădurii ia formă, mi-e vrăjmaș;
 Vulturul mă privește și ochiu-i scânteiază,
 Și-a sfâșiă e gata un leș de ucigăș.

Vezi ceasornicu-acesta, care la peptu-mi bate?
 E vechea recompensă unui păcat cumplit!
 Câte cu a mea faptă am drepturi câștigate?
 Vânzarea fu plăcută, dar eu desprețuit.

Am cunoscut bărbații lucrând l'al țării bine,
 Cu 'nalte simțimente la ei m'am arătat;
 Tărându-mă la dânsii s'au încrezut în mine,
 Ieri le-am jurat credință și astăzi i-am trădat.

«pentru incapacitatea sa; care s'a înrolat în urmă la proprietarul român, de unde este de crezut că-l vor respinge asemenea pentru aceleași cuvinte, dacă nu pentru altele mai importante, după cum se aude; care a scris împotriva Alesului Românilor într'un ziar «Curierul român» și astăzi sue fără rușine scările palatului; care spre a complăce căzutului său protector de la «Naționalul» ce, amețit de sunetul clopoțelilor, nu mai auzia glasul opiniei publice și ca să-și atragă mai mult favoarea guvernului scrie o păcătoasă fabulă la adresa aceluia căruia autorul «Primăverii amorului» zice în poeziile sale:

Ce ești, încă din pruncie pe deplin am prevăzut! . . .
 «și căruia renumitul fabulist moldovean îi scrie în epistola prin care îi dedică fabula «Râul și Eleșteul».

Scrie, scrie! iată legea ce trebuie să urmezi

«Următor acestor bune consfiiuri, autorul fabulelor «Catărul cu clopoței» și «Mielul murind», a cântat gloria trecută, speranțele viitoare, ca dorit să înalțe națiunea sa la gradul de mărire și de tărie la care poate ajunge prin virtute și patriotism; precum și în fabulele sale a combătut viciurile, iar prin poezia adresată reprezentanților națiunii

Urînd orice virtute ce n'o puteam ajunge,
Pe ori-ce om de merit în veci am defăimat.
Proteu cu fețe multe, strigoiu setos de sânge,
La umbră, la 'ntunerec, pe mulți am sugrumat.

Subt aer de blândete urmam a mea turbare,
Și ghiara-mi veninată în inimi înfigeam.
Având nepedepsirea de preț l'a mea vânzare,
Minciuni nerușinate eu liber tipăriam.

Angel de întunerec, pentru ale lor păcate,
Eșind din adâncirea noptosului Tartar,
Am auzit cu spaimă cuvântul de dreptate,
M'am prefăcut că-mi place și am zâmbit amar.

Am zis: iată speranță, prilej de bucurie,
Și bogății și titluri acum să dobândesc!
E timpul să se 'nalțe smerita mea trufie,
Am imitat virtutea, dar o s'o prigonesc.

Pociu să sugrum p'aști oameni și să le iau vestmântul.
Căci eu sânt cel mai tare, având tainele lor,
Multe fiare ca mine le suferă pământul,
Și cerul cu zăbavă trimite ajutor.

De ură nici nu-mi pasă, când e fără putere;
Desprețul e o vorbă deșartă de 'nteles.
Mai sânt poate și alții cu mine de-o părere,
Și când fac al meu bine, drum sigur mi-am ales.

«(Unirea principatelor) a îndemnat la această unire pe toți adevărații
«români, afară de trădători, precum a celebrat și ziua intrării în Bu-
«curești a Alesului nostru Domnitor sub care se realizează astăzi
această unire.

«Dar . . . până a se răspunde autorului iarăși printr'o fabulă vred-
nică de dânsul, ești rugat, d-le Redactor, a publica în jurnalul d-tale
«Independența» . . . alăturata *Confesiune a unui lepădat*».

Scrisoarea este semnată cu inițialele G. M. A., ca și poezia.

Iată puține, taică, din multele-mi păcate,
Iată crime ce astăzi nu pociu să mai lucrez.¹
Intr'al lui Hristos nume drăcește-au fost lucrute;
Râdeam de semnul crucii, dar lângă moarte crez.

Asta e adevărul ce pocăința-l naște;
De frica judecării în sânu-ți îl depuii,
Amăgitorul șarpe abiă se mai târaște;
La glasul veșniciei cu groază mă supuii.

Dar ce-am zis? Nu voiui ruga, nu voiui a ta credință,
Urăsc a voastră lege și-al vostru ajutor.
Este o slăbiciune ori-care pocăință:
Gâde am fost în viață și gâde voiui să mor.

Publicată întâiu în ziarul „Independența“ 1 Maiu 1861

55. VIAȚA CÂMPENEASCĂ

(D. Vornicului Gr. Cantacuzino,)

Așa, simpla viețuire,
Eu știu să o prețuesc
Și de acea fericire
Voiu bucuros să-ți vorbesc.
Dar florile și verdeața,
Apusul și dimineața,
Și fluierul câmpenesc,
Cu patimi, cu chinuri grele,
Cu starea inimii mele
Nici cum nu se potrivesc.

Departe d'acele locuri
Ce poate m'ar fi'nsuflat,
De tărăneștile jocuri

Ce-adesea m'au încântat,
Coprins de nemulțumire,
De grijă și de mâhnire,
De soarta mea ocolit,
In rele ce mă'mpresoară,
Ce gânduri, idei omoară,
Spiritu-și perde puterea.
E greu să descrii plăcerea,
Când sufletul e mâhnit!

Insă a mea mulțumire
Pentru a ta găzduire
Eu tot nu o pociu uită,
Și cât va sta prin putință

¹ Am eliminat din acest vers vorba *le*, care eră o greșală de vers și nu eră cerută de construcție.

Voiu pune a mea silință
 Adevăr a imită.
 Măcar în vorbele mele
 Să pociu să gădesc vâpsele,
 Să știu să 'ntrebuințez
 Colorile osebite,
 Tonurile felurite,
 Care stilu' 'nsuflețez,
 S'arăt atâta simțire
 Câtă simțiam mulțumire,
 Când dulcea serii răcoare
 În preajmă-mi se întindea
 Și patimi sfâșietoare,
 Ca aburi din lac, din mare,
 Deșertul mi le-absorbiă.

Coprinsul, unde odată
 Împreun' am viețuit
 Și plăcere-adevărată
 Zilele mi-a îndulcit,
 Este un câmp lat ce are
 De vechi și firești hotare
 Un mal către răsărit;
 Iar către apus, o apă,
 Ce saduri, grădini adapă,
 Ce udă tărmlul setos
 Și'n ramuri multe 'mpărțită
 Curge mândră, liniștită
 Pe patu-i cel nisipos.

Casa, p'o muche clădită,
 Singură câmpul domnind,
 De umbră neocolită,
 O vezi în aer albind.
 Să zic că a ei zidire
 E lucru cu osebire,

Că e d'o arhitectură
 Cap-d'operă în natură,
 De loc nu mi-ar părea greu.
 Însă această minciună,
 De și îndestul de bună,
 Apasă cugetul meu.
 Așa dar, iau îndrăsneală
 Și spui că adevărat
 N'are nimic de mirat,
 Dar are, fără 'ndoială,
 Tot ce e neapărat.

Spre patru părți ale lumii
 Patru ferestre privesc
 Și dacă pe tonul glumei,
 Liber îmi e să vorbesc,
 Al lor număr, micșorime,
 Cu a casei înălțime
 Atât nu se învoesc,
 În cât ochiul ce le vede
 Cu lesnire poate crede
 Că se plătiă altă dată
 Vr'o dajdie însemnată
 Sub nume de ferestrit;
 Măcar că nu mi se pare,
 Nici undeva am citit,
 Că la vreo întâmplare
 Nobilii să fi plătit.
 Astfel de năravuri proaste,
 Dacă vre-odată au fost,
 N'au putut fi ale noastre,
 Ci-ale norodului prost.
 Numai el singur plătește,
 Fiind mai obișnuit;
 Iar de ce, nici se vorbește:
 Păcatul ar fi cumplit.

Pricina e delicată
 Și prea puțin câștigăm
 La multimea ne'nsemnată
 Adevăruri s'aruncăm.

Dar în vorbă neplăcută
 Ca să nu ne încurcăm
 Și ca nu, din întâmplare,
 S'aduc la mulți supărare,
 Descrierea începută
 Mai bine să o urmăim,

Aproape de casă 'ndată,
 Spre miazănoapte s'arată
 O biserică smerită,
 Un templu dumnezeesc,
 Unde muncitorul vine
 Prinoasele să-și închine,
 Unde ruga umilită,
 Ca tămăia cea sfântită,
 Este la cer priimită
 De părintele obștesc.
 Tot către această parte,
 Un sat puțin însemnat,
 În două rânduri se'mparte
 Pe linie așezat.

În vale se văd desisuri,
 Saduri, livezi, alunișuri.
 Pe urmă, ochiul zărește
 Un deal ce se prelungeste
 Verde și împestrițat.
 Coastele-i sânt învălitate
 De vii, de semănături,
 De țarine felurite,
 De crânguri și de păduri.

Munții, mai în depărtare,
 Se văd ca tulbure nor:
 Vara le e la picioare,
 Și iarna, pe fruntea lor.

Iată, după a mea părere,
 Locul atâta dorit,
 Unde zile de plăcere,
 Zile scumpe am trăit.
 Frumoasă singurătate,
 Bunurile-adevărate
 În sânul tău le-am simțit!
 Pace, liniște, viață
 Toate-acolo mă'nsoția
 Și din orice dimineață,
 Mulțumirea se naște.
 Dacă vre o cugetare,
 C'o umbră de întristare,
 Fruntea mea acoperiă,
 Ușoara-i întipărire,
 Ca cercul acel subțire,
 Ce-atâta din întâmplare
 P'o undă nemișcătoare
 Un vânt cu lină suflare,
 Treceă, se perdeă de sine,
 S'al firii glas simțitor,
 Și ideile senine
 Luau iarăși cursul lor.

Adese ori pe câmpie,
 Departe mă rătăciam;
 Adesea, cu bucurie
 În dulci gândiri mă pierdeam
 Simboluri de tinerețe,
 Fluturi cu vesele fețe,

Privirea mea o trăgeà;
 Pe iarbă, în depărtare,
 Fluturile păreà floare;
 Dar când umbletul-mi simțià
 Insecta amăgitoare
 Se 'năltă, găsià scăpare,
 Aripele-și scuturând,
 Și eu, c'o dulce mirare,
 Vedeam florile sburând.

Nori deși, negri, câteodată,
 Cerul îl întunecà,
 Și ploaia 'n ei adunată
 Pe câmpia 'nsetoșată
 In torente se vărsà;
 Apoi, razele-i robite
 Soarele 'ncet desfăcând,
 Și'n munți, valuri aurite
 Norii umezi prefăcând,
 C'o privire 'nflăcărată
 Lumea el o coprindeà,
 Și o mreață purpurată
 Peste dealuri întindeà.
 Când acea stea arzătoare,
 Aproape d'al ei sfințit,
 Păreà a da sărutare
 Pământului ce a 'ncălzit
 Și mai întorcând o rază
 Ca zâmbet prietenesc,
 Stau un minut să o vază
 Ochii care o doresc,
 Ochii acei pentru care
 Este cel din urmă soare
 Ce ei poate mai privesc.
 Supus la acea uimire,
 L'acea adâncă simțire,

Care subt ceruri senine
 Seara aduce cu sine,
 Liber de griji, de dorinte,
 În cugetu-mi multumit,
 Slăvind o 'naltă putere,
 Eu ascultam în tăcere
 Al multor mii de fiinte
 Concertul nemărginit.

Și când lun' argintuită,
 Albind iarba depe vale,
 Ieșià lină, ocolită
 De stelele curții sale;
 Pe dealurile râpoase,
 Stam, mă opriam să privesc
 Cerurile semănate
 De globuri nenumărate,
 Care, făclii luminoase,
 În umbra nopții lucesc.

P'în alunis suflă vântul,
 Frunza ușor clătină,
 Nucii bătrâni ca pământul
 D'a lungul se desină;
 Unda cea armonioasă
 A unui ascuns izvor,
 Ca o șoptă amoroasă
 S'auzià în preajma lor.
 Curmând adâncă tăcere
 A câmpului liniștit,
 Un glas cântă cu plăcere
 Un cântec obișnuit.
 Ast glas, această câmpie,
 Noaptea care mă 'nvelià
 Gândiri de melancolie
 În inimă-mi învià.

Și florile tinereții,
 Visuri, nădejdi, amăgiri,
 Acea ghirland' a vieții
 Tesută de năluciri,
 Care, câte una-una,
 Treptat s'au desființat
 Ca frunzele ce furtuna
 De verzi le-a smuls,

le-a uscat,

Mi s'arătă înainte.
 Cu gândul mă întorceam
 La locurile dorite,
 În valea ce-atât iubiam.
 Vedeam livada, grădina,
 Poteca ce des călcam,
 Părul înalt și tulpina
 Unde copil mă jucam.
 Astfel în țări depărtate,
 Unde strein te numești,
 De auzi pe neașteptate
 Limba care o dorești,
 Limba acea părintească,
 În care tu te gândiai,
 Ce 'n vârsta copilărească
 Cu maică-ta o vorbeai,
 Oricât de urită fie,
 Aspră, grea la auzit,
 Simți atunci o bucurie,
 Un ce neobșnuit,
 O simțire vie-adâncă
 În sufletu-ți rătăcit,
 Și crezi că te afli încă
 În țara ce-ai părăsit.

A! dacă o prevedință
 Asupra mea ar privi,
 Dacă smerita-mi dorință
 Soarta o ar împlini,
 Departe d'ai tiraniei
 'Tovarăși nelegiuiți,
 De cursele vicleniei,
 De oameni neomeniți,
 De tot ce se crede mare
 În fapte ce necinstesc,
 De zâmbete protectoare
 Care le nesocotesc,
 Uitând acea zeităte
 Care 'n sgomotosu-i sbor
 Staturilor înălțate
 Le suflă căderea lor;
 La câmp locaș de plăcere,
 Eu multumit aș trăi,
 Liniștit și în tăcere,
 Ziua mea aș mplini.
 La binele ce îmi place
 Și neamului meu doresc,
 Pe voi câți puteți a-l face
 Aș cercă să vă pornesc.
 Aș pune mica mea parte,
 Silința-vă laudând,
 Isprava nu prea departe
 Bună, dreaptă, arătând;
 V'aș arătă răsplătirea
 S'un înger ajutător,
 S'onoarea și mulțumirea
 Ce inimile aprinde,
 Iar celuia se ce vinde,
 Un trăsnet răsunător!

+ 56. EPISTOLĂ CĂTRE VOLTAIRE

Din ziua când am citit scrisoarea către Oras¹,
 Doriam, de s'ar fi putut, toată sfiala să las,
 Să-ți scriu pe un ton măreț, cât mai măreț s'ar putea
 Și să-ți pornesc un bilet lucrat în fabrica mea;
 Dar auzisem că voi poeți, scriitori vestiți,
 Indată ce ați murit, vă faceți cam necioplîți,
 Cam groși, necivilizați, și, drept să spui, mă temeam
 Să nu-mi întorci un răspuns mai aspru decât doriaș,
 Răspuns ca acel ce zici că 'n anul trecut ți-a dat
 Din partea lui Boalo² un secretar ne 'nvățat.
 Aicea, ca și la voi, se află mulți nătărăi
 Care s'ar da bucuroși că sînt secretari ai tăi.
 Cu toate acestea acum dorința mea o ascult,
 Respectul numelui tău nu mă oprește mai mult
 Și, paie-ți bine sau rău, liber din partea mea ești.
 Nu cercetez dacă 'n Raiu, dacă 'n Iad locuești,
 La ce fel de munci, pedepsi, păcatele-ți te-au supus
 Și dacă în lungi frigări dracii acolo te-au pus.
 Sînt sigur că sfinții toți asupra-ți au reclamat
 Și, chiar de nu-i fi prăjit, ești negreșit afumat.
 Trebile acolo 'n iad nu merg c'aici pe pămînt,
 Unde păgâni sau creștini cu toții la un loc sînt,
 Unde vedem fericiți pe cei mai mari păcătoși,
 Și soarele luminînd pe răi ca pe credincioși:
 Faptele-acolo ne pun la locul drept meritat.

1. Oras = Horatiu. E vorba de poezia lui Voltaire *Epître à Horace* (*Epître CII*) 1771.

2. Boalo: Boileau. Aluzie la primele versuri din *Epître à Horace*, în care zice că a adresat o poezie lui Boileau (*Epître à Boileau, XCV*, 1769) și adăogă: «mais il me répondit par un plat secrétaire».

Dar spune-mi, te rog, **Volter**, tu ce folos ai aflat,
 Deși al legeri vrăjmaș, să critici, să osândești
 Acele 'nalte cântări, acele gândiri cerești,
 Care-al naturei stăpân el însuși le-a înșuflet,
 Spre slava numelui său, poetului împărat?
 De nu ca om, ca creștin, dar însă ca autor,
 Vrednic erai, socotesc, să simți înălțimea lor
 Și geniul tău frumos până acolo să-l sui.
 Cerul, tăria, vestind faptele mâinilor lui;
 Din pavilionu-i de nori acel prea înalt tunând;
 Cu fulgerele-i de foc vrăjmașii lui răsturnând;
 Pământul din temelii clătit, desrădăcinat;
 Suflarea-acelei mâinii ce mările-a întărâtat:
 Aste mărețe trăsuri, tu cum le despretuești?
 Idei, icoane, figuri, toate în ele găsești;
 Rasin¹ pe care-l iubi ai, din ele s'a adăpat;
 Ruso,² pe care-l urai, adesea le-a imitat.
 Toate aceste le știi, dar furia-ți te-a orbit.

Tu, ca odată Satan, pe om din raiu l-ai gonit:
 Speranța, ăst fruct ceresc, în inimi o ai călcat
 Și care despăgubiri în locul ei ne-ai lăsat?
 Ucideri și desfrânări, iată ce-ți sântem datori.
 Viața ai făcut-o grea sărmanilor muritori,
 Iar pe scelerați i-ai scos din jugul lor neplăcut.
 Vor în zadar a-ți găsi un cuget ce n'ai avut:
 A zice că te-ai luptat abuzul să războești.
 Nu, temelia-ai surpat în dogmele creștinești!

A! dacă talentul tău mai bine 'ntrebuințat,
 Cu soarta-i a se lupta pe om l-ar fi înarmat;
 Dacă, pe drepti întărind, pe răi ai fi îngrozit,
 Ingerii numele tău cu drag l-ar fi pomenit.

1. *Rasin* = Racine.

2. *Ruso* = Jean Jacques Rousseau.

Ani ai trăit indestui, rolă măreată-ai jucat;
 Ai lumii stăpânitori adesea te-au vizitat.
 Acum acestea pe noi nimic nu ne folosesc;
 Iar geniul tău sublim e singur ce pismuese.

La toate-ai fost norocit: nu crez c'atât isbutiai,
 De-ai fi avut să formezi limba în care scriai;
 Dar veacul¹ te-a ajutat; în vremea când te-ai născut,
 Stilul eră curătit și drumul eră făcut.

Altfel e 'n țară la noi; noi trebuie să formăm.
 Să dăm un aer, un ton limbii în care lucrăm,
 Pe nebătute cărări loc de trecut să găsim
 Și nelucrate câmpii de ghimpi să le curățim.

Aș vrea să poți să 'nviezi, o zi numai să trăești,
 Parnasul nostru să-l vezi, apoi să ne mai vorbești:
 Unul, iscoditor trist de termeni încorporați.
 Lipsiti de duh creator numeste pe toți ceilalți:
 Se plânge că nu 'nteleg acei care îl ascult,
 În vreme ce însuși el nu se 'ntelege mai mult.
 Altul, strigând furios că sântem neam latinesc,
 Ar vrea să nu mai avem nici un cuvânt creștinesc
 Și lumii să arătăm că nu am degenerat.
 Altul, ce scrie pe sleau ca preotul de la sat,
 Zice că e deslușit, se crede simplu; iar eu
 Mă trag de-o parte, privesc și scriu cum dă D-zeu.
 Cu toate-acestea luăm titluri de mari autori,
 Dăm sfaturi și osândim, ne facem legiuitori.
 Ne credem, pe cât putem, ai lui Apolon nepoti,
 Rădem de unii câtiva, și publicul de noi toți.
 Amestecul întâmplat în limbile omenestei,
 Când s'a zidit acel turn, în vremile păgânești,
 N'a fost atât de peștrit, n'a putut fi mai ciudat
 Decât acel ce aici urmează neîncetat.

1. De și în ed. 1863 este *secolul*, am pus cuvântul din ediția 1842 *veacul*, deoarece astfel versul e corect.

Uniți am face ceva, a-mfi de vre un folos:
 Avem un dialect bun, ușor și înmlădios;
 În el fieșice cuvânt nu e ca la voi legat
 Cu un articol semet, cu un pronume ciudat,
 Pronume-articole lungi care sufletul ți-l scot
 Și seamănă, când pășesc, suita unui Despot.
 Dar ce mai mult să vorbesc? Câte am avut de zis,
 Câte de tine gândesc, mă vezi că liber le-am scris.
 Cât pentru noi lucruri mari nu e să nădăjduiești;
 Numai acel Dumnezeu sub mâna căruia ești,¹
 Duhul unirii de sus spre noi de îl va porni,
 Părerile ce se bat, el numai le va'nvoi.
 Altfel, decât să gândesc că noi ne-am alătură,
 Mai lesne-aș putea să crez că tu te vei boteză.
 Publicată întâiu în ediția «Poezii» Iași 1842.

57. EPISTOLĂ

D-lui Alexandru Donici (fabulist moldovean)²

Cum mășori ți se măsoară: este un proverb știut,
 Aste versuri, de lungimea celor ce tu mi-ai făcut
 Sânt pornite să-ți aducă ale mele mulțumiri,
 Sânt răspuns la ale tale vrednici d'onoare gândiri.

1 Deși în ed. 1863 este: *că rău vorbești*, totuși, fiind aci desigur o eroare de tipar, am restabilit textul din edițiile 1842, 1847, adică: *căruia ești*.

2 Această epistolă e provocată de o fabulă a lui Donici „*Râul și Heleșteul*” dedicată poetului printr'o poezie intitulată „*D-lui Gr. Alexandrescu la hărăzirea fabulei R. și H.*” Ambele se găsesc în volumul lui Al. Donici „*Fabule*” Iași 1842 Partea II pg. 16 și 55. Poezia dedicatorie începe cu următoarele versuri:

Nu gândiam ca pentru versuri să iau în mână condeiu
 Când țintirea-mi aici este la un alt fel de idei...

și termină astfel:

Nu știu bine dacă cerul, precum zici, m'a înzestrat
 C'un talent, ce mi se pare puțin, slab, neînsemnat,
 Dar iubesc talentu-acesta care tu îl prețuești.
 Tot ce e mai sfânt, mai nobil, în duh, inimi omenești,
 Prin el ni se înfățișează, și al binelui amor
 Se aprinde la făclia unui geniu creator.
 Pe acei ce mi-i dai pildă eu adesea i-am citit;
 La o slavă meritată cu mândrie m'am smerit;
 Să-i urmez este alt lucru; gloria poate o doresc,
 Dar a lui Torquato¹ soartă nici de cum n'o pismuesc.
 Am temeinice cuvinte; mă cunosc, mă simt prea mic,
 Și nevređnic să iau urma unui mare mucenic.

Crez cu tine că talentul ne e din cer dăruit,
 Că e foc care se stinge, dacă nu va fi nutrit,
 Și de am o zi mai lină, un ceas bun de întâlnesc,
 Cu plăcere a-l aprinde, a-i da hrană mă silesc.
 Dar pe om ș'a lui natură destul nu ai cercetat,
 De voești să fii ca râul, care curge ne'ncetat.

Scrie! Scrie! iată-ți legea ce trebuie să urmezi
 Pentru ca să fii ca râul și ne'ncetat să viezi.

Fabula „Râul și Heleșteul“ (pe care Alexandrescu o reproduce întregă în ed. 1863) este o convorbire între *Râul* și *Heleșteul*. Heleșteul se miră că apele Râului sânt mereu mișcate și tulburate de plute, bărci și luntri, pe când el stă «în maluri moi, pe perne de noroiu» și «viața fără griji în pace și-o petrece.» Așa urmând fiecare, Heleșteul s'a nămolit, iar Râul e slăvit de toți mișcându-și ne'ncetat apele; morala fabulei este aceasta:

Așa talentele când lenea le cuprinde,
 Slăbind din zi în zi, se pierd fără a se'ntinde.

1. E vorba de Torquato Tasso, poetul italian, la care, se vede, face aluzie A. Donici în poezia sa, când zice:

Toți poeții cerc în lume feluri de nemulțumiri,
 Dar din ele scânteiază acele mai vii simțiri.

Acel râu trece p' o vale, pe câmpie, p' între flori;
Iar prin relele vieții e mai greu să te strecoari:
Prozaice umilinte nu pociu a le înfrunta.

Tu vezi vremile de astăzi. Te'ntreb dacă muza ta,
Poftită la tribunaluri, ar merge să dea cuvânt,
Să spue în bună proză de ce umblă după vânt.
De ti-ar zice judecata: „Fiind c'am aflat că scrii,
„Fiind-că vorbești cu norii, și pui slove pe hârtii,
„Ado versurile tale, avem poftă să citim,
„Și, de n'ai atins pe nimeni, noi osânda-ți mărginim“.
Dacă, zic, plăceri d'acestea de l'ai tăi ai fi cercat,
La atâtea dobitoace suflet oare ai fi dat?
Ai fi zis cu îndrăsneală de-un vulpoiu judecător,
Că îl vezi câte odată cu puf alb pe botișor?
Că în cumpăna dreptății cașul el l-a cumpănit,
Până ce prigonitorii cu nimic s'au pomenit?

La voi sânt mai domoli oameni, ei nu s'ating de nimic;
Aicea dau de nevoe, orice mă încerc să zic.
De voiu să cânt eroismul bunurilor noștri strămoși,
Auz o sută de glasuri: „Ce? noi sântem ticăloși?
„Numai cei vechi îți plac ție? Prilejul s'a 'nfătoșat?
„Și noi dovezi de virtute, curaj nu am arătat?“
De laud vr'un om de merit, vreun amplotiat cinstit,
„A! imi zic de pe delături, pe noi acum te-ai pornit?
„Lăudând faptele bune, arăți și învederat,
„Că nu sântem de aceia! Pe noi tu ne-ai satirat!“
Căci dumnea-lor știu prea bine, ca oameni care citesc,
Că în lauda virtuții acei răi se osândesc.

De ar fi o mulțumire să te vezi în tipar dat
Și pe uliți câte-odată cu degetul arătat,
S'auzi „ăsta e cutare!“ apoi eu te-aș ferici
Pentru scrierile tale ce iubesc a le citi.
Ale căroră sujecturi, stil ușor și lămurit,
Au a fabulei plăcute merit netăgăduit.

Sutu, zice într'o carte, că în Grecia, de vrei,
 Poți să scrii orice îți place, fără vorbe și idei.
 Mulți din autorii noștrii au acest talent dorit,
 Cu locul, cu 'mprejurarea, cu vremile potrivit,
 Văz că o duc foarte bine, și eu o să-i imitez,
 O să-i întrec, de se poate, nimic n'o să mai lucrez.
 Numai din vreme în vreme ai să afli că trăesc
 Și muzele din Moldova că știu să le prețuesc.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“ Iași 1842.

58. E P I S T O L A

MARELUI LOGOFAT I. VACĂRESCU

Autorul „Primăverei amorului“¹.

Tu care-ai fost din pruncie al Muzelor favorit,
 Și ca stămoșească-avere geniul ai moștenit,
 Cântător al primăverei, ce ai darul a plăcea,
 A fi 'nalt cu deslușire, simplu fără a cădea,
 Care lucruri mici de sine știi să le mărești frumos
 Și să nu zici nici odată cuvânt ce-ar fi de prisos!
 Dacă mai gândești și astăzi cum atuncea socotiai,
 Când destinat de natură să fii poet mă credeai,
 Făr' a-ți vorbi de folosul bunelor tale poveți,
 La a mea nedeslușire alerg încă să mă 'nveți.

Când ne'nțeleasa natură, din sânu-i cel roditor,
 Cu talentul poeziei naște pe un muritor,
 (Fără să mergem departe, atâta aș dori să-mi spui)
 Hotărăște de odată și felul scrierii lui?
 Mulți îmi zic cum că această nu e de tăgăduit
 Și că tot omul s'apleacă la ce este mai pornit;

¹ Rândul al doilea al titlului e schimbat în ed. 1863, fiind numai
 D. I. V. L-am întregit după ed. 1842.

Că acela ce 'n tragedii face patimi a vorbi
 Nu poate și 'n elegie chinurile a descri.
 Dacă iar în cea din urmă știi frumos să zugrăvești
 Plăcere, melancolie, amor, chinuri sufletești,
 Al odei cei înfocate ton înalt nu poți să-l ții,
 Nici să alergi p'ale slavei pline de sânge câmpii.
 Felurile-s osebite și voesc osebit dar:
 Cine 'n mai multe se cearcă, osteneala-i e 'n zadar.

Eu dar, ce din cruda-mi vârstă, de când ochii am deschis,
 Când a 'nceput pentru mine al vieții amar vis,
 Am iubit de o potrivă tot ce mi-a părut frumos,
 Tot ce sufletul înaltă și e minții de folos,
 Poet cum pociu a mă crede, când al lirei Dumnezeu,
 Încă nu vrea să-mi arate care este felul meu?
 Tot ce-mi place mă aprinde, și 'n minutul ce citesc
 A putea lucră întocmai d'ocamdată socotesc.
 Apoi vine cugetarea. Pe-al meu spirit întreb: „Știi,
 Dacă tu în felu-acesta ești născut sau nu să scrii?”
 Câte planuri astă aspră idee mi-a stânjinit!
 Și din ce cărări plăcute, cu putere m'a oprit!
 Eu asemăn a mea stare cu a unui călător,
 Care, neștiindu-și calea, fără povățuitor,
 Se oprește pe-o câmpie, și cu totul întristat,
 Drumuri vede, dar nu știe care e adevărat;
 Pleacă, se întoarce 'ndată, se pornește iar pe loc,
 Pierde vreme prețioasă și aleargă 'ntr'un noroc.
 Astfel sânt și eu; ca dânsul totdeauna rătăcit
 Ca să nu-l pierz, lăsând drumul, poate când l-am nemerit.
 Apoi nu ajunge-atâta, ci și chiar când mă pornesc
 A lucră cu hotărâre, pe un plan ce îmi croesc,
 Nu pociu păzi cuviința, nici c'un umblet măsurat
 La sfârșit s'ajung de-a dreptul, fără să mă mai abat.
 Dacă descriu o pădure, sumă de copaci îi las
 Și la un stejar mai mare trec cu un repede pas.

Dacă sânt într'o grădină, pe la flori de rând nu merg,
 Ci la trandafir îndată și apoi la crin alerg.
 Depărtarea cea mai mare și ocolul cel mai lung
 Un ceas nu mă zăbovesc, fac trei pasuri și ajung.
 Mărunțișurile-mi scapă și ideile ce-mi vin,
 Dacă 'ncep cu o zâmbire, se sfârșesc cu un suspin.
 Aplicarea îmi lipsește și n'am darul însemnat
 A strică și a preface câte sânt de îndreptat.
 Fără astă slăbiciune cevà tot aș isbuti:
 Osteneala și răbdarea pot orice a dobândi.
 Inșă eu, ca să mă apăr, las un lucru început
 Și 'ntr'un sfert stric câte-odată, ce 'ntr'o lună am făcut.
 De pământ trântesc condeiu, meseria o urăsc
 Și să nu-l mai iau în viață, eu mă jur și hotărăsc.
 Dar, precum Boalo¹ zice: un astâmpăr ne'nțeles
 Ne'ncetat se 'mpotrivesc hotărârii ce-am ales;
 De urechi par'că mă trage, din somn noaptea mă deștept
 Și cu multă plecăciune rima mândră o aștept.
 Patima inimii mele, chiar și streine nevoi,
 A le pune pe hârtie, sânt silit fără să voiu.
 Apoi când în elegie destul nu pociu să vorbesc
 Și s'arăt fără sfială toate câte socotesc,
 Vre un dobitoc îndată vine înaintea mea
 Și-mi ridică cu lesnire sarcina ori cât de grea:
 Lupii, urșii îmi fac slujbă, leii chiar mi se supun,
 Adevăruri d'un preț mare, când le poruncesc, ei spun.
 Socotesc că putem zice, fără să ne îndoim,
 Că e prea bun pentru fabuli secolu' 'n care trăim,
 Măcar că se află oameni care nu pricep de loc
 Cum a putut să vorbească un sălbatec dobitoc
 Și care vin să te 'ntrebe dacă e adevărat
 Că în vremea veche câinii au vorbit așa curat?

1 Boalo : Boileau

Însă, cum știi foarte bine, adevărul desvălit,
 Fără mască, între oameni lesne nu e priimit
 Și, sub feluri de podoabe dacă¹ nu îl tănuiești,
 Ne'nțeleapta lui ivire poate scump să o plătești².

Tu dar, care-ai zis odată cum că națiile 'ncep
 Prin poezie, ființa și-a lor stare de-și pricep,
 Slăbiciunea muzei mele vino a o îndreptă;
 Căci de scriu astăzi în versuri astă este vina ta.
 Tu amorul poeziei mie mi l-ai însuflat
 Și exemple îndestule de ce e frumos ai dat.

Așa, când viitorimea, al nostru judecător,
 Care, fără de sfială, aspru, nepărtinitor,
 L'al său tribunal supune pe războinicii vestiți,
 Pe despoți și pe miniștri, scriitorii străluciți,
 Va voi să cerceteze pe acei care întâiu
 Stătură începătorii româneștii poezii, —
 În rândul celor de frunte numele tău va găsi
 Și a 'ntemeerii cinste de la ea vei dobândi.
 Sânt mult mai vrednici de slavă acei care au făcut,
 În științe sau în arte, fericitul început,
 Decât cei ce, după dânsii și de dânsii îndreptați,
 Au ajuns desăvârsirea de exempluri ajutați.

Publicată întâiu în ediția de „Poezii» București 1838.

1. Cuvântul *dacă* lipsește în ed. 1863; dar l-am restabilit după ed. 1847, lipsa lui fiind o eroare de tipar.

2. În ediția 1838 și 1842 mai urmează aici vre-o 15 versuri, pe cari le a suprimat în ediția 1847 și 1863.

59. EPISTOLA

D-LUI MAIOR VOINESCU II. 1

Ziceai că în viață cea mai plăcută stare
 E a omului liber de orice 'nsărcinare,
 Care grijile lumii departe le aruncă
 Și'n pace, în tăcere, în liniște adâncă,
 Lungit frumos pe spate cu un ciubuc în gură,
 Avându-și întru toate plăcerea de măsură,
 La fumul ce se 'naltă se uită, se gândește
 Și slava drept nimica, drept fum o socotește.

Tu dar, apostol vrednic al acestei doctrine,
 Care ne izbăvește de grijile streine,
 Spune-mi prin ce mijloace natura-mi pociu preface
 Și zilele, ca alții, să le petrec în pace?
 Cum să mă scap de muze, de vechea tiranie,
 De ale lor capriții, de-a lor cochetărie,
 Care în-totdeauna mi-a fost supărătoare,
 Și pricini felurite de lungă întristare?
 În ce muzele noastre pot să ne folosească?
 Nici chiar de un datornic nu știu să ne plătească!

În zadar mai deunăzi am vrut prin poezie
 Să scap de-o bagatelă, de-o mică datorie;
 Și-am arătat acelui care cerea parale
 Că viața este scurtă și vrednică de jale,
 Că aurul, argintul, metaluri păcătoase,
 La omul ce-o să moară nu sânt trebuincioase,
 Că averea n'o ducem în lumea viitoare;
 I-am făgăduit încă o elegie mare,
 Care pe larg să-i spue, curat să-i dovedească
 Cum trebuie averea să o desprețuiască,

1. Titlul, care e numai cu inițiale în ed. 1863, l-am întregit după ed. 1842.

Si versuri din grămadă i-am dat ca să-și aleagă;
 Dar toat'a mea silință
 A fost peste putință
 Puterea armoniei să-l fac¹ s'o înțeleagă.

M'as mângâia d'aceasta, când aş vedea că poate
 Prin scrieri s'ar preface năravuri desfrânate;
 Atunci, lăsând odihna, pentru-al mulțimii bine
 Aş zice și aş face cât spânzură de mine.
 Acum însă ce ese de-oiu alergă p'în casă,
 De m'oiu lovî d'un scaun, de sobă și de masă,
 Ca să arăt în versuri, în rânduri măsurate,
 Că cinstea și virtutea sânt lucruri lăudate,
 Că numai fapta bună este izvor de bine,
 Iar cea rea își aduce pedeapsa ei cu sine?
 Aste sânt prea frumoase și bune pe hârtie,
 Cine însă le-ascultă sau va ca să le știe?
 De când lumea e lume, ce carte omenească
 Putu de fapte rele pe oameni să oprească?
 Tiranilor să 'nsufle a patriei iubire,
 Pe cei fără de suflet să-i facă cu simțire,
 Pe hoți să-i îndemneze cu cinste să trăiască,
 Și câți judec' poporul să nu-l năpăstuiască?
 Cânta lupii și ursii în pilde cât le place,
 Omu-și caută treaba și tot ce-a'nvățat face.
 Povetele sânt vorbe, dar fapta e departe
 Și prea puțini urmează morala dintr'o carte.

De aş avea 'ncai darul să scriu de porunceală,
 Și, când cercă pământul vre-o mică zguduială,
 Să fac câte-o duzină de ode sugrumate,
 Să laud rău sau bine, aş fi mulțumit poate;
 În vreme ce acuma, vorbind cum mi se pare,
 Imi fac vrăjmași. Sânt oameni ce nu iau îndreptare,
 Iar mai vârtos aceia ce vor să ne muncească,
 Cântându-ne cu iadul cântarea cea drăcească

¹ Ar fi trebuit *facă*.

Tu știi că am pățit-o, când am cercat a spune
 Că versuri schilogite nu crez să fie bune
 Și că deocamdată noi nu știm latinește.
 Ura neîmpăcată, ce 'n furia-i scrâșnește,
 A zis (ce urît vede a omului orbire!)
 Că lupii, ursii, leii vorbesc de stăpânire;
 Că lupul e cutare, ce judecă, despoaie
 Și ia de pe om pielea ca lupul de pe oaie;
 Că lebăda e omul ce dă povățuire
 Acelor care umblă pe cale de peire;
 Că boul e cutare ajuns în treaptă mare,
 Dator de orice bine la oarba întâmplare,
 Și 'n sfârșit că măgarul, ce sbiară și răcnește,
 E un autor jalnic ce prost ne sfătuește.
 Iată ce înțelesuri și ce cugete rele
 Vrăjmașii fără lege dau scrierilor mele,
 Apoi pas de lucrează în aste vremi de jale,
 Când vor să 'ncurce statul în pricini literare.
 În zadar și censura, de mine 'ncredințată,
 Și alți câți-va prieteni cu bună judecată,
 Mă apără în lume, le spun că au greșală,
 Căci ei o țin tot una și zic că nu se 'nșală.
 Mulțumesc astădată și stăpânirii noastre,
 Care nici vru s'asculte la vorbe așa proaste.
 Altfel zău îmi e teamă că, 'n loc de mulțumire,
 M'ar fi făcut prieten cu vre o mânăstire,
 Unde, spălându-mi vina prin post și nemâncare,
 Mergeam în raiu deadreptul și fără cercetare.

De ce, domnilor critici, atâta uriciune?
 Dobitoacele mele au cugete prea bune,
 Și numai ton de cârciumi, poezii monstruoase.
 Censura cea deșteaptă e drept să nu le lase.
 Ele ne strică gustul și trista lor manie
 Parnasul îl preface în proastă băcănie.
 Dar fabulele mele de tot nevinovate

Nu se ating de nimeni, n'au personalitate.
 De vă găsiți în ele, îmi pare foarte bine;
 Însă de vă e teamă, ca nu cumva prin mine
 Să se 'ndrepteze lumea, greșala vă e proastă:
 Puteți să luați pildă chiar dela dumneavoastră
 Care nu vă prefaceti și fără încetare
 Acelor ce v'ascultă aduceți supărare.

Ori cam, îmi e cam frică; de astăzi înainte
 La pasări, lighioane, voiu da alte cuvinte.
 Deși mai aveam încă, mărturisesc păcatul,
 Să zic câte-va vorbe de Paris răposatul,¹
 Care, bărbat de cinste, om plin de bunătate,
 Făcșă versuri d'acele ca din topor lucrate
 Cum faceți dumneavoastră. Dar iar v'auziam gura,
 Și iar mânjiați hârtia, iar v'arătați căldura;
 Furioși de mânie, iar strigați după mine:
 „Auzi nelegiuitul că morții nu scriu bine!
 „Auzi ale cui versuri le socotește glume!
 „Și cu ce chip vorbește de dușii de pe lume!
 „Aceasta este vină grozavă, criminală,
 „Și merită osândă, pedeapsă capitală“.

Așa, ca să nu sufăr strigări, nemulțumire,
 Ca să nu trag asupra-mi vre o nenorocire,
 Gândește-te și-mi spune un mijloc de 'ndreptare,
 Tu, care petreci timpul în sfântă nelucrare,
 Care ai scrii prea bine, de ai aveă dorința,
 Dar care în odihnă îți mărginești silința,
 Spune-mi cum pociu de rimă, de muză-a mă desface,
 Și eu, dret recompensă, o satiră ți-oiu face.

Publicată întâiu în ediția «Poezii» Iași 1842.

1 E vorba de poetul Barbu Paris Momuleanu, despre care mai vorbise și de acolo a pornit o vie discuție între el și Heliade Rădulescu.

60. EPISTOLĂ

D-lui CĂMPINEANU 1.

Prietene, mai ții minte acele povățuiri
 Care-mi dai la ale mele trecute nemulțumiri?
 C'aveai cuvânt, o văz bine; eu prea înșelat eram
 Când socotiam de cumplite relele ce atunci cercam.
 Intr'o zi (de atunci însă multă vreme a trecut)
 Povestindu-ti eu o nouă neplăcere ce-am avut,
 Te-ai întors, și c'o zâmbire, „văz adevărat, mi-ai zis,
 „Și cunosc că ai dreptate, dar arată-o în scris,
 „Și în versuri, iar nu 'n proză, căci orcâți sânteți poeți,
 „Voe a vă plânge 'n proză de l'Apolon nu aveți“.

Uitasem această glumă. Acum fără să gândesc,
 Cea dintre noi depărtare, locul unde locuiesc,
 Negrîjirea, nelucrarea, poet mă silesc să fiu
 Și în versuri de un stânjen lucruri de nimic să-ți scriu.

Sânt incredințat c'ai râde, când vr'o dată ai putea
 Să mă vezi umblând pe câmpuri, rătăcit cu muza mea,
 Și vânând câte-o idee, câte-o rimă, un cuvânt,
 Când p'în lună și p'în stele, când pe cer și pe pământ,
 Iar de gropi nici că e vorbă, căci în câte-am căzut eu,
 Căutând câte-un fras nobil, știe numai Dumnezeu!

Nu gândi cu toate-acestea cum că mă gândesc să cânt
 Gloria vremii trecute, secolii care nu mai sânt,
 Sau să laud pe vitejii fii ai vechii libertăți,
 Care cu ferul în mână, pe zidul Sfintei cetăți,
 Pentru a unei cruci umbră în războae au perit
 Și ghirlanda veșniciei cu-a lor moarte-au dobândit.
 Astfel de 'nalte sujeturi pentru muza mea nu sânt:
 Pân'a nu sbură în ceruri ea se cearcă pe pământ,
 Precum soldatul ce este pentru războiu pregătit,
 Pân'a nu plecă-și încearcă al sabiei ascuțit.

1 In ed. 1863 nu se vede în titlu numele lui Câmpineanu, este numai:
 D. I. A. L-am modificat după ed. 1842.

Vino dar, de ai răbdare, și ascultă să-ți descriu
 Un coprins unde 'ntâmplarea astăzi voește să fiu,
 Ca să n'ai cuvânt a zice c'a mea muză n'a făcut
 Pentru buna ta plăcere ori ce'n mână i-a stătut.

Aici nu sânt văi sau dealuri, nu sânt crânguri sau păduri,
 Care 'mpodobesc cu fală sânul veselei naturi
 Și de unde își înalță cântărețul sburător
 Immurile-armonioase l'al naturii Creator.
 Nu e locul inspirării ș'al înaltei cugetări,
 Ce umple duhul de gânduri, inima de desfătări;
 Ci câmpie fără margini, ce arată ne'ncetat
 O vedere monotonă ochiului cel întristat.
 Spre amiază-zi se vede niste pomi și niste vii,
 Niste sălcii semănate ici și colea pe câmpii;
 Iar la răsărit departe, a lor frunte își ivesc
 Niște munți, care cu slava cea pierdută se fălesc.
 Spre apus curge o apă, între două țări hotar:
 Frați a căror neunire a avut sfârșit amar.
 Pe o margine e Zimbrul, iar pe alta un Vultur,
 Care nici nu mai visează de al Tibrului murmur,
 Care sub o nouă formă și numire ce-a luat,
 Ca multi, cântecul, purtarea și năravul și-a schimbat.
 Alt, ori în cotro 'ntorci ochii și ori în cotro privești,
 Nimic nu se mai arată, deșertul îl întâlnești.
 Se preumblă peste câmpuri milioane de tânțari,
 Care, după răutate, seamănă a oameni mari;
 Mușcă cât îi iartă gura și cu câte au puteri,
 Prin cântări mă desfătează, parc'ar fi paracliseri.
 Turme de oi sânt multime, însă încă n'am găsit
 Un păstor ca în idile, un cioban de pismuit
 Și nu știu cum, în vechime, atâți mari biruitori
 Părăsiau avere, slavă și trăiau între păstori.
 Dar adese-ori poeții lucrurile zugrăvesc
 Nu precum sânt în ființă, ci cum și le 'nchipuesc.

Și acei ce fericita neavere-au lăudat
 Ale ei dulcetii și bunuri nu crez să le fi gustat.
 Nimfele le văz desculțe, îmbrăcate 'n piei de oi;
 Păstoritele, pe viscol, pe frunte și pe ploi,
 De a lor ticăloșie ocolite ca d'un lanț,
 Ți ridică toată pofta de a face vr'un romant.
 Mie-mi pare rău din suflet, căci de aș fi nemerit
 Ciobăncuțe cum văzusem într'o carte ce-am citit,
 Ca un om ce din natură nu am fost aristocrat,
 Fără pierdere de vreme m'aș fi și amoretat.
 Acum însă, ce pociu face, cu ce mijloc să suspin
 Când nimica nu mă doare și când nu simț nici un chin?
 Bine-ar fi dacă vederea aș putea s'o amăgesc
 Ș'un obiect ce urît este frumos să-l închipuesc;
 Dar, măcar de și'nchiz ochii, nu pot imită de tot
 Pe modelul rătăcirii, pe viteazul **Don Chișot**.
 Așa, mărginit în sine-mi, trăesc aici ca un sfânt,
 Și 'mpărat al neființei mi se pare cum că sânt:
 Fericit, când se întâmplă, gonit de vr'un viscol greu
 Un călător să s'abată puțin în locașul meu.
 Nu că e deșert pământul de tot de locuitori;
 P'în prejur sânt câți-va nobili de moșii stăpânitori,
 Care din copilărie aici s'au obișnuit
 Ș'ale lui Avraam bunuri din strămoși au moștenit.
 Dar vorbesc numai de vreme, n'a 'nvățat a se gândi
 Și de cât zilele lunii, alta nu doresc a ști.
 Poate vrei să-i afli anume, însă alt nu pociu să-ți spui
 De cât că fiestecare e copil al mumei lui.
 Nu de mult unul dintr'înșii, părăsise-al său locaș,
 Sub cuvânt că-l locuște al cerurilor vrăjmaș;
 Dar în zilele trecute, după cum am auzit,
 Cu tămâe și o cruce, pe toți dracii i-a gonit.
 Despre altele, buni oameni: ei sânt gata-a arăta
 Că, după sfânta Scriptură, cred tot fără a cerceta.

Pentru ce? ast cuvânt aspru, la auz supărător
 Și de turburări grozave lumii pricinuitoar,
 Cuvânt vrednic de osândă, care totdeauna a fost
 Ca un termen de himie la norodul acest prost,
 Nu se zice p'aste țarmuri, unde omul liniștit
 Se 'ngrașă 'n neștiință ca în veacul aurit.

Dar destul, iubită Muză! stai să te mai odihnești,
 Că puterea-ți este slabă, și cam lesne ostenești
 Și tu, înțelept prieten, care adesea-ori mi-ai dat
 Povete folositoare ce eu nu prea le-am urmat,
 Ale cărui fapte bune sânt vrednice a se cinsti
 Și o dreaptă răsplătire merită a dobândi,
 De se vor pune vr'odată în cumpenile cerești
 La porțile veșniciei purtările omenesti,
 Adio! de ale mele nu-ți mai vorbesc rătăcirii,
 Singur, pricină adesea, mi-am fost de nenorociri,
 Măcar că și a mea soartă, care nu prea mi-a zâmbit,
 Ne'ncetat ca o fantomă pretutindeni m'a gonit.
 Dar ce sânt relele mele? Nimic eu le socotesc,
 Când cu ale soartei tale nedreptăți le-asemuesc.
 Astfel când de pe un munte, mă uit în jos pe pământ,
 Dealurile celelalte, foarte mici îmi par că sânt,
 Ochiul abia se oprește p'al lor vârî neînsemnat
 Și mare îmi pare numai muntele cel înălțat.

Publicată întâiu în ediția «Poezii» București 1838.

Inchisura

61. SATIRA SPIRITULUI MIEU.

— „Trageti toti câte-o carte! Domnule, ești cu mine,
Sezi mă rog împotriva, și vezi de joacă bine.“

— „Dar ți-am spus, cuconită, că eu din întâmplare,
Nici bine, nici nebine nu pociu să fac cercare.
Am cuvintele mele; aste jocuri plăcute,
Cu voia dumitale, îmi sânt necunoscute.“

— „Nebun cine te-o crede, vrei să te rugăm poate;
Astăzi chiar și copiii știu jocurile toate.
Veacul¹ înaintează. Caro: vezi că ți-e rândul;
Dar ce făcuși acolo! unde îți este gândul?
Când eu am dat pe Riga, bați cu alta mai mare?
Astfel de neștiință e lucru de mirare!“

Așa-mi zicea deunăzi, cu totul supărată,
O damă ce la jocuri e foarte învățată.

Apoi șoptind pe taină cu câteva vecine:

— „Vedeți, zise, ce soartă, și ce păcat pe mine?
Două greșeli ca asta, zău sufletul mi-l scot,
A! ce nenorocire! *ma chère*, ce idiot!“

Vino acum de față, și stăi la judecată,
Tu care le faci astea, ființă prea ciudată,
Spirit, ce joci o rolă în lumea trecătoare!
De ce treabă-mi ești bună, putere gânditoare,
Când nu pociu la nimica să mă ajut cu tine,
Când nu te-ai deprins încă nici vistul să-l joci bine?

Nu mai ești tu acela care'n copilărie
Știa pe dinafară vestit' Alexandrie
Și vieața ciudată a unui Craiu cu minte,
Care lăsă pe dracu fără încălțăminte?¹

1. Am schimbat cuvântul *secolul* din ed. 1863, fiind că versul ar fi fost greșit și am pus *veacul* din ed. 1847.

2. Arghir, eroul poemei ce poartă numele lui, a furat dela dracu o păreche de papuci, cari slujiau drept aripi aceluia ce se încălță cu dânsii. (Nota autorului.) E vorba de poema Arghir și Elena a lui I. Barac (1801)

Tu care mai în urmă, râzând de-aceste toate,
De rost puteai a spune tragedii însemnate,
Meropa, Atalia, și altele mai multe,
Declamându-le toate cui vrea să te asculte?

Negreșit, îmi vei zice, ții minte ce îmi place,
Dar cărțile cu mine nu pot să se împace.
Mai lesne pociu a spune hōțiile urmate
La zece tribunale sub nume de dreptate,
Mai lesne pociu să număr pe degetele mele
Câți sfinți avem pe lună și câte versuri rele,
Decât să bag de seamă ce carte nu e dată,
A cui este mai mică și cine o să bată.
Când sânt în adunare, n'am altă mulțumire,
Decât să se deschiză sujeturi de vorbire:
Atunci sânt gata, liber, ascult, și cu plăcere,
Tușesc, zâmbesc, mă leagăn, și-mi dau a mea părere.
— Frumos răspuns! Ascultă: pe cât mie îmi pare,
De lume, de năravuri ai slabă încercare;
Trebue să știi jocul și danțul ce-ți lipsește,
Și niște mici petreceri ce se zic românește
„Jocuri nevinovate“. Nevinovate fie,
Măcar că vini destule din ele pot să vie.
Trebue să faci pasuri și complimente bune;
La vorbe serioase când alții se vor pune
Să n'ascuți, să spui glume, să scoți la jucării,
Și pân' a râde alții să râzi tu mai întâiu.

Vezi domnișoru' cela care toate le știe,
Căruia vorbă, spirit, îi stă în pălărie,
In chipul de-a o scoate cu grații prefăcute?
Hainele dupe dânsul sânt la Paris cusute:
Singular ne'ncredințează. Lorneta atârnată
Este și mai streină, de-o formă minunată;
Vrea s'o cumpere Prințul, dar ca un om cuminte
Dumnealui o tocmise ceva mai înainte.

Când le-a spus astea toate, o ia la ochi, privește
 Chiar pe dama aceea cu care-atunci vorbește;
 I-o dă în nas, se pleacă, și în sfârșit o lasă,
 Zicându-i: Ce lornetă! te-arată mai frumoasă!

Fieșicine cunoaște ce cap tânărul are;
 Dar pentru că dă bine din mâini și din picioare,
 Și trânteste la vorbe fără să se gândească,
 Am văzut multă lume cu duh să-l socotească.
 Iată de ce talente avem noi trebuință!

Dar tu, care uiți lesne, spirit făr' de știință,
 Socotești că poți oare, prin altfel de mijloace,
 Arătându-te 'n lume vre o figură a face?
 Pretenția aceasta mi s'ar părea ciudată.

Când pe la nunte, baluri, ne ducem vre o dată,
 (Căci din nenorocire puternica natură
 Ne-a unit împreună cu-o strânsă legătură),
 Râz văzându-te singur, și într'un colț d'o parte,
 Parc-ai fi mers acolo ca să compui o carte,
 Iar nu ca să te bucuri cu lumea dimpreună.
 Dacă vre o coconiță, frumoasă, dulce, bună,
 Crezând că ne prefacem, ne'ndeamnă, ne pofteste,
 Ne ia la joc, greșala-i îndată și-o plătește:
 Rar să se afle damă de mijloc așa tare,
 Ca să n'o fac să cază la cea dintâiu mișcare.
 Asta îți e talentul și darurile toate!

Cât pentru darul vorbei, ce crezi că îl ai poate,
 E numai o părere; îți ceiu și iertăciune,
 Că nici pentru prieteni minciuni nu voiu a spune.
 Adevărat, se 'ntâmplă să zici pe la soroace
 Câte o vorbă două, care la unii place.
 În câte rânduri însă distracțiile tale
 Te fac să scoți cuvinte ce nu ar fi cu cale!
 Să superi din greșală persoane însemnate,
 Ba încă câte-odată și dame delicate,

Râzând d'acele două, statornică pereche,
 Care își petrec seara șoptindu-și la ureche;
 De celelalte patru contese ideale,
 Umflata de pretenții și vrednice de jale,
 Pe care, dacă prințul le ia la bal de mână,
 Nu mai vorbesc cu nimeni câte o săptămână.
 Astăzi râzi de-o pedantă, mâine de-o prețioasă;
 Zici de una ajunsă în vârstă cuvioasă
 Că atestatul vremii nu va să-l primească;
 Și de-alta ce iubeste de cinste să vorbească,
 Ce laudă virtutea și'n veci ți-o pomeneste,
 Zici că e virtuoașă cât știm noi evrește.

Greșelile acestea îți fac un urît nume.
 Tu știi ce se întâmplă când se aude 'n lume
 Că cinevași s'apucă defectele s'arate,
 Mulți scot subt al lui nume minciuni nenumărate.
 S'a vorbit într'o casă de un fanfaron mare,
 Declamând simtimente ce sigur nu le are,
 Care la lot ar pune suflarea omenească,
 Când cineva cu dânsul ar vrea să o tocmească!
 S'a zis ceva de Iancu, de Stan, de Lăurescu;
 Cine le-a scos acestea? — Le-a scos Alexandrescu.
 Făr'a zice nimica, singura ta zâmbire,
 De t'ei află de față, e o 'nvinovățire.
 In zadar te porți bine și lauzi câte-odată,
 Chiar lauda în gură-ți de satiră-i luată.
 Așa, în loc să critici greșalele streine;
 In loc să râzi de alții, mai bine râzi de tine;
 Invață dantul, vistul și multe d'al de alea,
 Iar de vrei să faci versuri, iar pildă dela Pralea¹.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“ lași 1842.

1. Pralea traducătorul Psaltirei în versuri (Nota autorului). Traducerea aceasta s'a tipărit în Brașov 1827.

FABULE

62. VULPOIUL PREDICATOR ¹

Un vulpoiul coprins de boală,
La putere foarte prost,
Însă învățat în școală,
Logica știind de rost,
Făcù plan ca să vorbească
Și să predice 'n pustii:
Se silià să dovedească
C'un stil dulce, vorbe mii,
Că cu o simplitate
Și cu traiul cel cinstit,
Cu năravuri laudate,
E oricine fericit;
C'astă lume desfrânată
Totdeauna ne-amăgește,
Fără a ne da vreodată
Câte ne făgădueste.
Dar la buna-i predicare
Nimeni nu da ascultare.
Câtiva șoareci, cerbi de
munte
Veniau rar să o asculte.
Însă ei în depărtare,
Neavând nici de cum stare,

Fără cinste sau favor,
Nu puteà da 'ncredințare,
Slavă ăstui orator.
Așa ei schimbă vorbirea,
Defăimă năpăstuirea,
Pe urși, tigri, lei, pardoși,
Arătând a lor turbare
Și a sângelui vărsare,
Și că sânt nesățioși.
Atunci cerbi, ciutele toate
Ascultau întru mirare,
Și în lacrimi cufundate
Plecau dela adunare.
Vulpea-și făcù mare nume.
Un leu foarte cu credință,
Domn pe-acea parte de lume.
Să o vaz'avù dorință.
Deci și ea cu bucurie
La palat grăbi să vie,
Unde ajungând vorbește.
Tonul ei înmărmurește
Pe-ai pădurilor tirani:
Cu putere ea descrie

1. Modelul aceste fabule este «*Le renard qui prêche*» de Florian (15 Cartea III).

Slaba nevinovăție,
Prada acestor dușmani,
Cufundată în durere
Cerând la 'nalta putere
Asupra-le ajutor
Curtezanii în mirare
Ascultau cu supărare,
Căci așa vrea prințul lor,
Care, plin de bucurie,
La palat pofti să vie
Vulpea în acel minut.

Publicată întâiu în volumul «Eliezer și Neftali». București 1832.

63. PRIVIGHETOAREA ȘI PĂUNUL ¹

Filomela drăgăstoasă,
Văzând vremea cea
frumoasă,
Zile dulci de fericiri,
Povestii cu întristare
La Eho rescântătoare
Tristele-i nenorociri.
Atunci însă de odată
Un păun i se arată
(Domn eră într'acel loc).
Veni plin de supărare;
Mânios și c'um ton mare
Astfel îi vorbi pe loc:
„Nu vezi că nu-ți șade bine,
„Că nici nu ți se cuvine,
„Cu acel cioc urâcios,
„Cu a ochilor grosime

„Ce ai vorbit, îi zise, -mi
place,
„Căci prin tine mi se face
„Adevărul cunoscut.
„Insă pentru osteneală
„Spune fără de sfială
„Ce vrei? slujbă, rang sau
[bani?“
Oratorul zise 'ndată:
„Prințule, în loc de plată
„Aș pofti câțiva curcani“.

„Cu a peni 'ntunecime
„Să cânti în ăst crâng
frumos?
„Frumusețea cu dreptate
„Cât va vrea a cântă poate
„Pe a cântece n'o stric;
„Dar tu cum n'ai
stâmpărare?
„Eu sânt frumos de mirare,
„Și tot nu vorbesc nimic“.
Filomela îi răspunde:
„Iartă-mă, nu pociu ascunde.
„Frumoasă de loc nu sânt;
„Și de cânt câte odată
„In pădurea adâncată,
„Soarta mea este de cânt.

1. Această fabulă e imitată după a lui Florian: *Le Rossignol et le paon*.

„Tu însă ce, cu mândrie,
„Astfel îmi poruncești mie
„Și atâta sgomot faci,
„Tu nu cânti, căci n'ai putere
„Și singura-ți mângâiere
„Este căci gândești că placi.

„Trupul tău frumos s'arată.
„Și cu coada-ți lăudată,
„Poate mult să strălucești;
„Dar amorul vederi n'are:
„La auz s'aduci mirare,
„Asta vezi să dobândești“.

Publicată întâiu în volumul „Eliezer și Neftali». București 1832.

64. MĂGARUL RĂSFĂȚAT¹

Un măgar văzù odată
Pe-al său stăpân că dormia
Și s'apropie îndată
Binișor a-l mângâia.
Dar să știti că dinainte
Erà trist și supărat,
Căci vedeà cu ce cuvinte
Mângâia invederat
Un cățeluș mic din casă,
Glume jocuri ce-i făcea,
Și cu dânsul tot la masă
Ziua noaptea petreceà.
„O ce rea nenorocire!
„Iși ziceà bietul măgar.
„De ce astă osebire?
„Are potaea vr'un dar?
„Eu că alerg până seara,
„Că muncesc neconținut,
„Ar cu boii toată vara,
„Și de fân chiar sânt lipsit,
„Ba adesea și ciomege
„Pe spinare cam câștig;

„Asta este a mea lege:
„Să mă erte, surda strig.
„Blestematului de câine,
„Căci îi joacă împrejur,
„Ii dau cea mai bună pâine
„Și pe mine toți mă 'njur.
„Dacă lingușirea este
„Mijlocul de-a 'naintă,
„Să mă duc dar fără veste
„Ca și dânsul a-i săltă“.
Cugetând astfel în sine,
Vine, calcă 'ncetșor
Și, când s'apropie bine,
Il lovește c'un picior
Atât de greu în spinare, —
(Ba încă alăturând
Drăgăstosul glas ce are,
Ca mai mult să-i placă vrând
În cât omul de mirare,
De durere stăpânit,
Strigă, se vaită tare:
„Săriți că m'a prăpădit“.

3. Modelul acestei fabule este fabula lui La Fontaine: *L'âne et le petit chien*.

Slugile alerg îndată,
Pe jupân îl ciomăgesc,
Că e *Măgar* îi arată,
Cu tufele-i mulțumesc.

Nu siliți natura;
Veți fi neplăcuți
Cu talentul care
Nu sânteti născuți.

Publicată întâiu în volumul «Eliezer și Neftali» București 1832.

65. PAPAGALUL ȘI CELELALTE PASARI¹

Lăsând a sa colivie,
În pădure vru să vie
Papagalu-a se plimbă.
Și îndată ce ajunse
Să judece el se puse
Pasările ce cântă,
Că de loc nu sue bine,
Că glasul ei prea lung tine:
Filomelei tot zicea.
Și așa pe orișicare,
Pasăre mică sau mare
El să tacă le făcea.
Dar odată supărate,
Pasările adunate,
Impotriva lui strigând,

Merseră ca să vorbească
Cu dânsul și să-l silească
Să cânte ceva, zicând:
„Cântă dar tu, împărate;
„Fă această bunătate,
„Un exemplu să ne dai;
„Căci din a ta șuerare,
„Socotim cu 'ncredințare
„Că prea minunat glas ai“.
El atunci stă la 'ndoială
Și, prea cu multă sfială,
Le răspunde c'un cuvânt:
„Domnilor! eu râz prea bine
„D'alții, iar cât pentru mine
„De loc cântăreț nu sânt“.

Publicată întâiu în volumul «Eliezer și Neftali, București 1832).

66. CATÂRUL CE-ȘI LAUDA NOBILITATEA²

Catârul unui părinte
Cu proastele lui cuvinte
Nobleța își laudă,
Zicând fără încetare

Că de o virtute mare
Exempluri mumă-sa da.
Că ea a fost la războaie,
Că la cutare bătaie

1. Această fabulă e imitată după „*Le Perroquet*“ de Florian (3 Car-
tea IV).

2. Această fabulă este lucrată după a lui La Fontaine: *Le mulet
se vantant de sa généalogie*.

Singură a biruit,
 Și că la a ei privire
 Oricare om cu simțire
 De tot rămâneà uimit.
 De aceea se cuvine
 Oamenii să i se 'nchine,
 Domnul catâr socotià
 Și, uitând a sa rea stare,

Părinteasca 'naintare,
 La lumină tot scoteà.
 Dar cum se sfârși nobieta?
 Când îi veni bătrânetă,
 La râșniță el fu pus,
 Unde, prost, în scăpătare,
 De tatăl său măgar mare
 El aminte și-a adus.

Publicat întâiu în ziarul «Curierul românesc», 31 Iulie 1832.

67: TOPORUL ȘI PĂDUREA ¹

Minuni în vremea noastră nu vâz a se mai face,
 Dar că vorbià odată lemne și dobitoace
 Nu rămâne 'ndoială: pentrucă, de n'ar fi,

Nici nu s'ar povesti.

Și caii lui Ahil care proorociau,
 Negreșit că au fost, de vreme ce-l trăgeau.

Intâmplarea ce știu și voiu s'o povestesc
 Mi-a spus-o un bătrân pe care îl cinstesc

Și care îmi ziceà

Că și el o știà

Dela strămoșii lui,

Care strămoși ai lui ziceau și ei c'o știu
 Dela un alt strămoș ce nu mai este viu,
 Și p'ai cărui strămoși, zău, nu pociu să vi-i spui.

Intr'o pădure veche, în ce loc nu ne pasă,
 Un țaran se dusesse să-și ia lemne de casă.
 Trebuie să știți însă, și pot să dau dovadă,
 Că pe vremea aceea toporul n'aveà coadă.
 Astfel se încep toate: vremea desăvârșaste
 Orice inventă omul, orice spiritul naște.

1. Această fabulă e inspirată din a lui La Fontaine: „*La forêt et le bûcheron*.”

Așă țăranul nostru numai cu fieru' 'n mână,
 Incepù să slutească pădurea cea bătrână.
 Tufani, paltini, ghindari, se îngroziră foarte:
 „Tristă veste, prieteni, să ne gătim de moarte“,
 Incepură să zică: „toporul e aproape!
 „In fundul unei sobe țăranu-o să ne 'ngroape!“
 — „E vre unul d'ai noștri cu el ca să-i ajute?“
 Zise un stejar mare ce aveà ani trei sute,
 Și care ȋră singur ceva mai la o parte.
 — „Nu“ — „Așa fiți în pace: astă dat'avem parte:
 „Toporul și țăranul alt n'o să isbutească,
 „Decât să ostenească“.

Stejaru-avù dreptate.

După multă silință, cercări îndelungate,
 Dând în dreapta și 'n stânga, cu puțină sporire,
 Țăranul se întoarse fără de isbutire.
 Dar când avù toporul o coadă de lemn tare,
 Puteți judecà singuri ce tristă întâmplare.

Istoria aceasta, de-o fi adevărată,

Imi pare că arată

Că în fieși-ce țară

Cele mai multe rele nu vin de pe afară,

Nu le aduc streinii, ci ni le face toate

Un pământean d'ai noștri, o rudă sau un frate.

Publicată întâiu în ed. „Poezii“, Iași, 1842.

68. ELEFANTUL

In vremea de demult, dobitoacele toate,
De împăratul leu sătule, desgustate,

Își aleseră lor

Un alt stăpânitor,

Pe domnul Elefant, cu nasul învârtit,

Puternic indestul, dar însă necioplit

Și de cap tare, gros, cât vreți să socotiți.

Însă, ca să puteți să vi-l închipuiți,

Mă grăbesc să vă spuiau

O judecată-a lui.

Noul stăpânitor,

Cât s'a orânduit,

Puse 'n slujbă pe boi,

Iar lupul mâncător

Se făcù favorit

Și ministru la oi.

Vă las să judecați,

Câți miei fură mâncați

Și câte oi slutite

De fiarele cumplite!

In zadar fac strigare

Oile 'mpovărate,

Chip nu e de scăpare,

Și plângeri necurmăte

Ce vin de pe la turme

Răul nu pot să-l curme.

Lupul dar își urmează

A sa nelegiuire,

Căci de ce se lucrează

Riga n'are de știre;

Ba câte lupul spune

Le ia toate de bune.

A! când o să ne vie,

O zi de bucurie,

Zi foarte așteptată,

Și scumpă în nevoi,

Ca să vedem odată

Pe lupi mâncați de oi?

„O! asta nu se poate“,

Zic unii alții în lume.

Domnii mei, se pot toate,
 Deși le spui drept glume.
 Apoi, știți dumneavoastră
 Că oaia este proastă
 Și că nădăjduște
 Aceea ce dorește.
 Eu cu încredințare
 Am auzit odată,
 La o turmă cam mare,
 O vorb' așa ciudată.
 Dar cum pociu ști ce spune
 Oile între ele?
 Pentru astă minune
 Am cuvintele mele.

Acum, să venim iar la vorba începută:
 Văzând bieteles oi că toate o să piară,
 După lungi chibzuiți s'aleseră o sută,
 Și merșeră la Prinț izbăvire să ceară.
 Prințul sta ocolit de-o numeroasă curte:
 Cerbii cu coarne lungi, urșii cu coade scurte
 Alcătuiă un ștab vrednic a fi privit.
 Un berbec 'nvățat ce știă să citească
 Se 'nfățise smerit, și 'ncepu să vorbească:
 „Ne rugăm să ne-ascuți, Rege prea strălucit,
 „Și să întorci spre noi mila măriei tale;
 „Starea în care ne-aflăm e vrednică de jale,
 „Pentru că domnul lup, ministru ce ne-ai dat,
 „In loc a ne păzi, de tot ne-a 'mputinat“.

Domnul lup, întrebat,
 Răspunse cu glas mare:
 „Stăpâne luminat!
 „Nici un cuvânt nu are:
 „Când le-am năpăstuit?
 „Când am scos biruri grele?
 „Eu iau obișnuit
 „De oaie câte-o piele.
 „Dar prostimea ciudată
 „Așa e învățată,
 „Și făr' a ști ce cere
 „Va ne'ncetat să sbiere“.

Mărețul elefant, după ce se gândește,
 Dă de trei ori din cap, și lupului vorbește:
 „Ascultă“, zice, „și ia aminte
 „La ale noastre domnești cuvinte.
 „Cât pentr'o piele treacă și meargă,
 „Fiindcă singur spui c'ai dreptate,
 „Dar pentru c'astăzi oaia aleargă
 „La mila noastră care mult poate,
 „O iert; de dajdii fie scutită;
 „Ale ei plângeri voiu să le-ascult,
 „Și decât pielea obișnuită
 „Să nu poți cere un păr mai mult“.

Publicată întâiu în ediția «Poezii», Iași 1842.

69. OGLINDELE

Am citit altă dată, nu mai știu în ce carte,
 Că într'o țară mare, de aici nu departe,
 Plăcuta frumusețe treceà de urîciune,
 Câți se 'ntâmplà s'o aibă se socotià slutiți;
 Iar frumoși de minune
 Se socotià aceia ce erà mai pociți.
 Oglinzi ca să se vază nu se aflà în țară,
 Și erà poprit lucru să s'aducă de-afară.
 Așa fieștecine
 Socotia despre sine
 Ceeace auzià,
 Căci chiar undele gârlei ce curgeà prin cetate
 Erau atât de negre și-atât de 'ntunecate,
 Incât nu puteà omul nici umbra a-și vedea.
 Dar după multe zile și vreme 'ndelungată,
 O corabie mare cu oglinzi încărcată,
 Trecând pe lângă țara de care vă vorbesc,
 O apucă furtuna, o furtună cumplită,
 Sau, ca să zic mai bine, furtună norocită,
 Pricină de prefaceri de un folos obștesc

(Și pentru-al obștei bine, o pagubă oricare
 Nu mi se pare mare,
 Mai vârtos când aceasta nu s'atinge de mine).
 Impinsă de talazuri, corabia slăbită
 Se sfărâmă, dar marfă puțină s'a 'necat
 Și în a ei pornire, unda neîmblânzită
 Oglindele mai toate le scoase la uscat.
 Locuitorii țării,
 Câți se aflau atuncea pe țărmurile mării,
 Cu toții alergară,
 Și 'n grab le adunară.
 Se priviră în ele și, coprînși de mirare,
 Văzură adevărul, mulți însă cu 'ntristare.
 Dar aflând dregătorii minunea întâmplată
 Porunciră îndată
 A se sparge cu pietre și-a se desființa
 Oglindele acelea ori unde s'ar află.
 Multe se sfărâmară, dar ascuseră multe
 Acel care porunca nu vrură s'o asculte.
 Și din vremea aceea toți oamenii frumoși
 Arăt câte-o oglindă acelor urîcioși.¹

Publicată întâiu în ediția „Poezii“, Iași, 1842.

1. În ediția 1842 fabula mai are 6 versuri, pe cari autorul le-a suprimat în ediția 1847 și 1863.

70. CÂINELE ISGONIT

Lupul, cu toată prostia,
 Cârmuia împărăția
 Și, ca un stăpânitor,
 Unora le da avere,
 Altora, pe o părere,
 Le luă chiar starea lor.

Favor, ură schimbătoare,
 Isgonire sau chemare,
 Al domniei eră plan.
 Câinele gonit de soartă,
 S'auzise cum că poartă
 Simtimenturi de dușman.

C'ar fi zis, nu știu la cine
 Cum că nu este prea bine
 A mânca atâția miei;
 Și că dacă le adună
 Lâna lor pe orice lună,
 Să-i lase măcar cu piei.

Asemenea mari cuvinte,
 Precum fieșicine simte,
 Nu sânt prea de suferit.
 Pe loc vrură să-l gonească,
 Dar politica domnească
 Alte pricini i-a găsit.

A zis că nimic nu știe,
 Că nu este bun să ție
 În rang între curtezani;
 Că, la orice-l rânduiește,

Nici o slujbă nu 'mplinește,
 Că nu face nici doi bani.

Atunci vulpe, șarpe, broască,
 Fără măcar să-l cunoască,
 De prostia lui vorbiă.
 Unul zicea că glas n'are,
 Altul că nu este 'n stare
 O piatră de jos să ia.

Se miră cum de răbdase
 Domnul, și nu depărtase
 Pe un câine ticălos,
 A căruia toată treaba
 E să mănânce degeaba,
 Făr' a face vr'un folos.

Dar, după o lungă vreme,
 Sătul în zadar a gente,
 Jalbă câinele a dat,
 Zicând că de-acu 'nainte,
 Toate îi vor părea sfinte,
 Numai să fie iertat.

Adesea nenorocirea
 Schimbă gândul și simțirea!
 Pe loc fu și slobozit.
 Cinsti, averi, nu se mai
 spune:

Ce zicea el eră bune,
 Spiritu-i eră vestit.

Intr'o zi, neavând treabă,
 Domnul pe ai săi întreabă:

— „Voi de câine ce gândiți?”—

Serpi, șopârle, de odată
Toți răspunseră îndată:

— „Înălțime, să trăiți!

„Tutului este plăcută

„Cinstea cea cu drept făcută

„Astui vrednic dobitoc.

„Al lui cap, a lui știință,

„Glas, putere, iscusință,
„Pentru noi sânt un noroc.

„De trup este prea puternic,

„De slujbi multe este vrednic

„Și în lupte e vestit“.

— „Astea le știam prea bine

„Știam ce i se cuvine,

„Dar atunci eră gonit“.

Publicată întâiu în vol. «Poezii» București 1838.

71. ȘOARECELE ȘI PISICA

Un șoarece de neam, și-anume Raton,
Ce fusese crescut sub pat la pension,
Și care însăfârșit, după un nobil plan,
Petrecea retirat într'un vechiu parmazan,
Întâlni într'o zi pe Chir Pisicovici,
Cotoiu care avea bun nume 'ntre pisici.
Cum că domnul Raton îndată s'a gătit
Să o ia la picior, nu e de îndoit.
Dar smeritul cotoiu, cu ochii în pământ,
Cu capu 'ntre urechi, cu un aer de sfânt,
Începù a strigà: „De ce fugi, domnul meu?
„Nu cum-va îți fac rău? Nu cum-va te gonesc?
„Binele șoricesc cât de mult îl doresc
„Și cât îmi ești de scump, o știe Dumnezeu.
„Cunosc ce răutăți v'au făcut frații miei,
„Și că aveți cuvânt să vă plângeți de ei;
„Dar eu nu sânt cum crezi; căci chiar asupra lor
„Veneam să vă slujesc, de vreți un ajutor.
„Eu carne nu mănânc; ba încă socotesc,
„De va vrea Dumnezeu, să mă călugăresc“.
La ast frumos cuvânt Raton înduplecat,
Văzând că Dumnezeu de martur e luat,
Iși cerù ertăciuni și-l pofti a veni
Cu neamul șoricesc a se 'mprietenì.
Il duse pe la toți, și îl înfățișă
Ca un prieten bun ce norocul le dă.

Să fi văzut la ei jocuri și veselii!
 Căci șoarecii cred mult la fizionomii.
 Ș'a acestui strein atâta de cinstit
 Nu le înfățișă nimic de bănuțit.
 Dar într'o zi, când toți îi deteră un bal,
 După ce refuză și limbi și cașcaval,
 Zicând că e în post și nu poate mânca,
 Pe prietenii săi ceru a 'mbrățișă.
 Ce fel de 'mbrățișeri! Ce fel de sărutat!
 Pe câți gura puneă
 Îndată îi jertfiă
 Încât abia doi trei cu fuga au scăpat.

Cotoiul cel smerit
 E omul ipocrit.

Eu prin cotoiul acesta să vă arăt m'am silit
 Icoana adevărată a omului ipocrit.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“, București, 1838.

72. PRIVIGH ETOAREA ȘI MĂGARUL

Nenorocita privighetoare
 Cântă 'n pădure a ei durere.
 Natura întregă da ascultare.
 Tot împrejur-i era tăcere.

Alții în locu-mi ar descri poate
 Acele tonuri neimitate,
 Glasul acela mlădiator,
 Ce, c'o 'ntorsură, lină, ușoară,
 Treptat se urcă și se coboară,
 Plin de simțire, plin de amor.

Eu vă spui numai că despărțirea
 Și suvenire pline de jale,
 Că nedreptatea, nelegiuirea
 Eră sujetul cântării sale.

Un măgar mare ce-o ascultase,
 Și, ca un aspru judecător,
 Capul pleoștise sau rădicase
 Câte-o ureche 'n semn de favor,

Eși înainte să-i dea povață,
 Și c'o neroadă încredințare:
 „Am fost“, îi zice, „acî de față,
 „Dar zău nu-mi place a ta cântare;

„Cu toate-acestea am nădejdi bune,
 „De nu îți pare lucru prea greu,
 „La niște reguli a te supune,
 „Luând d'exemplu cântecul meu“.

Atunci începe cu bucurie
 Un cântec jalnic și necioplit,
 În cât de aspra lui armonie,
 Toată pădurea s'a îngrozit.

Privighetoarea, fără sfială,
 Zise: „Povața e în zadar,
 „Căci d'aș urmà-o, nu e 'ndoială,
 „Că eu în locu-ți aș fi măgar“.

† 73. CÂINELE ȘI CĂȚELUL

„Cât îmi sânt de urite unele dobitoace,

„Cum lupii, urșii, leii, și alte câte-va,

„Care cred despre sine că prețuesc ceva!

„De se trag din neam mare,

„Asta e o întâmplare:

„Și eu poate sânt nobil, dar s'o arăt nu-mi place.

„Oamenii spun adesea că 'n țări civilizate

„Este egalitate.

„Toate iau o schimbare, și lumea se cioplește,

„Numai pe noi mândria nu ne mai părăsește.

„Cât pentru mine unul, fieștecine știe

„C'o am de bucurie

„Când toată lighioana, măcar și cea mai proastă,

„Câine sadea îmi zice, iar nu **domnia-voastră**“.

Așa vorbiă deunăzi cu un bou carecare

Samson, dulău de curte ce lătră foarte tare.

Cățelul Samurache, ce ședeà la o parte

Ca simplu privitor,

Auzind vorba lor.

Și că nu au mândrie, nici capriții deșarte,

S'apropie îndată

Să-și arate iubirea ce are pentru ei:

„Gândirea voastră“ zise, „îmi pare minunată

„Și simțimentul vostru îl stimez, frații miei“.

— „Noi frații tăi?“, răspunse Samson plin de mânie,

„Noi frații tăi, potae?

„O să-ți dăm o bătae

„Care s'o pomenești.

„Cunoști tu cine sântem, și ți se cade ție,

„Lichea nerușinată, astfel să ne vorbești?“

— „Dar ziceați...“ — „Și ce-ți pasă? Te'ntreb eu ce zi-
ceam?

„Adevărat, vorblam
 „Că nu iubesc mândria, și că urăsc pe lei.
 Că voiu egalitate, dar nu pentru căței“.

Aceasta între noi adesea o vedem,
 Și numai cu cei mari egalitate vrem.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“, Iași, 1842.

74. PISICA SĂLBATICĂ ȘI TIGRUL

Un cotoiu sau pisică,
 Din două nu știu care,
 Nici mare nici prea mică,
 Dar foarte mîncătoare
 Și din soiul acela ce'n păduri locuște
 Și pe copaci trăește,
 Văzù un tigrul mare
 Trecând pe o cărare.
 De sus de pe ghindar, unde erà urcată,
 Pisica socoti
 Că poate-a-l îngrozì,
 Și făr'a pierde vreme se adresă îndată
 La tigrul ce treceà,
 Fără de-a o vedeà.
 „Ia stăi, mă rog, puțin, jupâne de pe jos,
 „Care te socotești
 „Că nu știu cine ești.
 „Mândria ce arăți cu noi e de prisos.
 „Știi din ce neam mă trag și că strămoșii miei
 „Sânt fii de Dumnezei?
 „Nemuritorii toți, din cer când au fugit,
 „Sub nume de pisici în lume au trăit.
 „Preoții eghipteni în templuri îi slăvesc,
 „Și niște tigri mici cu noi se potrivesc!“

— „Dacă strămoșii tăi cu tine semănă,
 „Negreșit eră proști câți lor se închină“,
 Răspunse tigrul meu, „iar dacă au avut
 „Vr'un merit cunoscut,
 „Ceva dumnezeesc,
 „Atunci eu te căesc
 „Și pentru starea ta de milă sânt pătruns,
 „Căci d'or fi câte spui, zău, prea rău ai ajuns.“

Deși mulți au zis-o, eu tot o mai zic:
 Gloria străbună pe strămoși cinsteste;
 In zadar nepotul cu ea se fălește,
 Când e, cum se'ntâmplă, un om de nimic.

Publicată întâiu în ediția «Poezii», Iași, 1842.

75. DERVIȘUL ȘI FATA

Se povestește cum că odată
 Un derviș pustnic, om cuvios,
 S'amorezase, văzând o fată
 Cu trup subțire, cu chip frumos.
 Dintr'una 'ntr'alta vorba aduse
 Și în stil neted patima-și spuse,
 Zicând: „ascultă, eu te iubesc,
 „Și pentru tine mult pătimesc.“
 Stilul acesta, adevărat,
 Nu mi se pare prea minunat;
 Dar pentr'un pustnic trăit departe
 De ale lumii valuri deșarte,
 Putem să zicem că nu e prost.
 Fata răspunse: „Poate-aș fi fost
 „Destul de bună ca să te crez,
 „Dar aste haine bisericesti
 „Nici n'au a face cu ce-mi vorbești;
 „Ș'apoi de barbă mă'nfiorez“.

Pustnicul nostru pe loc se duse,
 Iși rase barba, se pieptănă,
 Nemțește bine se îmbracă
 S'o pălărie pe cap își puse.
 Veni la fată: „Cum ți se pare?“
 O'ntrebă, „spune-mi mai te'ndoiești?
 „Vezi ce putere amorul are?
 „Mi-am lăsat legea; alt mai voești?“
 — „Nu voiu nimica“, atunci ea zise:
 „Credincios mie cum o să-mi fii,
 „Când jurăminte în ceruri scrise
 „Și a ta lege nu poți s'o ții?“

Fata aveà dreptate, de nu vrea să-l asculte:
 Cine-a făcut o crimă, poate face mai multe.

Publicată în ediția «Poezii», Iași, 1842.

+ 76. DREPTATEA LEULUI¹

Leul de multă vreme ridicase oștire,
 Să se bată cu riga ce se numia Pardos;
 Căci eră între dânșii o veche prigonire
 Și gâlcevire mare, pentru un mic folos.
 Vreau, adică, să știe
 Cui mai mult se cuvine
 Să ție pentru sine
 Un petec de câmpie
 Și un colț de pădure de tot ne'nsemnător,
 Ce despărțiã ținutul și staturile lor.
 Acum sânge mult curse, și multe luni trecură,
 Făr'a se putea ști
 Cine va birui.

1. Această fabulă este imitată după a lui La Fontaine: *Les animaux malades de la peste*.

Elefantul năsos,
 Și bivolul peptos,
 Cu lupul coadă-lungă,
 Multe izbânzi făcură.

Fieșicare tulpină eră plină de sânge.
 Ici se vedeà un taur junnătate mâncat;
 Lângă el un tovarăș ce sbiară și îl plânge;
 Colo, un porc sălbatic fără două picioare
 Și mai la vale vâlpea se tăvălește, moare,
 Oftând după curcanii ce încă i-au scăpat;
 Iar mai vrednic de jale era viteazul urs,
 De două coarne groase în inimă pătruns.
 Leul, văzând că lupta nu se mai isprăvește,
 Trimise la mainuță, vestită vrăjitoare,
 Ce spun că știă multe, și că proorociă
 Intâmplările toate, după ce se treceà.
 Trimise, zic, la dânsa, să-i facă întrebare
 Cum poate să ajungă sfârșitul ce dorește.
 Ea se puse pe gânduri, tuși, apoi răspunse,
 Rozând cu mulțumire darurile aduse:
 „Ca să poată 'mpăratul lesne să biruiască,
 „Trebue să jertfească
 „Pe acel ce 'n oaste e decât toți mai tare,
 „Mai vestit în răsboaie, mai vrednic și mai mare“.
 Auzind astea leul strânse a sa oștire:
 „Lighioanelor!“ zise, „viu să vă dau de știre
 „Că astăzi din noi unul trebue să murim:
 „Așa va proorocul. Rămâne-acum să știm
 „Cine este mai tare.
 „Cât pentru mine unul, cum vreți... dar mi se pare
 „Că nu prea sânt puternic, căci pătimesc de tuse.“
 Vulpea eră aproape: „Ce are a face!“ răspunse,
 „Înălțimea ta ești
 „Oricât de slab poftesti.
 „Dar și puterea noastră
 „E îndestul de proastă“

Strigară tigrii, ursii, și cu un cuvânt toate
Lighioanele-acelea ce erau mai colțate.

— „Nu rămâne'ndoială“, le răspunse'mpăratul.
Epurele sărmanul — cred că-l trăgea păcatul

Sau păcate mai multe

De moșii lui făcute —

Veni să-și dea părerea. Dar toți, cât îl zăriră,
Asupra-i năvăliră.

„Ia vedeți-l!“ strigară, „cu bună'ncredințare

„El este cel mai tare!

„S'ascundeă urechiatul și nu-i plăceă să moară,

„Ca să ne facă nouă biruința ușoară!

„Pe el, copii ! Luați-l ! el are să'mplinească

„Ce ne-a zis proorocul din porunca cerească!“

Câinii atunci săriră

Și'n grab ți-l iupuiră.

Se află vreo țară, unde l'asă 'ntâmplare

Să se jertfească leul? Nici una, mi se pare.

Nu știu cum se urmează, nu pricep cum se poate,

Dar văz că cei puternici oriunde au dreptate.

Publicată în ediția „Poezii“, Iași, 1842.

X, Y, Z
+ 77. LUPUL MORALIST

V'am spus, cum mi se pare, de n'eți fi uitat,

Că lupul se'ntâmplase s'ajungă împărat.

Dar fiindcă v'am spus-o, voiu încă să vă spui

Ceeace s'a urmat sub stăpânirea lui.

Auzind împăratul că'n staturile sale

Fac năpăstuiți multe păroșii dregători;

Că pravila stă'n ghiare, că nu e deal sau vale

Unde să nu vezi jertfe mai mulți prigonitori,

Porunci să s'adune obșteasca adunare

Lângă un copaciu mare;

Căci vrea pe unii alții să-i cam dojenească,
 Si'n puține cuvinte,
 Să le aduc'aminte
 Datoriile lor.

Toți se infățișară, și 'nălțimea lupească
 Incepù să vorbească
 C'un glas dojenitor:

„Domnilor de tot felul! Bune sânt astea toate?

„Datoriile slujbei astfel le împliniți?

„Nu aveți nici sfială, nici frică de păcate

„Să faceți nedreptate, și să năpăstuiți!

„Toate slujbele voastre țara vi le plătește;

„Încă, pe la soroace,

„Câte un dar vă face,

„Dar reaua nărvire

„Ce o aveți din fire

„Nu se tămădueste.

„Vedeți cu ce morți grele

„Se săvârșesc din lume

„Și cum lasă rău nume

„Acei care fac rele.

„Gândiți-vă că poate veți da cuvânt odată

La 'nalta judecată,

„Gândiți-vă la suflet, și luați dela mine

„Pildă a face bine“.

Ast cuvânt minunat,

Pe care domnul lup auz că l-a învățat,

Trecând pe lângă sat,

La ziua unui sfânt, când preotul citià

Și propoveduià,

Pe mulți din dregători să plângă i-a 'ndemnat:

„E! ce ați hotărît, jupâni amploiati?

„Oare o să vă'ndreptați?“

Li întrebă atunci înălțimea 'mblănită

Ce purtă o manta de oaie jupuită.

„Spuneți, o să schimbați purtarea-vă cea proastă?”

— „Să trăiți la mulți ani dobitocia voastră”,

Răspunse un vulpoi, în slujbe lăudat;

„Ne poate fi iertat

„Să văntrebăm smerit pe înălțimea ta,

„De unde-ați cumpărat postavul de mantă?”

Când mantaua domnească este de piei de oaie,
Atunci jurecătorii fiți siguri că despoaie.

Publicată întâiu în ediția «Poezii», Iași, 1842.

78. NEBUNIA ȘI AMORUL

În niște fabuli un poet scrie
Că Nebunia și pruncu-Amor
Se jucau singuri pe o câmpie,
În primăvara vieței lor.

Știți că copiii cu înlesnire
Găsesc sujeturi de neunire;
Ei dar odată se gâlceviră
Pentru o floare ce întâlneală.

Strigă amorul în gura mare:
Cealaltă însă, minut cumplit!
Il izbî 'ndată atât de tare,
Cât de lumină ea l-a lipsit.
Adânc copilul simți durere,
Rămîind astfel fără vedere.

Trista lui mumă jalbă pornește
L'ai său părinte, stăpân ceresc:
Va răzbunare, se tânguește;
Cu ea toți zeii compătinesc.

Mars și Apolon, mai c'osebire,
Arătau mumei a lor mâhnire.

S'adună sfatul cel fără moarte,
Și hotărîră în obștea lor,
Ca Nebunia în veci să poarte,
Să cârmuiască pe orbu-Amor.

Această dreaptă, grea osândire,
Din ziua aceea luă 'mplinire;
Din ziua aceea sânt împreună,
Și Nebunia-l ține de mână.

Publicată întâiu în ediția «Poezii» Iași 1842.

79. LEBĂDA ȘI PUII CORBULUI ¹

Lebăda odat' aflase
— Inșă cum se întâmplase,
Nu pociu să vă dau cuvânt—
Cum-că într'un colț de lume,
Intr'un loc cu mare nume
Și pe un frumos pământ

Niște paseri osândite,
Corbi de câțiva ani numite,
In primejdie trăesc.

Lebedele au din fire,
O ciudată presimțire,
Care este dar ceresc.

Așa, să le izbăvească,
Cu o râvnă părintească,
Ea plecă până în zori.

Ajungând într'o livede
In culcuș de vulpe vede,
Pui de corbi nesburători,

Care într'o vizuină
Petreceau ca în grădină
De-a lor soartă mulțumiți.
Pasărea cea albă 'ndată
Către dâșii se arată,
Zice: „Puilor iubiți!

„Soarta voastră e de milă!
„Spuneți cum pe voi în silă
„Aici vulpea v'a adus?“
Corbuleții în mirare
Răspund iute, râzând tare:
„Noi de voe ne-am supus.

1. Ion Ghica spune că, pe la 1841, întorcându-se în țară de la studii, a găsit pe Alexandrescu arestat din pricina acestei fabule. Poate la acest fapt, însă în mod discret, face aluzie poetul în Scrisoarea către Voinescu II-lea.

Jocuri

„Vulpe, ce e, nu știm spune
 „Decât că năravuri bune
 „Acea damă arătă,
 „Că avea coadă pe spate,
 „C'al ei păr în galben bate,
 „Și că ochi lucioși purtă.

„Ea, când ne-a luat de-acasă
 „Ne-a spus că la a sa masă
 „Are feluri de mâncări,
 „Că e print de dobitoace,
 „Că pe noi va a ne face
 „Să ajungem la mari stări.

„Ne-a mai spus că ne e rudă,
 „Că din vârsta cea mai crudă
 „Neamul nostru l-a iubit.
 „Ea, ca și al nostru tată,
 „Că ne tragem ne arată
 „Din vulturul cel slăvit.

„Și adesea ne vorbește,
 „Că din suflet se silește,
 „A ne da slava d'intâiu“.
 Lebăda strigă cu jale:

„Sânteti pe a morții cale,
 „O voi ai corbului fii!

„Dar al vostru sec părinte,
 „Cum nu și-a adus aminte
 „Ceeade i s'a întâmplat,
 „Când își părăsi locașul,
 „Și din gură lăsă cașul,
 „Iar de vulpe înșelat?“

Puii, nebăgând-o 'n seamă,
 „Cale bună“, -i zic, „madamă,
 „Noi nu știm ce ne vorbești
 „Și prin astfel de cuvinte,
 „Să ne scoți acum din minte
 „Cam de geaba te silești“.

„Eu mă duc“, lebăda zise,
 „Insă vouă vă sânt scrise,
 „Muite rele să răbdați;
 „Căci prostia-vă cea mare,
 „Ca și-a peni 'ntunecare,
 „Nu se poate s'o spălați“.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“ București 1838.

80. PRIVIGHETOAREA ÎN COLIVIE

O cântăreață privighetoare,
 De mică prinsă, sta la 'nchisoare,
 Și colivia-i era locaș.
 Vreme la mijloc multă trecuse,
 Dar ea să uite tot nu putuse
 De unde-a luat-o omul vrăjmaș.

Ne 'nchetat tristă, gândiă cu jale
L'a tineretei veselă vale,
L'acele crânguri, l'acel isvor,
Unde l'a nopții lină tăcere
Ea a vieții cântă plăcere,
Razele zilei, dulcele-amor.

La câte pasări sânt sburătoare
Libera viață e lucru mare,
Natura este patria lor.
Așă și mica pasăre a noastră,
Care de mică eră cam proastă,
Câtă mijloace să scape în sbor.

Astă dorință e lăudată,
Când e 'ntărită pe judecată
Și când folosul e prevăzut;
Dar ea uitase că mai înainte
O 'nștiintase un puiu cu minte,
Că vrând să zboare mulți au căzut.

Ea n'avea aripi. Fără mijloace
O păsărică ce poate face,
Decât supusă soartei a fi,
Sau să aștepte până să-i crească
Smulsele aripi, și să găsească
Nouă mijloace de a fugi?

Astfel pe dânsa o sfătuește
O rândunică ce o iubeste,
Și care gândul ei îl știă.
Exempluri multe des îi tot spune,
Și îi arată cu dovezi bune
C'acum să scape nu va putea.

Insă junetea neînțeleaptă,
Poveți n'ascultă, vremi nu așteaptă;

Toate 'nainte-i jucării sânt.
Printre zăbrele ea se strecoară,
Puțin se 'naltă, de-o palmă sboară
Și cade 'ndată jos pe pământ.

Publicată întâiu în colecția «Poezii» București 1838.

81. URSUL ȘI LUPUL

Impărăția dobitocească,
Ca și a noastră cea omenească,
Statornicie veșnică n'are.
Toate supuse sânt la schimbare!

Din mână 'n mână sceptrul se plimbă,
Cel de eri mare, astăzi e mic;
Leu pe urs bate, urs pe leu schimbă
Dintr'o 'ntâmplare prea de nimic.

De curând ursul pe leu schimbase,
Și, pe domnescul tron înălțat,
Cârma în labe tare-o luase,
Și cu verzi tufe sta 'ncoronat.

Dator eu însă sânt a vă spune
Că ursul cela, măcar că urs,
Dar simtimente aveà prea bune,
De-al obștei bine era pătruns.

Fiarele toate 'ndată ce-aflară,
Că le-a dat cerul un stăpân nou,
Să se închine lui alergară,
Una c'o vacă, alta c'un bou.

Lupul în urmă spre tron se duce,
Și, după vechiul bun obicei,
Măriei-sale plocon îi duce
Și înainte-i pune doi miei.

Intr'o frumoasă precuvântare,
 Li dovedește c'ar fi având
 Niște hrisoave arătătoare
 Ce-au făcut ursii zău nu știu când.

C'aste hrisoave, pe piei de oaie
 Scrise cu apă, spun lămurit
 Cum au mers ursii la o bătaie
 Și câte mure ei au jertfit.

Cu plecăciune apoi i-arată
 Cum că din suflet s'a bucurat
 De întâmplarea cea minunată,
 De 'ncoronare când a aflat;

Cum că dorește supus să-i fie,
 Că totdeauna el l-a iubit,
 Că pentru dânsul vieți o mie
 Să le jertfească e mulțumit.

Astfel de vorbe se zic în lume,
 Însă drept formă se socotesc;
 Căci fieșicine le ia de glume,
 Care se uită cât se vorbesc.

Dar ursul crede, se amăgește,
 În slujbe pune neamul lupesc;
 Cum că prieteni are, gândește,
 Care persoana lui o slăvesc.

După o vreme leul se scoală,
 Tocmai când ursii mort îl credeă;
 După o mare și lungă boală,
 Vine să-și ceară tronul ce-aveă.

Locuitorii se îngroziră;
 Vestea se duse pân' la palat;
 Lupii îndată la lei fugiră;
 Pe-al lor prieten toți l-au lăsat.

Taurii numai, ce nici odată
A-i fi prieteni nu s'au jurat,
Peste cinci sute veniră 'ndată,
Pe domn și țară ei au scăpat.

Prea cu lesnire omul se 'nșală!
Dar foarte mare face greșală
Cine la vorbe dă crezământ.
Faptele numai ne dovedește
Fiește cine cât prețuește,
De-avem prieteni, și care sânt.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“ București 1838.

+ 82. BOUL ȘI VIȚELUL

Un bou ca toți boii, puțin la simțire,
In zilele noastre de soart 'ajutat,
Și de cât toți frații mai cu osebire
Dobândi 'n cireadă un post însemnat.

Un bou în post mare? Drept cam ciudat vine,
Dar asta se 'ntâmplă în ori care loc;
De cât multă minte, știu că e mai bine
Să ai totdeauna un dram de noroc.

Așa de-a vieții veselă schimbare,
Cum și de mândrie boul stăpânit,
Se credeă că este de cât toți mai mare,
Că cu dânsui nimeni nu e potrivit.

Vițelul atuncea plin de bucurie,
Auzind că unchiul s'a făcut boier,
Că are clăi sumă și livezi o mie:
„Mă duc“, zise 'ndată, „nițel fân să-i cer“.

Făr' a pierde vreme, vițelul pornește,
Ajunge la unchiul, cearcă a intră;
Dar pe loc o slugă vine și-l oprește:
— „Acum doarme“, zice, „nu-l pociu supără“.

— „Acum doarme? ce fel! pentru 'ntâia dată
„După prânz să doarmă! obiceiul lui
„Eră să nu șează ziua niciodată;
„Ast somn nu prea-mi place, și o să i-o spuii“.

— „Ba să-ți cauți treaba, că mănânci trântea,
„S'a schimbat boierul, nu e cum îl știi:
„Trebue 'nainte-i să mergi cu sfială,
„Priimit în casă dacă vrei să fii“.

La o mojie atâta¹ de mare.
Vițelul răspunde că va așteptă;
Dar unchiul se scoală, pleacă la plimbare,
Pe lângă el trece, făr' a se uită.

Cu mâhnire toate băiatul le vede,
Inșă socotește că unchiu-a orbit;
Căci fără 'ndoială nu putea a crede
Că buna sa rudă să-l fi ocolit.

A doua zi iarăși prea de dimineață,
Să-i găsească vreme, la dânsul veni;
O slugă, ce-afară îl vedeă că 'ngheață,
Ca să-i facă bine de el pomeni.

„Boierule“, zise, așteaptă afară
„Ruda dumi-tale, al doamnei vaci fiu“.
— „Cine? a mea rudă? mergi de-l dă pe scară;
„N'am ast-fel de rude, și nici voiui să-l știu“.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“, București, 1838.

¹ Am restituit forma *atâta* în loc de *atât* care e în ed. 1863, fiind evident o eroare de tipar.

83. VULPEA LIBERALĂ

Vulpea fără 'nctare
 Strigă în gura mare
 Că, de când elefantul peste păduri domnește,
 Trebile merg la vale și lumea pătimește,
 Că este nedreptate,
 Că va să cheltuească
 Veniturile toate
 Pentru masa domnească.

De-acestea elefantul, cât a luat de știre,
 Temându-se, cu dreptul, de vre o resvrătire,
 Pe epure la vulpe cu un bilet trimise;
 O invită la curte, o 'mbrățișă și-i zise:
 „Am aflat, jupâneasă, că ai mare talent;

„Voiu să te pui în pâine,

„Și, începând de mâine,

„Îți dăm cu mulțumire,

„Ca un semn de cinstire,

„Al găinelor noastre întins departament:

„Căuta-ți bine treaba“.

— „Pe seama mea te lasă!“

Răspunse oratorul, și sărutându-i laba,
 Se 'ntoarse acasă.

În ziua viitoare

Vulpea, ca totdeauna, veni la adunare,

Dar însă oblojită, pe sub barbă legată,

Și cu un lipan mare la cap înfășurată.

„Ce ai, de suferi astfel?“ o întrebară toate.

— „Imi e rău de-aseară, îmi e rău cât se poate

„Și cu trebile țării să mă lăsați în pace.

„Domnul știe ce face:

„El ne 'nctat gândește la al obștei folos.

„Adio; sânt bolnavă, m'am înecat c'un os“.

Cunosc mulți liberali: la vorbe ei se 'ntrec,

Dar până în sfârșit cu oase se înec.

84. MIERLA ȘI BUFNIȚA

Intr'o pădure deasă, de cetăți depărtată,
 Mierla se 'ntâlne seara cu bufnița umflată.
 „Prietenă“, îi zise, „ți-aș face o 'ntrebare,
 „Dacă a mea 'ndrăsneală n'aduce supărare:
 „Spune-mi, mă rog, lumina de ce nu-ți e plăcută?
 „De ce stai toată ziua ascunsă, nevăzută?
 „Nu cunoști, cum se vede, razele dimineții,
 „Dulceța primăverii, plăcerile vieții.
 „Poate ești rușinoasă și crezi că nu cânti bine.
 „Dar eu și alte paseri, mai demne de cât mine,
 „Îți vom da 'nvățătură și vom pune silință
 „Să-ți mai subțiem glasul cât va fi prin putință.
 „Vino mâine la mine să mergem la plimbare,
 „Ca să faci cunoștință cu o privighetoare“.
 Bufnița îi răspunse: „Îți mulțumesc, iubită,
 „Eu cu soarele vostru nu sânt obișnuită;
 „Imi supără vederea. Lumea o să mă vază,
 „Inșă, când m'oiu deprinde cu a luminii rază“.

Mulți zic, că neamul nostru nu este încă 'n stare,
 Ca altele, să facă cercări de 'naintare;
 Că 'nvățătur' adânce, idei, filozofie,
 Sânt prea vătămătoare l'a lui copilărie.
 Declamația aceasta, pompoasă, îngâmfată,
 De vreți, poate să fie despoților ertată:
 Numai lor le e bună a unui neam orbire,
 Căci nu-l lasă să-și vază a sa nenorocire,
 Dar în gura acelor ce-o zic pe din afară
 Sau e o nerozie sau este o ocară.
 Noi le-am putea răspunde puținele cuvinte
 Bufniței adresate de mierla cea cuminte:

„Ai vorbit de minune. Dar ia spune-mi, vecină,
 „Dacă măcar cercare tu nu faci vre-o dată,
 „Să scoți cel puțin capul din noaptea 'ntunecată,
 „Apoi cum t'ei deprinde cu soare, cu lumină?”

Publicată întâiu în ed. „Poezii”, Iași, 1842.

85. C U C U L

Cucul, pasăre proastă, dar plină de mândrie,
 Socotind c'al său nume
 Este vestit în lume,

Hotări să mai facă vre o călătorie,
 Ca s'adune respecturi și însuși să privească
 Cu ce chip îl slăvește nația păsărească.

Plecă, dar, abia merse până 'n vecinătate,
 Și găsi felurime de păsări adunate,
 Care din întâmplare
 Se 'ntreceau la cântare.

Stătù să le asculte: toate pe rând cântară,
 Care prost, care bine, talentu-și arătară.

Iar bieteii coțofene îi cerură iertare,
 Că nu-i dau ascultare;

Ii ziseră: „Taci, soro, te roagă obștea noastră;
 „Despre cântec ne iartă, ești ca un cuc de proastă”.

Astfel păți și cioara; în răs ea fu luată,
 Și cu un cuc nemernic de toate comparată.

De- asemenea onoruri cucul, supărat foarte,
 Se duse mai departe.

Dar ori unde mergea,
 Nimic alt n'auzia.

În sfârșit obosit
 Și desnădăjduit
 La cuibul său veni,
 Făr'a se mai opri,

Puii, cât îl zăriră,

Pe loc îl ocoliră

Apoi îl întrebă:

„Ce mai veste pe-afară?“

— „Urită“, le răspunse, „și vrednică de jale;

„Am umblat multe locuri, dar nu m'am mulțumit.

„Toate îmi par schimbate, și toate merg la vale,

„Pasărilor sânt bete și lume-a 'nebunit“.

Tot omul despre sine lesne se amăgește.

Nimenea nu își este aspru judecător;

Dar judecata obștei e o învățătură.

Mulți ce se cred pe sine un ce rar în natură

Mai lesne zic că lumea nu știe ce vorbește,

Decât să va să-și simță nimicnicia lor.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“, Iași, 1842.

I 86. ULEUL ȘI GĂINILE¹

Ion prinse un uleu, și, ducându-l acasă,

Il legă cu o sfoară

Lângă cotet afară.

De o vecinătate așa primejdioasă,

Găini, cocoși și găște întâiu se îngroziră,

Dar cu 'ncetul, cu 'ncetul se mai obișnuiră.

Incepură să vie cât coala să-l privească,

Incă și să-i vorbească.

Uleul cu blândețe le priimi pe toate,

Le spuse că se crede din suilet norocit

Pentru vizit' aceasta cu care l-au cinstit.

Căci el însuși nu poate, dar îi pare rău foarte,

La dumnealor să vie

Vizita să le 'ntoarcă dup' a sa datorie.

¹ În ediția 1863 în titlu este *căinele*. Fiind o evidentă eroare de tipar, am restabilit textul din edițiile anterioare.

Mai adaogă însă că, dacă dumnealor
 li vor da ajutor
 Ca să poată scăpă,
 El le făgădueste

— Și Dumnezeu cunoaște cum vorba și-o păzește —
 Că la ori ce primejdii va ști a le-ajută;
 Încă din înălțime el le va da de știre
 Când asupra-le vulpea va face năvălire.

Astă făgăduială
 Nu mai lăsă 'ndoială.

Și găinile proaste, ce doriau să găsească
 Pe cineva destoinic să va să le păzească,
 S'apucară de lucru: azi, mâine, se 'ncercară,
 Și cu ciocuri, cu unghii, abia îl deslegară.
 Uleu-și luă sborul. Dar se întoarse 'ndată
 Și răpi o găină, pe urmă două, trei,

Pe urmă câte vrei.

— „Ce pază este asta, strigă una cu jale?

„Vorba măriei tale

„Era să ne păzești,

„Iar nu să ne jertfești“.

— „O! eu știu foarte bine cuvântul ce v'am dat,

„Și ce fel m'am jurat.

„Dar când mă juram astfel, eram legat, supus,

„Acum însă sânt liber și vă vorbesc de sus“.

Eu, de-aș fi fost găina, nu l-aș fi slobozit.

Dumnealor au făcut-o și văd că s'au căit.¹

Uleii sânt cinstiți,

Când sânt nenorociți.

Publicată întâiu în ed. „Poezii“, Iași, 1842.

1. In ed. 1842 urmează aci 4 versuri, pe cari autorul le-a suprimat în ed. 1847 și 1863.

87. CÂINELE ȘI MĂGARUL

Cu urechea pleoștită, cu coada'ntrre picioare,
Câinele, trist și jalnic, mergea pe o cărare.
După îndestul umblet, iată că-l întâlnește

Un măgar și-l oprește:

— „Unde te duci“, îi zise.

„Știi par'că te-a plouat; ce rău ți s'a 'ntâmplat?”

„Așa stai de mâhnit“.

— „Dar,¹ sânt nemulțumit.

„La împăratul leu în slujbă m'am aflat;

„Inșă purtarea lui,

„De e slobod s'o spuiu,

„M'a silit în sfârșit să fug, să-l părăsesc.

„Acum cat alt stăpân; bun unde să-l găsesc?”

— „Numai de-atât te plângi?” măgarul întrebă.

„Stăpânul l-ai găsit, îl vezi, de față stă.

„Vino numai decât la mine să te bagi;

„Eu îți făgăduesc

„Nu rău să te hrănesc;

„Nimic n'o să lucrezi, nici grijă n'o să tragi“.

La propunerea sa câinele i-a răspuns:

— „Ascultă-mă să-ți spuiu, e rău a fi supus

„La ori care tiran; dar slugă la măgar

„E mai umilitor, și încă mai amar“.

Publica ă întâiu în ed „Poezii“, lasi, 1842.

1 Acest moldovenism se explică prin faptul că bucata s'a publicat întâiu în Moldova și s'a păstrat această particularitate și în ed. 1847 și 1863.

88. BURSUCUL ȘI VULPEA

Bursucului îi venise rândul și el să domnească
 Peste un pogon de tufe în pădurea părintească
 Pe marginea unei ape. Rigatul îi era mic,

Și acei ce îl văzură
 Toți într'o unire zic,

Se învoesc a spune că nu era alt nimic

Decât o miniatură;

Dar riga voi ajase

Și 'n streinătate-aflase

Că un bursuc domnitor

Ce va să-și facă-un nume

Mare și faimos în lume

E neapărat dator

Să ia un ton de mărire,

Să dea porunci pe oștire,

Chiar de n'ar avea soldați.

Căci astfel obișnuesc

Toți acei care domnesc,

Duci sau regi sau împărați.

Așa el și slobozi

Patru ordine de zi

Intr'acest chip redijate:

— „Către armile noastre de linie și de mare,

„Cavalerii, infanterii, și artilerii ușoare,

„Poruncim și celelalte“.

O poruncă din aceste, nu știu cum s'a întâmplat,

De vânt a fost aruncată

În țara învecinată,

Unde domniă leopardul. Acest Domn s'a îngrijat,

Văzând că bursucul are

Armie așa de mare.

Spre a fi încă mai sigur, el într'acolo porni

Pe ministrul din afară, pe vulpe, și-i porunci

Să saluteze pe prințul, dar în tain' a spionă
 Și a trage cu urechea, iar mai ales a află
 Cum merg trebile pe-acolo, cât e de primejdios
 Și câtă armie ține vecinul său cel păros.
 Sfârșindu-se ambasada, vulpea înapoi veni,
 Se înfățișe la curte, se închină și vorbi:

— „Porunca am împlinit:

„Cu ochi-mi le-am văzut toate

„Și poți dormi liniștit

„Fără să ai griji deșarte,

„Căci toate-acele armii de linie și de mare,

„Cavalerii, infanterii și artilerii ușoare,

„Nu sânt alt, poți fi prea sigur, pestrițule împărat,

„Decât un soldat pe apă și o luntre pe uscat“.

Vanitatea e mic viciu, dar cu bună 'ncredințare
 Ea adesea ne expune la ridicol foarte mare,

Publicată întâiu în volumul „Meditații“, București, 1863.

89. ȘARLATANUL ȘI BOLNAVUL

La un neguțător mare,

Cărui vederea-i slăbise,

Fără nici o invitare

Un doctor vestit venise.

Când zic vestit, se 'ntelege că nimeni nu-l cunoștea;

Însă avea atestate

Numai în aur legate,

Diplome ce 'n Academiă luase, cum el zicea,

Prin țări care nici odată

Nu au figurat pe hartă,

Dar care cu bună seamă el nici le-ar fi părăsit,

De-ar fi mai avut acolo vr'un bolnav de lecuit.

Bunul pățimaș îl crede,

Doctorul vreme nu pierde

Ci-l unge c'o alifie, apoi la ochi l-a legat.
 Apoi, după ce îi spune din partea lui Ipocrat
 Că are să șează astfel o săptămână deplin,
 Intinde mâna. . . . pe masă erà un frumos rubin,
 Inel de formă antică, vechiu suvenir părintesc;
 Doctorul îl ia, se duce și, ca să vă povestesc
 Mai pe scurt, el vine iară a doua și-a treia zi,
 Și ne 'ncetat, totdeauna, la orice vizită nouă

Luă câte unul, două

Din lucrurile mai scumpe câte în casă găsi.

Când se 'mplinì săptămâna pe bolnav îl deslegă:

— Uită-te, cum ți se pare, și cum vezi?“ îl întrebă.

— „Cum văz?“ răspunse bolnavul, împrejurul său privind,

Și din averile sale nimica ne mai zăbind;

„Cum văz? nu știu frate, atât numai pociu să zic,

„Că din ce vedeam odată acum nu mai văz nimic“.

Cunosc patrioți politici, care-așă exploatez

Simplitatea populară și ei singuri profitez.

Publicată întâiu în ziarul „Reforma“, 23 Octomvrie 1862, pag. 204.

90. ATELAJUL ETEROGEN

Un om având un armăsar
 Il înhămă la jug
 C'o vită de măgar
 Și cu un bou de plug.
 Boul fiind sacat,¹
 La un picior rănit,
 Măgarul ne 'nvățat,
 Și prea rău năvătit,
 Stăpânul lor din car
 Strigă, plesniă 'n zadar:
 Calul se asvârliă,
 Dar boul îl opriă,

Măgarul îl loviă,
 Și calul nu mergeă.
 — „Prea rău i-ai potrivit“,
 Zice un trecător.
 — „Ești foarte amăgit,
 „Domnule privitor“,
 Răspunse omul. „Eu
 „Lumea am vizitat,
 „Și, dacă vrei să știi,
 „Intr'însa am aflat
 „Multe dregătorii
 „Tot astfel întocmite ca
 atelajul meu“.

Publicată întâiu în ziarul „Păcală“, 17 Septemvrie 1860, pg. 110.

1. Sacat: schiop, cuvânt rar întrebuințat.

91. IEPURELE, OGARUL ȘI COPOIUL

Calitățile noastre cele mai laudate
 Ne sânt adese în lume drept crime reproșate;
 Aceasta se întâmplă de câte ori prin ele
 Oprim executarea intențiilor rele.

Iepurele odată
 Fu tras la judecată
 De un ogar. În tufe atuncea prezidă
 Copoiul și sentințe fără apel el da.
 Ogarul către el așa se adresează
 Și 'n limba lui strigă:
 — „O tu ce prezidezi senatul cel câinesc,
 „Te rog să mă ascuți: eu vin să jeluesc
 „De acest ticălos
 „Ce sufletul mi-a scos.
 „Căci vrând a-l întâlni, pe deal sau pe câmpii,
 „El fuge parc'ar fi gonit de vijelii;
 „S'apoi n'aleargă drept
 „Cu el să poți da piept,
 „Ci merge tot cotis
 „Și sare curmezis.
 „C'un cuvânt n'are pas, nici umblet creștinesc.
 „Dar ce să mai vorbesc,
 „Când chiar măria ta, de-o fi cum am aflat,
 „Ai fost adese ori de dânsul înșelat?¹
 — „Destul“, lătră atunci copoiul cafeniu;
 „Pe el nici îl ascult, purtările-i le știu.
 „Orice pentru el crez, și iată-l osândit
 „Să fie jupuit.
 „Carnea va rămâneă pentru judecător,
 „Iar labele vor fi pentru jeluitor“.

Publicată întâiu în revista „România literară“, 16 Aprilie 1855, pag. 175 sub titlu „Ogarul și iepurele“.

¹ În „România literară“, în locul celor 4 versuri cari urmează aici sânt 18 versuri pe cari în parte le-a lăsat afară, în parte le-a prefăcut în ed. 1863. Am adoptat forma din urmă.

92. URSUL ȘI VULPEA ¹

— „Ce bine au să meargă trebile în pădure,
Pe împăratul tigrul când îl vom răsturnă
Și noi vom guvernă“

Zicea unei vulpi ursul, „c'ori cine o să jure
„Că nu s'a pomenit

„Un timp mai fericit“.

— „Și 'n ce o să stea oare

„Binele acest mare?

Il întrebă.

— „In toate

„Mai ales în dreptate:

„Abuzul, tâlhăria, avem să le stârpim

„Și legea criminală s'o îmbunătățim;

„Căci pe vinovați tigrul întâiu îi judecă

„Ș'apoi îi sugrumă“.

— „Dar voi ce-o să le faceți?“

— „Noi o să-i sugrumăm

„Ș'apoi să-i judecăm.

Cutare sau cutare,

Care se crede 'n stare

Lumea a guvernă,

Dacă din întâmplare

Ar face încercare,

Tot astfel ar urmă.

Publicată întâiu în ziarul „Patria“ 1855 sub titlul „Lupul și Vulpea“
de unde s'a reprodus în „Steaua Dunărei“ 3 Noembrie 1855.

1. Ziarul „Steaua Dunării“ reproducând această poezie, o precedează
de următoarea notiță:

„Nu, autorul *Anului 1840*, fabulistul politic, acela care au făcut
animalele să vorbească mai cu spirit de cât oamenii, nu, Grigore Ale-
xandrescu, vechiul amic și colaborator al „*Daciei Literare*“ n'au
adormit, talentul său este tot așa de viu, tot așa de puternic ca în
1840 când zicea:

An nou, aștept minunea-ți ca o cerească lege ...

Fabula următoare, publicată în „*Patria*“; ne dă despre aceasta o
vederată dovadă.“

93. CORBII ȘI BARZA ¹

Pe o câmpie
 Mare, bogată
 Urmă odată
 O bătălie

Aspră, cumplită, neasemănată,
 În cât cadavre nenumărate
 Zăceau grămadă neîngropate.
 Corbii îndată luară știre:
 Lacomii de pradă ei năvăliră
 Și cu grăbire
 Aci sosiră.

Și după ce mâncară și după ce băură
 Mult sânge, începură
 C'ui plac îngrozitor
 Să cânte cina lor.
 Barza cea simțitoare
 Care pe om iubeste
 Și 'n preajma-i se nutrește,
 Văzându-i de departe,
 Le strigă: — „Cum se poate
 „Așa l'erușinare;

„E locul pentru cină? e ora de plăcere
 „Pe un pământ de doliu, în ziua de durere?
 „Mumele își plâng fiii;
 „Isvorul bogăției,
 „Câmpul, e ruinat;
 „Iar voi vă îndopați
 „Și cântați!“
 — „De-aceasta ne ertați“.

1. Când această poezie s'a reprodus în „Reforma“ 15 Noembrie 1862 s'a pus următoarea notiță: Această poezie s'a făcut sub căimăcămia lui Alexandru Ghica. Boierii s'au plâns contra autorului, iar caimacanul le-a răspuns: de oarece nu se atacă nimeni personal, de ce vă plângeți? de ce vă băgați. lingura unde nu vă fierbe cala?

Răspunse de odată
 Ceata întunecată,
 „Omului cât îi place
 „Poate fi ruinat,
 „Dar noi sântem în pace
 „Si mult ne-am îngrăşat“.

Acel ce de a țării grea soartă profitară,
 Ce de streini în posturi, în ranguri se nălțară,
 Ce prin trădări, bazețe sânt astăzi mari, bogați,
 Poate și decorati,

După a mea părere, sânt corbi nerușinați.
 Dar aş dorî să-mi spuneți, domnilor cititori,
 (Căci eu vorbesc de-o țară
 De tot imaginară)

La noi se află oare astfel de muritori?
 Dacă aveți de oameni idee așa proastă,
 Las răspunderea toată asupra dumneavoastră.

Publicată întâiu în ziarul „Concordia“, București, 12 Martie 1857.

94. CALUL VÂNDUT ȘI DIAMANTUL CUMPĂRAT

Plin de bucurie mare
 Oarecine îmi spuneă
 C'a vândut din întâmplare
 Și cu un preț de mirare
 Un cal prost ce el aveă.
 „Căci bietul cumpărător“,
 Ziceă el, „s'a înșelat
 „Si puțin cunoscător
 „Orice i-am cerut mi-a dat“.
 La acestea ce să-i zic?
 Atunci n'am răspuns nimic.

Dar peste puține zile îl văd, însă furios,
 Și îmi strigă: — „Nu știi frate, un mișel, un ticălos
 „Ce seamănă om de treabă, fără milă m'a 'nșelat:
 „Mi-a vândut o sticlă proastă drept un diamant curat.
 „Cum ti se pare aceasta?“ — „Zău așa cum mi-a părut
 „Intâmplarea de deunăzi cu calul ce ai vândut“.

Strigăm și protestăm tare
 Când nedreptatea cercăm,
 Dar mulți urmăm, la 'ntâmplare,
 Fapta ce o defăimăm.

Publicată întâiu în ediția „Meditații“, București, 1863. ■

95. PORCUL LIBERAT

Când s'au liberat Țigarii, în anul dela Hristos
 O mie și nu știu câte, unul din ei omenos,
 Vru și el să libereze pe un porc ce îl avea
 Și în jug de multă vreme lângă sațră îl tineă.
 Il chemă dar, și îi zise: „Porcule, purcelul meu,
 „Cunosc însu-mi, din cercare, jugul cât este de greu;
 „De aceea te fac liber; de-acum poți a vietui
 „Oricum ți-o plăceă, și hrăna singur a ți-o dobândi“.
 — „Să trăesti! însă, stăpâne, în grădini pot eu intră,
 „Pepeni, dovlecei și verze fără grijă a mânca?“
 — „Ba nu, astea sânt oprite“. — „Așa dar îți mulțumesc;
 „Cu un sfert de libertate, drept să-ți spuiau, nu mă'nvoesc.
 „Ba crez chiar că e rușine, când toți porcii au trăit
 „La coșare în robie, să es eu mai osebit,
 „Să-mi ridjic mai pe sus botul și de treapta lor să fug.
 „S'apoi ce ar zice boii văzându-mă fără jug?“

Unii 'nteleg libertatea ca porcul cel țigănesc;
 Alții deprinși cu robia de ea greu se despărțesc.

Publicată întâiu în ziarul „Reforma“, București, 23 Ianuarie 1863.

96. CASTORUL ȘI ALTE LIGHIONI

Mai multe lighioane, locuind într'o vale,
 Erau des vătămate d'un iute râu vecin,
 Care, eșind cu sgomot din malurile sale,
 Strică vizuini, cuiburi și traiul lor cel lin.

Ele dar s'adunară
 Și mult se consultară
 Ce fel a putea face
 Și prin care mijloace
 Stavilă ar opune
 L'acea înnecăciune.
 „Frați“, zise un Castor,
 Zidar de soiul lui,
 „Eu asta socotesc:
 „De mi-ti da ajutor,
 „Să m'apuc să clădesc
 „Zid tare de pământ și apei să-l opui.“

— „Bravo! bine-ai gândit“,

Strigară toți pe loc;

„Ești patriot vestit

„Si mare dobitoc“.

Castorul încântat

Făr'a mai zăbovi

S'apucă de lucrat,

Dar nu fu ajutat

Și prea rău isbuti,

Căci râul furios

De multe ploii umflat,

Isbi s'asvârli jos

Pământul înăltat.

Atunci ceilalți fugind

Pe meșter hlestemau

Și toți îl desfăimau

Zicând: „Ce ticălos!

„El a pricinuit
 „Răul ce s'a 'ntâmpat,
 „Pentru că a cercat
 „In neroada-i dorință
 „Lucru peste putință.
 „Eu l-am povățuit,
 „Dar nu m'a ascultat,
 „Și de aceea noi
 „Tragem aste nevoi“.

Adese ori virtutea așa se pretuiește:
 Orice nobilă iaptă, ori ce dreaptă 'ncercare
 Pentru-al mulțimii bine ș'a țării apărare
 Mișei o defaimă, dacă nu isbuteste.

Publicată întâiu In ziarul „Românul“, 22 Aprilie 1858.

97. MIELUL MURIND

Fiu al unui berbece care de mult murise,

Un miel se bolnăvise,
 Mușcând din întâmplare
 O 'nveninată floare
 Sau iarbă, nu se știe;
 Destul că a lui moarte
 Nu mai era departe.

Acum el își răcuse datoriile toate

Câte și le fac mieii în ceasul cel cumplit.

Mumă-sa cu durere
 Incepuse să sbiere;

li sărută sărmana plângând neconținut

Și-i ziceă: „Ce-mi e bună viața fără tine?”

„Cui mă lași fătul meu?”

„Spune tată-tău, dragă, că viu curând și eu,

„Căci pe această lume nu mai aștept vr'un bine!”

— „Dar ce să-î răspunz, mamă“ — întrebă micul miel-
 „De-mi va face 'ntrebare
 „Despre a turmei stare?
 „Tu știi bine că el
 Iubià mult să vorbească

„De dulăii din turmă și de ceata lupească“.

— „Spune-i că turma toată zace de rea gălbează;

„Că are șapte doctori ce prea rău o tratează.

„Mai spune-i că ciobanul a pus pe un nepot,

„Ce tată-tău-l cunoaște, îngrijitor la turme,

„Ca să stârpeasc' abuzul și relele să curme.

„Atâta spune-i numai și 'ntelege el tot“.

După acei din preajmă, care îi ocolesc,

Poți judecă prea lesne pe cei ce cârmuesc.

Publicată întâiu în ziarul „Românul“, 16 Febroarie 1861.

98. ZUGRAVUL ȘI PORTRETUL

La un zugrav foarte vestit, mergând din întâmplare,

Portretul meu îi comandai; întâiu însă întrebare

Artistului îi adresai de poate să mi-l facă

Așa cum ori-cui l-o vedea portretul meu să placă;

Căci am un mare interes, voiui ca 'n streinătate

S'anume 'n Franța mai ales, la ochi să pociu eu bate,

Fiind acum de măritat o fată foarte rară,

S'ai ei epitropi căutând bărbat în astă țară.

— „Prea lesne“, îmi răspunse el, „nu e întâiași dată

„Când pe uriti făcând frumoși luai o bună plată.

„Ești negru, te voiui face alb; ești slab, te îngraș bine:

„Numai, vezi de portret departe a te ține“.

Vorbind așa, mă zugrăvì — și dacă al meu nume

Jos la portret n'ar figurà, nici un creștin pe lume

N'ar puteà crede că sânt eu, atât de schimbate

Trăsurile-mi; ochi, gură nas, și înfrumusețate.

Ai noștri rîd cîți mă cunosc, dar prea puțin îmi pasă,
De voiu putea să dobîndesc pe nobila mireasă,
Și dacă vreun venetic, eșit din țări streine,
Sau vr'un român mai îndrăsneț n'o isbuti mai bine.

Redactori care lăudați
Pe unii dintre candidați,
Ce proștilor le dați virtuți,
Și elocvență celor muți,
Ce pe răi faceți virtuoși
Și patrioți pe ticăloși,

-Crez că nu rău vă potriviți cu omul ce m'a zugrăvit,
Sau cu vestitul Carcalechi,¹ redactor care a trăit,
Al cărui jurnal fabulos
Eră destul de mincinos,
Dar care cel puțin spunea
Acelor care nu-l credeă,
Că „adevăru-adevărat“
Este prea lesne de aflat;
Că n'au decît să ia pe dos
Câte a scris el de prisos,
S'atunci pot fi încredințați
Că n'au să fie înșelați.

Publicată întâiu în ziarul „Românul“, 30 Martie 1861.

1. *Carcalechi* era un ziarist și publicist, care a dat la lumină câteva lucrări, dar a fost adesea persiflat de contemporanii săi.

99. CATĂRUL CU CLOPOTEI ¹

Deunăzi un văcar de sat
 Catărului i-a atârnat
 Salbă de clopotei
 Numindu-l el îngrijitor
 Și înainte mergător
 Ciredei de viței.
 Însă curând s'a 'ncredințat
 Că și-a făcut mare păcat
 Cu bietul dobitoc,
 Care, cât s'a simțit
 Așa impodobit,
 Strigă: „O ce noroc!
 „Însfârșit iată-mă chemat
 „La gradul ce am meritat.
 „Meritul meu necunoscut
 „De lumea toată e văzut;
 „Acum de sus am să tratez
 „Soiul dobitocesc;
 „Pe nimeni nu mai salutez,
 „Căci prea mă umilesc“.
 Așa zicând, așa făcû,
 Și plin de îngâmfare
 El clopoteii începû
 Să-i sune foarte tare.

1. În ziarul „Românul“, unde s'a publicat întâiu poezia, e precedată din următoarea notiță: „Strălucitul și naționalul nostru fabulist d. Gr. Alexandrescu a cărei tăcere de mai mulți ani României o vedeau cu durere, a luat iar măiastra sa până.

În zilele cele triste ale țării pe când censura opriă pe oameni d'a vorbi, d. Alexandrescu prin puterea poeziei da cuvânt dobitoacelor și biciuia astfel viciul epocii. Sub regimul ordonanței asupra presei, ne mai fiind iertat oamenilor a vorbi, cuvântul trece de drept iar la dobitoace“.

Aşa de tare îi sună,
 Cât mintea i se răsturnă:
 Si el, care june fiind,
 Treceâ de cam smintit,
 Acum mai mult îmbătrânind
 De tot a 'nebunit.

Cum socotiți și dumneavoastră,
 Dar eu gândesc că 'n țara noastră
 Se află așa dregător
 Numit chiar excelență,
 Ce cu catârul sunător
 Poate da concurență,
 Care se crede om de stat
 Chiar și politic însemnat,
 Si care netăgăduit
 De clopoței este smintit.

Publicată întâiu în ziarul „Românul“, 12 Fevruarie 1861.

100. LIȘIȚA, RAȚA ȘI GÂSCA

Spun că, 'n vara trecută, o lișiță și-o rată,
 Ai lebedei de baltă consilieri privați,
 Subt președinta găștei s'au strâns de dimineată
 Pe lac la Cișmegiu. Acolo invitați
 Erau, din alt ordin, a hotări în sfat

O pricină de stat,

Adică prin desbateri adânci să chibzuiască
 Pentru un pește mare cu ce sos să-l gătească,

Căci lebăda gătoasă

Voiă să dea o masă.

Mare le fu gâlceava și lungă convorbirea.
 Prezidentul le zise: „Fraților Senatori,

„Să lăsăm chibzuirea.

„Pricina, cum se vede, e foarte delicată,
 „Și dup'a mea părere trebuie amânată;
 „Veniți mâine în zori“.

Propunerea aceasta cu toți o aplaudară
 Și pentru 'ntâia-oară
 Pe găscă lăudară

Pentru a ei idee, apoi se risipără
 Și a doua zi iarăși la același loc veniră.
 Pân' a doua zi însă știți ce s'a întâmplat?
 Fiind vară și soare și o căldură mare,

Peștele s'a stricat
 Și racii l-au mâncat.

Cuvintele-acî scrise să nu vă pară glume;
 Consiliuri d'acestea vedem destule 'n lume

Și la noi mai ales
 Se 'ntâmplă foarte des.

Publicată întâiu în ziarul „Reforma“, București, 25 Octomvrie 1862.

EPIGRAME

101. [UN OSÂNDIT LA MOARTE ..]¹

Un osândit la moarte pentru o vină mare,
Rugă pe un prieten, să facă încercare,
Ca unul ce la curte aveà multă putere,
Dela prinț sau miniștri ertarea lui a cere.
„A!“ răspunse acela, „nu te pociu ajută,
„Pentru-că de-aș face-o eu te-aș compromită“.

Publicată întâiu ediția „Poezii“, Iași, 1842.

102. CELUI CE SCRIA

Că poezia e o boală nelecuită

Dar,² boala poeziei este nelecuită;
Ai zis și tu în viața-ti un singur adevăr.
Dovadă la aceasta e muza-ti cea pocită,
Și versurile tale care se trag de păr.
De-atâta vreme lumea își bate joc de tine,
Și 'n loc să pui silință a scri ceva mai bine,
Din zi în zi mai tare te vād că schiopătezi.
Ce doctor așa mare poate să se găsească,
De a ta nebunie să te tămăduiască,
Sau cel puțin să facă în proză să visezi?

Publicată întâiu în ediția „Poezii“ Iași 1842.

¹ Epigrama aceasta n'are titlu în nicio ediție, dar am dat ca titlu primele cuvinte, spre a se putea urmări și cita.

² Dar pentru *da*,

103. D. ***

M'am silit totdeauna să-mi dobândesc bun nume
 Și prin purtări cinstite să mă cinstesc în lume,
 Fără să am mândria să zic c'am isbitit.
 Dar de când luai știre că tu ș'altii ca tine
 Mă defăimați în obște și vorbiți rău de mine,
 Incep să mă crez sigur de ceea ce-am dorit.

Publicată întâiu în ediția „Poezii“, Iași, 1842.

104. [UN PREOT CUVIOS...]

Un preot cuvios
 Odată spovediă
 Un print religios,
 Și astfel îi vorbiă:
 — „Ajută, domnul meu,
 „Pe câți săraci găsești,
 „Căci chiar pe Dumnezeu
 „Intr'inșii îl cinstești.
 „Știi ceea ce-a grăit
 „Al lumii creator,
 „Că cerul e gătit
 „De mostenire lor“.

— „O! dacă e așa“, răspuse mulțumit
 Acel spoveduit,
 „Nici o grijă să n'ai, cuvioșia ta;
 „Căci bunul Dumnezeu, de mă va ajuta,
 „Eu îți făgăduesc
 „Pe toți supușii miei de raiu să-i pregătesc“.

Publicată întâiu în ed. „Poezii“, Iași, 1842.

105. IN IAD MAI DEUNAZI

In iad, mai deunăzi, câțiva răposati,
 Care în vieată treceau de 'nvătați,
 Dedeseră jalbă, arătând că cer
 Să se pedepsească jupânul Voltèr,,
 Pentru câte rele de dânșii vorbiă
 Atunci când trăiă.

— „Domnilor,“ strigă Voltèr mânios,
 „Jalba ce ați dat este de prisos
 „Ce pedeapsă-mi vreți? ce rău îmi doriți?
 „Eu vă socoteam destul mulțumiți
 „Când în București, după cum v'am spus,
 „Doi vrăjmași ai miei știți cum m'au tradus“¹

Publicată întâju în ed. „Poezii“, Iași, 1842.

1. Nu știm în ce an va fi fost scrisă această epigramă; putem bănuî să se referă la traducerea piesei *Fanatismul* sau *Mahomed* trad. de I. Heliade pub. București 1831 și a epopeei *La Henriade* tradusă de V. Pogor, București 1837.

ADAOS

POEZII LĂSATE AFARĂ DE AUTOR

106. P R I E T E Ş U G Ū L

Picați, lacrimi, şiroaie pe coarda lirei mele,
Picați! însă plăcute ca roua depe flori,
Ca raza aurorei, ce noaptea fără stele,
Gonind-o, ne arată văzduhul fără nori;

Ca glasul de prieten ce-adânc, el bălsămește,
Ca visuri de nădejde la dreptii cari mor,
Ca plânsul desfătării, ce'n ochi ni-se ivește,
Când pieptul, gemând scoate suspinuri de amor.

Suflați, răcoroși zefiri, iubită primăvară,
Imprăştie-mi mâhnirea ca iarna ce-o gonești;
Și fă în al meu suflet, nădejdea să răsară,
Precum răsare floarea în valea ce'nverzești.

Veniți, cugetări veseli; fugiți: suspinuri, jale.
Eu știu ce este omul!... Dar nu hulesc; eu cânt!
Iată c'a noastre pasuri p'a morții se duc cale;
Și toate la durere, supuse, aici sânt.

Urechea mea ascultă torentul ce plesnește,
Talazul ce se sparge de malul său plângând;
Și glasul meu le'ntreabă, ca noi de pătimește
Și tot are un cuget, o vorbă și un gând.

Și eu adese, singur, când noaptea domni' n fire,
Lipsit de mângâiere, departe de cei vii,
Vedeam că se ivește a mea tristă gândire,
Precum o piramidă se'nalță în pustii.

În mâna mea cea slabă plecari galbena-mi frunte
Și trista-mi tânguire, în vânt se răspândiă;
Simțirea-mi o'mpietrise necazul, ca un munte;
La gemetele mele, Echo imi răspundeă.

Acuma, letargie eră a mea durere;
Și mă aflam de chinuri, cu totul amortit;
De toate 'ndestulată eră a mea vedere;
De toate eram gata să fiu eu despărțit.

Dar însă, deodată, un duh de mângâiere,
Un sunet cu dulceată, un glas pătrunzător
În sușletu-mi răsună; amărăciunea piere,
Căci aflu la necazuri un suflet simțitor.

Acel' al cărui nume e scris pe cer, pe lună,
Pe soare, pe planete, pe răsărit, p'apus,
În cupa vieții noastre, cu veșnica sa mână,
Nectar de îndulcire peste otrav'a pus.

Ne-a dat prietesugul a fi spre mângâiere
La ceasuri de mâhnire, cu cel de foc amor...
Amorul este dulce, dar el ne lasa, piere;
Pe aripele vremii, plăcerile lui sbor,

Și ce rămâne 'n suflet după a lui lipsire?
Acea ce răinâne din ziua ce-am pierdut:
Deșert fără de margini, o grea nemulțumire!
Noaptea urmează zilei, gerul pe foc trecut!

Prietesugul singur e nesupus el moartei!
El e fără stricare c'al său începător;
Și el ne întărește spre înfruntarea soartei,
Ne face amarul vieții ceva suferitor.

La glasul său cel dulce, ca noaptea care cade
 Când soarele cel falnic s'arată sus pe cer,
 A mea nenorocire se curăță și scade,
 Simțirile durerii se 'mprăștie și pier.

Acum, prin el nădejdea în mine văz, răsare;
 Și sufletu-mi s'alină cu 'ncetul și ușor:
 Ca pruncul ce-l adoarme a mumei lui cântare,
 Ca pasărea ce-o trage murmurul de izvor.

Slăvesc cu umilintă pe vesnicul părinte,
 Pe calea cea ghimpoasă, eu merg neimputând;
 Și orice fel de chinuri le sufăr eu, ca sfinte;
 La moarte mă voiu duce, ca lebăda, cântând.

Publicată întâiu în «Curierul românesc» 24 Aprilie 1832 fără nume
 de autor.

107. I N T R I S T A R E A

Al noptii cer prea dulce,
 A sa răcoare lină
 În inimă-mi aduce
 O rază... Dar ce duce
 Ca vântul ce suspină!

Scârbit peste măsură
 De zgomotul cetății,
 Eu caut în natură
 Un loc făr, de murmură,
 Supus singurătății.

Ca Fenix, făr' de moarte,
 Se naște-a mea durere
 Și pieptul meu să poarte
 Lovirea acestei soarte
 E prea fără putere.

Fantomă plângătoare,
 Eu trec această lume
 Ca frunza plutitoare,
 Ce saltă până moare,
 Pe țarm fără de nume.

Când somnul se arată
 La oameni, să aline
 Strigarea turburată,
 Ce e asemănată
 C'un vuet de albine;

Tovarăș de'ntristare,
 Un câine, lângă mine,
 Prin urletele sale
 Natura să răscoale
 În aste locuri vine.

Ființă făr' de nume,
 Ce pasării dai sbor,
 Ce mărilor dai spume,
 Ce omului dai lume
 Și apelor, izvor,

Ce pui copaci pe munte,
 Pe ceruri, curcubeu,
 Necazuri, pe-a mea frunte

Publicată întâiu în ed. 1832.

Ca furiile crunte,
 Slăvite Dumnezeu!

Din bolta de mărire,
 Coboară-te p'un nor;
 Alin'a mea simțire
 De rele peste fire,
 Ori voie dă-mi să mor

108. INTOARCEREA

Sărutare, locuri triste, ce plângând am părăsit
 Și pe care cu plăcere acum iarăși v'am găsit!
 Sărutare, copaci tineri, ce prin grija mea creșteai,
 Ce în vârsta mea de aur cu verzi frunze mă umbriați!
 La a mea tristă plecare v'am lăsat îngălbeniți,
 Și acum vă aflu iarăși: frageți, tineri, înfloriți.
 Tânăr eram c'aurora, ca zefirul de ușor,
 Când sub voi, cu melușeii, mă jucam încetșor.
 Pe voi încă vă 'noește primăvara ș'un izvor;
 Iar a mea viață trece! Ale mele zile sbor;
 Acum grijile, mâhnirea, îmi gătesc al meu mormânt;
 Eu voiu pierde, fără vreme: minte, viață și cuvânt;
 Eu voiu însoți țărâna trupului meu trecător,
 Cu țărâna unui tată, cărui viața sânt dator.

Publicată întâiu în vol. „Eliezer și Neftaliș”, 1832.

109. VULPEA, CALUL ȘI LUPUL !

O vulpe de ani mică, însă de minte mare
 Și care meseria abia și-o începuse,
 Pentru întâiași dată văzu din întâmplare
 Un cal dobitoc falnic, ce ea nu mai văzuse
 Așa după ce vreme destulă îl privește,
 Plină de mulțumire
 De-acea descoperire,
 Pe cumătrul lup caută și-i zice: „Te gătește
 „Să mergem împreună acilea la un loc
 „Să-ți arăt un frumos și mare dobitoc
 „Ce știi, cum se întâmplă, poate să-ți iasă bine“...
 Lupul rânjând răspunse: „Să se lupte cu mine,
 „Și să vezi jucărie! Inșă ia 'ncepi să-mi spui
 „Ce fel de gură are, cum e făptura lui ?
 „O pentru astă dată să fiu iertată“,
 li zice doamna vulpe: „Eu îți spui ce am văzut,
 „Dar ca să fac portreturi zugrav nu m'am născut,
 „Și, după cum știi singur, sânt foarte ne'nvătată“.
 Vorbind așa 'ntre ele
 Dobitoacele mele,
 Indată au sosit
 La locul dorit.
 Calul cât le zărește
 De fugă se gătește,
 Căci vizita lupească
 Nu vrea s'o priimească;
 Și nici n'avea dorință
 Să facă cunoștință.

1. Această fabulă a fost publicată în revista «România» semnată A-escu. Heliade a scris contra ei o critică foarte severă în «Curier de ambe sexe» Periodul I pag. 237 (Cităm ediția 2-a din 1862, fiindcă din cea d'întâiu n'am găsit exemplar în biblioteca Academiei).

Dar vulpea cu iuteală îi iese înainte
 Și cearcă să-l încurce prin aceste cuvinte:
 „Stăpâne ! D'avem voe și de găsești cu cale,
 „Noi cele prea plecate slugi ale dumitale,
 „Am avea-o de cinste să 'ntrebăm cine ești ?
 „Care îți este neamul, și ce fel te numești ?“
 Calul ce cu lesnire gândul lor îl pătrunde,
 Fără a pierde vreme se 'ntoarce și răspunde:
 „Domnilor, de doriți numele meu să-l știți
 „Il am scris pe potcoavă, și puteți să-l citiți“
 Vulpea la aste vorbe se trage la o parte;
 „Cât pentru mine“, zice „vă spui că nu știu carte;
 „Și neavând mijloace la școală nu m'a dat
 „Dar a domnului lup și mare și bogată,
 „Mai mult de cât o carte nescrisă l'a 'nvățat“.
 Lupul umflat în sine de lauda vulpească,
 Veni până aproape numele să-l citească.
 Calul, care sta gata cu un picior în vânt,
 Ii dă o lovitură și-l culcă la pământ.

Deslușit ne dovedește
 Fabula ce am văzut,
 Că 'nțeleptul se ferește
 De orice necunoscut.

Publicată întâiu în revista „România“, 5 Martie 1838.

110. SATIRA CONTRA LUI ELIADE

Cine e acela care visează
 Atâtea proaste mici secături
 Și vrea de înger lumea să-l crează
 Că ne vorbește ca din scripturi ?

Acesta este nea Ionică
 Care se crede și satiric,
 O mică iasmă, un nas de pică,
 Vopsele multe nu voiu să stric.

Eu, în credință zâmbesc de milă
Când văz atâția oameni cinstiți
Cum că de dânsul nu le e silă
Și că de vorba-i sânt amăgiți.

Din vreme'n vreme la ceruri cată,
In sus trimete câte-un suspin,
Înima-i însă cea necurată
Al vicleniei poartă venin.

Par'că cu sfinții el se rudește,
De conștiință l'auzi vorbind;
De porunceală lacrimi găsește,
Nimicinicia lumii jelind.

Publicată de C. D. Aricescu în broșura „Satire politice“, București
1848 pag. 28.

POEZII PUBLICATE

DUPĂ EDIȚIA 1863

111. VÂNĂTORUL

„De n'oiu împuşca ursul, să nu-mi ziceți pe nume“
Strigă, șezând la masă, faimosul vânător.
„Eu știu ce spun și credeți că nu vă vorbesc glume,
Eu nu sgâriiu cu glonțul și unde trag, omor“.
Atunci mulțimi de bravo! în aer răsunară
Și vesel vânătorii în grab încălecară.
Era o zi frumoasă, p'aici cam de mirare.
Lătrau de bucurie copoii nemâncăți
Și caii, gloabe mândre de șaua din spinare,
Gemeau sub grele sarcini slăbiți și deșelați.
Sărmanul urs ce singur, în verdea-i locuință,
De astă pregătire n'avea nici o știință,
Dormia atunci și vise de mure'mpodobite
Ii arătau o turmă de vite jupuite
La care el cu poftă în grabă alergă.
Dar ce să vorbesc multe? Sosiră vânătorii
P'un vârful unde se zice că sânt aproape norii.
La pândă s'așezară. Eroul meu strigă:
„Așează-te tu colo, Dumitru mai departe,
Ion pe acea piatră și Stancu d'altă parte,
Iar eu stau după stâncă, d'aicea îl pândesc
Și, dacă către mine îl va împinge dracul,
De n'o lua foc pușca, el o să-și spargă capul
Lovindu-se de piatră, și tot îl biruesc“.
Abia sfârși, când iute ursoaica 'ngrozitoare

C'un puiu de vârstă jună, urseiu născut din flori,
 Frumos cum puteți crede, veniã pe o cărare,
 Dorind să asisteze pe bunii vânători.
 Mai multe puscii trăsniã. Eroul de sub stâncã
 Din sigura-i cetate privește pe dușman,
 li saltã 'n cap căciula și 'n valea cea adâncã
 Ursoaica se coboară, dar un mișel țãran
 Cu-o armã ruginitã sloboade... și îndatã
 Cu puiul său ursoaica pe coaste e culcatã.
 Eu i-am văzut giubeaua și jalnica sa soartã,
 Dar vânătorii noștri se cert ei ne'ncetat,
 Strigând, iarãși la masã, cã dacã n'ar fi moartã,
 Ei negreșit atuncea de ea n'ar fi scãpat.

Publicatã în „Buciumul român“ 23 Ianuarie 1863.

112. MAJESTĂȚII SALE VICTOR EMANOEL

Regele Italiei

Italia de secolii gemeã sub apăsare,
 Abandonat de soartã pãreã al său popor;
 Dar Cel A-tot-puternic, pentru a lui salvare
 Dintre toți te alese, eroice Victor.

Demn de-a ta origine și de ilustru-ți nume,
 O nouã Italie în juru-ți se formã;
 Orice inteligență din orice colț de lume
 Isbânde-le-ți mărețe citi și admirã.

Pãmântul libertãții isbindu-l cu piciorul,
 Dintr'insul legioane scoseși de bravi soldați;
 Te 'ncunjurau vitejii, te adorã poporul,
 Românii tresãrirã simpațizând ca frați !

Turinul ce atuncea l'aveai de capitalã,
 A fost ca Roma-anticã a vitejei școalã;

Ofițeri, soldați din juna noastră-armată
 Au dobândit acolo protecția-Vă 'naltă.

Când pala ta cea lungă pe câmpi de bătălie
 Făceă cărări prin dușmani, trecând ca vijelie;
 Când învingător vesel intrai în vre-o cetate,
 Nesocotind viața pentru-a ei libertate:

Eroii României, cu săbiile goale,
 Din vechile morminte credeam c'or să se scoale
 Și'alătura cu tine, prin fapte de renume,
 Să facă România faimoasă iar în lume.

Bogat de măreți fapte și 'nțelepciune-adâncă
 Mult bine-ai făcut lumii, și vei mai face încă;
 Aspirări legitime în popoli se deșteaptă.
 Roma spre tine cată; te chiamă, te așteaptă !

Primește, mare rege, profunda-mi salutare,
 Urări de fericire, respectul cel mai mare;
 Urări, respect, omagiu ce eu mă cred dator
 Regelui ce ne este de bine făcător !

Publicată de I. Ghica în ediția 1893. Editorul spune în nota că s'a publicat într'o foaie volantă dar nu indică anul. Poate fi 1870, căci în acest an în Decembrie Victor Emanoil II, primul rege al Italiei, a intrat în Roma.

113. MAJESTĂȚII SALE CAROL I REGELE ROMÂNIEI¹

Când România, Sire, Rege v'a aclamat
 Și Dumnezeu din ceruri v'a binecuvântat,
 Eu Vă urez din parte-mi ani mulți, zile frumoase
 Și Domnie bogată în fapte glorioase.

1. Aceste poezii au fost scrise, una cu ocazia proclamării regatului, alta cu ocazia încoronării. S'au publicat de D. Gusti în colecția „Armonii“ Iași 1881.

114. MAJESTĂȚII SALE CAROL I REGELE ROMÂNIEI

Sus pe deal la Catedrală
Văz mulțimea alergând
Ș'armia, a țării fală
Steagul tricolor purtând.

Ce să fiă, ce să fie?
Aastă mare bucurie?
Asta este ziua mare
Este ziua de serbare
Ziua de încoronare;
Tot poporul adunat
Salută azi încântat
Salută el cu ardoare
Pe Regele său cel Mare,
P'al său Rege și Regină
Cărora toți se închină,
Urându-le zile multe,
Zile veseli și plăcute
Cu fericiri necurmăte
Și de glorie bogată.

POSTUME

115. NOAPTEA SFÂNTULUI BOTEZ

Este oara miez de noapte,
Oara tainicelor șoapte,
Oara tainicului vis.

Voi, Români, ce-aveți credință,
Exprimați orice dorință,
Acum tot e cu putință,
Acum cerul e deschis.

Creatoru-acum veghează,
Isus, mâine se botează,

Eu din parte-mi rog ferbinte
Pe Acel a-tot-putinte,
Eu îl rog și îl implor,
Ca să scape astă țară:
De intriga din afară
D'umilintă, de ocară
Și de ori-ce-apăsător;

De contracte 'ngrozitoare,
Credite extraordinare,
Ce tezauru-au secat;
De concesiile medicale,
De comploturi infernale,
Ce ne sânt ades fatale,
Când Ministru-a ordonat;
Și de-abuzul de putere
Ce de 'mprejurări se cere.

Eu voesc realizare
 Dorinței celei mai mare
 Ce țara a exprimat,
 Dorință prin care toate
 Intrigile sânt curmate
 Speranțele 'ncurajate,
 Spionagiul rușinat.
 Să nu mai vedem trădare,
 Nedreptate, apăsare,
 Răii pe cei buni călcând.
 Și trândava moliciune,
 Și plăcerile nebune,
 Care ne aduc rușine,
 Orice merit insultând.

Să piară favoritismul,
 Să se schimbe egoismul
 În simțimânt blând, divin;
 S'avem o dreaptă balanță
 S'avem strânsă alianță,
 Care inimile 'nalță,
 Cu tot poporul creștin.

Voiu ca Țara Românească
 Să poată să se fălească
 Cu cei ce-o reprezentez;
 Și ca legile votate,
 Ca legile confirmate
 Să nu mai fie călcate
 De cei ce le prezentez.

Voiu ca nația română,
 Când va luà stindardu 'n mână
 Pentru drepturile ei,
 Să aibă ajutătoare
 Crucea cea strălucitoare,
 Crucea cea biruitoare,
 Să ajute frații mei.

Rog pe Cel ce se botează
 Și credința înviază
 În tot neamul omenesc
 Să facă să fim mai bine,
 S'avem zile mai senine,
 Tara să nu mai suspine
 În anii ce urmăresc.

Publicată în ediția lui Ion Ghica 1893.

116. INĂLȚIMEI SALE PRINȚULUI STĂPÂNITOR AL MOLDOVEI MIHAIL STURZEA

Astăzi un an se'ncepe și altul se sfârșește,
 Măine trecut vom zice acelui viitor:
 Vremea pe rând înghite ființe ce ea naște,
 Dar Prinți vrednici de slavă trăesc în viitor.

Oricine nu iubește talentu, 'nvățătura,
 Este vrăjmaș al lumii și al lui Dumnezeu,
 Pe om îl necinsteste, întunecă Natura,
 Pământului ce-l poartă cu dânsul îi e greu.

Eu nu-ți sânt supus, Prințe, însă a mea 'nchinare
 Să 'nfățisez la tronu-ți mă socotesc dator:
 Talentele în preajmă-ți iau nouă desvoltare;
 Cu mine te slăvește Românul gânditor.

„Când beau stăpânitorii norodul se îmbată“
 Zicea un prinț rășboinic, poet încorunat.
 Tu cultivezi știința, pilda de tine dată
 Electrică scântee în noi a deșteptat.

Astfel, câteodată râul ce ne desparte,
Ce curge în tăcere măreț și liniștit,
Izbește stânci streine și maluri depărtate
C'un val care din malul Moldovei s'a pornit.

Trăește ani mulți, Prințe, pentru al nostru bine;
Dă, lasă al tău nume la veacuri a-l purtă
Și fă ca omenirea ce 'n urma noastră vine
Să laude trecutul și pomenirea ta.

[1 Ianuarie 1842.]

Publicată în ediția I. Ghica 1893.

MEMORIAL DE CĂLĂTORIE

MEMORIAL DE CĂLĂTORIE

După o preumblare de o lună și jumătate, mă întorsesem în București, locul obișnuit al rezidenței mele. N'apucasen încă ca să mă scutur bine de praf, când îmi aruncaii ochii pe o scrisoare sosită dela Iași în lipsă-mi. Amicul ce mi-o adresă, informat de mai înainte de voiajul nostru, își arată părerea de rău că nu a putut să ne însoțească, și sfârșiă zicând că se mângâie cu ideea că literatura noastră se va îmbogăți cu vre-o producție vrednică de...

Ne înțelegând tocmai bine spiritul celor din urmă fraze, convocai îndată consiliul meu obișnuit, care se compunea de mine și de Ion Ghica, tovarășul călător și statornic părtaș al întâmplărilor bune sau rele. Acî citii menționata scrisoare și cerui opinia adunării; toți, afară de mine, îmi răspunseră astfel: „Înțelesul scrisorii este că tu trebuie „să descrii tot ce ai văzut pe la locurile pe unde ai umblat“. O asemenea opinie din partea consilierilor, în judecata cărora am multă încredere, făcù să-mi cază hârtia din mână.

Ideea de a face o carte sau o broșură mă umplù de fiori, necunoscute oamenilor fericiți cari n'au căzut nici-odată în ispită de a se numi autori, ca să ia un rang pe polițele libreriilor; căci fiecare autor ce se tipărește, odată sau de două ori, și face a se vorbi de dânsul, parcă ar luà o îndatorire către public, și fie cine se crede în drept a-i cere socoteală de întrebuintărea timpului, când el, ce ar putea să facă la mulți aceeași întrebare, n'are curajul nici a deschide gura, fiind sigur că ar auzi drept răspuns că scrisul nu este treaba lor. Dar ca să mă întorc de unde plecasem, ideea de a face o carte mă umplù de fiori; sperând însă că judecătorii se vor fi înșelat ca niște muritori ce sânt mă aruncaii într'un fiacăr și ieșii pe uliță.

Aceasta erà la 30 August 1842, zi și seară în care toată

sufлера eră datoare să se bucure ¹⁾). Toate cunoștințele ce întâlneau îmi strigau de departe: — A ! te-ai întors dela mânăstiri ! Acum să mai vezi ! O să viu să-mi arăți ce-ai lucrat pe acolo. In sfârșit zării pe I. Văcărescu, care amestecat în mulțimea ce privia cu gurile căscate o păcătoasă luminație, părea a alerga după vre-un vers perdut sau după vre-o copilă de 16 anișori.

El asemenea mă oprî și-mi ceru să vază versurile ce nu le făcusem ²⁾). Atunci, în credința că amicii miei aveau dreptate și că sânt negreșit osândit să descriu voiajul nostru, mă întorsei acasă, sigur că luminația își poate urmâ cursul fără de mine.

Apoi se întâmplase să fiu și cam supărat în seara aceea, și-mi eră teamă să nu mă vază astfel jandarmii poliției, cari păzeau pe uliți, și să socotească cu greșeală că sânt un om îndărătnic, care nu se bucură de fericirea publică. Jandarmii au pentru mine ³⁾) niște fiori deosebite, cari îmi aduc aminte că am primit odată vizita unui comisar și unui căpitan de dorobanți șchiop, cari veneau *cu multă plecăciune* să-mi ceară hârtiile ca să vază ce am scris, fiind mari amatori de literatură; și, de atunci, vederea unui om al poliției îmi face impresia unei omizi ce ar cădea pe mine, adecă desgust și cutremur.

Acasă mă gândii serios la datoria ce-mi dovediseră că am; dar, ca să înșel speranța unora, care așteptau versuri; ca să evit bănuelile altora, care nu prea cred adevărurile poezii, (cu toate că proza este asemenea de mincinoasă, cu osebire numai că minciunile celei dintâi mângâie inima și înalță sufletul, iar ale celei din urmă sânt amare și păgubitoare) mă hotărîi în fine să scriu voiajul meu în limbajul d-lui Jourdan, și începuî astfel:

1) Ziua de 30 August eră ziua numelui Domnitorului Al. Ghica (April 1834—Octombrie 1842) și deci serbare națională.

2) In realitate el făcuse câteva poezii în călătorie.

3) Adică „jandarmii îmi produc mie“...

Din copilăria mea auziam vorbindu-se de mănăstirile de peste Olt, de poziția lor, de munți înalți, de peșteri minunate și simțiam un fel de rușine că nu le cunoșteam, eu care cunosc cu osebire toate ulițele și mahalalele capitalei. Așă, gășind pe Ion Ghica cu aceeași dorință, hotărîrăm să facem împreună o expedițiune, el cu un cuget de știință, iar eu ca simplu privitor al naturii sălbatice și admirator al eroilor, cari au zidit acele sfinte locașuri.

Până a nu plecà, am gășit de cuviință să ne înarmăm cu ceva recomandatii, neapărat trebuincioase ca să călătorească cinevã în țară la noi, și ne-am adresat pentru aceasta la d-l Villarà ¹⁾ de a căruia bunăvoință ne credeam siguri. Se poate însă înțelege mirarea noastră, când el ne răspunse că trebuie mai întâiu să ceară voe de mai sus, căci sântem cam bănuți, și poate să nu fie plăcută întreprinderea noastră. Dându-ne cu aceasta să înțelegem că avem de gând să complotăm vre-o răscoală cu pașnicii locuitori ai oltarelor. Ne-am mirat îndestul de o reputație usurpată, care am dobândit-o fără să o căutăm, și aceasta ne-a făcut să gândim, că, dacă libertatea presei ar fi fost ceva mai întinsă, noi am fi putut fără a atinge guvernul, nici religia, nici morala, să demascăm pe acei ce inventează asemenea calomnii, ce interes gășesc în ele, cât de vătămător e soiul acesta de oameni, ce deosebire există între breasla spionilor și calomniatorilor nerușinați, dintre care cei dântâiu se mărginesc a repetà ceeace aud, și cum un guvern care își cunoaște interesul și consultă

1) Numele lui Villarà e întregit. în ed. lui Ghica. În ed. din 1863 e numai V. E vorba de Alecu Villarà, om politic important în acel timp

opinia publică, trebuie să trateze pe cei dintâiu; dar pentru că lucrurile mergeau astfel, aceste reflecții le-am păstrat pentru noi.

Așa, iubite cititor, fără să mai așteptăm deslegarea, ce putea să nu vie, iată-ne într'o frumoasă trăsură (calească care nu eră a noastră), alergând pe drumul cel mare al poștei, trași sau mai bine târiți de opt cai ce aveau multă greutate să se târască singuri. — Ar fi de prisos să vorbesc de starea poștilor; căci prea puțini sânt cari să nu știe de câte ori se desnod ștreangurile, de câte ori se rup hamurile și câți cai rămân pe drum dela o poște până la alta; întru aceasta nu ni s'a întâmplat nimic mai neobișnuit decât altora; dar tăcând despre lucrurile obișnuite, nu mă pot opri de a spune în treacăt câteva amănunte care ne-au interesat.

Căpitanul dela a doua poștă, numită Baciul, pe drumul Slatinei, eră un om foarte glumeț. El aveà vre-o zece câini de o grăsime nepilduită, cari ne-au primit cu lătrături vrednice de câinii cei mai vestiți în istorie; contrastul grăsimii lor cu slăbiciunea cailor, din cari aduserăm cu noi numai cinci, ne făcù să întrebăm pricina, căci bănuiam că poate căpitanul, abuzând de puterea sa, împarte la câini nutrimentul ce se cuvine cailor; dar el, înțelegând cugetarea noastră, intră în odae fără să răspundă, și eși îndată încărcat cu o condică: „Cât pentru câini“, zise, „știți d-voastră că nu mănâncă fân; așa mă puteți crede, că i-am îngrășat eu și călătorii ce trec pe aici; iar pentru cai, am făcut mai deunăzi un raport la casă, arătând starea lor și cerând adăogire la hrană; iată răspunsul ce am primit“. Atunci ne citi un ordin al casei, în care îl dojenia strașnic pentru cererea lui și îi poruncia să nu mai dea crezământ la minciunile surugiilor, cari se silesc să-i dovedească, pentru interesul lor, că sânt caii slabi. „Neputând îmbunătăți starea cailor“, urmă căpitanul,

„mă silesc să îmbunătățesc pe a mea și a câinilor“. Și adevărat, după rotunjimea obrazului său, putea judeca cineva că a descoperit pentru aceasta cel mai bun metod. Așa, mulțumiți de conversația lui, îi poftirăm sănătate și plecarăm.

Eră cinci ore după amiazi: abiă avuserăm timp să ajungem la poștia dela Talpa ¹⁾ unde hotărîrăm să petrecem noaptea. Coborându-ne din trăsură, văzurăm două arcuri de triumf, care decorau două intrări ale poștei. Această vedere, într'un loc ce poartă un nume faimos, scris cu sângele a două nații puternice, întoarse gândul meu spre timpii trecuți; îmi închipuiam că sânt în lagărul viteazului împărat, care a spălat rușinea armelor romane ²⁾, și așteptam să văd acvila taberei fluturând înaintea triumfătorului ³⁾. Dar iluziunea nu ținu mult, căci locuitorii poștei, care n'auziră nici odată vorbind de Daci sau de Romani, îmi spuseră că acele arcuri s'au făcut de curând pentru o onor. persoană, ministru de interne, care în adevăr n'a triumfat în contra nimului, dar a bătut pe mulți surugii, trecând pe acolo, lucru ce făcea tot una după părerea lor. Înșelați în iluziile noastre, căutarăm un loc unde să ne putem despăgubi cu somnul; un umbrar sub care se odihmise strălucita persoană, ne servi spre aceasta. Ne flatam cu speranța că sub un asemenea acoperiș ne vom odihni mai bine decât am merită; dar aci încă o amăgire: avurăm curând prilejul să ne încredințăm că cei mari dorm adesea pe ghimpi; leghioane de purici ne-au muncit toată noaptea; socotiam că Decebal și oștirea lui, ce credea la metempsichosă, au înviat negreșit sub forma

1) *Talpa*. E vorba de comuna Talpa-Bățcoveni, jud. Vlașca. Pe aici trecea drumul de poștă dela București la Craiova.

2) Autorul în ed. 1863 zice „românești“: o eroare de tipar îndreptată de I. Ghica în ed. 1893.

3) Traian la anul 100 după Christos. Cronicarii difer asupra locului acelei lupte. (Nota autorului).

acelor insecte, ca să ne pedepsească; căci nu puteam crede că cercam aceasta din partea armatei lui Traian, care n'ar fi avut nici un interes să-și facă o glumă din repausul nostru, pedepsind fără milostivire pe nevinovații și debili săi strănepoți.

A doua zi, foarte de dimineată, ne grăbirăm a închină arcurile de triumf geniurilor ce triumfaseră de pielea noastră, și a plecă cu repeziciune fără măcar a întoarce ochii spre locul de osândă.

Pe la amiază sosirăm la Slatina, oraș vechiu, dar cel mai anevoe de vizitat ce am văzut vreodată. — Risipit pe coastele dealurilor ce îl înconjoară, orașul înfățișează o vedere împestrițată, și poate mulțumî, privit de departe; însă cele mai multe case, după pozițiunea lor, sânt un fel de baterii, care trebuie să le iei cu asalt, în pericol de a-ți frânge gâtul, dacă din întâmplare vei aveà acolo vreun amic, pe care să dorești a-l vedea.

Pe la anul 1530 trăia în acest oraș un boer anume Vintilă, ce ocupă postul de jude sau judecător, după cum se zicea în idioma părinților noștri. — Simțimentele lui religioase și patriotice erau în genere cunoscute, căci nu erà sărbătoare să lipsească el dela biserică și nu erà ocaziune în care să nu declame împotriva tiraniilor lui Moise I¹⁾. După moartea acestui din urmă, și după scurta domnie a lui Vlad IV²⁾, care se sfârși în undele Dâmboviței, alegătorii prinților, ca să înceteze neunirea ce domnia între ei, deteră tronul acelui boer din Slatina, și Vintilă I fu unul din domnii cei mai țirani și vărsători de sânge³⁾.

În scurtul timp ce zăbovirăm acolo, până să ne aducă caili, văzurăm pe noul Préfect, care trecea în județ, ocolit de o ceată întreagă de dorobanți: tistul sau șeful lor venia în urma trăsorii, ținînd deasupra capului și înfățișând

1) Moise I a domnit între 1529—1530.

2) Vlad IV e în realitate VII, zis *Innecatul* (Domn 1530—1532.)

3) Vintilă a domnit sub numele de Vlad VIII între 1532—1535.

fără rușine orășenilor vederea unei mobile misterioase, ce da tuturor să înțeleagă că d-l cârmuitor este supus la slăbiciuni, cari îl apucă adeseori în mijlocul târgului.

Acum eram aproape de România mică. Această parte a țării e cea mai bogată în suvenir istorice; mânăstirile ei, pădurile, munții, râurile ce o adapă, toate poartă un caracter de sălbăticiune și de mărire. Cântecul haiducilor, tradițiile populare, costumul pitoresc al pandurilor, toate arată un popor născut pentru arme și demn de a le purta. Valoroșii Buzești, nobili cavaleri ai patriei și ai libertății; preotul Farcaș, general al Românilor; bătrânul Manta, banul Craiovei, spaima Tătarilor, și amicul lui Mihaiu Vi-teazul; și însuși acel Mihai, fala oștirilor și eroul Crești-nătății, sânt fii ai acelu pământ.

Impacienți dar de a vizita teatrul atâtor întâmplări mari, a vedea locul nașterii atâtor bărbați demni de comemorare, ne pornirăm curând dela Slatina, și sosirăm la 7 ore pe marginea Oltului, care în acel loc este de o lățime ca la 200 picioare. Aci, până să tragă podul, ce se află de ordinar de cealaltă parte ¹⁾, ne ocuparăm privind un mureș apus de soare. Soarele, înconjurat de nori vineți, avea o față sângerată și formă în unde o coloană de aur, ce se părea că este dintr'un vulcan de flacări. Apoi, când fu aproape a se ascunde, norii rămași deasupra-i, subțindu-se și întinzându-se ca o pânză de păiajeni, îi formară o diademă strălucită de diferite colori. Valurile, cu o șoaptă înneată, se sfărâmau de mal, și tăcerea misterioasă ce domnea împrejur predispunea sufletul la cugetările melancolice care ne coprinseseră, când, după puțin umblet, sosirăm la locul numit Drăgășani, loc cunoscut de iubitorii petrecerilor pentru dealurile lui și calitatea vinurilor, iar de amicii omenirii nefericite pentru moartea atâtor atleți ai libertății Grecilor.

1) Până atunci nu se făcuse podul slătător. (Nota autorulu).

Noaptea ne ascundeà vederea obiectelor, dar cerul erà limpede, și stelele scânteietoare păreau a-și ațintă căutătura spre câmpul de rezbel. Din când în când câte unul din acele focuri, care călătoresc în spațiu, se desfăceà din tărie, lăsând după dânsul o urmă luminoasă, și se coborà a vizitã batalionul sacru prefăcut în țărână.

A doua zi cercetarăm cu deamăruntul locul acela: nici o urmă nu arătã că aici a fost începutul luptei pentru libertate; plugul a trecut peste oasele Grecilor, și sângele lor nutrește semănăturile; o singură cruce înnegrită de timp e monumentul ce-l arată locuitorii care au fost martori întâmplărilor de atunci. Simbol al păcii, ea unește sub umbra sa pe Turci și pe Creștini, care se odihnesc împreună în liniștea morții, marele împăciuator al patimilor și sfârșit al luptelor omenești.

Am auzit pe mulți condamnând entuziasmul unui istoric, care pune batalionul dela Drăgășani în aceeași linie cu batalionul Tebanilor, Spartaților dela Termopile și cu garda împărătească dela Vaterlo¹⁾. Cu toate acestea sânt de părerea lui. Trebuie să facă cinevã o comparație relativă, trebuie să judece că o mică oștire rău armată, streină de tot felul de tactică și având a se lupta în contra unei mulțimi de zece ori mai mare, e tot atât demnă de laudă ca și acele faimoase batalioane, care în fine n'au făcut alt decât a muri până la unul ca și cei dela Drăgășani. Grecia le este datoare onoarea întreprinderii. Cele din urmă strigări ale lor au mișcat munții Epirului și inima lui Botari, și au făcut să nască soldați din fiecare stâncă. Dar oamenii înțeleg anevoe și rãd bucuros de întreprinderi al căror sfârșit li se pare chimeric; numai spiritul libertății urmează un punct luminos prin mulțimea anevoințelor; numai el singur inspiră curajul a semănã fără a cu-

1) *Vaterlo*, ortografiat după obiceiul timpului în loc de *Waterloo*.

lege; și acei care mor pentru libertatea unei națiuni sânt demni a trăi în memoria națiunilor.

Puțin mai înainte de valea unde odihnesc jertfele oamenilor, pe marginea unui pod, ne oprirăm la vederea unei jertfe a naturii sau mai bine a întâmplării: acesta era un copil ca de zece ani, născut fără mâini. Mila ce el inspira este amestecată de groază: în locul umărului drept aveă un deget de forma degetului celui mare al mâinei, și se slujiă de dânsul cu o iuțeală deosebită. Îi aruncarăm un sfaț, pe care îl luă cu gura; apoi plecându-și puțin capul, îl aruncă după deget; întinzând piciorul apucă pâinea ce-i deterăm și fără cea mai mică greutate o duse la gură. În poziția ce aveă atunci și după furia cu care mușcă din pâine, semănă mai mult o fiară sălbatecă sau o pasăre carnivoră decât ființă cuvântătoare. În staturi, unde mijloacele iartă a aveă instituturi pentru asemenea oameni nedreptățiți de natură, acest nenorocit și-ar ține viața învățând vre-un meșteșug potrivit facultăților ce-i mai rămân; dar, acolo unde se află, eră în pericol a muri de foame și de frig, dacă sătenii dimprejur nu ar fi îngrijit de hrana lui.

În același zi sosirăm la Ocnele mari²⁾, unde fuserăm primiți și tratați ca niște mari prinți, mulțumită d-lui Oteteleşeanu, care ținea acele ocne și cu care uitasem să spui că veniserăm până acolo. Două zile am întrebuințat a vizită locurile și munții dimprejur. Pe vârful lor se văd două mici schituri: unul făcut de spătarul Mihai Cantacuzino și numit Titireciu, spre mulțumire că în timpul fugii sale în Transilvania, pe la 1677, s'a ascuns câteva zile în acele păduri și a scăpat de sateliții ce Duca Vodă pornise după dânsul, și pentru că luaseră sfârșit nenorocirile familiei sale; iar cellalt schit, mult mai nou, s'a clădit de un călugăr, al cărui nume nu l-am găsit.

2) Ocnele mari la Râmnicul-Vâlci (Nota autorului).

Ion Ghica, încântat atât de maniera cât și de frumusețea cămărășitei, i-a făcut pe ascuns portretul. E de prisos să laud talentul pictorului; vă spui numai că, după ce mi-a arătat portretul, zicându-mi că este femeia cămărașului, pe care o vedeam în tot ceasul, m'am încredințat că amicul meu este un mare politic, un bun matematic, un bun mineralog, în sfârșit că este orice alt afară de pictor.

După aceasta, ca să nu lăsăm nimic nevăzut, ne coborâm în ocnă, care e de o adâncime ca de 30 stânjani ¹⁾. Se auzise că guvernul avea de gând să ne-o dea drept lăcaș, cu prilejul unui complot chimeric, și îmi aduc aminte că această idee era atât de întemeiată, încât mulți cari nu mă văzuseră pe afară, se mirau când mă întâlneau, și în mirarea lor aveau un aer care părea a zice: ce păcat că nu sânteți acolo! Așa nu vrurăm să pierdem ocazia de a face cunoștința unei mine, atât de triste pentru cei cari o locuiesc și atât de profitabilă pentru d-nul Oteteleşeanu, care o exploatează.

După aceasta, ne adunarăm în formă de tribunal ca să cercetăm reclamația unui ciocănaș, care se plângea că l-a lăsat femeea sa. Făcând toate protestațiile de buna sa purtare în timpul unei scurte căsătorii, conchidea zicând că trebuie să se îndatoreze femeia a veni să locuiască cu dânsul. — Dar ce vină îți găsește? îl întrebaram. — Nici o vină alta decât că nu mă mai va și că s'a împlinit sorocul. — Dar ce soroc? — Pentru că, să vedeți D-voastră, noi ne luaserăm cu învoială să trăim împreună doi ani, și de ne-o plăcea, să mai trăim; acum, pentru că ei nu-i mai place, zice că s'a împlinit sorocul; dar eu știu bine că mai este o lună; și am făcut cu dânsa cheltueli de care trebuie să mă despăgubesc. — Preotului care v'a cununat spusu-i-ați învoiala? — Ba nu; pentru că,

1) Până atunci mina nu era sistematică și te coborai într'insa cu frânghia. (Nota autorului).

să vedeți D-voastră, nu ne-a cununat nici un preot, numai după ce am făcut vorba între noi, Ilinca s'a mutat acasă la mine.

O asemenea demoralizație sau *fourierism*, în mijlocul munților și la oameni cari n'au nici o idee de *Fourier*, ne-a făcut să ne gândim mult la starea civilizației noastre. Dar aceasta nu fu singura distracție ce avurăm acolo.

Intre micii funcționari ce veniră să se închine înaintea d-lui Oteteleşeanu ¹⁾, era unul îmbrăcat boerește, și, după aerul său de mândrie, părea a se socoti mai presus decât toți ceilalți. Intrebând despre dânsul aflarăm că se numește Banul Nicolae și că mândria lui nu este neînte-meiată, căci este, sau a fost aproape să fie, *Ban Mare*. Imprejurarea urmează astfel: el aveà amicitie cu un beilicciu ²⁾ turc; protectorul acestui turc, ajutat de desele revoluții ale saraiului, deveni vizir, și protejatul, mare hasnatar; atunci Nicolae al nostru, mergând cu unt și cu miere la Constantinopol, rugă pe amicul său să facă ceva pentru dânsul, și acesta îl recomandă bucuros Marelui Vizir. Nicolae dar se învrednici a sărută poala acelu înalt funcționar, care, în considerația favoritului său, îl întrebă ce post este mai mare în țară. — Domn, răspuse Nicolae. — Știu, zise vizirul, dar Domn nu pot să te fac, căci cel de acum este sprijinit de mai multe puteri; spune-mi însă, după Domn, cine este mai mare la voi? — Mitropolitul. — Mitropolit să fii *bre!* — Să mă ierți, înălțimea ta, dar acesta este un rang bisericesc și trebuie să fie cineva călugăr și să treacă prin toate treptele; apoi să fie consacrat de Patriarh. — Nu strică nimic; trimiț eu la Patriarh să le facă toate acestea într'o zi. — Dar aceasta ar fi împotriva religiei noastre. — Spune dar rangul mirenesc cel mai mare. — Acest rang este *Ban*. — Ei bine,

1) Numele de Oteteleşanu, întregit după ed. lui Ghica.

2) *Beilicciu*: agent care încasează dări pentru Domn.

Ban să fii ! — Atunci porunci de aduseră un caftan de postav roșu, cu care îmbracă pe Nicolae; apoi îi dete o scrisoare de recomandație către Prințul Caragea. Sosind în București, Nicolae duse scrisoarea la Prințul, care, după citirea ei prin dragoman, îi propuse să-l facă Serdar și Vătaf de plaiu; dar el răspunse că nu poate primi nimic mai jos de Bănie. In zadar i-au dat să înțeleagă că aceasta este împotriva legilor țării, că e peste putință. Nicolae nu se înduplecă. Așa, Domnul supărându-se, ordonă să-l așeze într'o căruță de *poștie*, și-l porni la o mânăstire; iar vizirului îi răspunse că recomandatul său este un hain și nemulțumitor către Inalta Poartă, pentru care s'a și pedepsit.

Sânt 190 de ani de când într'o seară de toamnă ploioasă și friguroasă, trei călăreți urmați fiecare de câte o slugă intrau în strâmtoarea acestor stânci. Pătrunși de ploae până la oase și sfâșiind cu pintenii coastele obosiților armăsari, ei aruncau în urmă-le căutăături speriate, se păreau a fugi de o mare primejdie. Sosind la locul unde este azi mina, o luară în stânga pe muche și se înfundară în desimea cea mai întunecată a pădurii.

— Să ne oprim aici zise unii dintr'înșii, care se părea mai în vârstă; caii nu sânt în stare să ne mai ducă, al meu a căzut de tot; apoi pe ăst întuneric, necunoscând bine drumurile, poate să cădem în vreo prăpastie.

— Prea bine, răspunse cel mai june; eu însă nu sânt liniștit până nu vom pune piciorul pe hotarul Transilvaniei; mi-e teamă în tot minutul să n'aud umblitul sateliților lui Duca; dar în sfârșit nu putem face altfel.

Atunci descălecară toți și, legând caii de copaci, se trântiră pe iarbă, cu capetele rezemate de buturugi, și înfășurați în ghebele ce le slujeau de mantale. — E frig aici, zise cel mai june. — Și căpătâiul meu nu e nici de cum moale, adăogă cel de al doilea. — Căpătâiul tău, Matei,

este mai moale decât acela ce îl avu la Znagov nenorocitul nostru tată, răspunse cel mai mare; și ție, George, trebuie să-ți fie mult mai cald decât în tenmița lui Gr. Ghica, sau în acea care ne pregătiă câinele de Duca. În adevăr, fraților, când mă gândesc la relele ce a suferit familia noastră pe nedreptate, îmi vine să crez că este o ursită care gonește neîncetat pe unele familii. — Asta poate să fie, zise Matei, dar când vei cercetă mai de aproape, găsești că unele le pățim pe dreptate. Tatăl nostru, care a fost om bun și drept, a făcut țării un rău cum nu-i putea face cel mai vrăjmaș: i-a dat un domn care a lăsat-o în sapă de lemn, care a intrigat chiar în potriva tată-său și l-a defăimat ca să-l scoată din domnie, și care a plătit făcătorului său de bine cu moarte. Fratele nostru Drăghici mijloci asemenea pentru un alt tâlhar, și plata îi fu tot aceeași; în sfârșit, nelegiuitul Duca este dator domnia iar unuia din familia noastră, și de aceea noi acum fugim în țări streine și ne ascundem în pustietăți ca niște făcători de rele.

În astfel de convorbire petrecură acei trei oameni o noapte turburată, deschizând urechea la orice sgomot și ascultând cu bătae de inimă șoapta vântului printre frunze.

Încă nu se luminase de ziuă și ei erau călări pe potecile cele mai ascunse ale munților. Norocirea îi ajută de astă dată și ajunseră la hotar, de unde intrară în Transilvania. După câțva timp soarta familiei lor și a țării luă o față zâmbitoare, sub domnia lui Șerban II, și spătarul Mihai Cantacuzino, ce se întorsese cu frații săi, zidi schitul Tîtirciu în locul, unde au petrecut noaptea în vremea nevoii.

După o ședere de două zile într'un loc unde ne aflam foarte bine și unde am fi putut zăbovi mai mult, plecarăm într'un după prânz, și petrecând noaptea în orașul Râmnicu-Vâlcei, a doua zi ne pornirăm la mănăstiri, după ce ne luarăm adio dela d-l Oteteleşeanu, cu care veniserăm

până acolo, dela caleașca d-sale, dela dulcețile d-sale, în fine dela toate bunurile cari fac viața materială, pentru care făcuserăm un drum de ocol, ce trebuie să îi obosit pe cititor mai mult decât pe noi.

C O Z I A.

Ca la trei ore departe de Râmnic, pe un braț de pământ ce din poalele Carpaților se întinde deasupra Oltului, este zidită Cozia. Ca operă de arhitectură, mănăstirea aceasta nu diferă întru nimic de cele mai multe. Numai numele fondatorului deșteaptă niște suveniri mărețe, nutrite încă de sgomotul valurilor, care udă înaltele ziduri și se închină în treacăt țărânei eroilor. De cealaltă parte a râului, un șir de munți acoperiți de arbori, formează mănăstirii o statornică barieră, care o apără despre răsărit și oprește razele soarelui de a turbură fără timp repausul părinților. Oltul, în mărețele lui capriții, aci desfășură cu fală undele sale, aci strecurându-se ca un șarpe printre două stânci, ce se par a seîmpreună ca să-i închiză drumul, își răsbună prin urlate sălbatece de strâmtorirea ce suferă, și spărgându-se cu furie de petroasele lor temelii, pare a le amenința că, ajutat de timp, va surpă odată culmea și trufia lor.

În cea d'întâi intrare, la ușa bisericii, este un tron de piatră, și vulturul cu două capete ține de-asupra-i coroana regală. În acel tron spun că se odihniă Mircea, care se află picturat în întrul bisericii, june încă, după cum eră când a fundat-o ¹⁾. Statura lui e de mijloc, chipul blând și voios, ochii mari și albaștri, părul castaniu blond și buclat. O parte din îmbrăcămintea lui e vechiul costum al cavalerilor cruciați; veștmânt scurt și spată, călțuni și

1) La 1386. (Nota autorului)

culți, la genuchi are cusuți în fir vulturi cu două capete, pe deasupra poartă mantie roșie cu mărginară de aur și pe cap o coroană. Valorosul domn este înmormântat în biserică, în cea dintâi intrare: două mari petre acoper mormântul. Inscripțiunea uneia a început a se șterge, încât abiă poți descifra câte-va cuvinte și numele Mircea, iar pe cealaltă se citesc deslușit aceste cuvinte: „*Aici odihnește Maica Teofana călugărița cu fie-sa Doamna Florica și fiul său Nicolae Vodă, leat 1625*”²⁾). Descoperire neașteptată și plăcută! Familia lui Mihaiu Viteazul în același mormânt cu bătrânul Mircea! Deși o istorie zice că Doamna Florica a murit în sclavie la Hanul Tătăresc, căruia se trimesese în dar de Sigismund Bathori în urma bătăliei dela Guruslău, dar se vede că, sau Mihaiu însuși a reușit s'o scape cu promisiuni trimise Hanului prin deputații săi, sau că Radul Șerban I, moștenitorul tronului, și boierii țării, au liberat-o cu dare de bani, crezând că este o desonoare generală să se afle în mâinile Tătarilor familia unui astfel de om. Cât pentru maica lui, Teodora, pe care în anul 1599, în timpul cutezătoarei expediții în Transilvania, o trimesese spre siguranță la Cozia, este de crezut că, amărită de moartea dureroasă și timpurie a fiului său, după care ea mai trăi doi ani, a îmbrățișat viața călugărească și s'a înmormântat acolo lângă un principe de aceeași familie și valoros ca și fiul său.

Aci se păstrează asemenea comemorarea aceluși principe religios, amic al S-tului Nifon și cel mai fanatic fondator de biserică.

Am văzut cu părere de rău că, pentru o mânăstire cu venit de 4 sau 500.000 lei, Cozia nu eră îndestul de bine ținută; picături de ploae și-au lăsat urmele pe pereții camerelor celor mai bune și lumina zilei speră să intre curând în biserică prin locurile cele mai oprite. Părintele

2) Data s'a îndreptat după ed. Ghica. În textul din 1863 este 1425.

Ipolit, economul, care după cunoștințele sale ni s'a părut demn de postul ce ocupă, ne spuse că aceasta nu este culpa egumenilor din diferite timpuri, și spre dovadă ne încredință că unii dintr'înșii au murit săraci ca *Aristid cel drept*. Aceasta însă nu opriă banii mănăstirii de a se cheltui, căci părinții egumeni, spre a se ține în posturile lor, erau nevoiți adesea ori să dea sume mari la unele persoane. Intrebarăm de ce cuvioșii părinți nu-și dau demisia din egumenie, când li se cerea să întrebuinteze rău venitul bisericii? Dar o asemenea abnegație de sine se părù ca un lucru peste puțină părintelui Ipolit, și ca să ne încredințeze că astfel merg lucrurile lumii, ne zise cu cea mai profundă umilință: „Veți vedea d-voastră și cele-„, lalte mănăstiri, dar credeți că, dacă la noi pică, la Bis-„, trița plouă“. Nemulțumiți de această rațiune, eram să răspundem prin mai multe moralități, când ne aruncarăm ochii la un aruncător de apă plin de cei mai frumoși păstrăvi, care jucând și sărind se părea că protestau în contra imprudentelor noastre cuvinte. Această vedere ne pătrunse până în suflet, opri nemulțumirea pe buzele murmurătorilor și împacă spiritul nostru cu starea lucrurilor de acum.

După un prânz de acelea ce nu se șterg ușor din memorie, ne aruncarăm într'o luntre, însoțiți de un june călugăr, și trecurăm pe malul din stânga, ca să vizităm un metoh al Coziei, numit Ovedenia, ce se află pe coasta muntelui în desimea pădurii. După ce mergi câtvă pe marginea râului, te sui pe un fel de galerie tăiată în peatră, care negreșit face parte din drumul Romanilor; apoi o scară cu câteva trepte iarăși de peatră facilitează suirea pe o măreață terasă, spânzurată ca printr'un farmec d'asupra abisului. Aci sânt stâncile ce, privite din foisorul mănăstirii, se par a se împreună ca să oprească Oltul. La spatele terasei pe culmea muntelui se văd rămășițele unei zidiri ce se numește „Turnul lui Traian“, loc de observare demn

de acei oameni, în care toate erau mari, virtuți ca și crime.

Ca să vorbim ceva cu călugărul ce ne însoția, îl întrebăm ce mână puternică a făcut acel drum ?

— Traian, ne răspunse al. Până aci foarte bine; dar noi adăogărăm: și în ce timp ? — În timpul când se bătea cu Mircea. — Dar Mircea a trăit cu o mie de ani mai în urmă ! — Aceasta nu face nimic, Dumnezeu a putut să învieze pe Traian. Aci părintele ne lăsă fără cuvânt, căci, deși se vedeă ușurel în istorie, dar erà bine întemeiat în credință, și în contra minunilor noi nu ne puteam pune. Adevărat, ar fi frumos lucru să învieze câțiva domnitori cari au fost apărătorii națiunii, dar ia închipuiți-vă pe Tepeș și alți asemenea lui eșind din pământ ca să ne măcelărească. Sânt incredințat că ne-ar socoti oameni fără de gust și că n'ar lăsă să se pearză astfel datinele strămoșești.

Ne trebui mai mult de o oră până să ajungem la Ovedenia, mic schit locuit de vre-o zece călugări și fundat de Mitropolitul Varlaam ¹⁾ pe la anul 1675, în timpul domniei lui Duca-Vodă. Părinții, în buna lor voință de a ne arătă tot ce au mai interesant, ne duseră la două chiliuțe făcute în peatră, cari, în termeni bisericesti se numesc *peșteri*; una din ele, încă neterminată, se lucrează cu cheltuiala unui boier din Râmnic. Am făcut observație părinților că, cu 600 de lei, ce ziceau că s'au cheltuit la dânsa, putea acel boier să facă 5 sau 6 camere, când în chilia de peatră abia te poți învârti. Dar opinia părinților erà cu totul contrarie; ei considerau scobitura în peatră ca cea mai complectă probă de cuvioșie și cel mai mare serviciu ce poate cineva să facă lui Dumnezeu. Cu un cuvânt, un om care face o peșteră, oricum ar fi trăit în lumea aceasta, este sigur că va fi mântuit în cea viitoare. Aceste cuvinte semănau zise ca să ne îndemne și pe noi

1) Mitrop. Varlaam a pãstorit între 1673—1679.

la asemenea faptă; dar din nefericire ne lipsiau și mijloace și voința de a pune în lucrare îndemnul. Ca să nu fim însă crezuți de eretici, dederăm ceva părinților ca să ne comemoreze. — „Aveți și ceva morți“ ne întrebară. — „Avem, dar pentru că au murit de mult, i-au comemorat „alți preoți“. „Asta nu face nimic; noi aici n'avem nicio „treabă și putem să ne rugăm pentru dânșii“.

Acum eră târziu ca să mai pierdem timpul în vorbe; luarăm dar binecuvântarea părinților, promițându-le a cugctă mai serios la fundarea unei peșteri, și ne întoarse-
răm la mânăstire.

Ziua începuse a se ascunde după munții dela apus, mai luminând încă puțin culmile cele din față. Apropierea se-
rei da obiectelor colore fantastice și deșteptă nenumăra-
tele voci ale singurătății. Hotărâți a plecà a doua zi dela
Cozia, ne mai suirăm odată în foisorul ce dă asupra Ol-
tului; de acolo preumblarăm căutătura noastră pe deșe-
tele-i țarmuri, și, îndeplinind lipsa talentului cu entuzias-
mul pentru gloria națională, plătirăm un tribut de laude
măritate valorosului Mircea, prin poezia intitulată Umbră
lui Mircea Sau o seară la Cozia.

MÂNĂSTIREA DINTR'UN LEMN.

Mulțumiți de buna petrecere dela Cozia, ne pornirăm
de acolo în dispozițiile cele mai bune, și, întorcându-ne
prin Râmnic, luarăm drumul mânăstirii Dintr'un lemn, care
este în depărtare ca la două poște dela cea dintâiu mâ-
năstire. Depărtându-ne de oraș și lăsând Oltul în stânga
noastră, perspectiva luă altă față. Acum n'aveam a mai
vedea nici munți înalți, nici ape mărețe. Râuri multe, dar
mici, care curg în deosebite direcții, care aci se împreună,
aci se despart și se întâlnesc iară, ca să intre deodată
în râul cel mare; dealuri; în proporția apelor, dar împodo-

bite de crânguri frumoase; în sfârșit, toate mici, dar toate cochete și elegante: iată ce întâlnești dela Cozia până la mânăstirea Dintr'un-lemn, așezată asemenea în marginea unui deal.

Ca să luăm lucrurile pe rând, trebuie mai întâi să vorbim de tradiția ce se păstrează asupra zidirii acestei mânăstiri.

Cu vreo treizeci de ani înainte de a se zidi biserica, un cioban își avea stâna în locul acela pe coasta dealului. Într'o noapte i se înfățișă în vis Maica Mântuitorului, poruncindu-i să taie stejarul cel mare ce era lângă stână. Ciobanul însă nu socoti de cuviință a se osteni să execute porunca; dar visul se repetă în mai multe rânduri, amenințându-l cu pedepse, care îl făcură să se arăte ascultător. Abia lovi de câteva ori cu securea, și copaciul ce eră sec căzù. În mijlocul lui se găsi o icoană, pe care ciobanul o aduse la biserica satului; dar noaptea, aceeași viziune i se arătă, poruncindu-i să facă biserică în locul unde a fost copaciul; ducându-se la acel loc, găsi iarăși icoana ce dispăruse din biserică. Atunci, ajutat de tovarășii săi, ciobanul făcu o bisericuță de lemn, ce se vede încă pe deal din susul mânăstirii; pe rădăcina stejarului este zidit oltarul, și multe minuni s'au făcut atunci de către icoana aceea...

Mai în jos de biserica de lemn, este un alt stejar vechiu, nepot al celui tăiat, fiindcă se trage din rădăcinile lui; acesta asemenea face minuni, întocmai ca răposatul unchiul său; între altele este una de care starița și celelalte maici ne-au încredințat. Ele spun, dar, că, în timpul ocupației turcești, pe la 1822, unul dintre ei, având trebuință de lemne, a voit să-și facă provizie din copaciul cel sfânt. În zadar i s'a zis că aceasta este o nelegiuire grozavă, Turcul, care nu-și aducea aminte să i se fi citit în Coran asemenea lucruri, s'apucă de tăiat; dar la cea d'întâiu lovitură, toporul îi sări din mâini și el căzù mort. Căpetenia Musulmanilor, ca să răzbune nenorocirea mor-

tului, îndatoră pe maice de-l plătiră cu trei sute lei, căci, deși era bine încredințat că nu l-au tăiat ele, dar zicea că astfel o cere dreptatea, fiindcă copaciul este al mănăstirii.

Ce puțin de această minune nu ne puturăm îndoii, căci toate maicele țineau minte că au plătit bani.

La sosirea noastră acolo, găsirăm patru dame Craiovence, cari făcură sfântul pelerinaj pentru deosebite pricini. Am avut plăcerea a le însoți la vizita ce au dat minunatului stejar, din care, cu multă devoție, au rupt câte-va frunze, s'au închinat, le-au sărutat, și le-au băgat în sân.

Mateiu Basarab, prinț religios, ca cei mai mulți din timpii vechi, auzind de aflarea icoanei de care vorbirăm, fondă, pe la anul 1640, în poalele dealului, în josul bisericii de lemn, o frumoasă biserică, în care se vede că icoana a primit să fie mutată. Devoția credincioșilor, și mai ales a femeilor credincioase, a împodobit cu cercei de smaranduri, coleturi și diademe scumpe, această veche icoană, îmbrăcată peste tot în argint de Logofățul C. Câmpineanu.

Înăuntrul bisericii, în dreapta, se vede un mormânt, a cărui inscripție abia se citește: pe peatră, la cap, este săpată o cunună, în ea vulturul, și de amândouă părțile câte un cheruvim. Acest mormânt este al familiei tale, viteazule Șerban, prinț demn a te odihni în sfântul lăcaș zidit de Mateiu Basarab. Timpul și oamenii ți-au lipsit pentru liberarea noastră, dar Românii îți vor fi totdeauna recunoscători pentru bunele tale cugetări; tu știai că lumina și învățătura, vrăjmași ai tiraniei, sânt prieteni și reazăm ai prinților celor buni. Ocolit de învățați străini, onorând și încurajând pe ai țării tale, introducând artele și întemeiând școale pentru educația publică, tu ai vrut să formezi cetățeni, și ai fost din micul număr de prinți începători ai civilizației și fala noroadelor. Odihnește în pace, măreață umbră, ocolită ca de atâtea diademe de suvenirile faptelor tale; și, când bolta bisericii răsună de gloria Dumnezeirii, când credincioșii își fac rugăciunea

în limba părinților noștri, când înțelegem aceea ce vrem și aceea ce zicem, gândește atunci cu mulțumire că numele tău ne va fi totdeauna scump, pe câtă vreme vom fi Români și vom avea o limbă.

Mănăstirea are un aer de veselie, și se ține în starea cea mai bună, în curățenia cea mai plăcută. Aceasta face onoarea stariței de acum și dovedește că femeile au pentru îngrijirea casnică un dar deosebit, la care bărbații sau nu vor, sau nu pot a ajunge. Acolo locuiesc vreo nouăzeci de maici, și eu nu îndemn pe nimeni să le viziteze, de voiește a-și mântui sufletul; multe din ele sânt june, multe încă copile, cari nu știu nici cum, nici pentru ce se află acolo.

Ar fi de trebuință să ridice cineva glasul împotriva nedreptului obicei de a închină la slujba lui Dumnezeu niște ființe a căror judecată încă slabă, nici știe prețui mărimea îndatoririlor, nici poate avea libertatea alegerii; cu cât mai ales de vom zice că multe sânt silite de părinții lor să îmbrățișeze această viață! Oare pentru greșalele ce pot face și păcatele în care pot cădea, cine trebuie să răspundă, ele, sau părinții? Când în ochii acoperiți de vălul fecieriei arde focul dorințelor, când sub rasa călugărească bate o inimă fierbinte, oare sânt ele de osândit dacă, în loc de rugăciuni sfinte, de cugetări cerești, duc la oltar suspinuri înecate și patimi osândite? A fi primite acolo femeile, care, desgustate de lume și de nenorociri, își aleg azilul acesta ca liman de scăpare, sau acelea ce au o aplecare hotărâtă pentru viața din mănăstiri, nimic mai bun; pentru aceea s'au înzestrat de fondatorii lor cu dări și venituri; dar ca un tată, spre a-și împușina cheltuelile, spre a scăpa de grijile înzestrării, să sacrifice pe una din fiicele sale ca să norocească pe alta, aceasta mi se pare a păcătui de o potrivă înaintea oamenilor și înaintea lui Dumnezeu. Multe nenorociri, ca să nu zic crime, s'au întâmplat din pricina acestui necreștinesc obicei.

Un boier bătrân, cu care vorbiam despre aceste lucruri îmi dete un manuscris, în care citii următoarea nuvelă, ce mi se părû a meritâ să fie cunoscută și pe care o înserai aici, modificând puțin stilul manuscrisului, ce erâ anevoe de înteles.

FRAGMENT DINTR'O NUVELĂ INTITULATĂ
„CĂLUGĂRIȚA“.

„Aceasta erâ în timpul domniei fericitului, sau ca să zic mai bine, a nenorocitului Prinț Constantin Brâncoveanul, pe care l-am cunoscut în viață și l-am plâns după moarte.

„Să ne aducem puțin aminte de puterea familiei lui, de nenumăratele lui bogății, de dulcele unei lungi vieți pline de desfătări, și vom mărturisî că soarta nu puteâ face nimic mai mult pentru un Cris¹⁾ modern. Apoi să ne întoarcem cu gândul în capitala Sultanilor la leatul 1714; să vedem un bătrân cu o fizionomie măreață, cu barba lungă, cu părul alb, ce îi cădeâ în plete pe umeri, înaintând către locul osândeii, ocolit de fiii și de nepoții săi; să vedem capetele acelor copii căzând câte unul, unul înaintea bătrânului, și sângele lor stropind hainele nenorocitului tată, martur deznădăjduit al sfârșitului lor; să-l vedem în minutul morții, aruncând o dureroasă privire asupra celui din urmă copil care-i mai rămăsese, îmbrățișându-l cu cea din urmă îmbrățișare, și întinzând capul la satârul gealatului; să le vedem acestea și vom zice cu un filosof: „Nu ferici pe nimeni înaintea sfârșitului!“ Dar curagiul cu care știu a muri și statornicia ce avû în religia sa furâ demne de un vechiu creștin și spălară o crimă²⁾.

„Familia Corbenilor erâ una din cele mai însemnate sub

1) Cris: Cresus.

2) Se zice că C. Brâncoveanul a fost unul din pricinuitoarii morții unchiului său Șerban II. (Nota Autorului.)

domnia acestui Prinț, și soția marelui logofăt Corbeanu, pe lângă o bunătațe naturală, avea acea aplecare la faceri de bine, care o dobândise în soțietatea prințeselor Brâncoveșce; pentru biserici mai ales, nici un sacrificiu nu i se părea mare, și toată părerea de rău îi eră că nu poate să închine la mânăstiri atâtea moșii câte ar fi dorit. Locul de întâlnire al călugărițelor din toate părțile eră casa sa, sigure fiind că vor găsi acolo tot ajutorul și înlesnirile de cari ar avea trebuință.

„Două fete și un băiat compuneau această familie; fata cea mai mare, Elena, în vârstă de 17 ani, eră nu numai frumoasă, nu numai că moștenise calitățile sufletești ale mamei, dar se află încă împodobită cu învățătura câtă se putea dobândi pe acele vremi. Mulți juni s'ar fi socotit norociți să o ia de soție; dar atunci zestrea nu eră cea dintâi condiție a căsătoriei, și ei ar fi vrut mai întâiu să se încredințeze de pot fi plăcuți, — lucru cam anevoie într'o epocă, când adunările erau rare și când fetele, departe de închinăciunile cele viclene și interesante ale bărbaților, n'aveau altă societate decât a mumelor sau a tovarășelor de copilărie.

„Apoi, cum prin toate aceste greutăți, junele Leurdeanu găsi prilej a face pe Elena să gândească la dânsul, acesta eră secretul amorului, și îl cunosc toți aceia care au iubit vreodată. El nu eră mai frumos decât ceilalți juni, dar se deosibiă din mulțimea lor prin niște sentimente romantice și un caracter cavaleresc, daruri deopotrivă prețuite de femei, cel dintâi, pentru că răspunde la viața lor de iluzii, și cel de al doilea, pentru că femeile, neputând dobândi singure gloria, iubesc chiar umbra ei în aceia cari o au sau cari se par vrednici a o avea; și junele amarez se purtase ca un brav în bătălia din 21 August 1690, bătălie în care Românii câștigară o biruință strălucită asupra Nemților¹⁾.

1) E vorba de luptele Turcilor contra Austriacilor, la care lupte participă și Brâncoveanu cu oștirea sa.

„Apoi, afară de aceste cuvinte, poate că Leurdeanu avea facultatea a iubi mai mult decât alții; poate că pătrunderea femeiască descoperise în el o inimă tânără și neprefăcută. Adevărat, în adunări el niciodată nu pomeniă numele Elenei, ba încă se părea a cercă un fel de supărare și mânie când auziă pe alții numărând frumusețile ei; dar pentru acel ce s'ar fi interesat să-i afle secretul, chiar purtarea aceasta ar fi fost o dovadă. Or cum ar fi, însă, Elena auzise vorbind de dânsul; îl văzuse de câteva ori călare în parada domnească, ba chiar în casa părinților săi, unde însoțiă câte odată pe tatăl său ¹⁾ la zile de vizită, și atâta a fost destul ca să-l judece demn de iubirea sa.

„Înțelegerea lor se urmă de mai multă vreme, și acum hotărîseră ca el să trimiță pe tatăl său a o cere formal în căsătorie. Toate se puseră la cale pentru aceasta, când o întâmplare neprevăzută le strică planul, cel puțin pentru câtăva vreme.

Doi oameni însemnați în istoria lumii atrăgeau atunci interesul și atenția. Unul, general mare și rășboinic viteaz până la nesocotință, destoinic de întreprinderile cele mai îndrăznețe, natură de fier, fără slăbiciuni și fără de preget, deșteptă acel interes ce-l inspiră gloria în nenorocire. Celalt, viteaz și înțelept totdeodată, care zmulgeă în silă depe ochii supușilor săi vălul superstiției și al neștiinții; care prin despotismul cel mai absolut civiliză o nație sălbatică, insuflă un interes obștesc și esaltă spiritele acelora, cari vedeau într'însul un liberator al creștinătății ²⁾. Românii ar fi putut profita de ocazia ce se înfățișă; dar caracterul cel nehotărît al Prințului Brâncoveanu și împotriviirea unor boieri bătrâni zădărnicează toate speranțele.

„Războiul se declarase între Rusia și Poarta Otomană,

1) Său; mai bine *lui*, ca să se evite confuzia.

2) E vorba de Carol XII, regele Suediei, și Petru cel Mare, țarul Rusiei.

din pricina unui Rege odată puternic, care, dispozând mai înainte de mai multe coroane, ajunsese acum să aștepte pe a sa dela mărinimia unei puteri străine ¹⁾). Oștile rusești se coborau despre Nord, și ura și neunirea domniă între prinții români.

„In astă stare a lucrurilor, bătrânul Corbeanu plecă la Moldova, însărcinat cu o misie tainică, și tot în acea vreme muma Elenei căzù într'o boală grea, din care toți ai săi perduseră speranța a o putea scăpa. Ea aveà puțină încredere în doctoriile omenesti, și prin urmare doctorii săi cei mai favoriți erau călugărițele, cari o înconjurau patul ziua și noaptea. Ele îi aduceau toate ajutoarele sufletești ce le erà prin putință, o încredințau că faptele ei cele bune îi vor dobândi sănătatea și îi dau despre aceasta mai multe exemple de boale primejdioase tămăduite prin credință: cuvinte negreșit mângâitoare și drepte, căci nimic nu este cu neputință la Dumnezeu puterilor, care când va își întinde mâna și ne oprește pe marginea mormântului. Dar ele îi mai spuseră că mulți și-au câștigat tămăduirea închinând călugăriei câte unul din copiii lor, sau pe singurul copil ce au avut, și sfârșiră povățuind-o a face asemenea.

„Nimic nu putea fi mai potrivit cu dispozițiile religioase ale bolnavei. Spiritul ei cel slăbit de suferințele timpului văzù în această idee cea din urmă ancoră de scăpare. Soarta căzù pe Elena, care, după starea inimii ei, nici doorea o asemenea onoare, nici era demnă de dânsa; dar jurământul se făcuse, și sacrificiul trebuia să se împlinească.

„Boala începuse a merge spre bine și Logofătul Corbeanu se întorsese dela Moldova. Acesta erà timpul dorit de amorezi. Dar vai ! Durerea trebuia să fie cu atât mai

1) E vorba de Stanislas Licinski (1677—1766) care a domnit în Polonia între 1704—1706 și a fost proclamat din nou rege în 1735, dar a fost învins de August III. A fost socrul lui Ludovic XV.

mare, cu cât eră mai neașteptată. Nu fu cu greu Doamnei Corbencii să înduplece pe bărbatul său la ceea ce hotărâse în lipsă-i.

„Deși el nu era atât de stăpânit de fanatismul religiei, dar vedeă în împuținarea copiilor un mijloc de a asigura moștenitorului său o avere mai însemnată și a scăpa de o înzestrare, ce din zi în zi se apropiă. Acum trebuiră să spue fiicei lor ceea ce i se gătește. Sărmana copilă nu știă încă nimic de hotărârea părinților, ea se află gândind totdeauna la iubitul ei și închipuindu-și ziua aceea când va îmbracă hainele de mireasă și când unirea lor se va consfinți de binecuvântarea părinților.

— „Fata mea, îi zise tatăl său într'o dimineață, știi că maică-ta a fost bolnavă, dar ceea ce nu știi este că, pentru dobândirea sănătății, a făgăduit să te închine călugăriei, și...”

„Abia cuvântul de călugărie izbi urechile fetei, și gălbeneala ce îi acoperi obrazul ridică tată-său curagiul de a urma. Desnădăjduirea se zugrăvi în ochii săi, suspinurile o înneacă, și lacrămile făcându-și loc începură a curge în șiroaie fierbinți.

— „Trebuie să fii mândră de asemenea cinste, urmă mamă-sa, în care zelul pentru religie înneacă simțirea naturii. Ce sânt plăcerile lumii pe lângă plăcerea de a servi lui Dumnezeu? Eu, când eram jună m'aș fi lepădat bucuros de lume, dacă părinții ce mă aveau numai pe mine, m'ar fi îngăduit. Știi tu ce noroc poți să ai? și de o să înemerești un bărbat cum trebuie? Apoi, grijile căsniciei, boale de copii și alte? Numai în mănăstiri poate cineva să scape de ele. Imi aduc aminte de grozăviile de mai înainte, de nenorocirile atător familii care s'au risipit prin țări depărtate, pentru că unii bărbați țineau cu un Domn, iar alții cu altul, care, dacă biruia, trebuiau toți vrăjmașii lui să scape cu fuga, și mă îngrozesc când gândesc că acele vremi pot să se întoarcă pentru copiii miei”.

„Un șir de asemenea cuvinte eșiră din gura doamnei Corbencii, ca să facă pe fiica sa să înțeleagă folosul și trebuința unei vieți liniștite; dar aceasta eră ca și cum ar fi cântat la urechile unui surd. Fata vedeă cu un ochi de tot deosebit perspectiva vieții: în locul grijilor casnice, o fericire fără sfârșit, în locul boalelor, sănătate, în locul neînțelegerilor, o unire neturburată. Cât pentru espatrieri, nu puteau să se mai întâmple, căci bărbatul său trebuia să fie totdeauna cu partea cea mai dreaptă, cu domnul cel mai puternic. Ea căzù la picioarele părinților și îi rugă cu cele mai pătrunzătoare cuvinte să-și schimbe hotărîrea. Ea vru a mărturisi că iubește, dar frica îi oprì pe buze taina ce era gata a-i scăpă.

— „Ei bine, îi zise tată-său, du-te numai să vezi cum e pe acolo, să petreci câtăva vreme, și de nu te vei putea obișnui, ne vom gândi“.

„Nenorocita n'avù curajul a se împotrivi mai mult, și mumă-sa îi vesti că trebuie să se gătească ca a doua zi să plece împreună.

„Nici o altă idee de mântuire nu se înfățișă Elenei; nu-mai supunerea puteà să-i folosească; vorbele cele din urmă ale tată-său îi mai sprijineau oarecum nădejdea. Dar, mai înainte de toate, vru să vază pe iubitul său și să se consulte cu dânsul.

„Niciodată nu s'a socotit el atât de norocit ca în seara aceea, când Elena îl înștiință că-l așteaptă singură în grădina sa. Până atunci toate întâlnirile lor se urmaseră de față cu doica cea bătrână care o crescuse, și toate favoarele ce dobândise el până acum se mărginiră în a-i sărută mâna, lucru prea puțin după părerea mea, dar care el îl prețuia mai mult decât orice ar fi putut câștiga dela alte femei.

„Aceasta însă nu-l oprì de a-și face mulțimi de închipiri plăcute, pe care urmarea Elenei le adeveria oarecum. În bucuria lui, el fu aproape să îmbrățișeze pe sluga

care îi curăță hainele, sărută cățelul pe care îl bătea altădată, și îl strânse în brațe, în cât eră aproape să-l sugrume. Acum se credea la sfârșitul dorințelor, și cu cea mai adâncă mulțumire zicea n sine: iată cum sunt femeile! nici o rugăciune, nici o dovadă de dragoste nu le scoate din hotărârea lor; orice greutate le sperie, orice sacrificiu li se pare peste putință; dar când nici gândești, ideile lor se schimbă și tot li se pare lesne; poate că ele socotesc că un bine nădăjduit este mai prețios, sau poate vor să arăte că ele nu se înduplecă decât de sineși, și că noi sântem niște sclavi, cari trebuie să așteptăm buna lor voință; oricum, eu sânt un om foarte norocit. Nu că doar până acum mă îndoiam de iubirea ei, dar mai mult e totdeauna mai mult, și mă asigură în contra temerii ce am câte odată că poate să mi-o ia altul. Să vedem câte ore sânt; afurite ore... mai am încă câteva... Dar să încep a mă găti; până să mă îmbrac, până să ajung, sosește și ora. Părinții săi nu șed prea mult seara...

„Puțin după aceasta, un om se strecură în grădina părinților Elenei, pe la un loc ascuns; se vârî sub o boltă de frunze și aci așteptă; așteptă multă vreme, căci în nerăbdarea lui venise cu două ore înaintea celei hotărîte; în sfârșit văzù în întunerec un veșmânt alb, și Elena intră sub boltă.

— „Sânt două ore de când te aștept“, șopti el.

„Dar fără să-i răspunză la cuvintele acestea: am venit, îi zise ea plângând, să te mai văz odată, mâine mă duc la mănăstire“.

— „Ce vorbe sunt astea, vrei să glumești; dar nu, mi se pare că plângi...“ Se apropie de dâusa, îi luă mâinile, îi văzù lacrămile. — „Pentru Dumnezeu! spune-mi curând, spune-mi fără zăbavă de ce plângi? ce s'a întâmplat? cine a putut să te mânănească?“

„Fata îi povestì hotărîrea părinților, împotrivirea ce a opus și neisbutirea sa. El o ascultă în tăcere. O furtună se

formă în inima sa: „Nu, tu nu mă iubești“, strigă el, fără să se gândească că poate îl aude cineva. „Tu nu m'ai iubit niciodată; singură ai cerut-o aceasta dela părinții tăi, sau cel puțin nu te-ai împotrivit îndestul; ai vrut să scapi de mine; trebuia să le spui că nu ești liberă, că mă iubești, și că n'au dreptul să-mi ridice viața“.

— „Ar fi fost mai rău; tu nu cunoști pe mumă-mea și câtă putere au călugărițele asupra-i: ele au pus-o la cale“.

-- „Călugărițele? o să le omor pe toate; dar dacă mă iubești, nu trebuie să te duci. Să fugim în ceasul acesta“.

— „Niciodată, câtă vreme îmi mai rămâne nădejde: tată-mieu mi-a făgăduit să mă aducă înapoi“.

— „A, acum văz că te costă să trăești fără mine; acum cunosc dragostea ta; bine, du-te, o să auzi de mine, poate că o să mă plângi, dar atuncea o să fie prea târziu...“ Fata acum plângea cu amar. — „Eu nădăjduiam să găsesc la tine mângâiere, zicea ea, și tu îmi îndoiești durerea...“ El își cunoscù greșala, căzù în genuchi și cerù ertare... — „Eleno, Eleno! unde este Elena?“ strigă muma-sa, caie se deșteptase și o căută.

— „Mă duc, zise fata tremurând și vrând să alerge la glasul ce o strigă. Atunci el se sculă, o apucă în brațe cu furie, cu disperare; buzele lor se întâlneau într'un lung sărutat, părură a-și vorbi sufletele, frunzele se înfiorară de plăcere, și cuvântul *pentru totdeauna*, cuvânt al iluziei și amorului, fu cel din urmă care eși din gurile lor.“

„Peste câțava vreme după aceasta, mai mulți juri se aflau adunați la casa unuia dintr'înșii și vorbeau de noutățile zilei și de împrejurările vremii de atunci, cari se păreau a pregăti o altă soartă pentru Români. Doi oameni însemnați erau subiectul convorbirii și atrăgeau interesul și atenția generală. Unul, general mare și rășboinic viteaz, inspiră acel interes ce simte cineva pentru gloria nenorocită; celălalt, totodată viteaz și înțelept, care smul-

gea în silă după ochii supușilor săi vălul superstiției și al neștiinței, care prin despotismul cel mai absolut civilizase o nație sălbatică și formase un imperiu puternic, inspiră un entuziasm general și ridică spiritele acelor care vedeau într'insul un izbăvitor al Creștinătății. Toți vedeau un folos însemnat pentru țară în alianța Prințului Brâncoveanu cu Petru cel Mare, dar caracterul cel nehotărît al Prințului și împotrivirea unor boeri bătrâni inspirau oarecare temere. — „Păcat că nu e și Leurdeanu între noi, zise unul, sânt sigur că el ar găsi cu cale să ne unim cu Carol XII. favoritul său“. — Am băgat de seamă răspunse altul, că de la o vreme s'a făcut într'insul o schimbare deosebită; de unde era glumeț și vesel, acum este serios și posomorât; abia îi scoți vorba din gură, și se supără de orice; apoi își petrece viața la vânătoare, lucru ce nu-l obicinuiă; Dumnezeu să mă ierte, dar cred că este amorezat. Tu, Cupărescule, care îi ești amic mai intim, ai putea să ne spui ceva“. — „Ba zău nu știu nimic, el are o natură afurisită, își păstrează secretul numai pentru dânsul“. — „Și prea bine face, strigară mai mulți râzând: când ți le-ar spune, ai bate toba, cum faci și pentru ale tale; când erai amorezat de fata Corbeanului, nu te consultai cu toată lumea ce trebuia să faci?“ — „Bine că sunteți voi mai buni. Mărturisesc că Elena îmi plăceă, dar acuma s'a isprăvit tot: săraca fată, vor s'o călugărească cu sila și am auzit că starița, care este o femeie foarte aspră, o maltratează, neputând să o înduplece; o ține închisă într'o chilie întunecoasă și o sperie totdeauna cu iadul și cu dracii, în cât este aproape să-și pearză mintea: adevărat, mumă-sa spune în lume că singură a cerut să meargă la mânăstire, că se mulțumește prea mult... Dar cine o crede? Ușa se deschise și Leurdeanu intră; el spuse că s'a întors de la vânătoare.

„A doua slujbă a nopții sau *privegherea* luase sfârșit și cele din urmă făclii se stinseră în biserica schitului... Mul-

țimea călugărițelor se împrăștiă în toate părțile pe le chili; lungimea veșmintelor și lungile rase ce se târau pe iarba înaltă a curților mănăstirii, care părea a se mișcă sub pasurile unor fantome, da acestei scene o față fio-roasă și mormântală; lumini se văzură aprinse pe rând în toate odăile, dar peste puțin se stinseră toate, și tăcerea și întunericul rămase singure. Un vânt rece suflă despre apus și glasul cobitor al unei cucuvae răsună din vreme în vreme în turnul clopotniței și se prelungiă din vale în vale; atunci o luntre se deslipi de cealaltă parte a lacului, se apropië fără sgomot de mănăstire, și un om, din doi ce erau într'însa, se îndreptă spre o chilie așezată aproape de locul mormintelor.

„În minutul acela stărița făcea o revizie de noapte, ca să se încredințeze dacă s'au culcat toate maicile; apropiindu-se de acel loc, i se părû că aude vorbind, apoi văzû eșind un bărbat însoțit de o jună călugăriță; vru să strige, dar ei o văzură: o mână puternică îi astupă gura și o târi în silă până la luntre.

„Acî, ca să nu poată chema ajutor, o băgară în lăuntru și hotărîră să o lase pe celălalt mal.

„Dar abiă brațul ce o ținea o lăsă, ca să apuce lopata, și ea văzându-se slobodă, vru să sae pe mal să cheme ajutor. Luntrea pe nesimțite se depărtase puțin, eleșteul era adânc: ea căzû în lăuntru și nu se mai văzû.

„A doua zi era o turburare deosebită în mănăstire: stărița și o călugăriță lipsiau și nimeni nu putea spune ce s'au făcut. Toate cercetările rămaseră fără ispravă. În oraș, Vornicul Leurdeanu era foarte îngrijat pentru fiul său, care de câteva zile nu se știă ce s'a mai făcut.

Peste câțiva ani după această întâmplare, o trăsură cu cai de poștă se opri puțin în dreptul mănăstirii; în lăuntru era un bărbat cu o femeie și o copilă ca de 6 ani. După ce se odihniră puțin: „Să plecăm mai curând, zise femeia:

acest loc îmi aduce aminte o întâmplare nenorocită, la care aş vrea să nu mai gândesc“. Apoi adaogă, netezind părul cel castaniu al junei copile: „cel puţin întâmplarea mea e o învăţătură care o scapă de asemenea soartă“.

B I S T R I Ţ A.

După o sedere de o zi şi o noapte, plecând de la mânăstirea Dintr'un-lemn şi vizitând în treacăt un alt schit de maici ce se chiamă Surpatele 1), sosirăm pe la amezii la mânăstirea Bistriţa.

Barbu Craiovescu, Banul Craiovei, şi fratele său, Vornicul Pârvu, începură zidirea acestei biserici în timpul domniei lui Mircea cel rău, la anul 1512. Dar, siliţi de cruzimile lui, ei fugiră în Turcia, şi abiă o putură isprăvi după întoarcerea lor, când cu oştirea adunată de peste Olt goniră pe tiran. Banul Barbu, vrăjmaş neîmpăcat al tuturor Prinţilor ce se alegeau fără voia lui, gonî asemenea şi pe Vlad XIII, care se orânduise domn de Inalta Poartă; dar în sfârşit fu şi el ucis de un Capiciu Bassa turc, ce venise în ţară sub cuvânt ca să-l aşeze pe tron, la anul 1524. Luând domnia Radu XII, care se află poprit la Constantinopol, făcù Ban al Craiovei pe Vornicul Pârvu, fratele Barbului, şi după dânsul Moise I îi dete de soţie pe soră-sa, vrând să aibă mai de aproape puternica familie a Pârvuleştilor, care erà groaza mai multor Prinţi; dar rudenia aceasta nu fu destulă ca să sprijinească pe Moise împotriva furtunii, ce cruzimea lui ridicase asupra-i, şi

1. Surpatele se despart de mânăstirea Dintr'un lemn numai printr'o gârliţă. Acest schit, aşezat p'un deal şi ocolit de un crâng, s'a clădit pe la anul 1591 de către Ştefan II surdul, fratele lui Mihaiu Viteazul, print blând, dar necapabil, şi din marele număr de domnitori neînsemnaţi, cari slujesc numai drept date cronologice la repedele curs al întâmplărilor omenesti. (Nota autorului).

Banul Pârvu, dimpreună cu Moise, căzură în bătălia, care acesta avu cu Vlad IV, orânduital din partea Porții. Amândoi frații Pârvulești, cum și Moise Vodă, sânt îngropați în biserica Bistriții. Pârvuleștii sânt și zugrăviți în costum boeresc, anterior și gubea, meși cu papuci, și la cap legătură turcească.

Se vede că Egumenii după vremi ai acestei mânăstiri, mândri de vechimea locuinții lor, n'au găsit alt mijloc să încredințeze despre aceasta pe călători, decât lăsând biserica și împrejurimile ei să cază în ruine. La cea dintâiu vedere mi-am adus aminte de cuvintele economului dela Cozia: „La noi pică, dar la Bistrița *plouă*“. Tot e trist și dărăpănat înlăuntru, tot e vechiu și neîngrijit pe dinafară. Îngrijitorul de acum, având un respect deosebit pentru antichități, n'a găsit cu cale să se atingă cu vreo înnoire nelegiuită de sfintele chilii; dar pe de altă parte, urmând înțelepciunii omenești, a zidit pentru sine, afară din mânăstire, o pereche de case îndestul de lumesti, dar minunate pentru odihnă. Ceilalți călugări, supuși la ploaie și la frig, locuesc în chilii neînvelite și sufer tot ce trebuie să sufere cinevă, ca să se învrednicească a ajunge mucenic. Nu sânt de loc la îndoială că în lumea cealaltă vor fi fericiți, căci într'aceasta sânt îndestul de rău.

După odaia ce ne-o deteră de locuință, ne făcurăm o închipuire jalnică de prânzul ce ni se gătiă, și astădată nu furăm înșelați. Ca să ne mângâiem hotărîrăm a vizită pe pustnicul ce locuește în munte în susul mânăstirei; un părinte bătrân ne sluji de călăuză. Ne trebui mai mult de un ceas până să ajungem, poteca eră strâmtă, înainte și în dreapta prăpăstii, în vale râul ce poartă numele mânăstirii, împotriva stânci râpoase și goale, și în stânga peștera, în care intrarăm pe brânci ca într'o vizuină, cu toate că înlăuntru e destul de largă. Fieștecare dintre noi ținea câte o făclie aprinsă, și înaintea tuturor mergea bătrânul pustnic ce ne eșise spre întâmpinare.

După ce înaintarăm câtva, el se oprî, și întinzând mâ-nile ne arătă, cu un fel de mândrie, întunecoasa și umeda sa locuință, și mulțimea liliecilor, înaripaților săi tovarăși, care speriați de lumină vâjâiau în toate părțile pe la ochii noștri.

Acest om, fără a fi mut, s'a supus de sine la o tăcere veșnică. Este câteva vreme de când niște tâlhari au intrat la dânsul, și socotind că poate se află acum acolo averile mânăstirii, cu feluri de cazne l-au silit să vorbească; dar toate au fost în zadar. Însfârșit, pierzând nădejdea de a află ceva, în necazul lor, l-au aruncat în prăpastie. Dar sau minune, după cum spun părinții, sau întâmplare, după cum ar zice un necredincios, el rămase atârnat de un copaciu. A doua zi îl găsiră în acea poziție, și cu multă greutate îl traseră în sus.

Înlăuntrul peșterii sânt două mici altare în fața prăpăstii, al cărora pustnicul e singurul slujitor. Nu știu de ce, până să nu văd pe acel om al muntelui, îmi făceam o altă idee de un pustnic. Nu-mi aduc aminte bine, ca ce idee îmi făceam; destul numai că un pustnic mi se părea o ființă care nu seamănă întru nimic cu ceilalți muritori. un ce nematerial, care se pierde dinaintea ochilor, sau un fel de sălbatec, ce ese din despicătura unei stânci și se perde într'alta, călare pe un urs îmblânzit de dânsul.

Îmi închipuiam că trebuie să-l prindem cu vânătoarea; dar când îl văzui că-și pleacă capul și salutează, când îl pipăii și înțelesei că este de carne și de oase, eră aproape să strig: nu, acesta nu este pustnicul! întocmai ca acea damă de provincie, care mergând la Paris să vază pe d-nul Balzac, pe care, după romanțurile lui și-l închipuia un june galben ca lămâia și elegant ca crinul, subțire să-l tragi prin inel și slab să cază de-o suflare, un ce delicat, care nici mănâncă nici bea; — apoi, văzând în locul acestui ideal un om gras și gros, rumen și rotund, care gustă dimineața nu știu câte biftecuri, a zis în uimirea sa: „Nu, acesta nu poate să fie Balzac“.

Coborându-ne dela peșteră, însoțiți de huetul Bistriței ce curge în vale, luarăm o potecă ce duce la Arnota, mică biserică spre miază-noapte, așezată la o înălțime de două ori mai sus decât peștera. Deși Arnota se vede din curtea mânăstirii, dar îndată ce începi a sui, desimea pădurii și înălțimea vechilor stejari îți astupă vederea. Nimic nu-ți spune că te-ai apropiat decât lătratul câinilor ce te presimt și vestesc părinților că le vine o vizită.

Ne mirarăm de iuteala cu care suiă călugărul nostru, căruia mulțimea anilor trebuia să-i fi slăbit puterile, dar care nu se arată nicidecum obosit, în vreme ce noi avurăm trebuință să ne odihnim în multe rânduri; iată ce e deprinderea.

Pe muchea dealului, afară de zidurile Arnotei, este un foșor de lemn, părții căruia sunt acoperiți cu numele fiecărui vizitator credincios, care a avut răbdare să se suie acolo. Între alte nume citirăm pe al unei dame cunoscute și un fel de aforism scris de aceeași mână împotriva bătrânelor cochete, care se joacă cu liniștea familiilor și-și fac o proprietate din bărbații altora; lucru ce ne făcù să credem că domnia-ei se află atunci în minute de jaluzie și că aveà să se plângă de vreo necredință casnică.

Din acel foșor vederea se întinde în depărtare peste munți și câmpii, până aproape de Râmnic. În dreapta mai jos este peștera pustnicului, și în vale Bistrița. Mare trebuie să fi fost anevoința cu care se făceau aceste zidiri la astfel de înălțimi; dar se vede că greutatea biruită erà unul din meritele religioase ale vremilor de atunci. Apoi, aceste mânăstiri pe înălțimea munților erau ca niște cetăți cari slujiau de azil libertății la împrejurări grele.

Trei călugări alcătuesc toată populația Arnotei. Această biserică are un venit de 100.000 lei și cu toate acestea, nu știu din a cui pricină, călugării sânt siliți să cerșetorească prin sate pentru ținerea vieții lor și a candelii care arde ne-

încetat la mormântul Domnului Mateiu Basarab, mormânt frumos, care despăgubește cu mulțumire pe călător de osteneala ce-și dă ca să-l viziteze.

Acest monument este de marmură albă, ridicat de pământ ca de patru palme și lung ca de patru picioare. Pe dânsul este săpat în relief armura Prințului și a țării, tunuri și steaguri.

Am zăbovit mai multe ceasuri înăuntrul bisericii șezând pe piatra mormântului și vorbind de virtuțile unui Prinț cu inima nobilă, care știind a birui, a preferat totdeauna bunurile păcii, care destoinic a dobândi numele de concherant, a ales pe acela de legiuitor și civilizator al nației sale. Generos către vrăjmașii săi și drept către toți, poate să zică cuiva că el n'a făcut altă greșală, de cât aceea de a trăi prea mult. Bătrânețele lui l-au făcut să cadă sub influența unor miniștri necinstiți și nevrednici, care i-au întunecat gloria și i-au amărit cele din urmă zile ale vieții.

Bătrânul Prinț este zugrăvit în biserică în fața mormântului; el poartă anterior cu flori, malotea îmblănită cu răs, și coroană. Statura lui este înaltă, părul alb și chipul bărbătesc.

După ce văzurăm cu deamăruntul tot ce Arnota avea de văzut, ne întoarserăm la mănăstire, unde sosiră în lipsa noastră și alți vizitatori. O copiliță ca de trei ani, veselă și frumoasă, se jucă pe iarba. Întrebând de numele călătorilor, aflarăm că este un boier craiovean cu familia sa.

Înainte bogatului coșciug în care odihnesc moaștele S-tului Grigorie Decapolitul, văzui o femeie ingenunchiată, care pareă a se rugă cu fierbințeală: lângă dânsa eră altă tânără, ce se pareă că n'are să supere pe sfânt cu nicio rugăciune. Când femeia cea d'întăiu își întoarse capul, văzui niște trăsuri cari îmi aduceau aminte de-o persoană ce am cunoscut-o altădată. Dar vechea mea cunoș-

tință avea un chip însuflețit de colorile dimineții, ochi plini de foc și de vioiciune și un ce zâmbitor în toate mișcările; aceasta dimpotrivă avea suferința și gălbeneala pe chip, ochii stinși și fără expresie și un ce dureros în toată ființa. Ea se uită la noi, apoi șopti un ce tovarășei sale; apoi, după ce eșirăm din biserică, îmi dete cunoștință. — „Sânt sigură, zise, că nu mă mai cunoști; dar nu pot să mă mir, căci știu bine cât m'am schimbat“.

Se poate înțelege uimirea mea, când mă încredințai că este aceeași persoană, pe care cu trei ani mai înainte o văzusem tânără și frumoasă. Îmi adusei aminte de cuvintele proocului: „O suflare trecu și floarea căzu, și „pământul ce o purtă nu o va mai cunoaște“. Trei ani au fost destul ca să puie o deosebire grozavă între fata de atunci și între femeea de acum.

Dar multe sânt durerile omului, și adânci și amare suferințele inimii. Schimbarea adusă de vreme este o lege a naturii, ce-și urmează cursul fără să aibă în sine nimic sfâșietor, căci își găsește un fel de mângâiere în soarta obștească, dar acea pricinuită de suferințele morale e tristă ca moartea și apasă sufletul cu un sentiment dureros.

Când te preumbli seara pe o livede veștedă, și vezi copacii descărcați de podoaba lor, și frunzele galbene risipite de vânturi în adâncimea văilor, vederea aceasta deșteaptă în suflet idei melancolice, fără amărăciune, o reverie nedeslușită, și te gândești, poate, la iarna vieții. Dar când primăvara o vijelie neașteptată ruinează parterul, și zambilele veștejite acoper pământul, de ai avut vre un fiu. pe care l-ai pierdut încă în leagăn, vre un frate sau prieten, sau ori ce ființă iubită, care te-a lăsat fără vreme, găsești o asemănare tristă între viața lor cu a acelor plante, și zici că așa piere, așa se trece tot ce e bun și frumos în lumea aceasta !

În puțina vreme cât mai zăbovirăm la Bistrița, călu-

gării ne spuseră multe despre ticăloşia lor şi obiceiurile aristocratice ale părintelui Egumen. Norocire că noi veniserăm în trăsură cu patru cai, un surugiu care strigă de-ţi lua auzul, şi cu doi dorobanţi ce-i eram datori prietenesei îngrijiri a ocârmuitorului aceluia judeţ; altfel am fi fost în primejdie să rămânem afară din mânăstire, după cum se urmează cu alţi păcătoşi, care vin pe jos şi fără suită.

După un adevăr trivial, înaintea lui Dumnezeu sântem toţi de o potrivă, şi în locaşul lui nu este mic sau mare; dar unii din următorii Apostolilor, uitând adevărul acesta şi cercetând cu scumpătate distincţiile societăţi, te primesc bine, dacă vei fi boier, şi încă boier mare; mai puţin bine, dacă vei fi negustor, iar de vei fi ţăran, te poţesc afară.

Apoi se plâng că *stăpânirea* îi nedreptăţeşte, luând o parte din veniturile mânăstireşti pentru trebuinţele Statului. *Stăpânirea* le-a lăsat îndestul ca să trăiască după cuviinţă, şi încă să facă şi ceva bunătăţi. Să ne arate dar bunătăţile care le fac, sau care le-au făcut, chiar până să nu le ia aceste venituri; să ne arate fetele sărace pe care le-au ajutat; copiii săraci pe care i-au pus în şcoli; spitalele pe care le-au întemeiat! să ni le arate acestea, şi atunci vom zice că trebuie nu numai să li se lase veniturile, dar încă să li se mai adaoge.

Cei dintâi călugări, cărora li s'a încredinţat direcţia mânăstirilor, s'au arătat vrednici de sarcina lor şi au împlinit în cuget curat dorinţa fundatorilor; dar alţii mai târziu, molipsindu-se de patimile şi vanităţile cari muncesc scoietatea, au vrut să adune comori şi să înoate în aur. Dumnezeescul fiu al Mariei eră sărac şi smerit, iar oamenii care au făcut jurământ de sărăcie şi de smerenie s'au întrecut la bogăţii şi au preumblat truflia lor în mijlocul obşteii. Ştiu că sânt la aceasta excepţii vrednice de cinste; dar aş dori să fie încă mai multe, pentru interesul unei credinţe care slăbeşte din zi în zi, care nu s'a în-

tins atît decît prin morala sa cea desăvârșită, prin abnegație și iubire de omenire și al căreia întemeetor zicea cenicilor săi: „Cel dintâiu dintre voi să fie cel din urmă“.

P O L O V R A C I

Cu toate că mănăstirea Polovracilor nu este din cele însemnate ale micii Valahii, dar poziția ei și frumoasa peșteră de stalactiți ce se află acolo o fac vrednică de băgare de seamă. Ea este așezată pe o întinsă câmpie, între două stânci, care încep două șiruri de munți și ale cărora coaste cenușii și vulcanice se văd de departe; între ele în vale curge râul Oltețul, care printr'un fel de urlet sălbatic, dovedește rudenia ce are cu Oltul. Biserica este pe malul din dreapta, are curți și zid și vreo 5—6 chilii, care slujesc de locuință unui gros arendaș. Nici un călugăr nu se află acolo, afară de preotul orânduit pentru slujba bisericii.

Această mică mănăstire s'a fondat pe la anul 1640 de jupan Danciu Pârâeanu și Stan Marele Postelnic.

Acești boieri erau din numărul acelor ce se ridicaseră asupra lui Leon I sub comanda Agăi Matei Basarab¹⁾. Norociți în bătălia dela satul Ungureniei, ei se biruiră la Persiceni, și își găsiră scăparea în mănăstirea Tismaniei, de unde fugiră în Transilvania. Apoi, pe la anul 1633, se întoarseră cu șeful lor, care era chemat de dorința obștească, și cinstiți de dânsul cu posturi mari, luară o mare parte la biruința lui Radu XI și asupra lui Vasile Arnăutul, Domnul Moldovei²⁾.

1) Leon I a domnit între 1629—1632. Mateiu Basarab s'a urcat pe tron în Iulie 1632. Alexandrescu pune aproximativ „pe la 1633“.

2) Vasile Arnăutul adică Vasile Lupu, care a domnit în Moldova între 1634—1653.

Puțină vreme ne trebui ca să ne îndestulăm de vederea bisericii: lucrul cel mai însemnat ce găsirăm într'insa fu un mormânt, pe piatra căruia este săpată o ghirlandă, în ea o mână care ține o sabie și dedesubt cuvintele: „*Andrei Scorei*”.

După cercetările ce făcurăm în vechile hârtii ale mânăstirii, aflarăm că acest *Scorei* trăia pe la anul 1690; că eră fiul unui cioban și în copilăria sa păzia oile părințești, în poalele muntelui Vâlcan, unde se află și astăzi stâna familiei sale, ocupată de ciobani din același near¹⁾. La anul 1687, când Șerban II se gătia, prin alianța sa cu Ioan și Petru Tar al Rusiei, a scutrită jugul Turcilor, și adună pe taină oștirea în munții de peste Olt, — tânărul *Scorei* intră ca voluntar în slujba lui Șerban și ajunse priu destoinicia sa la rangul de căpitan. Despre aceasta putem fi înșine chezași, căci am petrecut o noapte în stâna familiei lui *Scorei* și am băut acolo cel mai dulce lapte.

Cea dintâi grije, după sosirea noastră acolo, ne fu să vizităm peștera de stalactiți, ce este într'una din stâncile de care am vorbit. Eșind din curtea bisericii pe o porțiță spre miază-noapte, apucarăm pe malul Oltețului pe sub stânca din dreapta. Acum trebui, după o expresie țărănească, să ne luăm inima în dinți, căci poteca era răpoasă și așternută cu pietriș, care la cea mai mică mișcare se pornia în prăpastie. Aci un pas greșit sfârșește o viață. Ne țineam dar cu multă greutate de colțurile pietrelor și chemam în ajutor pe sfinții călătorilor. In sfârșit sosirăm la intrarea peșterii; acolo aprinserăm făclile și intrarăm.

La cele dintâi pasuri noi ne oprirăm. Ni se părù că ne aflăm într'una din acele cetăți încântate, ce le-a inventat imaginația zâmbitoare a poeților Arabi. Ne văzurăm ocoliți de o mulțime de figuri de pietre, care, la lumina fă-

1) Muntele Vâlcan în jud. Gorj.

cliilor, luau o formă de figuri omenеști. Ici se vedea un grup de copii, ce păreau a se îndeletnici la lucrările vârstei lor; mai încolo alte ființe, care se împărtășia de om și de hiare, Fauni sau Silvani, care se ascund după o coloană piramidală. Înaintezi, și aceleași figuri parcă au trecut înainte ca să te aștepte; unele îți rîd, altele cu un aer misterios îți fac semn de tăcere. Într'un colț la întuneric se văd două chipuri sălbatice ca doi tâlhari, care, cu armele gata, aștept pe trecător. Impotrivă, contrastând cu această scenă, o despărțire formează un alcov; o femeie se arată în fund și privește prin dantelele unei perdeli ce se coboară din bolta stîncei, în îndoituri grațioase; la un loc bolta se pleacă, încât abia te strecuri de cealaltă parte; apoi iar se ridică, apoi se întinde și se lărgеște, formând o a doua peșteră, și desfășurând o nouă priveliște.

Aci nu simți nici umezeala acea pătrunzătoare, nici aerul greu, care te apasă în peștera pustnicului; o răcoare dulce te însoțește, pieptul răsuflă mulțumit; o uimire plăcută rătăcește vederea. Varietatea boltelor gotice, albeața și luciul parchetului, nenumăratele statue cari te înconjur, grozave sau blânde, posomorâte sau zâmbitoare, după cum le privești de aproape sau de departe, la lumină sau întuneric, — toate îți coprink cu putere simțirile, și omul cel mai fără iluzii se crede transportat într'o altă lume.

Ca să lăsăm un souvenir de vizita noastră, ne scriserăm numele pe o coloană, care luciă de mii de stelițe, ca acelea ce licuresc dimineața pe un mal de zăpadă. Dar picătura muntelui, adăogând piatră peste piatră, de va șterge cu încetul acele nume, sau de vor mai rămâne câteva litere până când un alt călător va trece pe acolo, ele vor fi pentru dânsul, ca acele simboluri nedeslușite înscrise pe monumentele unui norod necunoscut ce nu mai trăește.

T I S M A N A

Iată cea mai veche și mai măreață din toate mănăstirile de peste Olt. Incepută de Radu II Basarab, la 1366, ea se săvârși de fiul său Dan, și mult mai târziu se prefăcù de Neagoe Basarab ¹⁾, în semn de recunoștință că și-a găsit acolo scăparea, când se află gonit de Radu cel mare, pentru găzduirea ce dedea S-tului Nifon. Dar prietenul unui sfânt, religiosul și blândul Neagoe, n'avea trebuință de această nenorocire ca să înoiască biserica. Ori cum va fi, el a stat unul dintre prinții cei mai buni; dar virtuțile lui au pierit cu dânsul și n'au adus nici un bine statornic la nația în care au strălucit. Atât este de adevărat că calitățile personale nu pot aduce nici un folos temeinic, când toate lucrările se întemeiază pe voință, iar nu pe legi. „Când Marcu Aureliu muri, zice Șatobrian ²⁾, Romanii „se readânciră în relele năravuri cu o astfel de înfocare, „în cât i-ar fi luat cinevă de oameni, cari și-au dobândit „de curând libertate; ei însă nu scăpaseră decât de virtuțile celor din urmă stăpânitori“.

Ca să zidească Tismana, Radu II avu trebuință să rezeze o parte din munte. Așezată la o înălțime ca de 100 picioare; apărată în față de o măreață stâncă, ce se pleacă de asupra-i, ocolită de ziduri vechi cari se întind pe marginea prăpastiei, și încoronată de turnuri, — această zidire privită din vale, seamănă cu unul din acele palaturi din veacul de mijloc, una din acele cetăți feudale, din care baronii și cavalerii înfruntau puterea absolută, absoluți ei înșiși în proprietățile lor.

În stânca de care pomenirăm și care se înalță îngrozitoare la spatele zidurilor, este o mîncătură adâncă, un fel de peșteră, din care ese un izvor, ce trece pe sub pă-

1) Neagoe Basarab a domnit între 1512 — 1521.

2) Șatobrian pentru Chateaubriand.

mânt, prin curtea mănăstirii, se aruncă din înălțime ca un torent, și, împreunându-se cu râul Tismanei, ce curge în vale, formează împreună o gărliță, ce șerpuește între două șiruri de munți și se pierde în depărtare. Tot în aceeași stâncă, de-asupra peșterii la o înălțime ca de 30 picioare, este o vizuină adâncă, chilie nemuritoare a Sfântului *Nicodim*, care se află egumen al Tismanei. Călugării și locuitorii de prin prejur vorbesc multe despre minunile acestui sfânt; și negreșit trebuie să fi făcut, de vreme ce putea să locuiască așa de sus, pe un perete de piatră, fără să aibă aripi.

Un singur călugăr, un tânăr frate, s'a deprins să se sue acolo. L-am văzut înșine agățându-se de perete cu unghiile ca o pisică sălbatică, intrând în chilie și scoțând cenușă din vatra sfântului. Ceilalți călugări, mai înțelepți și mai puțin iubitori de gloria cerească, se mărginesc a cinsti pe sfântul în biserică, unde își are coșciugul; căci trupul s'a făcut nevăzut într'o noapte, după ce o vedenie amenințătoare a îndatorat pe Egumen să taie degetul sfântului, ca să rămâie drept suvenir bisericii.

Aci se păstrează asemenea crucea de fier a sfântului, haina cu care a trecut prin foc, și un patrahir de o stofă bogată, ce se zice a fi dăruit de Mateiaș Corvin, Regele Ungariei.

În această mănăstire se adunau la 1820 vitejii panduri ai Mehedințului sub steagul lui Tudor Vladimirescu, om mărginit și crud, dar a căruia întreprindere înaintă cu un pas libertatea politică, după cum se urmează pretutindea, unde oamenii sânt siliți a intra vremelnicește în independența naturală; supuindu-se pe urmă la legi, ei păstrează totdeauna pomenirea slobozeniei lor.

În vreme când ne îndeletniciam a vizita biserica și priviam toate amăruntelile cu acel interes ce-l deșteaptă un monument istoric, de care multă vreme ai auzit vorbind. Văzurăm viind către noi un bătrân, de talie scurt, cu

ochii cufundați în cap, dar vii și vorbitori. El ne spuse, că este fiu al împăratului Americii; ne arătă câteva decorații de hârtie și ne întrebă ce face împăratul Nicolae, de a răspuns la scrisorile ce i s'au adresat de dânsul și de are de gând să declare războiu. Îi răspunserăm că toate merg bine, și împăratul se închină cu plecăciune, și-l rugă să ne spuie de când este fiu de împărat. — „Din vremea lui Capudistria, ne răspunse; la moartea lui mă aflam în biserică, și toată Grecia s'a sculat să mă puie pe tron, dar n'am primit“. Acest nebun este unul din cei mai fericiți ce am văzut vreodată: el ține o corespondență ideală cu toți suveranii Europei, care au să pornească curând un războiu obștesc pentru drepturile lui.

Indemnați de bunii părinți, noi plecarăm să vizităm un metoh al mănăstirii zidit pe munte spre miază-noapte, la o înălțime deosebită. El este făcut de Sfântul Nicodim, și atât de mic, încât abia cinci sau șase oameni pot încăpea într'însul. Părinții de acolo ne spuseră că în susul acestei zidiri, la o depărtare ca de trei ore, pe creștetul cel mai înalt al muntelui, este o altă biserică făcută de acelaș sfânt, care slujiă în aceeași zi la câtești trele biserică; întreprindere cam anevoie, și pot zice peste puțină, pentru un om care nu ar fi sfânt.

Cu toată râvna ce aveam a nu trece nimic cu vederea, dar astădată vremea sau mai bine curajul ne lipsi, și ne întoarserăm iarăși la mănăstire, unde ne odihnirăm puțin în foișorul ce dă asupra prăpastiei în fața drumului.

Seara începuse a da obiectelor o culoare fantastică, dar în fața noastră, spre răsărit, o lumină roșatică vestiă apropierea lunei; peste puțin o văzurăm licurind ca o stea depărtată, ca o făclie care se aprinse în deasa întunecime a copacilor ce acoper muntele. Apoi un glob rubinos se văzu legănându-se printre frunzele desfăcute de vânt; și înălțându-se puțin, aruncă o rază piezișe pe rămășițele

unei zidiri ce se vede pe coastă; apoi deodată, arătându-se deasupra stejarilor celor mai înalți, ca pe un pedestal de verdeață, lumină peștera sfântului, turnurile mănăstirii, potecile tainice și stâncile din față; în vreme ce o parte a pădurii, rămasă în umbră, făcea să se audă un uet fioros, asemenea cu zbieretul depărtat al hiarelor sălbatice.

Am văzut de multe ori răsărind și apuind luna, dar niciodată acea priveliște nu mi-a făcut atâta impresie. Tăcerea acestei cetăți, unde răsună odată zgomotul armelor, întinderea pustiului, singurateca lună ce se înalță melancolică pe câmpiile cerului, mi se părea a înnotă în atmosferă, ca un fana! aruncat pe nemărginirea oceanului; toate umpleau inima de melancolie și deștepta ideea unei vieți petrecute în singurătate în sânul naturii.

Pe la miezul nopții plecarăm dela Tismana, fără a ne lua ziua bună dela părinți, care gustă în ceasul acela dulcețile somnului, și îndreptarăm calea noastră spre turnul lui Sever.

LISTA POEZIILOR

LUI

GRIGORE ALEXANDRESCU

IN ORDINE CRONOLOGICĂ

Sub fiecare an se așează poeziile, întâiu cele care au *data compunerii* apoi cele cari au *numai data primei publicări*. Acestea de al doilea sânt precedate de litera **p.** Urmează numărul de ordine sub care se găsește poezia în volumul de față. Cele cari s'au datat numai aproximativ au semnul (?):

1830

1. (?) *Adio la Târgoviște* (No. 33).
2. (?) *Miezul nopții* (No. 22).

1832

3. p. *Adio lui Lord Biron* (No. 34).
4. p. *Cățărul ce-și laudă noblețea* (No. 66).
5. p. *Fluturele* (No. 36).
6. p. *Întoarcerea* (No. 108).
7. p. *Intristare* (No. 35).
8. p. *Intristarea* (No. 107).
9. p. *Măgarul rădășafat* (No. 64).
10. p. *Papagalul și celelalte pasări* (No. 65).
11. p. *Prieteșugul* (No. 106).
12. p. *Privighetoarea și păunul* (No. 63).
13. p. *Vulpoiul predicator* (No. 62).

1833

14. (?) *Epistolă către I. Văcărescu* (No. 58).

1837

15. (?) *Așteptare* (No. 24).
16. (?) *Barca* (No. 21).
17. (?) *Eliza* (No. 23).
18. (?) *Epistolă către Cămpineanu* (No. 60).
19. (?) *Inima mea e tristă* (No. 25).
20. *Meditație* (No. 19).

1838

21. *Boul și vițelul* (No. 82).
22. p. *Candela* (No. 9).
23. p. *Căinele izgonit* (No. 70).
24. p. *Căinele soldatului* (No. 31).
25. p. *Fericirea* (No. 32).
26. *Lebăda și puii corbului* (No. 79).
27. p. *Peștera = Cimitirul* (No. 20).
28. p. *Priștighetoarea în colivie* (No. 80).
29. *Privighetoarea și măgarul* (No. 72).
30. p. *Rugăciunea* (No. 7).
31. p. *Șoarecele și pisica* (No. 71).
32. p. *Ursul și lupul* (No. 81).
33. p. *Vulpea, calul și lupul* (No. 109).

1840

34. p. *Anul 1840* (No. 1).

1842

35. (Iulie). *Umbra lui Mircea* (No. 3).
 36. (Iulie) *Răsăritul lunii* (No. 4).
 37. (Iulie). *Mormintele la Drăgășani*
 (No. 5).
 38. p. *Căinele și căfelul* (No. 73).
 39. p. *Căinele și măgarul* (No. 87).
 40. p. *Când dar o să guști pacea* (No.
 14).
 41. p. *Epigramă: Celui ce scria* (No.
 102).
 42. p. *Cucul* (No. 85).
 43. p. *Epigramă: D** (No. 103).
 44. p. *De ce suspin?* (No. 27).
 45. p. *Dervișul și fata* (No. 75).
 46. p. *Dreptatea leului* (No. 76).
 47. p. *Elefantul* (No. 68).
 48. p. *Epistolă către Donici* (No. 57).
 49. p. *Epistolă către Voinescu* (No. 59).
 50. p. *Epistolă către Voltaire* (No. 56).
 51. p. *Epigramă: In iad* (No. 105).
 52. p. *Inălțimea Sale Prințului Stur-*
za (No. 116).
 53. p. *Lupul moralist* (No. 77).
 54. p. *Mângâierea* (No. 28).
 55. p. *Mierla și bujnița* (No. 84).
 56. p. *Mulțumirea* (No. 29).
 57. p. *Nebunia și amorul* (No. 78).
 58. p. *Oglindele* (No. 69).
 59. p. *Pisica sălbatecă și tigrul* (No.
 74).
 60. p. *Prieteșugul și amorul* (No. 11).
 61. *Satira spiritului meu* (No. 61).
 62. p. *Te mai văzui odată* (No. 26).
 63. p. *Toporul și pădurea* (No. 67).
 64. p. *Uleul și găinile* (No. 86).

65. p. *Un osândit* (No. 101).
 66. p. *Epigramă: Un preot* (No. 104).
 67. p. *Vulpea liberală* (No. 83).
 68. p. *Viața câmpenească* (No. 55).

1844

69. p. *In ore de măhnire* (No. 47).

1845

70. *Nina* (No. 30).

1846

71. (Aprilie 22). *O impresie* (No. 6)

1847

72. p. *Buchetul* (No. 17).
 73. p. *Frumusețea* (No. 10).
 74. p. *Incă o zi* (No. 15).
 75. p. *Nu, a ta moarte* (No. 13).
 76. p. *Reverie* (No. 18).
 77. p. *Suferința* (No. 12).
 78. p. *Trecutul. la mân. Dealului.*
 (No. 2).
 79. p. *Un ceas e de când anul* (No. 16).
 80. p. *Ucișagul fără voie* (No. 8).

1853

81. (Ianuarie 1) *Imn* (No. 48).
 82. (Septembrie 18). *Cântecul solda-*
tului (No. 39).

1854

83. (August). *Adio pentru plecarea*
lui Halcinski (No. 53).

1855

84. (30 Ianuarie) *Răzbunarea soacilor* (No. 52).
 85. (16 Aprile) *Epurele, ogarul și copoiul* (No. 91).
 86. (Noembrie) *Ursul și vulpea* (No. 92).

1857

87. (8 Februarie) *Cometei* (No. 50)
 88. (Martie 12) *Corbii și barza* (No. 93).
 89. (30 Martie) *Unirea principatelor* (No. 37).
 90. (Mai 14) *D-nei Prințese A. Ghica* (No. 40).
 91. (Mai 14) *Răspunsul cometei* (No. 51).
 92. (Iunie 10.)) *Unei necunoscute* (No. 45).
 93. (August 12) *O profesiune de credință* (No. 49).

1858

94. p. *Castorul și alte lighioni* (No. 96).

1859

93. (Februarie) *Mărici Sale Alexandru Ioan I* (No. 38).

1860

96. p. *Atelajul eterogen.* (No. 90).

1861

97. p. (7 Februarie)) *Mielul murind.* (No. 97).
 98. p. (12 Februarie). *Catârul cu clopoței* (No. 99).

99. p. (30 Martie) *Zugravul și portretul* (No. 98).
 100. p. (... Maiu) *Confesiunea unui re-negat* (No. 54).

1862

101. p. (25 Octombrie) *Șarlatanul și bolnavul.* (No. 89).
 102. p. (28 Octombrie) *Lișița, rața și găscă.* (No. 100).

1863

103. p. (23 Ianuarie) *Vânătorul* (No. 111).
 104. p. (18 April) *Porcul liberat* (No. 95.).
 105. p. *Bursucul și vulpea.* (No. 88).
 106. p. *Cașul vândut* (No. 94).
 107. p. *D-la S. La* (No. 44).
 108. p. *D-nei A. Balaceanu* (No. 41).
 109. p. *D-nei M. Cantacuzino.* (No. 42).
 110. p. *D nei Zinchei Donici* (No. 43).
 111. p. *Frumoasă e natura* (No. 46).

1860—1866

112. *Contra lui Eliade* (No. 110).

1870

113. *Majestății Sale Victor Emanuel* (No. 112).

1881

114. *Majestății Sale Carol I* (No. 113)
 115. *Majestății Sale Carol I* (No. 114).

?

116. *Noaptea Sfântului Botez* (No. 115).

Pre - coordă
INDICE ALFABETIC

AL POEZIILOR LUI

GRIGORE ALEXANDRESCU

PUBLICATE IN ACEST VOLUM

Numele fiecărei poezii este urmat în paranteză de No. de ordine sub care se află publicată în acest volum.

- Adio la Târgoviște* (No. 33)
Adio lui Lord Byron la soția sa (No. 34).
Adio pentru plecarea proconsulului Halcinski (No. 53).
Anul 1840 (No. 1).
Așteptarea (No. 24).
Atelajul eterogen (No. 90).

Barca (No. 21).
Boul și vișelul (No. 82).
Buchetul (No. 17).
Bursucul și vulpea (No. 88).

Câinele izgonit (No. 70).
Câinele și cățelul (No. 73).
Câinele și măgarul (No. 87).
Câinele soldatului (No. 31).
Calul vândut și diamantul cumpărat (No. 94).
Când dar o să guști pacea... (No. 14).
Candela (No. 9).
Cântecul soldatului (No. 39).
Castorul și alte lighioni (No. 96).
Catărul ce își laudă nobleșea (No. 66).

Catărul cu clopoșei (No. 99).
Celui ce scria (Epigramă) (No. 102).
Cimitirul (= Peștera) (No. 20).
Cometei anonsate pentru 13 Iunie (No. 50).
Confesiunea unui renegat (No. 54).
Contra lui Eliade (No. 110).
Corbii și barza (No. 93).
Cucul (No. 85).

*D** (Epigramă). (No. 103).
De ce suspini (No. 27).
Dervișul și șața (No. 75).
D-la S. La. (No. 44).
D-nei Angelina Balaceanu (No. 41).
D-nei Maria Cantacuzino (No. 42).
Doamnei Prințese Al. I. Ghica (No. 40).
D-nei Zinchei Donici (No. 43).
Dreptatea leului (No. 76).

Elefantul (No. 68).
Eliza (No. 23).
Epistolă D-lui Cămpineanu (No. 60).
Epistolă d-lui Al. Donici (No. 57).
Epistolă d-lui I. Văcărescu (No. 58)

- Epistolă d-lui Maior Voinescu al 2-lea* (No. 59).
- Epistolă către Voltaire* (No. 56).
- Epurele, ogarul și copoiul* (= *Ogarul și epurele*) (No. 91). Vezi *Iepurile*.
- Fericirea* (No. 32).
- Fluturile* (No. 36).
- Frumoasă e natura* (No. 46).
- Frumusețea* (No. 10).
- Iepurile* (Vezi *Epurele*).
- Imn* (No. 48).
- Înălțimei Sale Prințului Mihail Sturza* (No. 116).
- In iad* (Epigramă) (No. 105).
- Înima mea e tristă* (No. 25).
- Încă o zi* (No. 15).
- În ore de mântuire* (No. 47).
- Întoarcerea* (No. 108).
- Intristarea* (No. 107).
- Intristare*. (No. 35).
- Lebăda și puii corbului* (No. 79).
- Lișița, rața și gâsca* (No. 100).
- Lupul moralist* (No. 77).
- Lupul și vulpea* (= *Ursul și vulpea*) (No. 92).
- Măgarul răsfățat* (No. 64).
- Majestății Sale Carol I* (No. 113 și 114).
- Majestății Sale Victor Emanuel* (No. 112).
- Mângâierea* (No. 28).
- Măriei Sale Domnului Alexandru Ioan I-ii* (No. 38).
- Meditație* (No. 19).
- Mielul murind* (No. 97).
- Mierla și bușnița* (No. 84).
- Miezul Nopții* (No. 22).
- Mormintele* (la Drăgășani) (No. 5).
- Mulțumirea* (No. 29).
- Nebunia și amorul* (No. 78).
- Nina* (No. 30).
- Noaptea Sfântului Botez* (No. 115).
- Nu, a ta moarte* (No. 13).
- Ogarul și epurele* (= *Epurele, ogarul și copoiul*) (No. 91).
- Oglindele* (No. 69).
- Oimpresie* (No. 6).
- O profesie de credință* (No. 49).
- Papagalul și celelalte pasări* (No. 65).
- Peștera* (= *Cimitirul*) (No. 20).
- Pisica sălbatică și tigru* (No. 74).
- Porcul liberat* (No. 95).
- Prieteșugul* (No. 106).
- Prieteșugul și amorul* (No. 11).
- Privighetoarea în colivie* (No. 80).
- Privighetoarea și măgarul* (No. 72).
- Privighetoarea și păunul* (No. 63).
- Răsăritul lunii* (No. 4).
- Răsbunarea șoarecilor sau moartea lui Sion* (No. 52).
- Răspunsul cometei* (No. 51).
- Reveria* (No. 18).
- Rugăciunea* (No. 7).
- Șarlatanul și bolnavul* (No. 89).
- Satira contra lui Eliade* (No. 110).
- Satira spiritului meu* (No. 61).
- Șoarecele și pisica* (No. 71).
- Suferința* (No. 12).
- Te mai văzui odată* (No. 26).
- Toporul și pădurea* (No. 67).
- Trecutul* (la mănăstirea Dealului) (No. 2).
- Uciagașul fără voie* (No. 8).

Uleul și găinile (No. 86).
 Umbra lui Mircea (sau o seară la
 Cozia) (No. 3).
 Un ceas e de când anul trecu (No. 16).
 Unei necunoscute moldovence (No. 45).
 Unirea principatelor (No. 37).
 Un osândit (Epigramă) (No. 101).
 Un preot cuvios (Epigramă) (No. 104).
 Ursul și lupul (No. 81).

Ursul și vulpea (No. 92).

Vânătorul (No. 111).

Viața câmpenească (No. 55).

Vulpea, calul și lupul (No. 109).

Vulpea liberală (No. 83).

Vulpoiul predicator (No. 62).

Zugravul și portretul (No. 98).

TABLA MATERIEI

	Pag.		Pag.
Introducere	III	Viața lui Gr. Alexandrescu	IX

P O E Z I I

Dedicație	3	25. Inima mea e tristă	61
Prefețele edițiilor 1842, 1847.	5—9	26. Te mai văzui odată	63
P o e z i i			
1. Anul 1840	13 x	27. De ce suspini?	65
2. Trecutul	16	28. Mângâierea	66
3. Umbra lui Mircea	18	29. Mulțumirea	68
4. Răsăritul lunii	21	30. Nina	69
5. Mormintele	24	31. Câinele soldatului	72
6. O impresie	26	32. Fericirea	73
7. Rugăciunea	29	33. Adio la Târgoviște	75
8. Ucigașul fără voie	31	34. Adio lui Lord Byron la so-	
9. Candela	33	ția sa	78
10. Frumusețea	35	35. Intristare	80
11. Prieteșugul și Amorul	36	36. Fluturile	81
12. Suferința	37	37. Unirea Principatelor	82
13. Nu, a ta moarte,	38	38. Măriei Sale Domnului Ale-	
14. Când dar o să guști pacea.	41	xandru Ioan I	84
15. Încă o zi... ..	42	39. Cântecul soldatului	84
16. Un ceas e de când anul trecu	44	40. Doamnei Princese Alex.	
17. Bucketul	46	Ioan Ghica	85
18. Reveria	47	41. Doamnei Angelina I. Bălă-	
19. Meditație	49	ceanu	86
20. Cimitirul	52	42. D-nei Maria Cantacuzino	86
21. Barca	54	43. D-nei Zinchei Donici	87
22. Miezul nopții	55	44. D-la S. La	87
23. Eliza	57	45. Unei necunoscute moldo-	
24. Așteptare	59	vence	88
		46. Frumoasă e natura	88
		47. În ore de măhnire	89
		48. Imn destinat a se cânta	90

Pag.

Pag.

✕ Epistole și satire

49. O profesiune de credință	95
50. Cometei anonsate	97
51. Răspunsul Cometei	99
52. Răsbunarea șoarecilor	101
53. Adio	105
54. Confesiunea unui renegat	107
55. Viața câmpenească	110
56. Epistolă către Voltaire	115
57. „ d-lui Al. Donici	118
58. „ d-lui I. Văcărescu	121
59. „ „ A. Voinescu	125
II-lea	125
60. Epistolă d-lui Ion Câmpineanu	127
61. Satira spiritului meu	132

✕ Fabule

62. Vulpoiul predicator	139
63. Privighetoarea și păunul	140
64. Măgarul răsfățat	141
65. Papagalul și celelalte pasări	142
66. Catârul ce-și laudă noblețea	142
67. Toporul și pădurea	143
68. Elefantul	144
69. Oglințele	147
70. Câinele izgonit	149
71. Șoarecele și pisica	150
72. Privighetoarea și măgarul	151
74. Câinele și cățelul	153
74. Pisica sălbatecă și tigrlul	154
75. Dervișul și fata	155
76. Dreptatea leului	156
77. Lupul moralist	158
78. Nebunia și amorul	160
79. Lebăda și puii corbului	161
80. Privighetoarea în colivie	162

81. Ursul și lupul	164
✕ 82. Boul și vițelul	166
83. Vulpea liberală	168
84. Mierla și bufnița	169
85. Cucul	170
86. Uliul și găinile	171
87. Câinele și măgarul	173
88. Bursucul și vulpea	174
89. Șarlatanul și bolnavul	175
90. Atelajul eterogen	176
91. Iepurele, ogarul și copoiul	177
92. Ursul și vulpea	178
93. Corbi și barza	179
94. Calul vândut și diamantul cumpărat	180
95. Porcul liberat	181
96. Castorul și alte lighioni	182
97. Mielul murind	183
98. Zugravul și portretul	184
99. Catârul cu clopoței	186
100. Lișița, rața și găscă	187

Epigrame

101. Un osândit la moarte	191
102. Celui ce scria	191
103. D”	192
104. Un preot cuvios	192
105. În iad mai deunăzi	193

A D A O S

Poezii lăsate afară de autor

106. Prieteșugul	197
107. Intristarea	199
108. Intoarcerea	200
109. Vulpea, Calul și Lupul	1
110. Contra lui Helia	

Pag.

Pag.

Poezii publicate după ediția 1963

111. Vânătorul	205
112. Majestății Sale Victor Ema- nuel	206
113.. Majestății Sale Carol I ...	207.
114. Majestății Sale Carol I ..	208

Postume.

115. Noaptea Sfântului Botez .	209
116. Înălțimei Sale Prințului Mi- Mihail Sturdza	212

MEMORIAL DE CĂLĂTORIE 213

Lista cronologică a poeziilor lui Alexandrescu 261

Indice alfabetic al poeziilor lui Alexandrescu cuprinse în acest volum . 265

Tabla materiei 269

BIBLIOTECA
CENTRALĂ
UNIVERSITĂȚII "CAROL I"
BUCUREȘTI

VERIFICAT
1987